

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma
Ylempi ammattikorkeakoulu

Jani Jämsä

PELASTUSOPISTON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN
OPETUKSEN KEHITTÄMISTARPEET 2025
– ASiantuntijanäkemyksiä osaamisen kehittämiseen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2016

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2016
Teknologiaosaamisen johtamisen
koulutusohjelma, YAMK
Karjalankatu 3
80220 JOENSUU
(013) 260 6800

Tekijä(t)
Jani Jämsä

Nimeke
Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeet 2025 – asiantuntijanäkemyksiä osaamisen kehittämiseen

Toimeksiantaja
Pelastusopisto

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimin opetuksen, täydennyskoulutustarjonnan ja tiimin osaamisen kehittämistarpeet. Tarkoituksena oli saada kattavasti tietoa kehittämistarpeista, jotta pystyttäisiin vastaamaan koulutuksella pelastustoimen tehtävissä tulevaisuudessa vaadittavan onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen tarpeisiin.

Hankkeessa toteutettiin Delfoi-menetelmää soveltaen monimenetelmäinen, osallistava toimintatutkimus. Ensin tehtiin kyselytutkimus pohjaksi kehittämistarpeille. Sen tuloksia jalostettiin ryhmäkeskusteluilla pelastuslaitosten kanssa. Lopuksi pelastuslaitokset ja yhteistyökumppanit kommentoivat kerättyä tietoa. Tulosten jalostamiseksi tehtiin kirjallisuustutkimusta ja asiantuntijoiden avoimia henkilöhaastatteluja. Tietoa jalostettiin myös useilla tavoilla yhdessä koko tiimin kanssa.

Hankkeessa tuotettiin laaja selvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeista. Se sisältää kehittämistarpeet ammattiopetukselle ja täydennyskoulutukselle. Hankkeen aikana syntyi myös alustava onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisstrategia ja osaamisen kehittämisen suunnitelma sekä malli tiimin pedagogiselle kehityskeskustelulle. Hanke tuotti hyvän pohjan kehittämistyölle tulevaisuudessa.

Kieli
suomi

Sivuja 116
Liitteet 11
Liitesivumäärä 164

Asiasanat

osaaminen, osaamisen kehittäminen, osaamisen johtaminen, osaamisstrategia

THESIS
May 2016
Degree Programme in Technology
Competence Management
Karjalankatu 3
80220 JOENSUU
FINLAND
Tel. +358 13 260 6800

Author (s)
Jani Jämsä

Title

Development of Knowledge of Accident Prevention Education at the Emergency Service College 2025 – Expert Views for Development of Competency

Commissioned by
the Emergency Services College (ESC) Finland

Abstract

The aim of this thesis was to find out the needs of development of knowledge of accident prevention education and the accident prevention team at the Emergency Services College (ESC). The aim was also to obtain comprehensive information about the needs of development in order to be able to respond with education to future needs of knowledge required for working in the rescue services with accident prevention.

The project was carried out by applying the Delphi research method and participatory action methods. First, a survey was made to find out the development needs. Then, the results of the survey were handled in group discussions with representatives of rescue departments. Finally, the representatives of rescue departments and other partners commented on the information gathered. To process the results a literature study was made, open interviews with experts were conducted, and the information was discussed with the whole accident prevention team at the ESC.

The project produced an extensive study of the needs for the development of education of accident prevention skills including the development needs of vocational training and continuing education at the ESC. During the project a competency development strategy for the accident prevention team as well as the model of the pedagogical discussions in the team were also created. The project produced a good basis for future development work of accident prevention education.

Language

Finnish

Pages 116
Appendices 11
Pages of Appendices 164

Keywords

competency, development of competency, the leadership of competency, competency strategy

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	6
1.1	Opinnäytetyön tausta ja perusta	6
1.2	Hankkeen alkuperäiset tavoitteet ja viitekehys	9
1.3	Työn lopulliset tutkimusongelmat ja rajaus	11
1.4	Hankkeen pilottiluonne ja ajankohtaisuus.....	12
1.5	Opinnäytetyön rakenne.....	14
2	Pelastusopisto – valtakunnallinen pelastusalan oppilaitos ja pelastusalan TKI-keskus.....	15
2.1	Pelastusopiston organisaatorakenne ja opetustoiminta	15
2.2	Pelastusopiston tutkimustoiminta ja TKI-koordinoituvastuu	18
2.3	Pelastusopisto pelastustoimen tulevaisuusluotaajana	21
3	Osaaminen Pelastusopiston strategisena voimavarana	22
3.1	Pelastusopiston strateginen henkilöstösuunnitelma	23
3.2	Henkilöstön osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla.....	25
3.3	Urasuunnittelumalli Pelastusopiston osaamisen kehittäjänä.....	27
4	Osaamisen johtaminen ja ennakointi Pelastusopistolla	28
4.1	Osaamisstrategia tiimin osaamisen johtamisen työkaluna.....	28
4.2	Pelastusopiston opettajan osaaminen	32
4.3	Osaamisen johtaminen pelastuslaitoksilla	37
4.4	Onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisstrategian perusta	39
4.5	Kehittämishanke osana tiimin osaamisen johtamista.....	42
5	Onnettomuuksien ehkäisytyö pelastuslaitoksilla nyt ja tulevaisuudessa	45
5.1	Pelastustoimi Suomessa muospaineessa.....	45
5.2	Lainsäädännön ja ohjeiden vaatimukset onnettomuuksien ehkäisylle pelastuslaitoksissa.....	49
5.3	Onnettomuuksien ehkäisytyö pelastuslaitosten arjessa.....	52
5.4	Onnettomuuksien ehkäisytyön tulevaisuuden näkymät	58
5.5	Osaamistarpeet tulevaisuuden onnettomuuksien ehkäisytyössä.....	61
6	Kehittämishankkeen lähestymistapa ja tiedonhankinnan menetelmät	65
6.1	Toimintatutkimuksen soveltuvuus kehittämishankkeen lähestymistavaksi.....	66
6.2	Määrällistä vai laadullista – kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen?.....	68
6.3	Delfoi-menetelmä soveltaen hankkeen käytössä.....	71
6.4	Kyselytutkimuksella pohjaa kehittämistarpeille	72
6.5	Ryhmä- ja yksilöhaastattelut (fokus-ryhmät) pääosassa.....	73
6.6	Yhteisölliset ideointimenetelmät suunnitelmia jalostamassa.....	74
6.7	Kirjallisuustutkimus (kirjoituspöytä tutkimus) täydentävänä menetelmänä	75
7	Selvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja osaamisen kehittämistarpeista	76
7.1	Sovelletun Delfoin 1. kierros, kysely pelastuslaitoksille	77
7.2	Sovelletun Delfoin 2. kierros, pelastuslaitokset osallistavat seminaaripäivät.....	79
7.3	Yhteisölliset ideointitavat apuna kehittämissuunnitelmien työstämisessä	83

7.4	Sovelletun Delfoin 3. kierros, opetuksen kehittämissuunnitelma kommenttikierroksella pelastuslaitoksilla	85
7.5	Kehittämishankkeen tueksi tehdyt ryhmä- ja yksilöhaastattelut	86
7.6	Kehittämishankkeessa tehty kirjallisuustutkimus ja sen tulokset.....	89
8	Johtopäätökset hankkeen tuloksista ja pohdintaa.....	100
8.1	Hankkeen onnistuminen ja tulosten luotettavuus.....	100
8.2	Pelastajatutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet	102
8.3	Alipäälystötutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet....	103
8.4	Amk-palopäälystötutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet	104
8.5	Pelastusopiston tarjoaman täydennyskoulutuksen kehittämistarpeet tulevaisuuden vaatimuksiin	106
8.6	Pelastusopiston opetustiimien pedagoginen kehityskeskustelu.....	107
8.7	Pohdintaa opinnäytetyöprosessista	108
8.8	Jatkotyö Pelastusopistolla selvityshankkeen jälkeen	110
8.9	Oma oppimiseni hankkeessa.....	112
	Lähteet.....	114

Liitteet

Liite 1	Webropol-kysely pelastuslaitoksille
Liite 2	Kyselyn saatekirje ja ohjeet pelastuslaitoksille
Liite 3	Pelastuslaitoksille toimitettu ennakkomateriaali
Liite 4	Pelastuslaitosten kyselyn vastausten yhteenveto
Liite 5	Seminaarikutsu pelastuslaitoksille ja muille toimijoille
Liite 6	Lista kehittämisseminaarin osallistujista
Liite 7	Kehittämisseminaarin ohjelma
Liite 8	Pelastuslaitosten seminaarin muistiinpanojen yhteenveto
Liite 9	Selvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeista
Liite 10	Onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisen kehittämisen suunnitelma (alustava)
Liite 11	Pelastusopiston pedagogisen ryhmäkeskustelun runko (alustava)

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta ja perusta

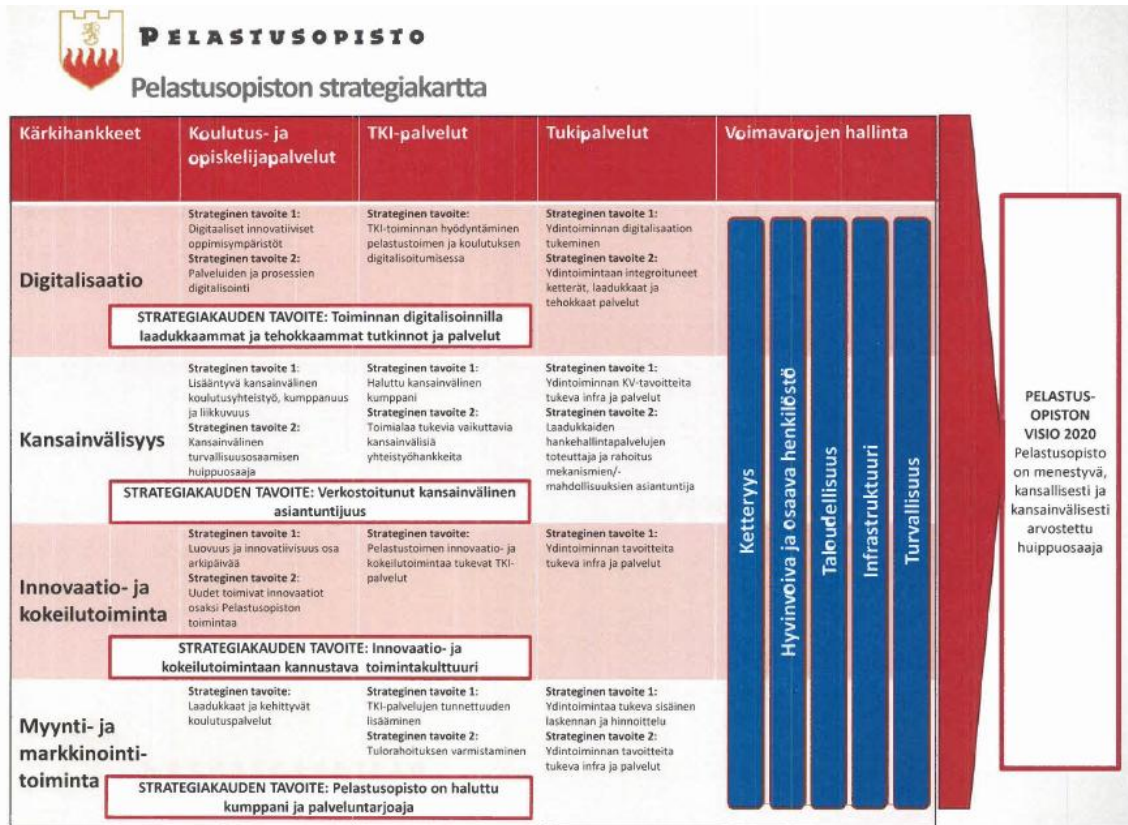
Pelastusopisto (kuva 1) on valtakunnallinen pelastusalan oppilaitos, joka tuottaa pelastusalan ammatillista koulutusta ja täydennyskoulutusta koko Suomen tarpeisiin. Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi vastaa Pelastusopistolla onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta ja sen kehittamisestä. Opinnäytetyön tekijä toimii ko. tiimin vetäjänä Pelastusopistolla. Pelastustoimi on Suomessa organisoitu tällä hetkellä kuntien vastuulle 22 alueellisen pelastuslaitoksen hoidettavaksi. Alueelliset pelastuslaitokset ovat kuntien yhdessä omistamia liikelaitoksia, kuntayhtymiä tai ns. keskuskunnan hallinnon alla toimivia virastoja. Onnettomuuksien ehkäisy on yksi osa-alue pelastuslaitosten lakisääteisistä työtehtävistä. Pelastuslaitosten päätoimisen henkilöstön ammatillinen koulutus- ja täydennyskoulutus tuotetaan pääosin Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston toimesta. (Pelastusopisto 2016a; Sisäministeriö 2016a.)

Kuva 1. Pelastusopiston kampusalue Kuopion Petosella (Pelastusopisto 2016a).

Hanke perustuu Pelastusopiston strategiaan 2013–2015 ja tukeutuu myös uudempaan hankkeen aikana laadittuun strategiaan 2016–2020. Pelastusopiston yhteisesti hyväksytyt arvot ovat samat, kuin koko pelastusalan eettiset periaatteet: ammatillisuus, inhimillisyys ja luotettavuus. Ne kuvastavat pelastusalan toimintaympäristöä kriisiorganisaationa: kun apua tarvitaan, täytyy osata toimia nopeasti ja oikein, mutta huomioida kuitenkin samalla hädänalaiset ihmiset. Ja pelastajiin tulee voida luottaa. Mutta noissa kuvastuu suoraan myös henkilöstön osaamisen ja kehittämisen näkökulma. Jotta ammatillisuus toteutuu, täytyy henkilöstöä ja osaamista kehittää jatkuvasti ja ottaa samalla huomioon myös henkilöstön inhimillinen näkökulma. Pelastusopistolla osaaminen on ammatillisuuden kautta yksi toiminnan kulmakivistä. (Pelastusopisto 2012; 2016c.)

Pelastusopiston visiona on: Pelastusopisto on menestyvä, kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettu huippuosaaja (Pelastusopisto 2016c). Tämä kertoo myös useasta asiasta: Pelastusopisto on Suomessa ainoa pelastusalan valtakunnallinen koulutuskeskus, haluaa olla ja pysyä kehityksen kärjessä. Pelastusopisto haluaa jatkossa entistä enemmän verkostoitua ja lisätä toimintaa myös kansainvälisesti, ainakin EU-alueella. Pelastusopiston opetushenkilöstö on erittäin sitoutunutta, motivoitunutta ja ammattinsa osaavaa. Pelastusopisto on Suomessa pelastusosalalla arvostettu toimija koko alan koulutus-, tutkimus- ja kehittämiskeskuksena ja se on myös haluttu työpaikka. Pelastusalan kentällä myös arvostetaan Pelastusopiston henkilöstöä ja sen osaamista suuresti. Mutta tämä asettaa myös haasteita: osaamisen- ja tiedon vaihtoa tarvitaan myös kentältä opistolle päin koko ajan, jotta Pelastusopisto ei eriydy kentän toiminnasta. Henkilöstöä, osaamista ja sitä kautta opetusta on kehitettävä jatkuvasti, jotta pysytään kehityksen kärjessä ja voidaan jakaa asiantuntijuutta.

Kuvio 1. Pelastusopiston strategiakartta (Pelastusopisto 2016c).

Pelastusopiston strategiaan 2016–2020 liittyvät myös kärkihankkeet ja voimavarojen hallinta (kuvi 1). Kärkihankkeita on neljä ja kriittisiä voimavaroja viisi. Pelastusopiston kärkihankkeiksi strategiakaudella 2016–2020 on nostettu: digitalisaatio (digitalisoinnilla haetaan toimintaan laatua ja tehokkuutta), kansainvälisyys (haetaan verkostoitunutta kansainvälistä asiantuntijuutta), innovaatio- ja kokeilutoiminta (kehitetään toimintaan kannustavaa toimintakulttuuria) sekä myynti- ja markkinointitoiminta (tavoitteena olla haluttu kumppani ja palveluntarjoaja). Kriittisiksi voimavaroiksi Pelastusopistolla strategian toteutumiseksi on tunnistettu: ketteryys, hyvinvoiva ja osaava henkilöstö, taloudellisuus, infrastruktuuri sekä turvallisuus. (Pelastusopisto 2016c.)

Näissä henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen näkyvät sekä kärkihankkeissa että voimavarana. Osaava ja työhönsä sitoutunut henkilöstö on Pelastusopiston strateginen voimavara, osaava henkilöstö tuottaa kaiken sen, mitä opis-

tolla on. Henkilöstön ja osaamisen säilyminen Pelastusopistolla on varmistettava, jotta osaaminen ei häviä henkilöstön mukana eläköitymisten tai työpaikan vaihdosten vuoksi. Hyvä työilmapiiri sitouttaa henkilöstöä ja siihen pääsemiseksi tarvitaan hyviä esimiehiä ja hyvää johtajuutta. Turvallisuusalan oppilaitoksena myös riskienhallinnan ja turvallisuuskulttuurin on oltava kunnossa.

1.2 Hankkeen alkuperäiset tavoitteet ja viitekehys

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Pelastusopiston ja kentällä toimivien pelastuslaitosten tarpeiden kautta, kuinka Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn ammatillista opetusta ja täydennyskoulutusta tulisi jatkossa kehittää, jotta se vastaisi pelastustoimen tehtävissä tulevaisuudessa vaadittavaa osaamista. Tulevaisuuden tarpeiden aika-ikkunana työssä on seuraavat noin 10 vuotta, eli tähtäimessä on vuosi 2025. Samalla selvitetään myös, millaista osaamista, toimintatapoja ja integroitumista muiden opintojaksojen kanssa ko. opetuksen tuottaminen vaatii Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimiltä.

Opinnäytetyön selvitysosan (tutkimusosuus) tavoitteina olivat alun perin:

- kartoittaa pelastustoimen (pelastuslaitosten) tarpeet onnettomuuksien ehkäisyn osaamiselle tulevaisuudessa noin 10 vuoden tähtäimellä
- selvittää Pelastusopiston tarpeet ja muutospaineet onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin opetukselle ja osaamiselle pitkällä tähtäimellä
- tarkastella tämän pohjalta opiskelijanäkökulmasta ammattitutkintojen (pelastaja-, alipäällystö- ja amk-palopäällystötutkinto) opetussuunnitelmien onnettomuuksien ehkäisyn opetukseen liittyvät kehittämis-, integrointi- ja muutostarpeet tulevaisuudessa
- pyrkiä määrittelemään ”minimitasot” onnettomuuksien ehkäisyn osaamiselle ammattiopetuksessa (rajanveto ammattiopetus – täydennyskoulutus)
- tarkastella em. pohjalta ja asiakasnäkökulmasta täydennyskoulutustarjonnan ja avoimen amk-opetuksen kehittämistarpeet tulevaisuudessa

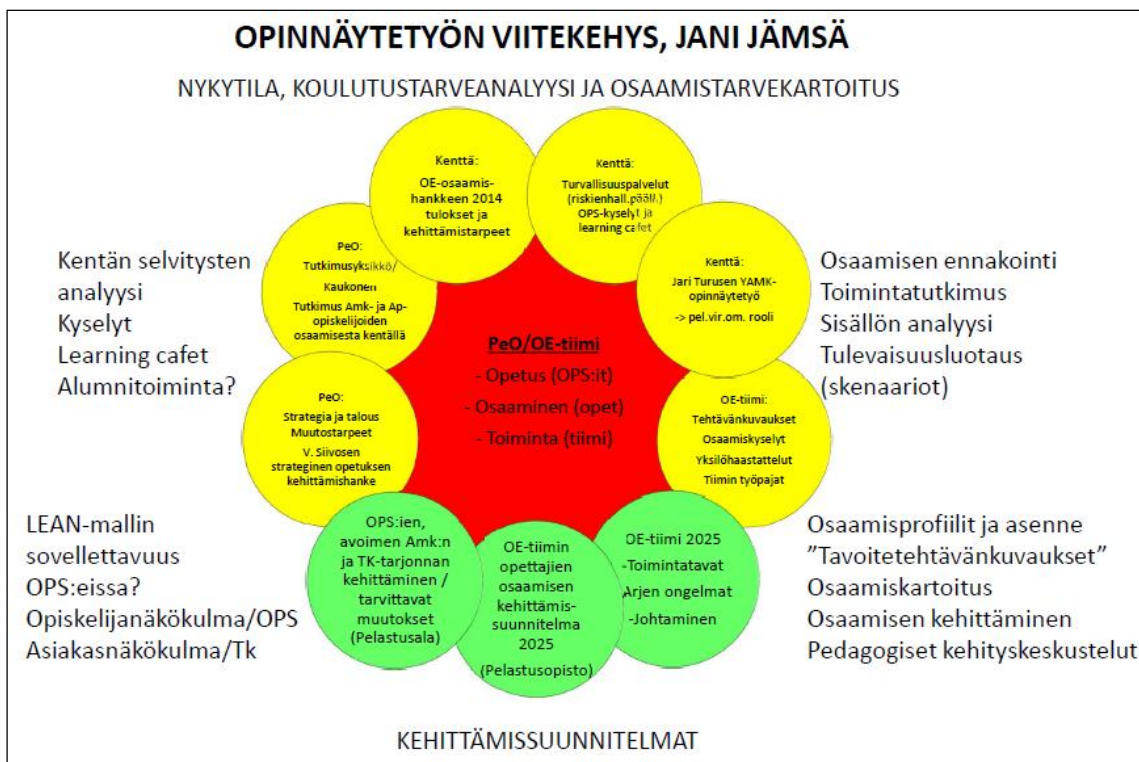
- luoda em. selvitysten pohjalta tiimille ns. osaamisprofiilit ja määritellä tiimin jäsenten osaamistarpeita tulevaisuudessa
- kartoittaa tiimin jäsenten nykyinen osaaminen ja niiden kehittämistarpeet pitkällä aikavälillä.

Kehittämistyö-osuudessa tavoitteena oli edellä kuvattujen pohjalta:

- laatia kehittämissuunnitelmat ammattiopetuksen opetussuunnitelmille opintojaksoittain noin seuraavan 10 vuoden tarpeisiin
- laatia kehittämissuunnitelma täydennyskoulutustarjonnalle
- laatia kehittämissuunnitelma tiimin osaamisen ja toiminnan kehittämiseen (arjen ongelmat) jatkossa
- luoda pilottimalli Pelastusopiston tiimien osaamisen kartoittamiseen, case OE -tiimin pohjalta
- tarkastella mallia tiimien pedagogisille kehityskeskusteluille osana opetuksen ja osaamisen kehittämisen prosessia Pelastusopistolla.

Näitä alkuperäisiä runsaita tavoitteita jouduttiin rajaamaan työn edetessä laajuussyistä. Työn lopulliset tutkimusongelmat ja rajaus on esitetty luvussa 1.3.

Opinnäytetyön isona viitekehyksenä on: Osaamisen ennakointi ja kehittäminen Pelastusopistolla. Hankkeen alkuperäinen opinnäytetyösuunnitelmaan laadittu viitekehys on kuvattu kuviossa 2. Sen voi jakaa selkeästi kahteen osaan, selvitysosuuteen (tutkimusosio) ja kehittämistyöosuuteen. Selvitysosuudessa tehdään laadullinen koulutustarveanalyysi onnettomuuksien ehkäisyyn opetuksesta pelastuslaitosten kanssa. Samalla tuotetaan osaamistarvekartoituksen perusta Pelastusopiston OE -tiimille. Kehittämistyö-osuudessa laaditaan selvitystyön pohjalta kehittämissuunnitelmat ammattitutkintojen opetussuunnitelmille ja täydennyskoulutustarjonnalle.

Kuvio 2. Opinnäytetyön viitekehys.

Viitekehyskuvion keskiössä on tiimi, sen tuottama opetus ja osaaminen, joita kaikkia tässä hankkeessa ollaan kehittämässä. Kuvion yläreunalla keltaisella pohjalla on esitetty hankkeen tärkeimmät menetelmät ja lähteet. Alaosan vihreillä alustoilla on esitetty alkuperäisten tavoitteiden mukaisina hankkeessa syntyvät tuotokset, kehittämissuunnitelmat. Näistä osa jouduttiin rajaamaan laajuus- syistä pois. Lopullinen rajaus on esitetty seuraavassa luvussa.

1.3 Työn lopulliset tutkimusongelmat ja rajaus

Opinnäytetyön lopullisen rajauksen jälkeiset tutkimusongelmat, joihin hankkeen selvitysosuudessa haetaan vastauksia ja laaditaan niiden avulla kehittämissuunnitelmat, olivat:

- Millaista on onnettomuuksien ehkäisyn osaaminen pelastuslaitoksilla eri tason tehtävissä (miehistö, alipäällystö, päällystö) 2025?
- Kuinka tämän osaamisen muodostumista ja kehittymistä tulee tukea Pelastusopiston opetussuunnitelmissa ja täydennyskoulutustarjonnassa?
- Millaista osaamista ja toimintatapoja Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimiltä vaaditaan, jotta voidaan laadukkaasti jatkossakin tuottaa tarvittavaa osaamista kentälle, mahdollisesti supistuvilla resursseilla?

Työ rajattiin jo alun perinkin kaksijakoiseksi. Selvitysosuudessa ja kehittämissuunnitelmissa tarkastellaan sekä tiimin opetus- ja täydennyskoulutustarjontaa että henkilöstön osaamista, mutta pääpaino on opetuksen kehittämisessä. Alun perin viitekehyksessä mukana ollut tiimin johtamisen ja toiminnan kehittäminen jouduttiin kuitenkin rajaamaan aiheen laajuuden vuoksi pois tarkastelunäkökuilmista. Olisi ollut jo oman opinnäytetyönsä aihe, kuinka uudessa organisaatiomallissamme entistä itsenäisempää tiimiä tulisi johtaa, kuinka sen tulisi toimia ja kuinka sitä kehitetään. Tuo näkökulma on kuitenkin huomioitu mukana tarkasteluissa. Kun selvityksissä nousee esille jotakin tiimin toimintaan liittyviä asioita, kirjataan ne ”muistilistaksi” jatkoa varten osana kehittämissuunnitelmia.

1.4 Hankkeen pilottiluonne ja ajankohtaisuus

Hanke toimii ns. pilottina Pelastusopiston tiimien opetuksen ja osaamisen kehittämiselle. Hanke ajoittuu muutenkin hyvään ajankohtaan, sillä Pelastusopiston organisaatorakenne uudistui 2016 vuoden alusta alkaen. Entiset 5 opetusyksikköä poistuivat ja niiden tilalle tulivat kahden koulutuspäällikön ohjaamat ”tiimilinjat”. Samalla nykyisten toiminnallisten, substanssiopetusalueittain jaettujen opetustiimien itsenäisyyttä ja vastuuta omaan toimintaansa lisätään. Opiskelijapalveluita koulutuspäälliköiden esimiehenä johtavan nykyisen koulutusjohtajan vastuulle jää OPS-prosessien ja henkilöstön osaamisen johtaminen (Pelastusopisto 2016a).

Myös Pelastusopiston opetustoiminnot ja -rakenteet ovat parhaillaan uuden tarkastelun ja mahdollisten muutosten alla, johtuen toimintaympäristöjen muutoksista ja suurista säästöpainesta tulevina vuosina. Tähän liittyen Pelastusopistolla toteutettiin vuoden 2015 aikana sisäinen hanke strategisen suunnittelun tueksi, jota veti projektipäällikkönä pelastustoiminnan yliopettaja Vesa Siivonen. Tuossa hankkeessa pohdittiin ennen kaikkea uusia rakenteita ja toimintamahdollisuuksia, jotta pystytään säilyttämään laadukkaan koulutuksen taso kiristyvässä taloustilanteessa jatkossakin. Tuo hanke valmistui syksyllä 2015 ja antaa pohjatietoa tälle kehittämishankkeelle mahdollisten muuttuvien opetusrakenteiden kautta. (Siivonen 2015.)

Hanke on ajankohtainen myös pelastustoimen näkökulmasta, sillä pelastuslaitosten kentällä on parhaillaan menossa monia onnettomuuksien ehkäisyn toimintoihin liittyviä toimintatapojen muutoksia ja niihin liittyviä kehittämishankkeita ja -työryhmiä. Osassa näistä on mukana Pelastusopiston edustajia. Tärkeimmät näistä tämän kehittämishankkeen kannalta ovat: onnettomuuksien ehkäisyn osaamishanke, palotarkastustoiminnan kehittämishanke ja pelastusviranomaisen rooli rakentamisen ohjauksessa -kehittämishanke.

Syksyllä 2014 päättyi Helsingin pelastuslaitoksen vetämänä vuosina 2012–2014 toteutettu, Palosuojelurahaston osittain rahoittama hanke: Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä (Saine-Kottonen 2015). Sen tavoitteena oli tunnistaa ja määritellä onnettomuuksien ehkäisytyön osaamis- ja koulutustarpeet sekä niiden perusteella muodostaa ehdotus soveltuvasta koulutuskokonaisuudesta. Helmikuussa 2015 käynnistyi sisäministeriön asettama Palotarkastustoiminnan kehittämishanke (Sisäministeriö 2015), joka päättyi helmikuussa 2016. Sen tavoitteena oli selvittää kentällä pelastuslaitoksilla tällä hetkellä käytössä olevien palotarkastus- ja valvontaprosessien ja -käytäntöjen tilaa, toimivuutta ja hyvää hallintoa sekä tehdä esitykset lainsäädännön ja valvontatoiminnan kehittämiseksi. Näiden lisäksi on parhaillaan menossa Jari Turusen YAMK-opinnäytehanke pelastusviranomaisen roolista rakentamisen ohjauksessa tulevaisuudessa. Hänen työnsä tilaajana on myös sisäministeriö

(SM), ja sen ohjausryhmässä on edustettuna ympäristöministeriö (YM), Suomen Pelastusalan keskusjärjestö (SPEK), pelastuslaitosten kumppanuusverkosto ja rakennusvalvonta (Turunen 2015). Kaikilla näillä hankkeilla on vaikutusta tulevaisuuden onnettomuuksien ehkäisyn osaamistarpeisiin pelastusalan kentällä ja sitä kautta niiden tulee heijastua opetukseen ja tiimin osaamiseen.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön alussa luvussa 2 kuvataan Pelastusopiston roolia pelastustoitimessa ainoana valtakunnallisena oppilaitoksena ja asiantuntijana. Työn kirjallisuusosuudessa luvuissa 3 ja 4 pohditaan osaamista teorian valossa sekä Pelastusopiston opettajan osaamisvaatimuksia oman kokemuksen ja kirjallisuuslähteiden valossa. Lisäksi pohditaan osaamisen kartoittamista, osaamisstrategiaa ja -ennakointia osana osaamisen johtamista teorian valossa.

Luvussa 5 kuvataan pelastustoimen organisoituminen Suomessa ja onnettomuuksien ehkäisytyö osana pelastuslaitosten toimintaa. Seuraavassa osiossa, luvussa 6 käydään läpi tässä opinnäytetyössä käytetyt tutkimusmenetelmät tutkimuskirjallisuuden valossa. Luvussa 7 kuvataan, kuinka ko. tutkimusmenetelmiä käytännössä hyödynnettiin tässä hankkeessa ja millaisia tuloksia saatiin.

Lopuksi luvussa 8 tehdään yhteenvetoa keskeisimmistä hankkeessa esille saaduista kehittämistarpeista. Lisäksi pohditaan reflektiivisesti hankkeen onnistumista projektina tavoitteiden valossa ja omaa oppimista hankkeen aikana.

2 Pelastusopisto – valtakunnallinen pelastusalan oppilaitos ja pelastusalan TKI-keskus

Tämä kehittämishanke liittyy työpaikkani, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyyn opetustiimin opetuksen ja osaamisen kehittämiseen. Työskentelen päätoimisena opettajana ja tiimin vetäjänä Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyyn opetustiimissä. Seuraavassa esittelen Pelastusopiston roolia pelastusalan ainoana valtakunnallisena oppilaitoksena, vahvana asiantuntijana ja pelastustoimen tutkimus- ja kehittämiskeskuksena Suomessa.

2.1 Pelastusopiston organisaatorakenne ja opetustoiminta

Pelastusopisto on sisäministeriön alainen oppilaitos. Se tuottaa ainoana valtakunnallisena toimijana pelastusalan ammatillista koulutusta perus- ja jatkotutkinnoissa. Lisäksi Pelastusopisto järjestää ammatillista täydennyskoulutusta pelastuslaitoksille, ensihoitokeskuksille, hätäkeskuslaitokselle, valtion ja kuntien virastoille sekä yksityissektorille. Perustutkintoja ovat pelastaja-, alipäälystö-, palopäälystön amk- ja hätäkeskuspäivystäjätutkinnot. Pelastusopiston palopäälystön koulutusohjelman amk-tutkinto on osa Savonia-ammattikorkeakoulua. (Pelastusopisto 2016a.)

Pelastusopiston lakisääteisenä tehtävänä on myös koordinoida koko pelastusalan tutkimustoimintaa. Lisäksi Pelastusopiston yhteydessä ja hallinnon alla toimii myös Siviilikriisihallintakeskus CMC, joka tuottaa henkilöstö- ja koulutuspalvelut Suomesta EU-Siviilikriisinhallinnan nimissä kriisialueille lähteville. Henkilöstöä Pelastusopistolla on CMC mukaan lukien noin 130 henkilöä. (Pelastusopisto 2016a; Laki Pelastusopistosta 21.7.2006/607, 2. §.)

Pelastusopisto on oppilaitos, mutta sitä käsitellään valtionhallinnossa myös puhtaasti yhtenä valtion virastona. Tämä näkyy myös oppilaitoksen tulosohtauksessa SM:n suunnasta sekä osittain työyhteisön sisällä johtamiskulttuurissa ja organisaatorakenteessa. Opetustoiminnot on jaettu tiimeittäin ja ne toimivat pääsääntöisesti omillaan, tiimien vastuulla. Mutta tiimirakenteen päällä on kuitenkin osittain vielä valtion viraston linjaorganisaatio (kuvio 3).

Kuvio 3. Pelastusopiston organisaatio 1.1.2016 (Pelastusopisto 2016a).

Pelastusopiston toimintaa johtaa rehtori suoraan SM:n alaisuudessa. Koulutusjohtaja vastaa koulutuspalveluista, samoin muut sektoripäälliköt palvelualueistaan. Koulutuspalveluissa Pelastusopistolla on kahteen linjaan jakautuneena kuusi aihealueittain jaettua, opetusta tuottavaa tiimiä, ks. kuvio 4. (Pelastusopisto 2015a; Pelastusopisto 2016a.)

Tämä kehittämishanke koskee omaa opetustiimiäni, JORIVA-tiimilinjaan kuuluvaa onnettomuuksien ehkäisyn tiimiä, jossa toimin tiimin vetäjänä. Tiimissämme

on 7 opettajaa. Tiimin hallinnollinen esimies on toinen koulutuspäällikkö, mutta käytännön päivittäinen opetustyö hoituu joustavana tiimitoimintana ja tiimin vetäjän organisoimana. Jokainen opettaja tiimissä on omien vastuopintojaksojensa vastuopettaja, joka vastaa opetuksen suunnittelusta, käytännön toteuttamisesta ja kehittämisestä omilla opintojaksoillaan. Tämän lisäksi tiimi suunnittelee ja kehittää opetusta sekä sopii käytännön asioista myös tiiminä. Tiimissä on erittäin vahva tiimihenki ja asioita hoidetaan tiimivastuullisesti. Koko tiimi kantaa vastuuta opetusalueiden onnistumisesta. (Pelastusopisto 2015a.)

Kuvio 4. Pelastusopiston tiimilinjat ja opetustiimit 1.1.2016 (Pelastusopisto 2015a).

Koska Pelastusopisto on ainoa valtakunnallinen pelastusalan oppilaitos ja tuottaa koulutusta koko Suomen pelastuslaitosten tarpeisiin, korostuu myös opettajien roolissa normaalia enemmän oman opetusalueen asiantuntijuus. Pelastustoimi on Suomessa melko pieni ala, verkostot ovat tiiviit ja alan toimijat tuntevat toisensa. Pelastusopiston opettajien rooliksi onnettomuuksien ehkäisyn

tiimissä on muodostunut opettajan ja kouluttajan roolin lisäksi myös vahva asiantuntijan rooli pelastuslaitosten ja muiden ammattilaiskentän toimijoiden suuntaan. Opettajat antavat melko paljon lausuntoja ja mielipiteitä pelastustoimessa menossa oleviin säädöshankkeisiin ja säädösten tulkintakysymyksiin. Tiimi avustaa, tukee ja ohjaa myös pelastuslaitosten ammattilaisia käytännön toiminnan ongelmatilanteissa ja tulkintakysymyksissä. Lisäksi ollaan mukana useissa pelastustoimen kentän toimijoiden muodostamissa työryhmissä viemässä näkemyksiä, vaihtamassa ajatuksia ja hakemassa tietoa pelastustoimen tarpeista oppilaitokseen päin.

Tämä vahva ja luonteva asiantuntijarooli sekä toimiva verkostoituminen pelastuslaitosten ja muiden kentän toimijoiden kanssa auttaa todella paljon myös tämän kehittämishankkeen käynnistämisessä ja toteuttamisessa. Keskustelu ja toiminta hankkeen kohderyhmien kanssa on luontevaa, joustavaa ja avointa.

2.2 Pelastusopiston tutkimustoiminta ja TKI-koordinoituvastuu

Pelastusopiston lakisääteisenä tehtävänä on toimia myös koko Suomen pelastusalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksena ja koordinoida pelastusalan tutkimushankkeita. Tutkimus- ja kehittämistoiminta on huomioitu painopistealueena myös Pelastusopiston strategiassa. Pelastusopistolla toimii erillinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopalvelut -yksikkö. Sitä johtaa rehtorin alaisuudessa tutkimusjohtaja. Tutkimus- ja kehittämispalvelut -yksikössä työskentelee päätoimisesti kymmenisen henkilöä, tutkimusjohtajan lisäksi tutkimussihteeri, kolme erikoistutkijaa ja suunnittelija. Näiden lisäksi tutkimusyksikössä on vaihteleva määrä hankerahoituksella olevia määräaikaista tutkijoita. Vuosittain eripituisiin tutkimus- ja kehityshankkeisiin osallistuu 10–20 henkilöä. (Pelastusopisto 2016b.)

Pelastusopiston nimissä toteutettavat tutkimushankkeet hallinnoidaan ja koordinoitetaan tutkimus- ja kehittämissyksiköstä. Joku päätoimisista erikoistutkijoista tai määräaikaisista tutkijoista toimii hankekoordinaattorina hankkeissa. Lisäksi monissa hankkeissa käytetään työvoimana opetushenkilöstöä substanssiasiantuntijuusalueen mukaan, varsinkin jos hankkeisiin liittyy kokeilu-, polttokoe- tai testaustoimintaa. Nämä huomioidaan opettajien vuosittaisissa työaikasuunnitelmissa. Tämä on erittäin hyvä käytäntö, koska se ylläpitää opettajien ammattitaitoa ajan hermolla ja näin saadaan linkitettyä alan tutkimus ja opetus reaaliajassa toisiinsa. Tutkimustieto siirtyy suoraan hankkeissa mukana olevien opettajien myötä opetukseen. Myös pelastusalan ammattihenkilöstö kentältä sekä opiskelijat osallistuvat tutkimushankkeisiin. Useimmat tutkimushankkeisiin liittyvistä poltto-, testaus- tai toimintakokeista tehdään Pelastusopiston noin 38ha:n laajuisella harjoitusalueella Korvaharjussa (kuva 2). Se sijaitsee Kuopiossa noin 10 km päässä Pelastusopiston pääkampukselta.

Kuva 2. Pelastusopiston harjoitusalue, Korvaharju (Pelastusopisto 2016a).

TKI-palveluille kuuluu myös erilaisia koko pelastusalaan koordinoivia tehtäviä, joista osa on lakisääteisiä. Tämä johtuu oppilaitoksen luonteesta, koska Pelas-

tusopisto on ainoa valtakunnallinen pelastusalan ammatillista opetusta tuottava oppilaitos. Tämän vuoksi Pelastusopistosta on muotoutunut eräänlainen koko pelastusalan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämiskeskus. Toisaalta tämä asettaa myös erittäin paljon haasteita ja paineita, on pysyttävä koko ajan kehityksessä mukana ja oltava alan huippuosaaja.

Pelastusopiston TKI-palvelut vastaa koko pelastustoimen tutkimuksen koordinoinnista Suomessa. Tehtäviin kuuluu analysoida tutkimustarpeita, koota tietoa tutkimuksista seuraamalla ja tekemällä tarvittaessa yhteenvetoja koti- ja ulkomaisista tutkimus- ja kehittämishankkeista sekä tehdä tutkimusta itsenäisesti ja yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa. Erityisenä painopisteenä on edesauttaa tutkimustulosten hyödynnettävyyttä pelastustoimessa mm. integroimalla tutkimustulokset Pelastusopiston opetussisältöihin. Pelastusopisto vastaa koko pelastustoimen tilastotuotannosta ja siihen liittyvän toimenpiderekisterin tietojärjestelmän (PRONTO) ylläpidosta. Lisäksi Pelastusopiston nettisivuilla ylläpidetään koko pelastusalan ”tutkimuskirjastoa”, Paloporttia. (Pelastusopisto 2016b.)

Pelastustoimen tutkimusalueiden pääluokat ovat:

- turvallisuuskulttuurin ja omaehtoisen riskienhallinnan edistäminen onnettomuuksien ehkäisyssä
 - pelastustoimen toimintaympäristön muutokset: tulevaisuuden kehitystrendit ja onnettomuusprofiilin muutokset
 - pelastustoimen järjestelmän toiminta ja organisoituminen osana yhteiskuntaa
 - pelastustoiminnan menestystekijät: uusien välineiden ja menetelmien hyödyntäminen
 - yhteiskunnan varautuminen: pelastustoimen rooli
 - pelastustoimen toimijoiden ja yhteistoiminnan vaikuttavuuden arviointi.
- (Pelastusopisto 2016b.)

TKI-palvelut on myös verkostoitunut yhteishankkeisiin ja työryhmiin monien eri tahojen kanssa. Yhteistyömuotoja ovat muun muassa tieteelliset tutkimukset, tutkimushankkeet, tilatut selvitykset sekä pienet testit ja polttokokeet. Tutkimushankkeisiin osallistutaan mm. omalla työpanoksella, yhteistyöpanoksella, asiantuntijapanoksella sekä ohjaus- ja johtoryhmiin osallistumalla. (Pelastusopisto 2016b.)

Myös tämä Pelastusopiston kiinteä ja toimiva TKI-rooli pelastustoimessa on paljon avuksi tämän kehittämishankkeen käynnistämisessä ja toteuttamisessa. Alan toimijat ovat tottuneet toimimaan Pelastusopiston kanssa yhdessä yhteisissä tutkimus- ja kehittämishankkeissa.

2.3 Pelastusopisto pelastustoimen tulevaisuusluotaajana

Yksi Pelastusopiston pysyvistä TKI -tehtävistä on Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin vetäminen. Käytännössä sitä vetää TKI-palveluiden erikoistutkija. Jäseniä tulevaisuusluotausraadissa on kunnista, pelastuslaitoksista, aluehallintovirastoista, sisäministeriöstä ja Suomen pelastusalan keskusjärjestöstä (SPEK). Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin tehtävänä on pelastustoimen näkökulmasta tarkastellen:

- eri hallinnonalojen, organisaatioiden ja asiantuntijoiden laatimien tulevaisuutta koskevien selontekojen ja katsausten kokoaminen ja analysointi
- yhteiskunnan kehityssuuntauksien ja heikkojen signaalien tunnistaminen ja arviointi muutoksen näkemiseksi mahdollisuuksina
- tulevaisuuskatsausten tuottaminen pelastustoimen päätöksentekoon, strategiseen suunnitteluun, tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä innovaatioihin
- yhteiskunnan kehityksen vaihtoehtoskenaarioihin perustuvien tulevaisuuspolkujen luotaaminen ja määrittely sekä pelastustoimen kehittämismahdollisuuksien arviointi eri tulevaisuuspoluilla. (Pelastusopisto 2016d.)

Tulevaisuusluotausraadin laatimat tulevaisuuskatsaukset, trendianalyysit, tulevaisuusskenaariot jne. toimivat pohjana esimerkiksi Sisäasiainministeriön 5 vuoden välein päivittämälle koko Suomen pelastustoimen strategialle. Se taas toimii ohjaavana tavoiteasiakirjana kuntien omistamille pelastuslaitoksille, mihin suuntaan pelastustoimea Suomessa pitäisi viedä ja kehittää. (Pelastusopisto 2016d.)

Tämä pelastustoimen tulevaisuusluotaajan rooli tukee myös tätä kehittämishanketta. Vaikka Pelastusopisto on oppilaitos, pelastusalan toimijat eivät koe sitä vieraaksi keskustelemaan ja pohtimaan tulevaisuuden tarpeita kanssaan.

3 Osaaminen Pelastusopiston strategisena voimavarana

Tällä kehittämishankkeella on tarkoitus hakea opetuksen ja täydennyskoulutuksen kehittämisen lisäksi myös pohjaa Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyyn tiimin osaamisen kehittämiseksi tulevana vuosina. Pelastusopistolla on laadittu yhteistyössä henkilöstön kanssa strategia ja sen kärkihankkeet vuosille 2016–2020, tätä kuvattiin jo edellä. Tämän lisäksi Pelastusopistolla on strateginen henkilöstösuunnitelma, joka sisältää myös henkilöstön osaamisstrategian. Erillistä henkilöstöstrategiaa ei ole, vaan se sisältyy tuohon strategiseen henkilöstösuunnitelmaan. Suunnitelman tämän hetken versio on vuosille 2015–2016. (Pelastusopisto 2015c.)

Näissä molemmissa henkilöstön osaaminen näkyy vahvasti. Osaava ja työhönsä sitoutunut henkilöstö on Pelastusopiston strateginen voimavara, osaava henkilöstö tuottaa kaiken sen, mitä opistolla on. Tässä näkyy mielestäni vahvasti Otalan (2008, 141–142) ja Viitalan (2008, 63–66) ajatus siitä, että strategiassa määritellään osaamisen painoarvo yrityksen toiminnassa. Pelastusopistolla henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen on valittu selkeästi strategiseksi ta-

voitteiksi. Se kertoo mielestäni siitä, että Pelastusopisto organisaationa ja johto ymmärtää henkilöstön ja osaamisen olevan oppilaitoksen tärkeimmän pääoman ja voimavaran. Kaikki tulokset, mitä Pelastusopisto tuottaa, ovat riippuvaisia henkilöstön motivaatiosta ja osaamisesta. Kun nämä on huomioitu strategiassa tavoitteina, se mahdollistaa henkilöstön osaamiseen ja sen kehittämiseen panostamisen osana strategista johtamista. (Pelastusopisto 2015c; 2016c.)

Tämä on tehty juuri, niin kuin Ojala (2008, 141–142) ja Viitala (2008, 63–66) kuvaavat teoksissaan. Henkilöstön ja osaamisen säilyminen Pelastusopistolla on varmistettava, jotta osaaminen ei häviä henkilöstön mukana eläköitymisten tai työpaikan vaihdosten vuoksi. Hyvä työilmapiiri sitouttaa henkilöstöä ja siihen pääsemiseksi tarvitaan hyviä esimiehiä ja hyvää johtajuutta. Turvallisuusalan oppilaitoksena myös riskienhallinta ja turvallisuuskulttuuri on oltava kunnossa. (Pelastusopisto 2015c; 2016c.)

3.1 Pelastusopiston strateginen henkilöstösuunnitelma

Pohjan henkilöstön osaamisen johtamiselle ja kehittämiselle luo Pelastusopiston strateginen henkilöstösuunnitelma. Se on laaja, noin 30-sivuinen asiakirja, jonka liitteenä ovat ns. HR-tuloskortit. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman taustalla ovat Pelastusopiston strategiset tavoitteet, työilmapiirikyselyissä esiin tulleet kehittämisenäkökohdat sekä sisäministeriön hallinnonalan strateginen henkilöstösuunnitelma 2013–2017. Strateginen henkilöstösuunnitelma sisältää arvion henkilöstön nykyisestä ammatillisesta osaamisesta sekä osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä, henkilöstön koulutussuunnitelman, sen tavoitteet ja toimenpiteet sekä koulutussuunnitelman toteutumisen seurannan. (Pelastusopisto 2015c.)

Strategisessa henkilöstösuunnitelmassa on mielestäni erittäin hyvin huomioitu henkilöstöön ja osaamiseen vaikuttavat asiat mahdollisimman monesta näkökulmasta, mm. ikärakenne, vaihtuvuus, eläköityminen, työkyvyn ylläpito, osaaminen ja sen kehittäminen, virkistystoiminta ym. Tässä uudessa, tuoreessa suunnitelmassa on vielä aiempaa versiota jämäkämmin sisällä myös oikeasti henkilöstön osaamisen kehittäminen ja koulutussuunnitelma. Tämä on mielestäni tärkein elementti strategisen henkilöstöjohtamisen kannalta ko. suunnitelmassa. Strateginen henkilöstösuunnitelma antaa eväät toteuttaa hyvin henkilöstöjohtamista osaamisen johtamisen ja kehittämisen kannalta. Asia on selkeästi tunnistettu ja arvotettu osana Pelastusopiston strategista johtamista. Sen jalkauttaminen ja käytännön toteuttaminen jää kuitenkin sitten yksikkö- ja tiimitasolle ja on melko pitkälti yksilöiden (opettaja) ja lähiesimiesten varassa. Käytännön työkaluna tähän on vuosittain käytävät kehityskeskustelut. (Pelastusopisto 2015c.)

Heti suunnitelman alussa keskeisimpien haasteiden joukossa on tunnistettu henkilöstön osaamiseen liittyen: kiristyvä kilpailu osaavasta työvoimasta, toimintaympäristön muutosten vaikutus henkilöstön osaamiseen ja työympäristöön sekä osaamismuutosten tuomat paineet kehittää palkkausjärjestelmiä. (Pelastusopisto 2015c.) Nämä ovat mielestäni juuri Otalan (2008, 146) tarkoittamia strategisesti tunnistettuja muutospaineita henkilöstön osaamisen kehittämiseksi.

Myös henkilöstömäärän ja -rakenteen kohdalla, suunnitelman luvussa 3 todetaan, että tulevien vuosien säästöpainneiden takia (valtio leikkaa Pelastusopiston budjettikehystä ja samaan aikaan Savonia-ammattikorkeakoulu vähentää yksikkörahoitusta) avautuvia virkoja ei välttämättä täytetä. Pelastusopistolta eläköityy v.2018 mennessä 17 henkilöä. Jos näitä tehtäviä ei täytetä, se asettaa melkoisia paineita henkilöstöjohtamiselle osaamisen näkökulmasta, koska opetukseen liittyvät kompetenssit eivät kohtaa pois lähtevien ja taloon jäävien kesken, työmäärät lisääntyvät entisestään ja osaamista joudutaan kehittämään. (Pelastusopisto 2015c.) Samoin nämä liittyvät edellä mainittuihin tunnistettuihin muutostarpeisiin.

Henkilöstön osaamisen kehittämiseen suunnitelmassa on kiinnitetty todella vahvasti huomiota, mutta siitä kerron tarkemmin luvussa 2.3. Suunnitelmassa on arvio henkilöstön ammatillisen osaamisen tasosta nyt, henkilöstön koulutus-suunnitelma tavoitteineen ja toimenpiteineen sekä koulutus-suunnitelman seurannan toimenpiteet. Suunnitelman liitteenä olevat HR -tulokortit painottuvat voimakkaasti henkilöstöjohtamisen ja työyhteisön kehittämiseen tulevaisuudessa. Ne pohjautuvat Pelastusopiston strategiaan ja keskeisimmät painopisteet niissä ovat:

- organisaation ja yksilön näkökulmasta tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva osaamisen ennakointi, -varmistaminen ja -hallinta
- Pelastusopiston arvoihin ja toiminta-ajatukseen sitoutuminen
- henkilöstön hyvät työyhteisötaidot
- hyvät esimies- ja johtamistaidot
- työyhteisön tavoitteiden saavuttamista edistävä viestintä
- korkeatasoinen riskienhallinta- ja turvallisuuskulttuuri.

(Pelastusopisto 2015c.)

Näissä painotetaan myös jo perusstrategiassa esillä ollutta henkilöstön osaamista, mutta henkilöstön johtamisen ja kehittämisen kannalta. Henkilöstön osaamisen ennakointi, varmistaminen ja hallinta on otettu Pelastusopistolla strategiseksi henkilöstöjohtamisen tavoitteeksi, juuri niin kuin Ojala (2008, 141–142) ja Viitala (2008, 63–66) kuvaavat.

3.2 Henkilöstön osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla

Henkilöstön motivointiin ja osaamisen kehittämiseen Pelastusopiston strategisessa henkilöstösuunnitelmassa otetaan kantaa monessa kohti. Yhtenä suunnitelman kantavana ajatuksena on joustava henkilöstön perhe-elämän ja työsuhteen yhdistäminen. Pelastusopistolla on käytössä joustavat työaikamallit ja

etätyöskentelymahdollisuudet ja niitä myös käytetään aktiivisesti. Henkilöstöä kannustetaan myös kehittämään itseään jatkuvasti ja aktiivisesti, esimerkiksi opetushenkilöstöllä on mahdollisuus käyttää työaikaan vuodessa 55h esimiehen kanssa sovittavalla tavalla itsensä ja ammattitaitonsa kehittämiseen. Lisäksi opettajilla on mahdollisuus käyttää 120h työaikaan vuodessa suorittaessaan opettajan pedagogisia opintoja. (Pelastusopisto 2015c.) Nämä ovat osa Pelastusopiston henkilöstöstrategiassa valituista keinoista ylläpitää ja kehittää henkilöstön osaamista. Ne ovat osa Pelastusopiston osaamisstrategiaa, kuten Otala (2008, 141–181) kuvaa.

Lisäksi Pelastusopiston opetushenkilöstöllä on mahdollisuus työskennellä Pohjois-Savon pelastuslaitoksella operatiivisissa tehtävissä osana opettajan työaikaan kuuluvaa itsensä kehittämisaikaa. Myös muulla henkilöstöllä on mahdollisuus kehittää itseään kehityskeskusteluissa sovitulla tavalla osallistumalla erilaisiin tutkintoihin, koulutuksiin, seminaareihin tai tutustumalla esimerkiksi muiden organisaatioiden tapaan tehdä työtä. Henkilökunta voi anoa tutkintoon johtavaa kouluttautumista varten palkallista/palkatonta virkavapautta. Palkattomia opiskelun mahdollisuuksia ovat opintovapaa, osittainen virkavapaus sekä vuorotteluvapaan käyttäminen opiskeluun. Palkallisen opiskelun mahdollistaa opetushenkilöstöllä 55 tunnin työaikaresurssi koulutukseen osallistumiseen ja ammattitaidon ylläpitoon. Muu henkilökunta voi esimiehen hyväksynnällä osallistua täydennyskoulutukseen virka-aikana ja opiston kustantamana määrärahojen puitteissa. (Pelastusopisto 2015c.)

Vapaa-ajalla opiskeluun kannustetaan kustantamalla esim. avoimen- tai kesäyliopiston kurssi- ja tenttimaksuja. Henkilökunnalle voidaan antaa kolme palkallista työpäivää/lukukausi käytettäväksi tutkintoon johtavia opintoja varten. Koko opiskeluaikana palkallisia vapaapäiviä voi olla enintään kymmenen ammattikorkeakoulututkintoa varten. Ylempää korkeakoulututkintoa ja jatkotutkintoa kohden opisto voi myöntää korkeintaan kuukauden palkallista virkavapautta. (Pelastusopisto 2015c.)

Kaikki nämä edellä esitellyt ovat osa Pelastusopiston osaamisstrategiaa, vaikka ne ovatkin sisällä strategisessa henkilöstösuunnitelmassa. Nämä ovat juuri Ojalan (2008, 141–181) kuvaamia, strategisesti valittuja keinoja tukea henkilöstön osaamisen ylläpitoa, hankkimista ja kehittämistä. Nämä tunnisti ja näitä painotti myös Vesa Siivonen strategisena painopisteenä Pelastusopiston hankkeessa strategisen suunnittelun tueksi (Siivonen 2015, 47–49).

3.3 Urasuunnittelumalli Pelastusopiston osaamisen kehittäjänä

Pelastusopiston opetushenkilöstön osaamisen kehittämiseen on laadittu myös urasuunnittelumalli, jota voidaan hyödyntää tilanteessa, jossa työntekijä ei ikääntymisen tai muun rajoitteen vuoksi voi enää hoitaa nykyisiä työtehtäviään. Esimerkiksi fyysisesti raskaasta harjoittavasta opetuksesta on mallin mukaisesti mahdollista siirtyä organisaation sisällä toiseen yksikköön tai sellaiseen opetus-toimintaan, jossa ei harjoitettavaa opetusta ole. Aloite voi tulla työntekijältä itseltään tai työnantajalta. (Pelastusopisto 2015c.)

Opettajien urasuunnittelumalli on otettu käyttöön syksyllä 2013. Pelastusopisto on keskisuuri organisaatio, joten vaativamman vaativuustason opettajan tehtäviä avautuu vain satunnaisesti. Urasuunnittelun keskiössä onkin opettajan mahdollisuudet kehittää osaamistaan ja suunnitella tulevaisuuden uraa horisontaalisesti. Urasuunnittelu liittyy myös tiiviisti eläköitymisen- ja henkilöstösuunnitteluun sekä mm. tutkimus- ja kehittämissyksikön sekä varautumisyksikön tehtäviin ja niissä tarvittaviin taitoihin. Käytännön työvälineenä urasuunnittelussa toimii kehityskeskustelu, jossa esimies ja opettaja tarkastelevat urasuunnittelun eri vaihtoehtoja, niiden vaatimuksia osaamisen kehittämiseksi sekä aloittavat tarvittaessa tarkemman suunnittelun erillisen urahaastattelumallin mukaisesti. Opetusyksiköiden päälliköt kokoontuvat vuosittain ja tarkastelevat yhdessä lähitulevaisuuden henkilöstö- ja osaamistarpeita ennen kehityskeskustelukierrosten alkamista. Mikäli jonkin yksikön tarpeet ja esimerkiksi toisen

yksikön opettajan urakiertotavoitteet kohtaavat, käynnistetään varsinainen osaamisen kehittämisen ja urakierron prosessi ko. yksiköiden välillä. (Pelastusopisto 2015c.) Onnettomuuksien ehkäisyn tiimissä on jo toteutettu tällainen urakiertoprosessi muutamia vuosia sitten, kun sinne siirtyi opettaja pelastustoiminnan opetustiimistä.

Tämäkin on osa koko Pelastusopiston osaamisstrategiaa. Tässä näkyy juuri Otalan (2008, 141–142) ja Viitalan (2008, 63–66) kuvaamat mallit siitä, kuinka strategiassa tunnistetut uhat (ikäntyminen ja toimintakunto) on huomioitu henkilöstö- ja osaamisstrategiassa varmistamalla organisaation mahdollisuudet suunnata henkilöstön osaamista tarvittaessa uudelleen.

4 Osaamisen johtaminen ja ennakointi Pelastusopistolla

Henkilöstön osaamisen kehittäminen, sen suunnittelu, ennakointi ja johtaminen ovat strategisesti valittuja painopisteitä Pelastusopistolla, kuten edellä kuvattiin. Osaaminen ei kehity itsekseen, vaan osaamistarpeita on jatkuvasti ennakoitava ja osaamisen kehittymistä on aktiivisesti johdettava. Tämän kehittämishankkeen yhtenä tavoitteena on luoda pohjaa onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin osaamisen johtamiselle tulevaisuudessa. Tämä toteutuu kartoittamalla hankkeen myötä tiimin osaamistarpeita suhteessa pelastuslaitosten vaatimuksiin henkilöstönsä osaamisesta. Jotta voidaan tuottaa kentälle tarvittavaa osaamista opetuksen kautta, on tiimillä oltava riittävä osaaminen itsellään.

4.1 Osaamisstrategia tiimin osaamisen johtamisen työkaluna

Organisaation osaamisstrategialla kuvataan osaamisen merkitystä yrityksen liiketoimintastrategiassa tai organisaation toimintastrategiassa. Samalla se kuvaa organisaation valintoja siitä, miten osaamishaasteisiin vastataan toiminnassa ja

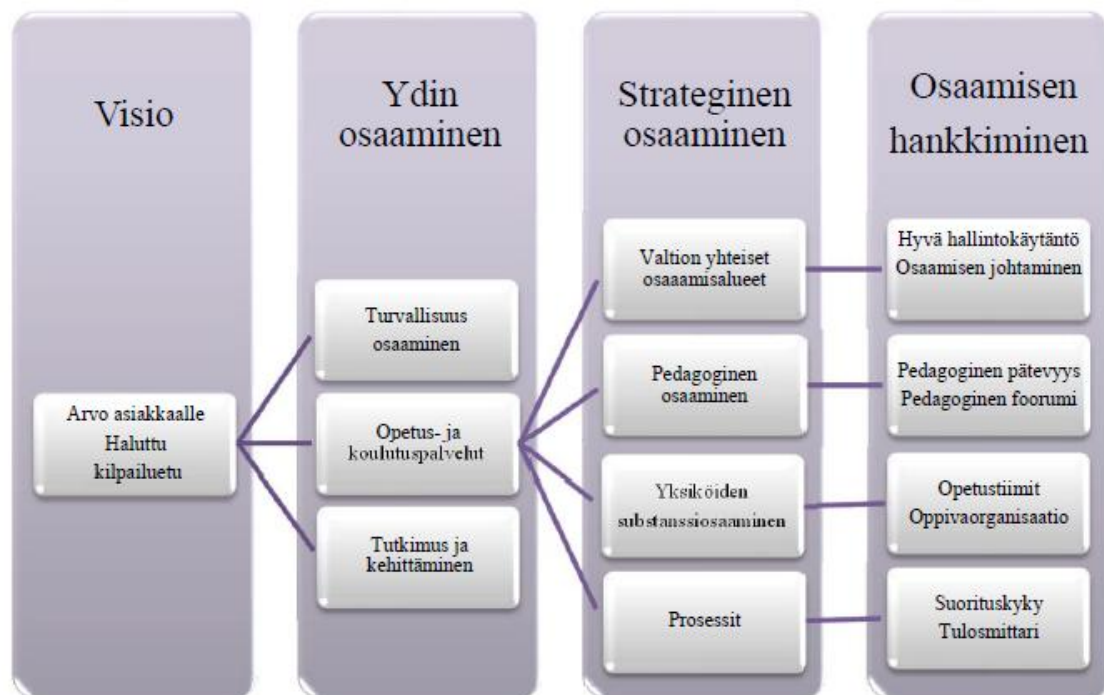
henkilöstöjohtamisessa. Osaamisstrategian tehtävänä on auttaa organisaatiota valitsemaan organisaation varsinaisen strategian kannalta oikeat osaamiset ja kehittämistoimet sekä kohdentamaan huomio, resurssit ja kehittämistoimet tukemaan organisaation strategisia tavoitteita. (Ojala 2008, 141–142.) Osaamisstrategia on siis ”alisteisessa” asemassa suhteessa organisaation perustrategiaan, eli strategiassa valitut painotukset näkyvät lähtökohtana osaamisstrategiassa.

Myös Riitta Viitalan mukaan organisaation strategiseksi osaamiseksi voidaan kutsua sellaista osaamista, joka on organisaatiolle valitun strategian toteutumisen toteutumiseen elintärkeää. Puhutaan ydinosaamisesta tai ydinkyvykkyydestä. Tässäkin näkyy osaamisstrategian tai strategisesti tärkeiden osaamisten alisteisuus organisaation strategisille tavoitteille ja valitulle suunnalle. Vasta kun organisaatio on määritellyt strategisen suunnan ja tavoitteet, voidaan tarkastella mitä osaamista niiden saavuttaminen edellyttää. Oikean ydinosaamisen lisäksi tarvitaan kuitenkin myös oikeat strategiset toimintaprosessit, jotta organisaation osaaminen saadaan siirrettyä tuotteisiin tai palveluihin ja siitä saadaan lisäarvoa strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Viitala 2008, 63–66.)

Kirjallisuudessa organisaation osaamista jaotellaan myös organisaation kynnysosaamisiin ja ydinosaamisiin. Kynnysosaamisia ovat kaikki sellaiset perusosaamiset ja tukiosaamiset, jotka organisaation on hallittava ylipäätään toimiakseen. Tällaisia voisivat olla Pelastusopiston kaltaisessa ammatillisessa oppilaitoksessa esimerkiksi viestintä- ja tietohallintotaidot, opettajien pedagoginen osaaminen, kaikille välttämättömät virkamienshallinnon taidot jne. Ydinosaamisia taas ovat ne organisaation osaamiset, joilla organisaatio tuottaa asiakkaalle haluttua lisäarvoa suhteessa muihin toimijoihin. Tällaisia voisivat olla Pelastusopistolla esimerkiksi kriittiset pelastusalan substanssiosaamiset, joita ei ole muilla oppilaitoksilla sekä rutiini, puitteet ja mahdollisuudet vaarallisten ja isojen pelastustoimintaharjoitusten järjestämiseen. Lisäksi organisaatioilla on jatkuvasti kehittymässä olevia uusia osaamisia, joilla haetaan tulevaisuuden kilpailuetua. Tällaisia voisivat olla Pelastusopistolla esimerkiksi voimakkaasti ke-

hittymässä olevat simulaattorit ja simulaatio-opetus. Yksinkertaistettuna siis organisaatiolla on oltava ensin riittävä perusosaaminen toimiakseen, sen jälkeen haetaan kilpailuetua ydinosaamisella jota muilla ei ole ja pysyäkseen kehityksen kärjessä organisaation on jatkuvasti kehitettävä osaamistaan eteenpäin. (Viitala 2007, 175–178.)

Siivonen kuvaa hankeraportissaan strategisen suunnittelun tueksi Pelastusopiston ydinosaamista seuraavasti: ”Ydinosaamisella pyritään tuottamaan asiakkaille lisäarvoa. Ydinosaaminen on sitä osaamista, jota ei voi poistaa ilman, että yritys menettää merkityksensä. Ydinosaaminen muodostuu kolmesta pääkohdasta: 1) opetus- ja koulutuspalveluista, 2) Tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, 3) Turvallisuus osaamisesta (työturvallisuus). Ydinosaamisen ja strategisten prosessien yhteisvaikutuksesta syntyy toimialan kyvykkyys”. Hän esittää myös Pelastusopiston strategisen osaamiskartan (kuvio 5), jonka tulisi toimia johdon määrittelemänä pohjana tiimien osaamisstrategioille. (Siivonen 2015, 11.)

Kuvio 5. Pelastusopiston strategisen osaamisen määrittely (Siivonen 2015, 11).

Siivosen esittämä strategisen osaamisen kuvaus toimii pohjana Pelastusopiston opettajan tarkempien osaamisvaatimusten määrittelylle. Tätä käsittelen tarkemmin seuraavassa luvussa 3.2.

Organisaation osaamisstrategia on siis kuvaus, millainen merkitys organisaation osaamisella on varsinaiselle toimintastrategialle ja kuinka strategisesti tärkeää osaamista organisaatiossa ylläpidetään, vaalitaan ja kehitetään. Organisaation osaamisstrategiaan vaikuttaa myös toimialan muutosnopeus ja valittu toimintastrategia, tyydytäänkö tekemään samoja asioita kuin aiemminkin, vai tavoitellaanko kasvua ja palvelujen kehittämistä kilpailuetuna. Tämä vaikuttaa siihen, keskitytäänkö vain ylläpitämään strategisia osaamisia, vai halutaanko niitä koko ajan kehittää edelleen, vai haetaanko koko ajan aktiivisesti myös uutta osaamista. (Ojala 2008, 144–145.)

Organisaation osaamisstrategiassa kuvataan:

- millaisia tavoitteita asetetaan organisaation osaamispääoman kehittämiseksi ja johtamiselle
- miten osaamistarpeet priorisoidaan, eli mitkä osaamiset valitaan strategisesti tärkeiksi ja mitä niistä aletaan kehittää ensimmäisenä
- miten strateginen osaaminen hankitaan ja mitä resursseja tarvitaan
- mitä keinoja valitaan, jos osaamista kehitetään itse
- miten valitaan osaamisen ylläpidon ja kehittämisen kannalta tärkeät strategiset kumppanit oppilaitoksista, yrityksistä ja muista palveluntuottajista
- valitaanko suljettu vai avoin strategia osaamisen kehittämisessä?

(Ojala 2008, 141.)

Osaamisstrategian laadinta voidaan jakaa seuraaviin vaiheisiin:

- asetetaan tavoitteet organisaation osaamispääoman kehittämiseksi ja johtamiselle
- priorisoidaan osaamistarpeet, eli valitaan mitkä osaamiset ovat strategisesti tärkeimpiä ja mitä niistä aletaan kehittää ensimmäisenä
- valitaan tarvittavat osaamisen kehittämistoimet
 - mitä kehitetään itse ja millä keinolla
 - osaamisen kehittämissuunnitelmat
 - miten tehostetaan olemassa olevan osaamisen käyttöä
 - yksilöiden oppimista tukevien olosuhteiden (rakenteiden) kehittäminen, organisaation älyllisen kunnon kehittäminen

- organisaation oppimista tukevien olosuhteiden (rakenteiden) kehittäminen, oppivan organisaation ja oppimiskulttuurin kehittäminen
- tiedon luomisvälineiden käyttö
- esimiesten oppijohtajavalmiuksien kehittäminen
- Mihin tarvitaan kumppania ja mikä voidaan hankkia ulkopuolelta
- Miten valitaan kumppanit ja tuottajat; millä perusteella
- Strategian valinta oppilaitosten ja yritysten kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön
- suunnitellaan, miten organisaation osaamispääoma suojataan tulevaisuuden muutoksissa ja henkilöstöpoistumisissa
- arvioidaan valittujen kehittämistoimien tuloksellisuutta.

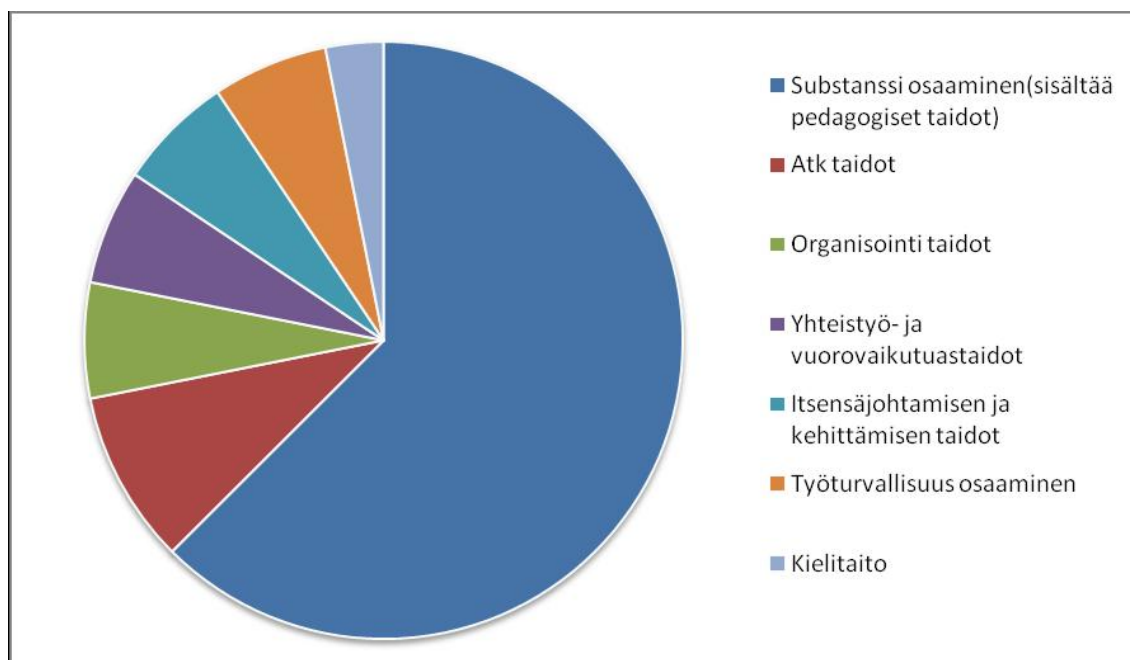
(Ojala 2008, 141.)

Tässä kehittämishankkeessa toteutetaan Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyyn tiimin kannalta osaamisstrategian laadinnan toista vaihetta. Hankkeen myötä haetaan yhdessä asiakkaiden, pelastuslaitosten kanssa niitä kriittisiä osaamistarpeita, joihin on panostettava osaamisen kehittämisessä jatkossa.

4.2 Pelastusopiston opettajan osaaminen

Pelastusopiston roolia Suomessa pelastusalan ainoana valtakunnallisena oppilaitoksena ja samalla koko alan TKI-keskuksena kuvataan luvussa 2. Tuosta koko alan asiantuntijaorganisaation ja osaamiskeskuksen roolista johtuen myös Pelastusopiston opettajan osaamisprofiili on moninainen ja eroaa monelta osin tavallisen ammatillisen oppilaitoksen opettajasta.

Vesa Siivonen on tutkinut Pelastusopiston opettajan osaamisprofiilia yhden silloisen opetusyksikön näkökulmasta YAMK-opinnäytetyössään vuonna 2011. Hän kuvaa osaamisprofiilia alla olevan osaamispyyrän (kuvio 6) avulla.

Kuvio 6. Pelastustoimintaopetusyksikön osaamisympyrä (Siivonen 2011, 55).

Siivosen mukaan suurimpana osaamisalueena koettiin oman vastuualueen osaaminen ja sen varmistaminen (ns. substanssiosaaminen). Tähän kokonaisuuteen nähtiin liittyvän myös pedagogiset taidot, joita voi pitää perustellusti opettajan ydintaitoina. (Siivonen 2011, 55.)

Toiseksi suurimmaksi tarpeeksi koettiin atk-taidot. Valtionhallinnon tietohallintajärjestelmiä on uusittu jatkuvasti ja tämä aiheuttaa muutospaineita henkilöstölle. Verkkopedagogiikka laajenee ja on myös yksi Pelastusopiston osaamisen painopistealueista. Myös tietojärjestelmiin perustuva virtuaaliopetus lisääntyy. Johtaminen on myös nykyisin enemmän sähköpostien ja intranettien välityksellä tapahtuvaa kohtaamista ja johtamista. (Siivonen 2011, 55.)

Muut osaamistarpeet koettiin yhtä suuriksi. Työn organisointitaidot joutuvat erityisesti koetukselle, koska Pelastusopiston työaikamalli on joustava, ja tämä edellyttää jokaiselta työntekijältä taitoa suunnitella työt vuodeksi eteenpäin. Joustava työaikamalli edellyttää myös selkeitä tavoitteita ja ohjausta. Itsensäjohtamisen sekä oman työn kehittämisen taidot nähtiin myös tarpeelliseksi. Yh-

teistyö- ja vuorovaikutustaidot koettiin merkityksellisiksi sisäisten sekä ulkoisten asiakassuhteiden hoitamisessa. Asiakkuuksien määrittelyssä nousi tukipalvelut korostetusti esille. Tällä tarkoitetaan atk-, hallinto- sekä tekniikkapalveluja. Työturvallisuusosaaminen koettiin tärkeäksi. Työn luonteeseen kuuluu korkeariskisiä harjoituksia. Työturvallisuuden kehittäminen tulee olla osana osaamisen kehittämistä. Kielitaito jäi pienimmäksi osa-alueeksi, sitä pidettiin tarpeellisena, mutta ei kaikkien välttämättömänä taitona. Ruotsin kielen osaamisvaatimus tulee sinällään jo valtion virastona olemisesta. (Siivonen 2011, 55–57.)

Pelastusopistolla 2015 toteutetussa hankkeessa strategisen suunnittelun tueksi pohdittiin myös opettajien osaamisprofiileja osaamisen kehittämisen ja johtamisen tueksi. Hankeraportissaan Vesa Siivonen esittelee kuvauksia Pelastusopiston opettajan osaamisprofiilille monesta eri näkökulmasta. Alla olevassa kuviossa 7 on yliopettaja Jussi Korhosen tuottama kuvaus varautumisen opettajan osaamisprofiilista. (Siivonen 2015, 23–24.) Se sisältää hyvin samankaltaisia elementtejä, kuin aiemmin esittämäni Siivosen kuvaus pelastustoiminnan opettajan osaamisprofiilista. Siivosen kuvauksessa olevat hienojakoisemmat osaamisalueet sisältyvät mielestäni Korhosen kuvauksessa olevien osaamisalueiden sisälle.

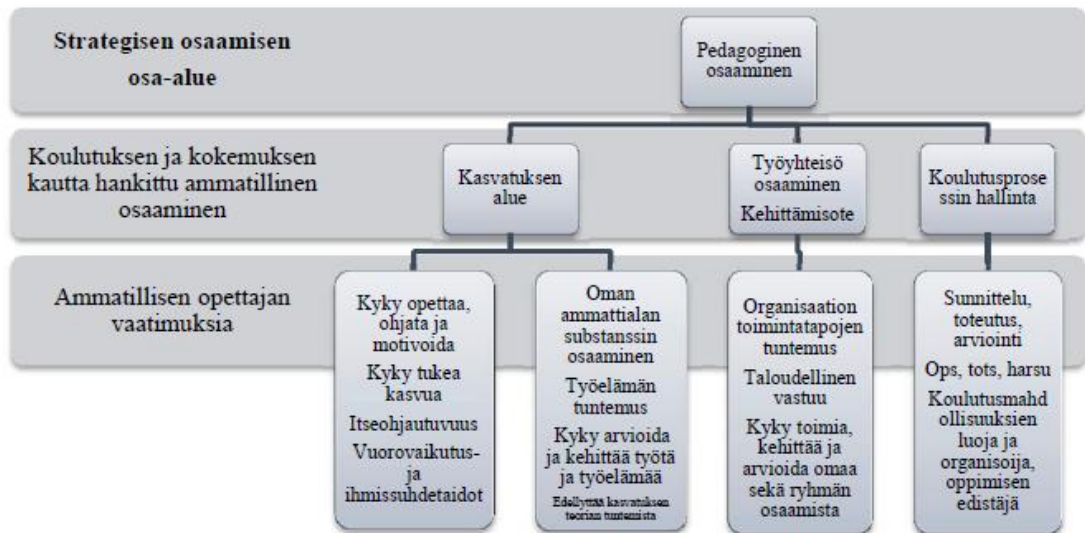
Kuvio 7. Varautumisen osaamisalueet Korhosen mukaan (Siivonen 2015, 24).

Siivonen esittelee myös varautumisen yliopettaja Johanna Frantzenin tuottaman kuvauksen osaamisprofiilista (Siivonen 2015, 24–25, alla kuvio 8). Se keskittyy mielestäni enemmän varautumisen substanssiosaamisen tasojen kuvaamiseen. Siivosen ja Korhosen osaamisprofiileissa on kuvattu enemmän opettajan koko osaamisprofiilia. Tässä Frantzenin mallissa keskitytään mielestäni tarkemmin yhden tiimin opettajan substanssiosaamisen tarkempaan jaotteluun.

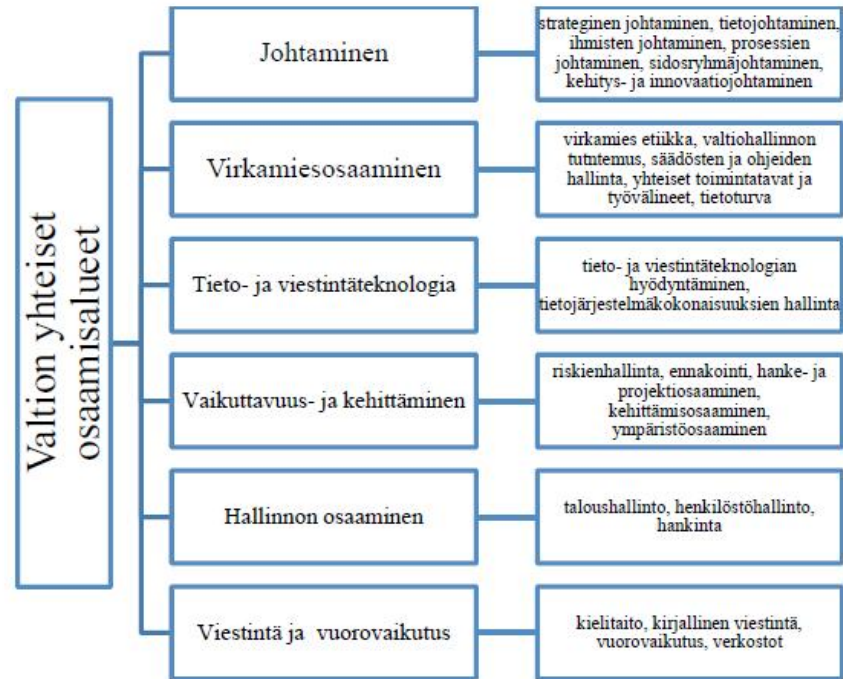
Kuvio 8. Varautumisen osaamiskartta Frantzenin mukaan (Siivonen 2015, 25).

Pelastusopiston opettajan pedagogisen osaamisen vaatimuksia Siivonen kuvaa opetussuunnitelmista johdettujen ja yleisesti ammatilliselle opettajalle asetettujen vaatimusten kautta luomansa mallin avulla (Siivonen 2015, 29–30, alla kuvio 9). Se kuvaa mielestäni hyvin oman kokemukseni kautta kaikkea sitä, mitä sisältyy Pelastusopiston opettajan pedagogisen osaamisen sisälle. Opettajana täytyy tuntea Pelastusopiston strategia, sen painopisteet ja toimintaohjelmat, jotka ohjaavat toimintaa. Tämä on Siivosen mallin ylin taso. Opettajalla täytyy olla riittävä pedagoginen osaaminen ja substanssiosaaminen omalla opetusalueellaan. Lisäksi täytyy tuntea oman organisaation toimintatavat, talouden raamit ja pystyä kehittämään toimintaa. Koulutuksen suunnittelu- ja toteutusprosessien hallinta käytännön toiminnan tasolla on erittäin tärkeä osa-alue opettajan osaamisessa. Nämä kaikki ovat Siivosen mallissa samanarvoisina strategisen tason alla.

Kuvio 9. Pelastusopiston opettajan pedagoginen osaaminen (Siivonen 2015, 30).

Siivonen esittelee myös Valtionkonttorin toimesta annetut kaikille yhteiset työelämän pelisäännöt, valtion yhteiset osaamisalueet (Siivonen 2015, 28–29, alla kuvio 10). Ne avaavat mielestäni hyvin tuossa aiemmin esitetystä Korhosen osaamisprofiilissa olevia virkamiesosaamisen vaatimuksia. Pelastusopisto on valtion oppilaitos ja meitä sitovat valtion virastojen yhteiset toiminnan pelisäännöt. Nämäkin on pakko hallita ja tuntea, jotta opettaja pystyy hoitamaan päivittäisen työnsä.

Kuvio 10. Valtion yhteiset osaamisalueet Valtionkonttorin mukaan (Siivonen 2015, 29).

Kaikki edellä esitetyt Pelastusopiston opettajan osaamisvaatimusten ja osaamisprofiilien kuvaukset toimivat pohjana tämän kehittämishankkeen kohteena olevan onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisprofiilille. Osana tätä kehittämishanketta määritellään alustava osaamisprofiili tiimille työkaluksi tulevaisuuden osaamisen kehittämistä ja sen johtamista varten. Tätä kuvataan tarkemmin luvussa 4.4. Varsinaisesti tämä hanke keskittyy kuitenkin onnettomuuksien ehkäisyn tiimin substanssiosaamistarpeiden määrittelyyn yhdessä asiakkaiden, pelastuslaitosten kanssa. Tuo osaamisalue todettiin Siivosenkin (2011, 55; 2015, 32–33) osaamisprofiilikuvauksissa tärkeimmäksi.

4.3 Osaamisen johtaminen pelastuslaitoksilla

Annukka Saine-Kottonen sivuaa osaamisen johtamista pelastuslaitosten osalta raportissaan ”Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä”. Hänen mukaansa osaamisen johtaminen on noussut johtamistutkimuksen

teemaksi 1990-luvun jälkipuoliskolla, mutta edelleenkin työyhteisön oppimista ja sen toimijuutta oppimisessa ei ole käsitteellistetty selkeästi. Oppiminen nähdään usein universaalina ilmiönä, johon oppimisen kohteena olevan toiminnan luonne ei vaikuta. (Saine-Kottonen 2015, 44.)

Osaamista ja osaamisen johtamista pelastuslaitoksilla on selvitetty jonkin verran lähinnä erilaisten opinnäytetöiden kautta. Riskienhallintapäälliköiltä kysyttiin huhtikuussa 2013, onko pelastuslaitoksilla tehty osaamistarve- tai osaamiskartoituksia. Yhdellä pelastuslaitoksella oli tehty päällystön onnettomuuksien ehkäisytehtävien osaamiskartta ja toisella pelastuslaitoksella palotarkastuksen osaamiskartoituslomake. Nämä molemmat on toteutettu Pelastusopiston Amk-palopäällystötutkinnon opinnäytteinä. Kovin yleistä osaamistarpeiden tai osaamisen kartoittaminen ei pelastuslaitoksilla näin ollen näyttäisi olevan. (Saine-Kottonen 2015, 44.)

Pelastuslaitosten valtakunnallisessa työhyvinvointikyselyssä 2013 todettiin, että yhtenä työn vahvuutena on osaamisen, kykyjen ja työn tavoitteiden yhteensopiavuus. Enemmän tukea kaivattiin kuitenkin oman osaamisen ja itsensä kehittämiseen sekä työuralla kehittymiseen. Yleensäkin johtamiseen kaivattiin lisää avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta. (Saine-Kottonen 2015, 44.)

TuKeVa II -hankkeessa Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella 2014 selvitettiin käsityksiä osaamisen ja koulutuksen merkityksestä onnettomuuksien ehkäisytyössä ja tärkeimmistä kehittämiskohdista. Keskeisimpiä havaintoja olivat:

- osaaminen ja koulutus nähdään oleellisena tekijänä niin työn tehokkuuden ja vaikuttavuuden, työskentelymotivaation kuin työn arvostuksenkin kehittämisessä.
- onnettomuuksien ehkäisytyössä olevien henkilöiden koulutus- ja kokemustausta on varsin kirjava, mikä nähdään sekä rikkautena että haasteena.
- koko onnettomuuksien ehkäisyn tehtäväkenttä on tällä hetkellä muutostilassa, minkä vuoksi osaamisen kehittäminen on erittäin ajankohtainen kysymys. Uusia osaamistarpeita koetaan olevan runsaasti.
- onnettomuuksien ehkäisytyöhön ei ole yhtenäisiä kelpoisuusvaatimuksia tai muodollista koulutusta, minkä koetaan heikentävän ammattikunnan arvostusta ja työn vaikuttavuutta.

(Saine-Kottonen 2015, 44.)

Osaamistarpeiden kartoittaminen ja osaamisen johtaminen näytti olevan pelastuslaitoksilla vähäistä ja hajanaista. Tarvetta Saine-Kottosen vetämälle hankkeelle onnettomuuksien ehkäisyn tehtävien osaamisvaatimusten kartoittamiseksi pelastuslaitoksissa oli selkeästi. Tuon hankkeen tulokset toimivat yhtenä perustana tälle kehittämishankkeelle. Niitä käydään tarkemmin läpi luvussa 5.

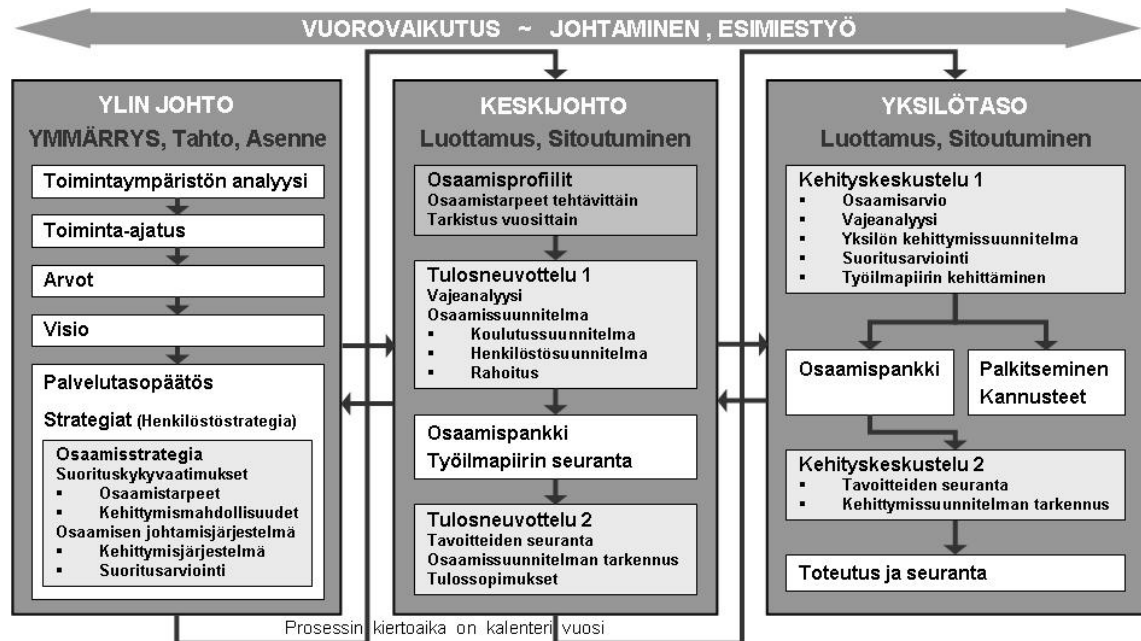
4.4 Onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisstrategian perusta

Seuraavassa kuvataan tämän kehittämishankkeen kohteen, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisstrategiaa alustavasti edellä kuvattujen (Ojala 2008, 141) vaiheiden kautta. Tämän raportin liitteenä 10 on myös YAMK-opintojen ja tämän kehittämishankkeen myötä syntynyt alustava osaamisen kehittämisen suunnitelma tiimille. Molemmat näistä ovat vasta alustavia, mutta hyödyllisiä työkaluja tulevaisuuteen tiimin osaamisen kehittämiseksi ja johtamiselle.

Strateginen tuki tiimin osaamiselle ja sen edelleen kehittämiseksi lähtee Pelastusopiston strategiasta, kuten jo aiemmin kuvattiin luvussa 2 (Pelastusopisto 2016c). Myös Pelastusopiston strateginen henkilöstösuunnitelma luo pohjaa osaamisstrategialle, tätäkin kuvattiin luvussa 2 (Pelastusopisto 2015c). Nämä yhdessä luovat strategisen perustan tiimin osaamisstrategialle, juuri kuten Ojala (2008, 141–142) ja Viitala (2008, 63–66) kuvaavat. Osaamisstrategian perusta määritellään varsinaisessa strategiassa.

Siivonen kuvaa hankeraportissaan strategisen johtamisen tueksi Pelastusopiston osaamisen hallintaprosessia alla olevan (kuvio 11) Salosen ja mukailen Kaukosen osaamisen kehittämisen prosessin kuvauksen avulla (Siivonen 2015, 20–22). Se kuvaa mielestäni hyvin osaamisen kehittämistä osana organisaatiomme painopisteitä, lähtien Pelastusopiston strategiasta ja johdon tahtotilasta

ja päätyen yksilön kannalta kehityskeskusteluihin ja osaamisen kehittämisen seurantaan.

Kuvio 11. Osaamisen kehittämisprosessi (Siivonen 2015, 21).

Edellä luvussa 3.2 kuvatun perusteella muotoutunut ja tämän kehittämishankkeen myötä vahvistunut oma näkemykseni onnettomuuksien ehkäisy tiimin osaamistarpeista tärkeysjärjestyksessä on:

- 1) Oppilaitoksen opetustiiminä perustarve on mielestäni opettajien pedagoginen pätevyys ja osaaminen. Se ei ole Pelastusopistolla pakollinen, mutta on mielestäni välttämätön edellytys, jotta pystytään tuottamaan laadukasta ja kehittyvää koulutusta. Pedagoginen osaaminen on mahdollistettava pääosin ammatillisen opettajakoulutuksen ja riittävän täydennyskoulutuksen kautta.
- 2) Seuraavaksi tärkeimpänä näen riittävän substanssiosaamisen tiimin opettamiin aihealueisiin. Opetuksen vastuut jakautuvat tiimissä juuri substanssiosaamisen kautta ja tärkeimmät substanssialueet OE-tiimissä ovat:
 - Rakennustekniikka pelastuslaitosten näkökulmasta

- Rakennusten paloturvallisuus ja paloturvallisuustekniikka
- Palotekniset laitteet, niiden käyttö, huolto ja kunnossapito
- Viranomaisvalvonta, palotarkastus ja kemikaalivalvonta
- Palontutkinta, viranomaisyhteistyö onnettomuustutkinnassa
- Turvallisuusviestintä, turvallisuuskoulutus, pelastussuunnittelu
- Riskienhallinta.

Näiden osalta osaamista on varmistettava jo rekrytointivaiheessa, sekä riittävällä täydennyskoulutuksella, yhteydenpidolla kentälle ja riittävällä sidosryhmäyhteistyöllä, jota nyt jo on. Tiimi on mukana esim. säädösvalmisteluissa, asiantuntijatyöryhmissä yms. foorumeissa ministeriöiden, järjestöjen ja pelastuslaitosten kanssa.

- 3) Perussubstanssin lisäksi on oltava mielestäni riittävä määrä käytännön kokemusta ja näkemystä tiimin opetuksen aihealueista. Tämäkin on huomioitava jo rekrytointivaiheessa, mutta mahdollistettava myös työaikajärjestelmään liittyvillä työkierto- ja ammattitaidon ylläpitojärjestelyillä.
- 4) Substanssin jälkeen seuraavaksi tärkeimpänä näen nykyisessä koulutuskentässä hyvät ATK- ja verkko-opetustaidot. Näitä on ylläpidettävä ja kehitettävä jatkuvasti, parhaimpina keinoina näkisin kollegamentoroinnin sekä riittävän täydennyskoulutuksen.
- 5) Opetustyössä korostuvat myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, opettaja-opiskelija-suhteessa, täydennyskoulutuksessa ja sidosryhmäyhteistyössä. Näitä on kehitettävä osana pedagogistakin osaamista jatkuvana prosessina, täydennyskoulutuksen ja työssä harjaantumisen avulla.
- 6) Tutkimus- ja kehittämisosaaminen korostuu Pelastusopistolla, koska toimitaan lakisääteisesti ja strategian mukaisesti koko pelastusalan kentän tutkimus- ja kehittämiskeskuksena. Tätäkin on huomioitava jo opettajien rekrytointivaiheessa, mutta parhaiten tätä kehitetään käytännössä olemalla mukana erilaisissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa.

- 7) Opettajan ja kouluttajan työssä korostuvat myös organisointi- ja johtamistaidot. Opetustyö on osittain johtamista, etenkin itsensä johtaminen ja kehittäminen ovat tärkeitä. Näitä kehitetään parhaimmin kollegamentoinnilla ja työssä oppimalla.
- 8) Riittävä ns. virkamiesosaaminen on myös opettajille tärkeää, jotta päivittäiset hallinnolliset rutiinit sujuvat, eikä niihin mene turhaan aikaa. Pelastusopisto on kuitenkin myös valtion virasto. Tämä huomioidaan jo perehdytysvaiheessa, mutta hallinnon käytäntöjä on syytä pitää esillä ja muistuttaa mieleen esimerkiksi Intranetissä ja sopivina tietoisuuksina henkilöstön koulutuspäivinä.

Riittävä kielitaito on myös tärkeässä roolissa, koska Pelastusopistolla on myös kansainvälistä koulutusta ja halua kansainvälistyä voimakkaasti osana strategiaa. Tämä tulee huomioitua osittain jo rekrytointivaiheessa (valtion virkamiesvaatimukset). Mutta kielitaitoa on harjoitettava ja kehitettävä jatkuvasti. Parhaiten se mielestäni onnistuu vierasta kieltä käyttämällä ja tarvittaessa pieniä kertauskoulutuksia käymällä.

Tämän hankkeen myötä jalostunut alustava onnettomuuksien ehkäisyn tiimin osaamisen kehittämisen suunnitelma on esitetty tämän raportin liitteessä 10. Siinä on kartoitettu alustavasti tämän hetkisiä osaamisen kehittämistarpeita. Lisäksi on kuvattu, kuinka aiotaan jatkaa tästä eteenpäin tiimin osaamisen kehittämisen suunnittelussa tarkemmin ja pidemmällä tähtäimellä. Siitä syntyi osana tätä hanketta työkalu tiimille tulevaisuuden osaamisen johtamiseen.

4.5 Kehittämishanke osana tiimin osaamisen johtamista

Kuten jo edellä pääosin kuvasinkin, mielestäni keskeisimpinä keinoina hankkia, ylläpitää ja kehittää osaamista onnettomuuksien ehkäisyn tiimissä ovat:

- opettajan ammatillinen pedagoginen koulutus ja täydennyskoulutus
- riittävä substanssiosaamisen varmistaminen rekrytointivaiheessa ja substanssien täydennyskoulutus
- riittävä, tiivis ja jatkuva yhteydenpito kentälle ja sidosryhmäyhteistyö
- riittävät työkierto- ja ammattitaidon ylläpitojärjestelyt
- kollegamentorointi ja täydennyskoulutus ATK-taidoissa sekä verkko-opetusosaamisessa
- täydennyskoulutus ja työssä harjaantuminen viestintä- ja vuorovaikutustaidoissa
- tutkimus- ja kehittämisosaamisen huomioiminen rekrytoinnissa ja kehittäminen mahdollistamalla opettajille osallistuminen T&K –hankkeisiin
- kollegamentorointi ja työssä oppiminen organisointi- ja johtamistaidoissa
- virkamiestaitojen ylläpito ohjeistuksilla ja tietoisuilla säännöllisesti
- kielitaidon huomiointi rekrytointivaiheessa, kielitaidon ylläpito ja kehittäminen kansainvälisissä toiminnoissa ja kertauskoulutuksilla.

Tarkemmin näiden käyttöä, tämän hetkistä tarvetta, hankkimista ja kumppaneita sekä suuntaamista on pohdittu tämän raportin liitteenä 10 olevassa alustavassa tiimin osaamisen kehittämisen suunnitelmassa.

Osaamisstrategia viedään käytäntöön asettamalla strategiassa valituille kehittämistoimille selkeä tavoite ja valitsemalla, kuinka tavoitteen toteutumista seurataan. Osaamisstrategiassa valituista kehittämistoimista laaditaan osaamispääoman kehittämissuunnitelma. (Ojala 2008, 179–180.) Näin osaamisstrategiasta saadaan kehittämissuunnitelman kautta johtamisen työkalu, osa strategista osaamisen johtamista. Osaamisstrategiaa voidaan toteuttaa myös huomioimalla kehittämissuunnitelmissa teknologian mahdollisuudet osaamispääoman kehittämiselle ja johtamiselle, sosiaalisen median mahdollisuudet, osaamisen kehittämisohjelmat, oppimiskulttuurin ja henkilöstön oppimistaitojen kehittäminen sekä esimiesten oppijohtajan taitojen kehittämien. (Ojala 2008, 181.)

Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi on toiminut Pelastusopistolla varsin itsenäisesti. Organisaatiomuutoksen myötä v. 2016 alusta alkaen tiimin itsenäisyys ja oma vastuu on edelleen kasvanut. Edellä kuvattu osaamisstrategia viedään parhaiten käytäntöön siten, että laaditaan yhteistyössä tiimissä osaamisen kehittämisen suunnitelma. Siinä on oltava selkeät, yksityiskohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet sekä aikataulut ja mittarit, kuinka suunnitelman edistymistä seurataan.

Tämä suunnitelma hyväksytetään sitten oppilaitoksen johdolla toteutettavaksi osana strategista johtamista. Näin suunnitelma voi toimia sen jälkeen tiimin vetäjän apuvälineenä ja koko tiimin ohjenuorana vuosittaisessa ammattitaidon ylläpidossa ja kehittämisessä. Suunnitelman perustaksi tarvitaan ehdottomasti asiakkaiden, pelastuslaitosten arviointia siitä millaista osaamista kentällä tarvitaan tulevaisuudessa. Se luo pohjan myös tiimin osaamisen suuntaamiselle ja kehittämiselle. Tämän kehittämishankkeen tavoitteena oli opetuksen sisältöjen kehittämisen lisäksi hankkia tuota tarvittavaa tietoa kentän osaamistarpeista tiimin osaamisen kehittämisen pohjaksi.

Osaamispääoman kehittämistoimille voidaan asettaa tavoitteita, joiden toteutumisesta seurataan mittareilla tai indikaattoreilla. Ne kuvaavat miten yksittäiset kehittämistoimenpiteet ovat onnistuneet. Osaamispääoman johtamisen onnistumista kuvaa sen sijaan organisaation strategisten tavoitteiden toteutuminen. Sitä kautta voidaan arvioida, ovatko valitut osaamisen kehittämisen toimenpiteet olleet oikeita ja ovatko ne toteutettu tehokkaasti. (Ojala 2008, 297–299.)

Osaamispääoman johtamisen tuloksellisuus näkyy esimerkiksi:

- hyvinä tuotteina ja palveluina
- uusien palveluiden ja tuotteiden luomisena
- asiakastyytyväisyydessä ja asiakasuskollisuudessa
- parempina prosesseina ja palveluina
- hyvänä laatuna, laadukkuutena ja brändinä
- kiinnostuksena työnantajamarkkinoilla
- työhyvinvointina ja ihmisten yhteistyönä.

(Ojala 2008, s. 303.)

Tulevaisuudessa myös tiimin osaamisen kehittymistä on seurattava ja arvioitava aktiivisesti. Näin nähdään, toimiiko osaamisstrategia ja onko suunta oikea. Mielestäni luontevimpia arviointitapoja osaamisen kehittämisen toimenpiteiden toteutumiseksi sekä osaamisen johtamisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arvioinneille ovat:

- vuosittaiset kehityskeskustelut yksilöinä ja ryhmäkeskusteluina (arvioidaan suunnitelmassa suunniteltujen toimenpiteiden toteutuminen)

- opintojaksojen, tutkintojen ja täydennyskoulutusten palautekyselyt
- uudet asiakkuudet, uudet kurssituotteet ja uudet sidosryhmät (arviointi ryhmäkehityskeskusteluissa ja johdon strategiaseurannassa)
- asiakaskyselyt, palautekyselyjen muodossa
- säännölliset sidosryhmäkyselyt ja osallistavat seminaarit pelastuslaitoksille jatkossa
- prosessien ja palveluiden sisäinen ja ulkoinen arviointi (ryhmäkehityskeskustelut, henkilöstöpäivät, sidosryhmäkyselyt)
- laadun ja brändin arviointi palaute- ja sidosryhmäkyselyjen kautta (johto)
- työnantajakuvan arviointi osana sidosryhmä- ja työtyytyväisyyskyselyjä
- työhyvinvointikyselyt 2 vuoden välein (työtyytyväisyys ja yhteistyö) (sekä henkilöstö että johto arvioi tulokset, yhteistyössä kehittämistoimet).

Tässä kehittämishankkeessa syntyvä perusta tiimin osaamisen kehittämiseksi jalostetaan hankkeen jälkeen yhdessä tiimin kanssa osaamisen kehittämisen suunnitelmaksi. Sen jälkeen sen toteutumista ja oikeaa suuntaa tullaan seuraamaan edellä kuvatulla tavalla säännöllisesti. Tähän hankkeen toteuttajalla on hyvät vaikutusmahdollisuudet, koska toimin nykyisin myös tiimimme vetäjänä. Kokoan tämän hankkeen myötä tiimimme osaamisen johtamisen työkalupakkia tulevaisuuteen.

5 Onnettomuuksien ehkäisytyö pelastuslaitoksilla nyt ja tulevaisuudessa

5.1 Pelastustoimi Suomessa muutospainessa

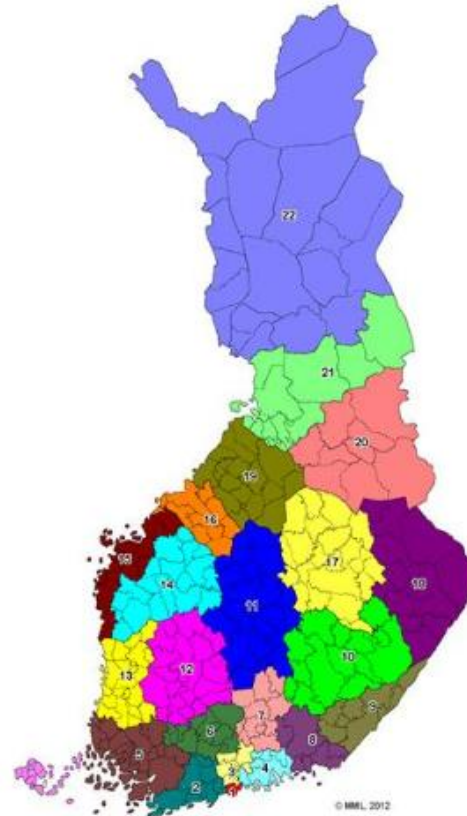
Pelastustoimen ylin johto, ohjaus ja valvonta Suomessa kuuluu sisäministeriön pelastusosastolle. Pelastusosastoa johtaa pelastusylijohtaja. Pelastusosasto esimerkiksi valmistelee pelastustoimeen liittyvän lainsäädännön ja ohjeet, jotka koskevat pelastustoimea. Pelastusosasto käsittelee mm. asiat, jotka koskevat: pelastustointa, hätäkeskustoimintaa, kansainvälistä pelastustoimintaa, valmiussuunnittelua, aluehallinnon yhteistä varautumista poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin ja viranomaisradioverkkoa. Sisäministeriön pelastusosaston yksiköt ovat:

lainsäädäntö ja ohjaus, pelastustoimi ja varautuminen, hätäkeskustoiminta ja kansainväliset asiat. (Sisäministeriö 2016a.)

Aluehallintovirastot edistävät ja arvioivat toimialallaan paikallisten palvelujen toteutumista. Pelastustoimen palvelut Suomessa tuottavat kunnat. Aluehallintovirastot seuraavat ja arvioivat, miten kunnat pystyvät toteuttamaan tehtävänsä ja huolehtivat myös toimialan valvonnasta ja tarkastuksesta. Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueiden painopisteinä ovat pelastustoimen alueilla tehtyjen palvelutasopäätösten toteutumisen seuranta ja valvonta sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman toteutumisen edistäminen alueillaan. Vastuualueiden tehtävänä on lisäksi varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen muun aluehallinnon ja paikallishallinnon viranomaisten kanssa. Valmiutta seurataan ja kehitetään säännöllisillä harjoituksilla. (Sisäministeriö 2016a.)

Kunnat vastaavat maassamme pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämillä pelastustoimen alueilla. Suomessa on tällä hetkellä 22 pelastustoimen aluetta (kuviot 12). Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella on pelastuslaitos. Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan. Ahvenanmaalla on pelastustoimessa oma maakunnallinen lainsäädäntönsä. Suomen 22 pelastustoimen aluetta ja niiden pelastuslaitokset on esitetty alla olevassa kuviossa 12. (Sisäministeriö 2016a.)

1. Helsinki
2. Länsi-Uusimaa
3. Keski-Uusimaa
4. Itä-Uusimaa
5. Varsinais-Suomi
6. Kanta-Häme
7. Päijät-Häme
8. Kymenlaakso
9. Etelä-Karjala
10. Etelä-Savo
11. Keski-Suomi
12. Pirkanmaa
13. Satakunta
14. Etelä-Pohjanmaa
15. Pohjanmaa
ja Pietarsaari
16. Keski-Pohjanmaa
17. Pohjois-Savo
18. Pohjois-Karjala
19. Jokilaaksot
20. Kainuu
21. Oulu-Koillismaa
22. Lappi

Pelastustoimen alueet

Kuvio 12. Pelastustoimen alueet ja pelastuslaitokset (Sisäministeriö 2016a).

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

- pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta
- valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa
- pelastustoimen valvontatehtävistä
- väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
- pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos:

- voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoi-

topiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2. momentin perusteella;

- tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
- huolehtii öljyntorjunnasta ja muistakin muussa laissa alueen pelastustoi-
melle säädetyistä tehtävistä.

(Sisäministeriö 2016a.)

Pelastustoimessa on parhaillaan menossa uudistushanke. Sisäministeri Petteri Orpo on asettanut hankkeen pelastustoimen uudistamiseksi. Hankkeen toimituskausi on 15.12.2015–31.12.2018. Pelastustoimen uudistus toteutetaan osana itsehallintoalueiden perustamista samassa aikataulussa ja samalla alueella sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (sote-uudistus) kanssa. Tämä tarkoittaa, että pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta samoille itsehallinnollisille alueille kuin sosiaali- ja terveystaloudet. Hallitus on linjannut, että pelastustoimi siirtyy vuoden 2019 alusta perustettavien uusien itsehallinnollisten alueiden järjestettäväksi ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella. (Sisäministeriö 2016a.)

Itsehallintoalueiden muodostamiseen liittyvä pelastustoimen uudistus on jatkoa viime hallituskaudella käynnistetyille pelastustoimen kehittämiseksi ja uudistamiseksi, jossa ei kuitenkaan muutettu pelastustoimen hallinnollisia rakenteita ja aluejakoa. Aiemman uudistushankkeen tavoitteita muun muassa talouden sopeuttamiseksi toteutetaan edelleen. Sisäministeriö valmistelee uudistuksen vaatimat lainsäädäntömuutokset. Pelastustoimen uudistuksen on tarkoitus edetä yhtä aikaa sote-uudistuksen kanssa niin, että tehtävät siirtyisivät kunnilta itsehallinnollisille alueille vuoden 2019 alusta. (Sisäministeriö 2016a.)

5.2 Lainsäädännön ja ohjeiden vaatimukset onnettomuuksien ehkäisylle pelastuslaitoksissa

Pelastuslain tavoitteena on, että yksittäiset ihmiset, rakennusten omistajat ja haltijat sekä toiminnanharjoittajat voivat elinympäristössään ja toiminnassaan ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia. Pelastuslaki määrittelee eri tahojen vastuut pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi. (Sisäministeriö 2016a.)

Jokaisella ihmisellä on itsellään ensisijainen vastuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä omasta ja ympäristönsä turvallisuudesta huolehtimisesta. Pelastuslaissa on useita jokaiselle säädettyjä varautumis- ja toimintavelvoitteita. Näitä ovat esimerkiksi yleinen huolellisuusvaatimus tulen käsittelyssä, avotulen teon rajoitukset ja jokaisen velvollisuus hätäilmoituksen tekemiseen. Rakennusten omistajilla ja haltijoilla sekä toiminnanharjoittajilla on velvollisuus ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia sekä varautua vaaratilanteisiin. Velvollisuudesta käytetään nimitystä omatoiminen varautuminen. (Sisäministeriö 2016a.)

Onnettomuuksien ehkäisy on yksi pelastustoimen lakisääteisistä perustehtävistä. Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta sekä pelastustoimen valvontatehtävistä. Nämä yhdessä muodostavat pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyön kokonaisuuden. Ohjauksen, valistuksen ja neuvonnan tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa. Tästä osa-alueesta puhutaan nykyisin pelastuslaitosten päivittäisessä työssä turvallisuusviestintänä. Turvallisuusviestintä koostuu turvallisuusneuvonnasta, -koulutuksesta ja -valistuksesta kattaen pelastuslaissa mainitun ohjauksen, valistuksen ja neuvontatyön kokonaisuuden. (Pelastuslaki 379/2011, 27. §; Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitosten valistus- ja neuvontatyön (turvallisuusviestinnän) suunnittelun, arvioinnin ja kehittämisen ohjaamiseksi sisäministeriö on laatinut ja julkaissut 22.5.2012 pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategian vuosille 2012–2025. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategia on tahdonilmaisu siitä, miten pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteet aiotaan saavuttaa ja millaiseksi pelastustoimen turvallisuusviestinnän halutaan kehittyvän strategiajakson aikana. Lähtökohtana on ajatus, että suunnitelmallisella turvallisuusviestinnällä voidaan parantaa turvallisuuskulttuuria ja omatoimista varautumista sekä ehkäistä onnettomuuksia. Jokainen toimija toteuttaa strategiaa osana omaa toiminnan suunnitteluaan. (Sisäministeriö 2016a.)

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategiassa esitetään toiminnan painopisteitä, joiden mukaisesti kehitetään keskeisiä toimintatapoja ja työprosesseja, tuotetaan palvelut riskiperusteisesti ja asiakaslähtöisesti, kohdistetaan palvelut omatoimisen varautumisen tukemiseen sekä kehitetään henkilöstöresursseja ja verkostoitumista. Strategia on tarkoitettu kaikille pelastustoimen toimijoille ja organisaatioille. Strategiaa toteutetaan hyvässä yhteistyössä pelastustoimen ja sidosryhmien kanssa. (Sisäministeriö 2012, 1–2; 2016a.)

Uusittu strategia korvaa vuonna 2005 hyväksytyt Pelastustoimen valistus- ja neuvontatyön strategian. Strategia tarkistetaan hallituskausittain tarpeen mukaan ja esimerkiksi toimintaympäristön muutosten tai toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulosten sitä edellyttäessä. Strategian valmisteluun osallistui edustajia pelastuslaitoksilta, Helsingin pelastuskoulusta, Pelastusopistosta, Suomen Palopäällystöliitosta, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöstä ja sisäministeriöstä. Sisäministeriö on kuullut strategian valmisteluvaiheessa pelastuslaitoksia, lääninhallituksia ja pelastusalan järjestöjä. Strategian jalkauttamisesta ja sen tueksi laaditun Pelastuslaitoksen valistustyön suunnittelu -oppaan päivittämisestä vastaa pelastuslaitosten Turvallisuusviestintätyöryhmä. (Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitosten valvontatehtävien avulla varmistetaan, että kiinteistöjen omistajat ja haltijat sekä yritysten ja laitosten toiminnanharjoittajat noudattavat pelastuslain vaatimuksia ja huolehtivat velvoitteistaan. Näin varmistetaan että kiinteistöt pidetään turvallisessa kunnossa ja niiden käyttö on turvallista. Pelastuslaitosten tehtäviin kuuluu myös kemikaalilainsäädännön kautta vaarallisten kemikaalien säilytyksen, varastoinnin ja käytön valvontatehtäviä. Pelastuslaitokset päättävät onnettomuuksien ehkäisytyönsä resursoinnista ja -tasosta pelastustoimen alueiden palvelutasopäätöksissä, joita aluehallintovirastot valvovat. (Sisäministeriö 2016a; Pelastuslaki 379/2011; Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.)

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtäviensä toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan. Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy. Se on myös toimitettava tiedoksi aluehallintovirastolle. Pelastuslaitosten valvontatyön ohjaamiseksi ja yhtenäistämiseksi Suomen 22 pelastuslaitoksen keskinäinen pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on laatinut yhdessä sisäministeriön kanssa ohjeen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta. Se laadittiin ensimmäisen kerran nykyisen Pelastuslain voimaan tulon jälkeen vuonna 2012. Sen jälkeen sitä on edelleen kehitetty ja päivitetty vuosittain. (Pelastuslaki 379/2011, 78. ja 79. §; Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2016, 4.)

Valvontasuunnitelmaohjeen on tarkoitus luoda yhteiset suuntaviivat sekä asettaa yhteiset tavoitteet valvontatoiminnan toteuttamiselle. Käytännössä pelastuslaitoksilla on kuitenkin runsaasti liikkumavaraa valvontatoiminnan riskiperustaisessa suunnittelussa ja kohdentamisessa sillä pelastuslaitoksen tulee kohdistaa valvontatoimintansa alue- ja kohdekohtaisten riskitekijöiden perusteella. Valvontasuunnitelmaohjeessa on esitetty ne asiat, jotka on perusteltua sisällyttää kaik-

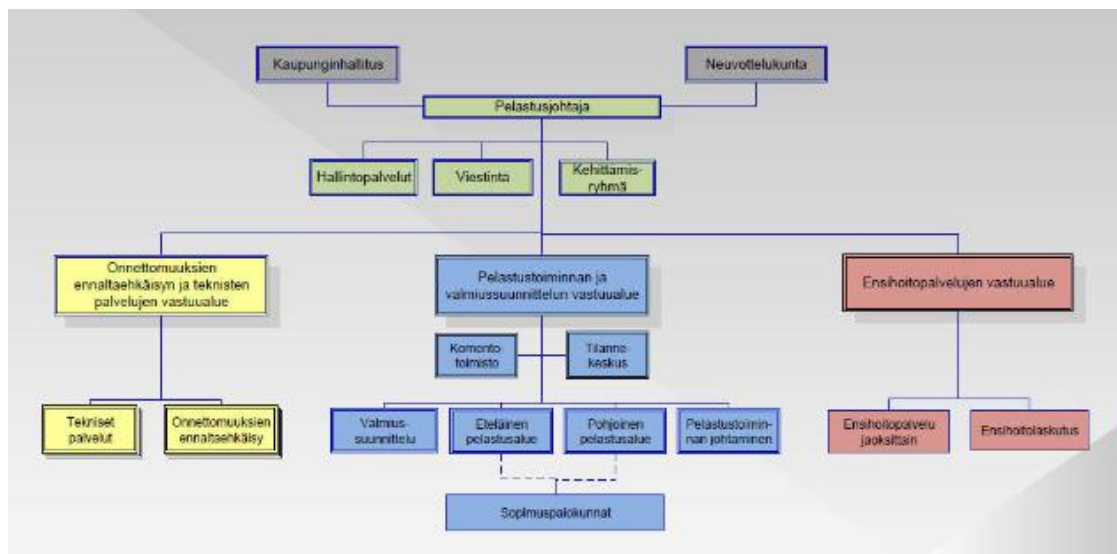
kien pelastuslaitosten valvontasuunnitelmaan. Valvontasuunnitelmaohjeessa käsitellään myös muita valvontatoimenpiteitä, yhteistoimintaa muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavia resursseja sekä valvonnan vaikuttavuuden arviointia. Valvonnan tulee perustua alueen riskeihin ja olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontatyön resurssit tulee mitoittaa siten, että lainsäädännön osoittama tavoite voidaan saavuttaa. (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2015, 4.)

Lisäksi sisäministeriö on antanut vuonna 2001 Palotarkastusohjeen SM 2001–1824/Tu-33. Se on annettu silloin voimassa olleen Pelastustoimilain nojalla, joka oli nykyisen Pelastuslain 379/2011 edeltäjä. Ohje on osittaisena voimassa edelleen. Sisäministeriön palotarkastusohje on yleisohje palotarkastusten suorittamiseen. Siinä määritellään erilaisia palotarkastuksen lajeja, kuvataan palotarkastuksen sisältöä, ohjeistetaan palotarkastuksen ja palotarkastustapahtuman menettelytapoja, kuvataan palotarkastusten kohdentamisen painopisteitä, ohjeistetaan palotarkastuspöytäkirjojen sisältövaatimuksista sekä annetaan ohjeita korjausmääräyksistä, suosituksista ja pakkokeinoista. Tätä ohjetta käytetään myös edelleen pelastuslaitoksissa edellä käsitellyn valvontasuunnitelmaohjeen rinnalla ohjaamaan valvontatyön suunnittelua ja palotarkastusten suorittamista. (Sisäministeriö 2001.)

5.3 Onnettomuuksien ehkäisytyö pelastuslaitosten arjessa

Suomessa alueelliset pelastuslaitokset ovat organisoituneet yleisimmin ns. keskuskuntamallilla, jossa pelastustoimen alueen suurin kunta järjestää pelastuslaitoksen tehtävät ja muut kunnat maksavat siitä keskuskunnalle. Muita vaihtoehtoisia toteutusmalleja ovat kuntayhtymämalli ja kuntien yhdessä omistama liikelaitos. Pelastuslaitoksissa suurin osa päätoimisista työntekijöistä on viranhaltijoita pelastusviranomaistehtävien hoitamisen vuoksi. Osa palomiehistä ja pelkkää ensihoitotyötä työkseen tekevä henkilöstö voi olla työsopimussuhteessa.

Pelastuslaitoksen ylin viranhaltija on pelastusjohtaja. Hänen alaisuudessaan toimivat useimman pelastuslaitoksen organisaatiossa sektoripäällikköinä pelastuspäällikkö ja riskienhallintapäällikkö. Pelastuspäällikkö vastaa pelastustoimintaan liittyvien osa-alueiden toteuttamisesta pelastuslaitoksella ja riskienhallintapäällikkö vastaa yleensä riskienhallinnasta sekä onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen osa-alueista. Pelastuslaitoksen valvontatyötä johtamassa ja ohjaamassa osalla pelastuslaitoksista on riskienhallintapäällikön alaisuudessa johdettava palotarkastaja. Käytännön onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät omalta osaltaan pelastuslaitoksilla kaikki päätoimiset viranhaltijat, mutta isommilla pelastuslaitoksilla on enemmän eri työtehtäviin erikoistuneita viranhaltijoita, kuten palotarkastajia, valmiussuunnittelijoita ja turvallisuuskouluttajia. Esimerkki keskisuuren pelastuslaitoksen organisaatiomallista on alla kuviossa 13.

Kuvio 13. Esimerkki pelastuslaitoksen organisaatiosta (Pirkanmaan pelastuslaitos 2016).

Pelastustoimessa toteutettiin vuosien 2012–2014 aikana Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä -hanke. Hanketta koordinoi Helsingin pelastuslaitos ja siihen osallistui useampi muu pelastuslaitos, Pelastus-

opisto ja muita yhteistyötahoja. Hankkeen loppuraportissa määritellään pelastusviranomaisen tekemä onnettomuuksien ehkäisytyö seuraavasti:

”Pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyö on ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden ohjausta, neuvontaa, valistusta ja valvontaa tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niihin varautumiseksi ja niiden seurauksien rajoittamiseksi. Onnettomuuksien ehkäisyä tehdään myös yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistumalla paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.” (Saine-Kottonen 2015, 28.)

Pelastuslaitosten lakisääteisen onnettomuuksien ehkäisytyön osa-alueita ovat: ohjaus, valistus ja neuvonta (turvallisuusviestintä), valvontatehtävät, nuohouksen järjestäminen ja valvonta, palontutkinta sekä yhteistyö ja turvallisuussuunnittelu muiden viranomaisten kanssa (Sisäministeriö 2016). Lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastuslaitoksilla voi olla käytössään myös muita onnettomuuksien ehkäisyn työmuotoja ja toimenpiteitä, jotka katsotaan tarpeelliseksi edellisessä kappaleessa kuvattujen pelastuslain tavoitteiden toteuttamiseksi. Nämä tehtävät voivat vaihdella pelastuslaitoskohtaisesti. (Saine-Kottonen 2015, 28.) Seuraavissa kappaleissa kuvataan lyhyesti pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyön eri osa-alueiden käytännön toteuttamista.

Pelastuslaitokset toimivat onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä alueillaan muiden viranomaisten sekä alueilla olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Pelastusviranomaisten tehtävänä on ohjata, neuvoa, valistaa ja valvoa ihmisiä, rakennusten omistajia ja haltijoita sekä toiminnanharjoittajia näiden pelastuslain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Pelastuslaitokset toimivat yhteistyössä esimerkiksi ympäristö-, kemikaali- ja rakennusvalvontaviranomaisten kanssa sekä tukevat ja ohjaavat heitä turvallisuusasioissa esimerkiksi ympäristölupa- ja rakennuslupaprosessien yhteydessä sekä valvonnassa. Pelastuslaitokset ohjaavat ja tukevat myös varautumisvelvollisia, esimerkiksi yrityksiä, laitoksia ja taloyhtiöitä näiden pelastuslain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjauksella pyritään ehkäisemään onnettomuuksia ja

niistä aiheutuvia vahinkoja sekä edistämään yleistä turvallisuutta. Tätä yhteistyötä ja ohjausta tekevät pelastuslaitoksilla yleensä kaikki päätoimiset viranhaltijat palomiestä pelastusjohtajaan omalta osaltaan. Pelastuslaitoksilla on myös näihin tehtäviin päätoimisesti erikoistuneita viranhaltijoita, esimerkiksi palotarkastajia ja valmiussuunnittelijoita, jotka tekevät tätä ohjaustyötä vaativampaa osaamista vaativissa kohteissa ja tilanteissa. (Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta valistuksesta ja neuvonnasta (turvallisuusviestintä), jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa. Useimmilla pelastuslaitoksilla on sisäministeriön turvallisuusviestinnän strategian ohjaamana laadittu pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän suunnitelma. Turvallisuusviestintätyöhön sisältyvät esimerkiksi erilaisten yleisö- ja infotilaisuuksien järjestäminen, yritysten, laitosten ja yhteisöjen turvallisuuskoulutusten järjestäminen, valistaminen ja opastaminen päiväkodeissa, kouluissa ja työpaikoilla, avustaminen ja ohjaaminen pelastusharjoitusten järjestämisessä, erilaisten turvallisuusoppaiden ja -tiedotteiden laadinta sekä median ja sosiaalisen median käyttö turvallisuustietouden ja -asenteiden parantamiseen. Myös turvallisuusviestintätyötä pelastuslaitoksilla tekevät yleensä kaikki päätoimiset viranhaltijat eri osa-alueilla. Esimerkiksi palomiehet ja työvuorojen paloiesimiehet kiertävät päiväkodeissa ja kouluissa pitämässä valistus-tilaisuuksia lapsille ja toteuttavat yritysten ja laitosten turvallisuuskoulutusta. Mutta isommilla pelastuslaitoksilla on myös turvallisuusviestintätyöhön ja sen suunnitteluun erikoistuneita viranhaltijoita, esimerkiksi koulutuspäälliköitä ja turvallisuuskouluttajia. (Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitokset valvovat alueellaan kiinteistöjen omistajia ja haltijoita sekä yritysten ja laitosten toiminnanharjoittajia, että kiinteistöt pidetään turvallisessa kunnossa ja pelastuslain vaatimuksia noudatetaan. Lisäksi valvotaan pelastuslaissa määriteltyjen varautumisvelvollisten vastuiden ja tehtävien noudattamista. Pelastuslaitoksella on myös kemikaaliturvallisuuslain mukaisia viranomaistehtä-

viä, kuten edellä todettiin. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitos tekee palotarkastuksia ja muita valvontatehtävien edellyttämiä toimenpiteitä, esimerkiksi lupapäätöksiä, asiakirjavalvontaa ja kiinteistöjen omavalvonnan seuranta. Palotarkastusten yhteydessä pelastusviranomaiset kiinnittävät huomiota myös muiden onnettomuuksien kuin tulipalojen ehkäisyyn. Valvontatyön suunnittelua, resursointia ja seuranta varten pelastuslaitokset ovat laatineet Sisäministeriön ja kumppanuusverkoston valvontasuunnitelmaohjeen mukaiset valvontasuunnitelmat. Myös valvontatyötä pelastuslaitoksilla tekevät yleensä lähes kaikki päätoimiset viranhaltijat, esimerkiksi palomiehet tekevät pienkohteiden palotarkastuksia ja kiinteistöjen omavalvonnan seuranta. Työvuorojen alipäällystö- ja päällystöviranhaltijat tekevät myös vaativampien kohteiden palotarkastuksia ja muuta valvontaa. Pelastuslaitoksilla on lisäksi valvontatyöhön erikoistuneita viranhaltijoita, esimerkiksi palotarkastajia, jotka hoitavat vaativimpien kohteiden valvontaa ja kemikaalivalvontaa. (Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitos päättää nuohouspalvelujen järjestämisestä ja taksoista alueellaan ja valvoo nuohouksen toteuttamista. Rakennuksen omistajan ja haltijan on huolehdittava, että tulisijat ja savuhormit on nuohottu. Tätä valvotaan esimerkiksi nuohoojien toimittamien tietojen ja nuohousrekisterien kautta sekä palotarkastusten yhteydessä. Pelastuslaitos myös käsittelee nuohoustyöstä aiheutuvat reklamaatiot ja laskuerimielisyydet alueellaan. Näitä tehtäviä hoitavat yleensä pelastuslaitoksissa paloasemien päällystö- tai alipäällystöviranhaltijat kunnissaan tai päätoimiset palotarkastajat. (Sisäministeriö 2016a.)

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja sen kehittämiseksi pelastuslaitos tekee palontutkintaa ja osallistuu myös muiden onnettomuuksien tutkintaan. Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta aina. Tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja parempi vahinkojen rajoittaminen niissä. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on laatinut ns. palontutkinnan raamin, jossa määritellään palontutkinnan toteuttamisen tasot, suositeltavat menettelyt ja palontutkijoiden koulutustasot. Kuntaliitto ja kumppanuusverkosto ovat myös yhdessä julkaisseet Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirjan. Palo- ja

onnettomuustutkintaa pienimmillään tekee jokainen pelastustoimintatilannetta johtava pelastuslaitoksen päällystö-, alipäällystö- tai miehistöviranhaltija tai sopimuspalokunnan yksikönjohtaja arvioidessaan tulipalon tai onnettomuuden syyn pelastustoimen toimenpiderekisteri Prontoon tehtävässä toimintaselosteessa. Lisäksi pelastuslaitoksilla on nimetyt palontutkintaryhmät, joiden jäsenet tekevät vaativampien tilanteiden palo- ja onnettomuustutkintaa esimerkiksi poliisin ja vakuutusyhtiöiden kanssa yhteistyössä. Nämä palontutkintaryhmät voivat osallistua myös suuronnettomuuksien tutkintaan, jota johtaa yleensä Onnettomuustutkintakeskus. Palontutkintaryhmiin nimettyinä on yleensä palo- ja onnettomuustutkintaan erikoistuneita ja koulutettuja päällystö- ja alipäällystöviranhaltijoita. (Pelastuslaki 379/2011, 41. §; Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2016; Sisäministeriö 2016a.)

Pelastuslaitokset toimivat onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä myös muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuvat paikalliseen turvallisuus-suunnittelutyöhön. Tavoitteena on yhteistyön edistäminen ja turvaaminen sekä samalla tehostaa yleisesti paikallista turvallisuustyötä. Jos muut viranomaiset tai toimijat havaitsevat rakennuksessa tai asunnossa ilmeisen palovaaran tai muun onnettomuusriskin oman toimintansa yhteydessä, heidän tulee pelastuslain mukaan mahdollisten salassapitomääräysten estämättä ilmoittaa asiasta pelastuslaitokselle. Erityisten riskikohteiden osalta pelastuslaki velvoittaa viranomaiset yhteistyöhön onnettomuusriskien vähentämiseksi. Tällaisia riskikohteita ovat esimerkiksi erityyppiset palveluasunnot ja päihdeongelmaisten tukiasunnot. Näitä tehtäviä pelastuslaitoksissa hoitavat yleensä paloasemien päällystö- ja alipäällystöviranhaltijat kunnissaan sekä päätoimiset palotarkastajat ja muut päällystöviranhaltijat. (Pelastuslaki 379/2011, 42. §; Sisäministeriö 2016a.)

5.4 Onnettomuuksien ehkäisytyön tulevaisuuden näkymät

Pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyön tulevaisuuden tarpeita ja haasteita pohdittiin myös edellä mainitussa onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittämishankkeessa 2012–2014. Hankkeen loppuraportin mukaan onnettomuuksien ehkäisytyön tulevaisuuden tarpeita ja haasteita voidaan hahmotella pelastustoimen strategioissa esitettyjen tavoitteiden ja painopisteiden kautta. Osaamisen vahvistamisessa erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että osaamista kehitetään tulevaisuuden tavoitteiden suunnassa. (Saine-Kottonen, 31.)

Sisäministeriö on vahvistanut vuonna 2012 pelastustoimessa yhteistyönä laaditun Pelastustoimen strategian 2025. Strategiassa määritellään ne painopisteet ja keskeiset toimintalinjat, joiden avulla pelastustoimi vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Tavoitteet edellyttävät toteutuakseen hyvää yhteistyötä sekä toimialan sisällä että sidosryhmien kanssa. Pelastuslaitosten on jatkossa oltava laaja-alaisia turvallisuuden osaajia, joilla on keskeinen rooli paikallisten turvallisuuspalvelujen tuottamisessa ja suunnittelussa. Onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti ennalta ja tavoitteena on, että onnettomuuksien ja vahinkojen määrä vähenee olennaisesti. Osaavan ja motivoituneen henkilöstön merkitys korostuu entisestään. On pidettävä huolta myös siitä, että henkilöstöä on tehtäviin nähdä riittävästi. Tärkeää on myös, että henkilöstö tuntee työnsä mielekkääksi ja hyvin organisoiduksi. (Sisäministeriö 2012, 3–6.)

Pelastustoimen strategiassa kuvatun vision 2025 mukaan Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja Euroopan tehokkain pelastustoimi. Sillä tarkoitetaan yhteiskuntaa, jossa jokainen ottaa omalta osaltaan vastuuta turvallisuudesta ja onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti ennalta. Tähän päästäkseen pelastustoimi tarvitsee motivoitunutta ja osaavaa henkilöstöä. Palvelut on tuotettava taloudellisesti ja niiden on vastattava uhkia ja asiakkaiden tarpeita. Pelastustoimi tarvitsee myös hyvää kumppanuusverkostoa. (Sisäministeriö 2012, 14.)

Strategian mukaan pelastuslaitosten osuus paikallisten turvallisuuspalvelujen järjestämisessä kasvaa tulevaisuudessa. Paikallisella turvallisuussuunnittelulla varmistetaan myös palveluiden kattavuus ja yhteensopivuus. Pelastuslaitos vastaa tarpeellisesta koordinoinnista. Pelastustoimen tehtäviin voi tulla tarkistuksia erityisesti sosiaali- ja terveystoimeen sekä ympäristönsuojeluun liittyvissä tehtävissä. Pelastustoimen vaikuttavuutta lisätään erityisesti onnettomuuksien ehkäisyyn keinoin. Onnettomuuksien syyt ovat moninaisia ja liittyvät suureksi osaksi ihmisten käyttäytymiseen. Niihin voidaan tehokkaasti vaikuttaa vain laajalla ja pitkäjänteisellä yhteistyöllä. Yksityisten ihmisten ja yhteisöjen vastuuta ja valmiuksia turvallisuusasioissa lisätään. Onnettomuuksien ehkäisytöitä perustuu aikaisempaa selkeämmin onnettomuusriskeihin. Uusi toimintatapa vaatii määrätietoista suunnittelua yhdessä muiden onnettomuuksien ehkäisyyn osallistuvien tahojen kanssa sekä riskien arvioinnin, toimintamenetelmien ja seurannan kehittämistä. (Sisäministeriö 2012, 16; Saine-Kottonen 2015, 32.)

Uudet haasteet ja toiminnan kehittyminen tuovat myös vaatimuksia henkilöstön koulutukselle. Koulutusjärjestelmiä on kehitettävä tulevaisuudessa sekä määrällisesti että sisällöllisesti vastaamaan muuttuvia vaatimuksia. Henkilöstörakennetta ja toimintaperiaatteita on uudistettava, jotta hallitaan ikääntymisestä aiheutuvat haasteet pelastustoimen henkilöstöresursseille. (Sisäministeriö 2012, 17.)

Myös edellisissä luvuissa kuvattu pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategia 2012 on tahdonilmaisu siitä, miten pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteet aiotaan saavuttaa sekä millaiseksi pelastustoimen turvallisuusviestinnän halutaan kehittyvän strategiajakson, 2012–2025 aikana. Lähtökohtana on ajatus, että suunnitelmallisella turvallisuusviestinnällä voidaan parantaa turvallisuuskulttuuria ja omatoimista varautumista sekä ehkäistä onnettomuuksia. Strategia kattaa pelastuslaissa mainitun ohjaus-, valistus- ja neuvontatyön kokonaisuuden. (Sisäministeriö 2012, 1–2; Saine-Kottonen 2015, 32.)

Yhtenä strategian painopisteenä on tuottaa turvallisuusviestinnän palvelut tulevaisuudessa entistä enemmän osana onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuutta. Eri työmuotoja yhdistetään monipuolisesti tähän tavoitteeseen pääsemiseksi. Turvallisuusviestintä halutaan nähdä koko pelastustoimen keskeisenä tehtävänä, ei erillisenä kokonaisuutena. Sen nähdään liittyvän niin onnettomuuksien ehkäisyyn kuin operatiiviseen pelastustoimintaan. Turvallisuusviestinnän ajatellaan tällöin olevan yhä enemmän osa jokaisen työtehtäviä. (Sisäministeriö 2012, 2–9; Saine-Kottonen 2015, 32.)

Turvallisuusviestinnän strategiassa muistutetaan myös osaamisen kehittämisen merkityksestä. Pelastustoimen osaamisen johtamisen, henkilöstön kehittämisen ja sitä kautta henkilöstösuunnittelun tulee olla jatkossa vähintään hyvällä tasolla. Pelastuslaitosten tulee tunnistaa oppimisen tarpeet ja tarjottavan koulutuksen tulee kohdistua näihin tarpeisiin. Ammattitaidon ylläpitäminen tulee nähdä jatkuvana, koko työuran, kestäväna toimintana. Pelastuslaitosten tulee huolehtia niin päätoimisen kuin vapaaehtoisen henkilöstön osaamisen kehittämisestä jatkossa paremmin. (Sisäministeriö 2012, 8; Saine-Kottonen 2015, 32.)

Molempien näiden strategioiden valossa avainsanoja pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn kehittämisessä ja kehittämisessä tulevaisuudessa ovat siis:

- paikallinen ja alueellinen yhteistyö ja verkostoituminen
- laaja-alainen ja hyvin organisoitu osaaminen
- riskiperustaiset ja onnettomuuksien syihin painottuvat palvelut
- eri työmuotojen joustava yhdistäminen osaksi jokaisen työtä
- riittävä, motivoitunut ja osaava henkilöstö
- henkilöstösuunnittelu, osaamisen johtaminen ja ammattitaidon ylläpito.

Tässä luvussa kuvatut pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytöiden tulevaisuuden näkymät ja muospaineet toimivat lähtökohtana tässä kehittämishank-

keessa tehdyille tutkimukselle ja tuotoksille, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmille.

5.5 Osaamistarpeet tulevaisuuden onnettomuuksien ehkäisytyössä

Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä -hankkeessa 2012–2014 tehtiin osaamistarvekartoitusta. Osaamistarvekartoituksen tarkoituksena oli selvittää pelastusviranomaisen tekemän onnettomuuksien ehkäisytyön osaamistarpeet. Perustana kartoitukselle oli pelastuslakiin perustuva onnettomuuksien ehkäisyn määritelmä, joka on kuvattu luvussa 5.1. Kartoituksessa tarkasteltiin, minkälaista osaamista tehtävistä suoriutuminen edellyttää nyt ja lähitulevaisuudessa. (Saine-Kottonen 2015, 40.) Osaamistarpeita tunnistettiin seuraavien näkökulmien kautta: pelastustoimeen liittyvät strategiat (ks. tämän raportin luku 5.4), asiakkaiden odotukset pelastustoimelle, toimintaympäristön muutokset, pelastusalan ja sen koulutuksen kehittyminen, ammatilliset valmiudet ja henkilöstöresurssit (Saine-Kottonen 2015, 45–51).

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyä ohjaavista strategioista johdettujen osaamistarpeiden kannalta nousivat esille erityisesti vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, yhteistyökumppanien tuntemus, viestintätaidot, käyttäytymistieteellinen osaaminen sekä oppimistaidot. Substanssiosaamista voi olla tarpeen vahvistaa suuronnettomuuksiin varautumisen, sosiaali- ja terveystoimeen sekä ympäristönsuojeluun liittyvien asioiden osalta. Toiminnan kehittäminen edellyttää tehtävien tarkoituksen ja tavoitteiden hahmottamista sekä ymmärrystä riskiperustaisuudesta. (Saine-Kottonen 2015, 45.)

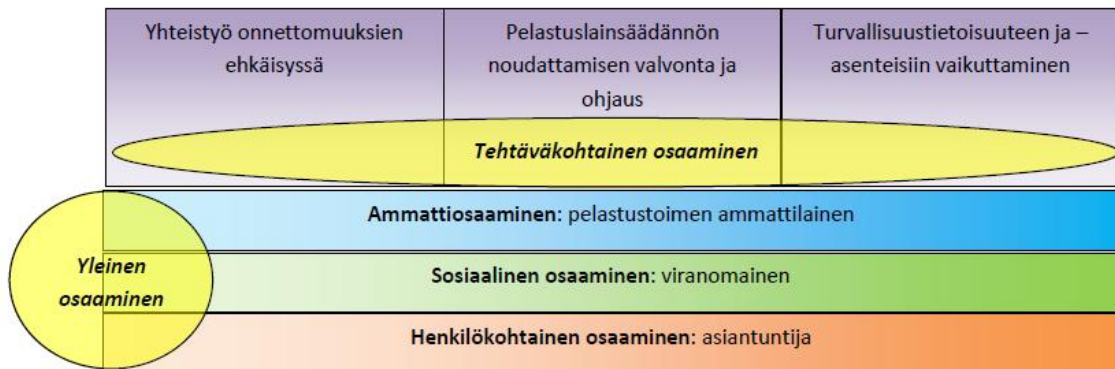
Osaamisen kehittämisen kannalta asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna keskiöön nousivat hyvä hallinto ja vaikuttamistaidot. Hyvän hallinnon keskeisiä periaatteita hallintolain (434/2003, 6. §) mukaan ovat tasapuolisuus, tarkoitussidonnai-

suus, puolueettomuus, oikeasuhtaisuus ja luottamuksensuoja. Lain 7. §:n mukaan palveluiden on oltava asianmukaisia. 9. § korostaa vielä asiallisen, selkeän ja ymmärrettävän kielen merkitystä. Myös yhteistyön, yhteisten tulkintojen ja käytäntöjen merkitys korostuu asiakkaan oikeusturvan kannalta. Viranomaisyössä haasteena on yhdistää lainsäädännön asettamat tehtävät ja velvoitteet laadukkaaseen asiakaspalveluun, ihmisten motivointiin ja kykyyn vaikuttaa ihmisten osaamiseen ja käyttäytymiseen. (Saine-Kottonen 2015, 45–47).

Toimintaympäristön muutosnäkökulmasta osaamisessa korostuivat erityissubstanssit (kuten suuronnettomuudet, syrjäytyminen, ympäristönsuojelu), teknologinen osaaminen, kyky ottaa käyttöön ja hyödyntää uutta teknologiaa sekä kyky oppia uutta ja sopeutua muutoksiin. Laadun ja tuloksellisuuden korostuminen edellyttää kokonaisvaltaista ymmärrystä riskeistä ja pelastusviranomaisen tehtävistä sekä kykyä hyödyntää tutkittua tietoa työn suunnittelun tukena. (Saine-Kottonen 2015, 48–49.)

Pelastusalan ja koulutuksen kehittämisen kannalta osaamisen kehittämistarpeet liittyivät pitkälti ammatillisuuteen ja ammatti-identiteettiin. Onnettomuuksien ehkäisyssä näkökulmasta tärkeää olisi, että pelastusalan opiskelijoille muodostuisi vahva turvallisuusammattilaisen identiteetti, joka on muutakin kuin palomies- tai sankari-identiteetti. Onnettomuuksien ehkäisyä pelastusalan perustehtävänä olisi korostettava jo alan koulutusten markkinoinnissa ja opiskelun aikana. Työssä oppimista ja täydennyskoulutusta olisi lisättävä ja Pelastusopiston valmiuksia hyödynnettävä tehokkaasti. Onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvät keskeiset osaamistarpeet on yleisellä tasolla tiedostettu. Haasteena on niiden tuominen käytäntöön koulutuksissa ja työyhteisöjen arjessa. (Saine-Kottonen 2015, 49–51.)

Edellä kuvatun osaamiskartoituksen perusteella hankkeessa muodostettiin onnettomuuksien ehkäisytyön osaamismalli, joka esitetään alla kuviossa 14 (Saine-Kottonen 2015, 52).

Kuvio 14. Onnettomuuksien ehkäisyn osaamismalli (Saine-Kottonen 2015, 52).

Osaamismallin sisältö kuvataan kahdella tasolla. Ensimmäisen tavoitteena on kuvata miehistötasoisissa onnettomuuksien ehkäisytehtävissä tarvittavaa osaamista. Miehistön rooli onnettomuuksien ehkäisyssä on tällä hetkellä hake-massa uudenlaista muotoa ja ilmettä. Malli pyrkii kuvaamaan sellaisen osaami-sen, joka antaa hyvät valmiudet erityyppisiin tehtäviin. Tästä syystä pääpaino on onnettomuuksien ehkäisyn merkityksen hahmottamisella ja myönteisellä asennoitumisella sekä asiakkaan kohtaamistaidoilla. Näin ajatellaan muodostu-van parhaat edellytykset sille, että onnettomuuksien ehkäisytehtävät saataisiin luonnolliseksi osaksi miehistön muuta tehtävänkuvaa ja esimerkiksi pelastus-toiminnan tehtävissä pystyttäisiin huomioimaan soveltuvien osien myös tämä nä-kökulma. (Saine-Kottonen 2015, 52.)

Toisen tason tavoitteena on kuvata päällystötasoisissa onnettomuuksien eh-käisytehtävissä tarvittavaa osaamista. Näitä tehtäviä ovat palotarkastus, raken-teellinen palonehkäisy, kemikaalivalvonta, palontutkinta ja turvallisuusviestintä. Päällystötason tehtäviä voi luonnehtia vaativiksi ja monipuolisiksi. Ne edellyttä-vät kykyä sopeutua ja sopeuttaa toimintaa muuttuviin ja vaihteleviin olosuhtei-siin sekä suunnitelmallisuutta ja riskiperustaisuutta. Niissä on kyettävä otta-maan itsenäisesti vastuu laajoistakin kokonaisuuksista ja pystyttävä tekemään perusteltuja valintoja toiminnan suuntaamisessa ja kohdentamisessa sekä toi-

mintamenetelmien valinnassa. Erikoistuminen onnettomuuksien ehkäisyn kysymyksiin ja tehtäviin (kuten rakenteellisen paloturvallisuuden neuvonta ja ohjaus tai palontutkinta) edellyttää vielä syvempää kyseisen substanssin hallintaa. Alipäälylystötaso on jätetty pois, koska heidän miehistöstä poikkeavat osaamistarpeet on tulkittu liittyvän lähinnä esimiesvalmiuksiin, jotka ovat tämän tarkastelun ulkopuolella. On kuitenkin huomattava, että paloiesimiehillä on merkityksellinen rooli miehistön kannustamisessa, tukemisessa ja ohjaamisessa myös onnettomuuksien ehkäisytehtävissä. (Saine-Kottonen 2015, 52.)

Edellä mainitussa onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeessa 2012–2014 tehtiin myös osaamistarvekysely pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyötä tekeväälle henkilöstölle. Kysely lähetettiin 18 pelastuslaitoksella yhteensä 391 henkilölle. Vastauksia saatiin 20 pelastuslaitokselta yhteensä 214 kappaletta. (Saine-Kottonen 2015, 61.) Osaamistarvekyselyssä tuli esille kehittämistä vaativia osaamistarpeita edellä kuvatun osaamismallin kaikilta osa-alueilta. Eniten esille tulleet lisäosaamistarpeet kaikki vastaajajoukot huomioiden olivat:

- paloturvallisuustekniikan tunteminen (kaikilla vastaajajoukoilla)
- tietämys kemikaaliasioiden valvontavelvoitteista (kaikilla vastaajajoukoilla)
- motivointi- ja vaikuttamistaidot (kaikilla vastaajajoukoilla)
- valmiudet lukea, tulkita ja soveltaa lakitekstiä (kaikilla vastaajajoukoilla)
- tietämys hallinnollisten pakkokeinojen käytön edellytyksistä
- muiden lakien, asetusten, standardien jne. tunteminen
- tietotekniset taidot
- esiintymistaidot
- rakenteellisen paloturvallisuuden arviointi
- tietämys viranomaisen toimintaa ohjaavista säädöksistä
- yhteistyökumppanien tunteminen
- tietämys palontutkinnan hyödyntämismahdollisuuksista onnettomuuksien ehkäisyssä
- tietämys pelastustoiminnasta muissa onnettomuuksissa.

(Saine-Kottonen 2015, 66–67.)

Nämä tässä luvussa kuvatut onnettomuuksien ehkäisyn osaamistarpeet ja osaamisen kehittämisen tarpeet tulevaisuudessa toimivat yhtenä lähtökohtana tässä kehittämishankkeessa tehdylle tutkimukselle ja tuotoksille, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmille.

6 Kehittämishankkeen lähestymistapa ja tiedonhankinnan menetelmät

Opinnäytetyöni on selkeää, soveltavaan empiiriseen tutkimukseen pohjautuvaa tutkimuksellista kehittämistyötä omaan työyhteisöni, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimille (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 18–22). Kehittämishankkeen tarkoituksena on kehittää Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin osaamista ja opetusta suhteessa pelastustoimen kentän tarpeisiin, noin seuraavan 10 vuoden tähtäimellä.

Hakiessani tutkimuksellista lähestymistapaa ja -näkökulmaa sekä kartoittaessani mahdollisia käytettävissä olevia tutkimusmenetelmiä opinnäytetyölle, kävin läpi seuraavaa tutkimuskirjallisuutta perehtyen erilaisiin tutkimusmenetelmiin:

- 1) Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Eskola & Suoranta 2000
- 2) Kehittämistyön menetelmät, Ojasalo-Moilanen-Ritalahti 2014
- 3) Kehittämistyön risteyskiä, Karjalainen & Seppänen-Järvelä 2006
- 4) Laadullinen tutkimus, Alasuutari 2001
- 5) Markkinointitutkimus, Heinonen, Mäntyneva & Wrange 2008
- 6) Tutki ja kirjoita, Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005
- 7) Tutkimuksellinen kehittämistoiminta, Rantanen & Toikko 2009.

Seuraavissa luvuissa esittelen ko. tutkimuskirjallisuudesta tekemiäni löydöksiä, joilla perustelen opinnäytetyöni tutkimusnäkökulmaa ja tutkimusmenetelmiä, joi-

ta käytän työssä. Etenen näissä luvuissa yleisemmästä lähestymistavasta kohti tarkempia käytössä olevia tutkimusmenetelmiä. Ensin kerron luvussa 6.1 tutkimuksellisen lähestymistavan kehittämishankkeeseen ja pohdin luvussa 6.2. onko tutkimustyö kvantitatiivista vai kvalitatiivista. Luvussa 6.3 kerron, kuinka hankkeessa sovelletaan Delfoi-menetelmän ajatusta. Luvuissa 6.4–6.7 kerron tarkemmin käytössä olevista yksittäisistä tutkimusmenetelmistä, joita ovat kyselytutkimus, yksilö- ja ryhmähaastattelut, yhteisölliset ideointimenetelmät sekä kirjallisuustutkimus.

Tässä luvussa 6 esittelen ko. tutkimusmenetelmien soveltuvuutta työlleni yleisesti. Menetelmien käytöstä ja työn käytännön toteutuksesta kerron tarkemmin luvussa 7.

6.1 Toimintatutkimuksen soveltuvuus kehittämishankkeen lähestymistavaksi

Hakiessani soveltuvia tutkimusmenetelmiä opinnäytetyöni tyyppiseen tutkimukselliseen kehittämistyöhön, löysin ohjaajani opastamana tutkimuskirjallisuudesta tutkimusmenetelmän toimintatutkimus. Sitä kuvataan seuraavasti: ”Toimintatutkimus on osallistavaa tutkimusta, jolla pyritään yhdessä ratkaisemaan käytännön ongelmia ja saamaan aikaan muutosta. Se sopii siten usein hyvin kehittämistyön lähestymistavaksi. Tavoitteena on ratkaista organisaation käytännön ongelmia ja luoda uutta tietoa ja ymmärrystä ilmiöstä. Sen tyypillisiä piirteitä ovat ongelmakeskeisyys, tutkittavien ja tutkijan aktiivinen rooli toimijoina muutoksessa sekä yhteistyö. Se on tilanteeseen sidottua, yhteistyötä vaativaa, osallistavaa ja itseään tarkkailevaa.” (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 58–64.)

Tuo kuulosti juuri sellaiselta, mitä tavoittelinkin opinnäytetyössäni. Oman tiimimme osaamista kehitetään osallistamalla ja valjastamalla koko tiimi kehittämistyöhön. Edelleen teoksessa kerrotaan toimintatutkimuksen soveltuvan hyvin

sosiaalisten ja työkäytänteiden sekä työmenetelmien kehittämistyöhön. Juuri tätä opinnäytetyöni osaksi on, osaamisen, toiminnan ja opetuksen kehittämistä. Toimintatutkimus on kiinnostunut erityisesti siitä, kuinka asioiden tulisi olla, sillä pyritään todellisuuden muuttamiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 58–64.) Tämäkin näkökulma soveltuu työhöni. Haemme nimenomaan asiakasläh- töistä muutosta tiimin osaamisessa ja toiminnassa entistä parempaan suuntaan. Emme pelkästään tutki, miten asiat ovat.

Toimintatutkimuksessa toiminta etenee suunnittelun, havainnoinnin ja arvioinnin kehänä, jossa näitä syklisiä vaiheita toistetaan uudelleen ja uudelleen. Sykli- sessä etenemisessä tutkitaan ja kokeillaan, millaisia käytännön mahdollisuuksia päämääriin pääsemiseksi on. Sitten analysoidaan, arvioidaan, tarkennetaan ja aloitetaan kehä uudelleen. Toimintatutkimuksessa kehittäjä toimii aina ryhmän aktiivisena jäsenenä ja osallistuvat ovat tasa-arvoisia. (Ojasalo, Moilanen & Ri- talahti 2014, 58–64.) Kuulosti hankkeemme kaltaiselta menetelmältä tästäkin näkökulmasta. Aioin jo alun perinkin tehdä useamman kierroksen pelastuslai- tosten kanssa saadakseni riittävän seikkaperäisiä kehittämisehdotuksia.

Toimintatutkimus on pääosin laadullinen tutkimusmenetelmä, jonka menetel- mien on oltava osallistavia. Aineistoa voidaan kerätä kyselyillä, ryhmäkeskuste- luilla, aivoriihityöskentelyllä, haastatteluilla tai havainnoimalla. Tutkimusaineis- tona voidaan käyttää myös asiakirjoja ja muuta kirjallista aineistoa. Yleisesti käytetty menetelmä on myös toimijoiden yhteiset keskustelut, joilla pyritään pääsemään yhteisesti hyväksytyihin näkemyksiin ja mielipiteisiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 58–64.) Nämäkin puolsivat toimintatutkimusta pää- menetelmäksi, koska en voi tehdä kehittämistyötä yksin, vaan minun on saata- va tiimi ja myös pelastuslaitokset sitoutumaan siihen.

Toimintatutkimus voidaan määritellä myös lähestymistavaksi, jossa tutkija osal- listumalla tutkittavan yhteisön toimintaan pyrkii ratkaisemaan jonkin ongelman yhdessä yhteisön jäsenten kanssa. Toimintatutkimuksessa voi olla esimerkiksi

tilanne, jossa tutkija auttaa toimijoita kehittämään itsessään taitoja arvioida ja reflektoida omaa toimintaansa ja näiden taitojen avulla kehittämään omaa ammattikäytäntöä. (Eskola & Suoranta 2000, 126–128.) Tämäkin osui todella hyvin tutkimuksen luonteeseen. Juuri tuota se on, tiimin osaamisen arviointia toiminnan kehittämiseksi.

Toimintatutkimuksessa tutkijan ja yhteisön vuorovaikutus on pysyvää ja pitkäaikaista. Siinä ovat tutkittavan yhteisön kaikki jäsenet mukana, myös tutkija on osa tutkimuskohdetta. Toimintatutkimuksessa tutkimus ja haluttu muutos liittyvät kiinteästi toisiinsa, se voi olla myös toimijoiden aktivointia tavoitteena toiminnan parantaminen osallistujien oman toiminnan avulla. Vaarana toimintatutkimuksessa voi olla tutkijan liiallinen osallisuus tutkittavassa yhteisössä. Kuinka hän pystyy riittävän objektiivisesti analysoimaan ja tulkitsemaan tuloksia, kun hän on itse osa tutkimusta? Tätä vaaraa voi välttää mieltämällä toimintatutkimuksessa vastuun olevan osallistettavalla ryhmällä kokonaisuudessaan, ei vain tutkijalla. (Eskola & Suoranta 2000, 128–130.) Juuri näin olin suunnitellut tekeväni opinäytetyösuunnitelmassani. Kun saan laadullisen aineiston analyysistä irti jotakin konkreettisia kehittämissuuntia, osallistan koko tiimimme yhdessä työpajatyypisesti pohtimaan lopullisia kehittämissuuntia ja konkreettisia kehittämistoimia. Näin saan koko tiimin sitoutumaan lopputulokseen, eivätkä ne ole vain minun tuloksiani, vaan koko työyhteisömme yhteisiä, analysoituja tuloksia.

6.2 Määrällistä vai laadullista – kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen?

Kvantitatiivinen (määrällinen) ja kvalitatiivinen (laadullinen) tutkimus ovat lähestymistapoja, joita käytännössä on vaikea tarkkarajaisesti erottaa toisistaan. Ne nähdään myös tutkimuksen toisiaan täydentäviksi lähestymistavoiksi, ei kilpailleviksi suuntauksiksi. Ne voivat täydentää toisiaan esimerkiksi siten, että kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä käytetään rinnakkain. Esimerkiksi laskennallisten tekniikoiden avulla voidaan kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin saatuja

tuloksia laajentaa koskemaan koko aineistojoukkoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 125–129.) Tieteellisen tutkimuksen menetelmällistä kenttää ei voi jakaa kvalitatiivisiin ja kvantitatiivisiin menetelmiin. Sen sijaan voidaan erottaa kaksi tutkimuksen tekemistä tulkitsevaa ideaalimallia: yhtäältä luonnontieteen koeasetelma, toisaalta arvoituksen ratkaiseminen. (Alasuutari 2001, 31–35.)

Tässä opinnäytetyössä tehdään juuri noin, yhdistellään laadullisen ja määrällisen tutkimuksen menetelmiä parhaimman mahdollisen lopputuloksen saamiseksi. Pääosin opinnäytetyöhön liittyvän työelämän kehittämishankkeen tutkimuksellinen osuus on kuitenkin laadullista tutkimusta, se on enemmän tuota ”arvoitusten ratkaisemista”, kuin tieteellisen lähtökohdan todentamista. Lähtökohdana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Arvolähtökohdat on huomioitava laadullisessa tutkimuksessa, sillä ne muovaavat sitä, miten ymmärrämme tutkimiamme ilmiöitä. Täyttä objektiivisuutta ei laadullisessa tutkimuksessa välttämättä saavuteta, tarkoituksena on enemmänkin löytää tai paljastaa tosiasioita, kuin todentaa jotakin olemassa olevaa tietoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 151–158.) Juuri tuota tehdään tässä työssä, pyritään löytämään tarpeita tiimin osaamisen kehittämiseksi laadullisen tutkimuksen keinoin.

Kvalitatiivinen analyysi vaatii tilastollisesta tutkimuksesta poikkeavaa absoluuttisuutta. Kaikki luotettavina pidetyt ja selvitettävään asiaan kuuluviksi katsotut seikat tulee kyetä selvittämään siten, että ne eivät ole ristiriidassa esitetyn tulokinnan kanssa. Laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta: havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Havaintojen pelkistämisessä aineistoa karsitaan ensin sen perusteella, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kysymyksen asettelun kannalta merkityksellistä. Sitten karsittuja havaintoja vielä yhdistellään etsimällä havaintojen yhteisiä piirteitä tai sääntöjä. ”Arvoituksen ratkaisemisella” tarkoitetaan saatujen tulosten tulkintaa. Saatujen tulosten perusteella tehdään merkitystulkintaa tutkittavasta ilmiöstä. Tätä voidaan nimittää myös rakennekokonaisuuden muodostamiseksi. (Alasuutari 2001, 38–54.) Tä-

män kehittämishankkeen prosessi etenee juuri noin. Ensin monella eri tapaa ja monelta taholta kerätty laadullinen aineisto osaamisen kehittämistemme tarpeista täytyy pelkistää. Sen jälkeen sieltä täytyy pystyä löytämään ne yhtenevät ja merkitykselliset tulokset, jotka siirretään kehittämissuunnitelmiin.

Laadullisen tutkimuksen aineisto on pelkistetyimmillään tekstiä, joka on syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Laadullisessa tutkimuksessa tulkinta myös jakautuu koko tutkimusprosessiin, sitä ei välttämättä ole helppoa pilkkoa vaiheisiin. Osallistavuus on keskeistä laadulliselle tutkimukselle, näin on myös tässä hankkeessa. Siihen osallistetaan koko tiimi sekä myös kaikki pelastuslaitokset. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein myös varsin pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisimman perusteellisesti. Näin tehdään myös tässä hankkeessa. Vaikka osaamisen kehittämiseen ovatkin vaikuttamassa kaikki pelastuslaitokset, joudutaan myös valikoimaan muuta aineistoa sen mukaan, millä voisi olla merkitystä asialle. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä, tämäkin lähtökohta tukee tätä työtä. Analyysi ohjautuu juuri aineiston kautta, kun nähdään millaisia tarpeita sieltä alkaa nousta esille. Laadullisessa tutkimuksessa ei myöskään ole hypoteeseja, lukkoon lyötyjä ennakko-olettamuksia tutkimuksen kohteesta tai tuloksista, vaan tutkimuksen edetessä kehitellään ns. työhypoteeseja. Myös tutkijan asema korostuu laadullisessa tutkimuksessa. Hän joutuu tekemään tutkimuksen edetessä ratkaisuja sen suunnasta ja tulkinnoista, mutta ne on kyettävä perustelemaan. Näin on myös tämän hankkeen tutkimuksessa, minulla itselläni on siinä keskeinen rooli, sekä tutkijana että tutkittavan kohteen edustajana. Laadullista tutkimusta kuvaa myös narratiivisuus, tarinallisuus. Tutkimuksen tulokset ovat enemmänkin kertomuksia ja tarinoita tutkittavaan kohteeseen liittyen, kuin numeroita ja selvää ”faktaa”. Näin on myös tässä hankkeessa. (Eskola & Suoranta 2000, 13–24.)

6.3 Delfoi-menetelmä soveltaen hankkeen käytössä

Delfoi-menetelmässä valikoidulta asiantuntijajoukolta haetaan määrättyyn aihealueeseen liittyviä näkemyksiä anonyymisti, eli he eivät tiedä toisistaan tai toistensa vastauksista. Menetelmä on myös iteratiivinen, eli siihen liittyy useita kierroksia ja asiantuntijoilla on mahdollisuus mielipiteensä tarkentamiseen tai jopa vaihtamiseen uuden tiedon perusteella. (Hiltunen 2012, 208–209.) Mannermaa puhuu samasta menetelmästä delfitekniikkana, jonka tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman luotettava mielipiteiden yksimielisyys asiantuntijaryhmän keskuudessa peräkkäisten kyselyjen ja kontrolloidun palautteen avulla. Suomessa tätä tekniikkaa on käytetty mm. 1990-luvulta lähtien Tulevaisuusbarometri - tutkimuksissa säännöllisin väliajoin. (Mannermaa 1999, 146–149.) Suomen johdaviin delfoi-menetelmän asiantuntijoihin kuuluva Osmo Kuusi kuvaa menetelmän tärkeimmiksi kulmakiviksi juuri asiantuntijoiden tunnistamattomuuden toistensa suhteen, monta kierrosta jatkuvan iteraation sekä toisilta asiantuntijoilta saadun kontrolloidun palautteen. (Kuusi 2003, 134–136.)

Myös pelastustoimessa Tulevaisuusluotausraati käyttää Delfoi-menetelmää ymmärtääkseni tuottaessaan tulevaisuustietoa pelastustoimen eri toimijoille. Raadin toimesta tehdään pelastustoimen asiantuntijahaastatteluja ja kyselykierroksia, jotta voitaisiin tuottaa parasta mahdollista tulevaisuustietoa päätöksentekojärjestelmille päätöksenteon tueksi. (Pelastusopisto 2016d.)

Hankkeessa hyödynnetään Delfoi-menetelmää. Tehdään kolme peräkkäistä, tarkentavaa, iteratiivista kierrosta samalle kohdejoukolle, pelastuslaitoksille ja muutamalle muulle kentän toimijalle. Ensin tehdään anonyymisti ennakkokysely (ks. luku 7.1 ja liite 1), jolla haetaan perustaa opetuksen ja osaamisen kehittämiseksi. Lisäksi kyselyllä haetaan tarkoituksella keskustelun pohjaa hankkeen toiseen vaiheeseen, osallistaviin seminaaripäiviin (ks. luku 7.2 ja liite 3). Siksi jo 1.vaiheen kyselyn tulokset halutaan näyttää seminaarin osallistujille ennakkomateriaalina. Kolmas vaihe hankkeessa on tuon 1. ja 2. vaiheessa saadun tiedon, kehittämisajatus pohjalta laadittujen kehittämissuunnitelmien kierrättä-

minen vielä kommenteilla samalla kohderyhmällä (ks. luku 7.4 ja liite 5). Näin he pystyvät vielä kommentoimaan ja täsmentämään kehittämissuunnitelmaa.

Alkuperäisessä delfitekniikassa tutkimukseen osallistuvat asiantuntijat eivät tiedä toisistaan, eivät välttämättä edes tunne toisiaan, eivätkä tunnista toistensa vastauksia ainakaan tutkimuksen kahdessa ensimmäisessä vaiheessa. Toisaalta Hannu Linturin mukaan delfoi-menetelmän anonyymisyys ei ole välttämätöntä, jos tutkimuksen luonne puoltaa enemmän avoimuutta. Delfoi-menetelmää ilman anonyymiteettä on käytettykin jo tutkimuksissa. (Linturi 2007.) Tässä tapauksessa kohdejoukko on niin pieni, 22 pelastuslaitoksen ja muutaman muun kentän tahon edustajat, että he väkisinkin tuntevat toisensa. Pelastusalan toimijat ovat myös tiiviisti sidoksissa toisiinsa, käyvät keskustelua ja ajatusten vaihtoa keskenään, joten heidän vastauksensa kyselyyn tulisivat väkisinkin esille toisille. Toisaalta jo nuo ennakkokyselyn vastaukset halutaan tietoisesti jakaa ennakkomateriaalina seminaariin osallistujille keskustelun avaajaksi. Vaikka hankkeessa ei mennäkään aivan puhtaimman Delfoi-menetelmän oppien mukaan, toimii se mielestäni kuitenkin todella hyvin. Tarkemmin hankkeessa käytystä ”Delfoi-kierroksista” kerrotaan luvuissa 7.1, 7.2 ja 7.4.

6.4 Kyselytutkimuksella pohjaa kehittämistarpeille

Kyselytutkimusten etu on se, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, jossa suurelta määrältä ihmisiä voidaan kysyä monia asioita. Kysely on menetelmänä nopea ja tehokas. Kyselyn heikkoutena voidaan pitää tiedon pinnallisuutta. Kysely soveltuu hyvin monenlaisten aiheiden ja ilmiöiden tutkimukseen, edellytyksenä että aiempaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä on riittävästi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 121–135.)

Näillä perusteilla käytän kyselytutkimusta osana hanketta. Ennen osallistavaa seminaaria tehdään kysely kentälle onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja

osaamisen tarpeista. Se kohdistetaan pelastuslaitosten Turvallisuuspalveluverkostolle ja muutamalle muulle toimijalle (ks. liite 1). Sen avulla saadaan perustietoa ja keskustelun pohjaa seminaariin kehittämistarpeista. Kysely, sen jakelu ja vastaukset on esitelty tarkemmin luvussa 7.1.

6.5 Ryhmä- ja yksilöhaastattelut (fokus-ryhmät) pääosassa

Haastattelu soveltuu hyvin moniin kehittämistehtäviin, sillä haastatteluilla saadaan nopeasti syvällistäkin tietoa kehittämisen kohteesta. Jos kehittämiskohde on vähän tutkittu, haastattelulla on mahdollista saada kerätyksi uusia näkökulmia avaavaa aineistoa. Haastattelu kannattaa kehittämistyössä yhdistää muihin menetelmiin, sillä useimmiten menetelmät tukevat toisiaan. Omassa hankkeessani parhaiten hyödynnettäviä haastattelumuotoja ovat teemahaastattelut yksilöhaastatteluina ja ryhmähaastattelut. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 106–111.)

Ryhmähaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa paikalla on samalla kertaa useita haastateltavia ja tavoitteena on ryhmäkeskustelu tutkittavasta aihealueesta tai teemasta. Ryhmähaastattelussa voidaan saada tietoa tavallista enemmän, koska osallistujat voivat yhdessä muistella, pohtia, herätellä mielikuvia, tukea, rohkaista jne. (Eskola & Suoranta 2000, 94–95.) Ryhmähaastattelusta käytetään myös nimeä fokusryhmämenetelmä, kun osallistujia on useita ja ryhmän dynamiikka vie käsiteltäviä asioita uudelle tasolle. Ryhmän vetäjä ohjaa keskustelua ja varmistaa, että kiinnostuksen kohteena olevat aihepiirit käydään läpi ryhmässä. Tässä voi käyttää tukena myös teemalistaa, kuten teemahaastatteluissa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 111–112.) Keskeisessä roolissa fokusryhmän onnistumisen kannalta on ryhmän vetäjä eli moderaattori. Hänen kykynsä saada ryhmän jäsenet keskustelemaan syvällisesti tutkimuksen kohteena olevasta ongelmasta on välttämätön edellytys, jotta saadaan aikaan tutkimusongelmien ratkaisua tukevaa keskustelua. (Heinonen, Mäntyneva & Wrange 2008, 78–86.)

Yksilö- ja ryhmähaastattelut ovat kyselyn lisäksi pääasiallinen tiedonhankintakeino hankkeessa. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut-ryhmä (riskienhallintapäälliköt) ja muutaman muu kentän toimija (ks. liite 3) kutsutaan seminaariin Pelastusopistolle. Ennen sitä tehdään samalle kohde-ryhmälle ennakkokysely, jolla haetaan perustietoa opetuksen ja osaamisen kehittämistarpeista. Sen vastaukset toimivat ennakkomateriaalina ja keskustelun pohjana seminaariin. Seminaarissa käydään teemallisia fokusryhmähaastatteluja ja osaamisesta ja opetussuunnitelmien sisällöistä koko osallistujaryhmän kanssa, opetusaihealueittain. Tarkemmin tästä seminaarista ja keskusteluissa saaduista tuloksista kerrotaan luvussa 7.2.

Lisäksi hankkeen loppuvaiheessa haastatellaan saadun aineiston pohjalta vielä yksilöhaastatteluina joitakin onnettomuuksien ehkäisyn toiminnan ja opetuksen asiantuntijoita. Näin halutaan saada vielä ”matriisianalyysiä” hankkeen tuotokseen, onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmaan. Tarkemmin näistä haastatteluista ja niiden tuloksista kerrotaan luvussa 7.5.

6.6 Yhteisölliset ideointimenetelmät suunnitelmia jalostamassa

Erilaisten luovuusmenetelmien ja -työkalujen avulla voidaan pyrkiä tuottamaan uusia näkökulmia, uusia ideoita ja uusia ratkaisuja kaikenlaisiin kehittämishankkeisiin. Avoin ja positiivinen ilmapiiri on luovan ongelmanratkaisun edellytys, erityisesti ryhmätyöskentelyllä ja verkostoitumisella on tärkeä merkitys. Luova toiminta ryhmässä edellyttää vetäjältä ryhmän vetäjän taitoja ja luovan ongelmanratkaisun menetelmien hallintaa. Ryhmän jäseniltä se taas edellyttää ryhmässä toimisen taitoja ja luovan toiminnan edellyttämiä ajattelutapoja, asenteita ja kykyjä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 158–177.)

Näitä yhteisöllisiä menetelmiä tarvitaan etenkin hankkeen tuotos-osiossa, kehittämissuunnitelmien työstämisessä. Siihen on saatava osallistettua avuksi koko tiimi. Uskoin alun perinkin tämän onnistuvan hyvin, koska meillä on tiimissä ollut aina todella hyvä henki ja koko tiimimme oli jo heti aluksi sitoutunut vahvasti tähän hankkeeseen.

Tärkeimpinä yhteisöllisinä menetelminä hankkeessa ovat erilaiset aivoriihet ja työpajat tiimissä eri aihealueiden vastuuopettajien sekä koko tiimin kanssa. Niiden avulla työstetään opetuksen ja osaamisen kehittämissuunnitelmia kyselyssä ja seminaarissa saadun aineiston avulla. Tarkemmin tästä yhdessä koko tiimin kanssa tehdystä työstä ja sen vaikutuksista lopputuloksiin kerrotaan luvussa 7.3.

6.7 Kirjallisuustutkimus (kirjoituspöytä tutkimus) täydentävänä menetelmänä

Kirjoituspöytä- tai kirjallisuustutkimuksen kautta hankkeessa on tarkoitus kartoittaa kaikki valmiiksi olemassa oleva ja tutkittu tieto liittyen onnettomuuksien ehkäisyosaamisen kehittämiseen pelastuslaitoksissa ja Pelastusopistolla. Sen avulla pyritään myös vielä lopuksi täydentämään opetuksen ja osaamisen kehittämissuunnitelmia, kyselyn ja seminaarin avulla saadun tiedon lisäksi.

Kirjoituspöytä tutkimus on nopea ja kustannustehokas tapa saada lisäymmärrystä tutkittavaan ongelma-alueeseen ja sitä voi hyödyntää esimerkiksi oman toimintaympäristön seurantaan (Heinonen, Mäntyneva & Wrange 2008, 29–30). Samasta menetelmästä puhuvat mielestäni myös Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti teoksessaan nimillä dokumenttianalyysi ja sisällön analyysi. Sen todetaan soveltuvan hyvin esimerkiksi tutkittavaan aihepiiriin liittyvien valmiiden aineistojen

analysointiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 136–145.) Kirjallisuustutkimuksen valossa tärkeimmät aineistot hankesuunnitelmavaiheessa olivat:

- Pelastusopiston strategiat, talousanalyysit ja -skenaariot tuleville vuosille
- Vesa Siivosen hankeraportti Pelastusopiston strategisen suunnittelun tueksi 2015
- onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen loppuraportti 2014
- sisäministeriön asettaman Palotarkastustoiminnan kehittämishankkeen loppuraportti 2016
- Jari Turusen YAMK-opinnäytetyö, Pelastusviranomaisen rooli rakentamisen ohjauksessa 2016
- Pelastusopiston tutkimusyksikön (Esko Kaukonen) selvitys Pelastusalan päällystön ja alipäällystön koulutuksen vaikuttavuudesta 2015
- Pelastusopiston tutkimusyksikön (Esa Kokki) kyselytutkimukset pelastuslaitoksiin työnantajille ja valmistuneille opetuksen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin 2007 ja 2010.

Lähteiden luonne johtuu siitä, että kehittämishankkeen kohteena olevasta onnettomuuksien ehkäisyn osaamisesta ei ole tehty tieteellistä tutkimusta. Tarkemmin myös tästä kirjallisuustutkimuksesta ja sen tuloksista hankkeessa kerrotaan luvussa 7.6.

7 Selvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja osaamisen kehittämistarpeista

Tässä luvussa kerrotaan, kuinka edellä luvussa 6 esiteltyjä, hankkeeseen perustellusti soveltuvia tutkimusmenetelmiä käytännössä sovellettiin hankkeen eri vaiheissa ja millaisia tuloksia niiden avulla saatiin. Hankkeen tuotokseen, opetuksen kehittämissuunnitelmaan vaikuttaneet tärkeimmät tulokset ovat myös tämän raportin liitteinä.

7.1 Sovelletun Delfoin 1. kierros, kysely pelastuslaitoksille

Hankkeen ensimmäisenä tutkimusvaiheena toteutettiin elo-lokakuussa 2015 verkossa Webropol-pohjainen kysely Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja täydennyskoulutuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista. Kysely lähetettiin kaikille Suomen 22 pelastuslaitokselle. Pelastuslaitoksilla kysely lähetettiin sekä pelastusjohtajille että riskienhallintapäälliköille, jotta asialle saataisiin riittävästi painoarvoa. Pelastuslaitosten lisäksi kysely lähetettiin sisäministeriön Pelastusosastolle, Kuntaliittoon pelastuslaitosten kumppanuusverkon yhdyshenkilölle, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) onnettomuuksien ehkäisyn koulutuksen parissa työskenteleville sekä Suomen Palopäälystöliiton (SPPL) koulutustoiminnasta vastaaville. Yhteensä vastaajatahoja oli 26.

Kyselyn mukana vastaajatahoille toimitettiin ennakkomateriaali, johon oli koostettu Pelastusopiston ammattitutkintojen nykyisen onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen opintojaksojen opetussuunnitelmakuvaukset (OPS, vuosi 2015) tavoitteineen ja sisältöineen sekä viimeisimpien opintojaksototeutusten (2015) toteutussuunnitelmat (TOTS) sisältöineen. Lisäksi ennakkomateriaalissa oli kooste Pelastusopiston nykyisestä onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutustarjonnasta viimeisimpien toteutusten (2015) mukaisilla sisällöillä. Kyselylomake on liitteenä 1 ja kyselyn saatekirje sekä ohjeet vastaajille ovat liitteessä 2. Pelastuslaitoksille toimitettu ennakkomateriaali on liitteessä 3.

Kyselyn tarkoituksena oli toimia alkukartoituksena Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen nykytilasta ja avata keskustelupohjaa kehittämistarpeista. Kyselyssä vastaajat arvioivat Pelastusopiston ammattitutkintojen onnettomuuksien ehkäisyn opetusta ja kehittämistarpeita tutkinnoittain ja opintojaksoittain. Lisäksi he arvioivat Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa ja sen kehittämistarpeita. Kyselyssä arvioitiin

ensin numeraalisesti kunkin opintojakson ja täydennyskoulutustarjonnan tavoitteiden ja sisällön vastaavuutta työelämän tarpeisiin asteikolla 1–4. Mikäli vastaaja vastasi näihin numeraalisiin arvioihin jotakin muuta, kuin arvon 4 ”täysin samaa mieltä”, häntä pyydettiin kirjaamaan kysymyksen perässä olleeseen avoimeen vastauskenttään kehittämisajatukset ko. kohdasta. Kaikki kysymykset olivat pakollisia vastattavia, myös nuo avointen vastausten kentät.

Kysely lähetettiin pelastuslaitoksille riskienhallintapäälliköiden kautta ja lisäksi pelastusjohtajille painoarvon vuoksi. Muiden toimijoiden osalta kysely lähetettiin yhteistyöhenkilöille suoraan. Kyselyn saatteessa olleissa ohjeissa kehoitettiin käymään kysely ensin yhteisesti läpi pelastuslaitosten ja muiden toimijoiden sisäisesti ja keräämään kaikkien mielipiteet ennen vastaamista kyselyyn. Lopullisia vastauksia toivottiin ohjeessa kuitenkin vain yksi vastaus vastaajatahoa kohti.

Kysely lähetettiin elokuun 2015 loppupuolella ja sen vastaamisen takaraja oli aluksi syyskuun loppuun. Näin siksi, että vastausaika ei olisi ollut liian väljä ja toisaalta siksi, että aikaa jäi parille muistutuskierrokselle. Kyselyn vastaukset piti ehtiä koostaa hankkeen seuraavassa vaiheessa, lokakuussa 2015 pidettävään seminaaripäivään. Kyselystä laitettiin ensimmäinen muistutusviesti samalla, alkuperäisellä jakelulla lokakuun alussa ja samalla jatkettiin vastaamisen takarajaa lokakuun puoliväliin. Lisäksi laitettiin vielä toinen muistutusviesti viikko ennen viimeisen vastausajan umpeutumista, sen jakelussa olivat ne vastaajatahot jotka eivät siihen mennessä olleet vielä vastanneet.

Kyselyyn saatiin vastaukset 13 pelastuslaitokselta, mikä edustaa 59 % Suomen 22 pelastuslaitoksesta. Muut kyselyn jakelussa olleet toimijat ja yhteistyökumppanit eivät vastanneet kyselyyn. Kokonaisvastausprosentiksi kyselyssä muodostui 50 %, kun huomioidaan että vastauksia pyydettiin vain yksi vastaajatahoa kohti. Kyselyn numeraalisten vastausten perusteella Pelastusopiston onnettomuuksien opetuksen ja täydennyskoulutuksen nykytila näytti olevan ihan

hyvä, tosin vaihteluakin tutkintojen ja opintojaksojen kesken oli. Pääosin numeraalisten arvioiden keskiarvot ammattiopetuksen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin olivat välillä 3,0–3,6. Kaksi yksittäistä osa-aluetta oli arvioitu alemmas arvon 2,8 paikkeille. Täydennyskoulutuksen osalta numeraalinen arvio näytti hieman heikommalta, arvioitujen osa-alueiden keskiarvo oli 3,02. Vain yksi täydennyskoulutuksestamme arvioitu osa-alue oli arvioitu arvon 3 yläpuolelle. Muut osa-alueet olivat kaikki välillä 2,7–2,95.

Avoimissa vastauksissa saatiin kyselyn avulla esille runsaasti kehittämistarpeita sekä ammattitutkintojen opintojaksoihin että täydennyskoulutukseen. Vastauksissa oli jo mukana hyviä kehittämisajatuksia, joista oli hyvä jatkaa eteenpäin hankkeen seuraavassa vaiheessa. Näistä avointen vastausten tuloksista hyödynnettiin osa jo suoraan hankkeen tuotoksena syntyneeseen kehittämissuunnitelmaan. Suurin osa avoimista vastauksista jalostettiin vielä lisäksi hankkeen seuraavana vaiheena toteutettujen seminaaripäivien ryhmäkeskustelujen avulla opetusalueittain. Kaikki kyselyn numeraaliset ja avoimet vastaukset on esitetty koosteena liitteessä 4.

7.2 Sovelletun Delfoin 2. kierros, pelastuslaitokset osallistavat seminaaripäivät

Hankkeen ensimmäisen vaiheen kyselyn jälkeen toteutettiin toisena vaiheena Pelastusopistolla 2-päiväinen, keskusteleva onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämisseminaari 28.–29.10.2015. Seminaariin kutsuttiin yksi edustaja jokaiselta ensimmäisen vaiheen kyselyinkin saaneelta pelastuslaitokselta ja muilta yhteistyötahoilta. Pelastuslaitoksille tämä seminaarikutsukin lähetettiin riskienhallintapäälliköiden lisäksi pelastusjohtajien kautta, jotta asialle saataisiin edelleen painoarvoa ja riittävästi osallistujia seminaariin. Pelastusopisto kustansi seminaaripäivien lounaat ja kahvit, osallistujatahot vastasivat itse matka- ja

majoituskustannuksistaan. Seminaarin kutsu ja ennakkovalmistautumisohjeet ovat liitteessä 5.

Kehittämisseminaarin ilmoittautumisesta muistutettiin myös kahteen kertaan, ensimmäisen vaiheen kyselyn muistutusten yhteydessä. Seminaariin ilmoittautui lopulta yhteensä 14 osallistujaa, joista kuitenkin yksi joutui perumaan tulonsa. Seminaariin osallistui 12 pelastuslaitoksen edustajaa, jotka olivat pääasiassa riskienhallintapäälliköitä, johtavia palotarkastajia tai muuten onnettomuuksien ehkäisyn toimintojen osa-alueista vastaavia henkilöitä. Lisäksi seminaariin osallistui sisäministeriön pelastusosastolta onnettomuuksien ehkäisyn asioiden parissa ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalveluvastuualueen kanssa työskentelevä henkilö. Seminaariin osallistui Helsingin pelastuslaitoksen edustajana aiemmin, luvuissa 5.4 ja 5.5. kuvatus onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen projektivastaava. Seminaarin osallistujamäärä vastasi 50 % hankkeessa mukana olleista yhteistyötahoista. Lista seminaariin osallistuneista henkilöistä on liitteessä 6 ja kuva seminaaripäiviltä alla kuvassa 3.

Kuva 3. Kehittämisseminaarin osallistujia ryhmäkeskustelussa Pelastusopistolla (Pelastusopisto 2015b).

Ennen seminaaria osallistujatahot olivat siis perehtyneet hankkeen ennakkoaineistona kyselyn mukana lähetettyihin kaikkien tutkintojen opetussuunnitelmien onnettomuuksien ehkäisyn opintojaksojen sekä täydennyskoulutuksen tavoite- ja sisältökuvauksiin sekä viimeisimpiin toteutussuunnitelmiin ja vastanneet ensimmäisen vaiheen kyselyyn. Kyselyn vastausten yhteenveto toimitettiin seminaarin osallistujille ilmoittautumisen jälkeen valmistautumisohjeiden yhteydessä. Seminaarissa kentän tarpeita vielä tarkennettiin Pelastusopiston pelastaja-, alipäällystö- ja päällystötutkintojen osalta siitä näkökulmasta, mitä onnettomuuksien ehkäisyn asioita tutkinnoista valmistuvien opiskelijoiden täytyy hallita. Lisäksi tarkasteltiin, onko onnettomuuksien ehkäisyn opetuksessa oleva jatkumo pelastajat-alipäällystö-päällystö oikean suuntainen. Samalla kartoitettiin myös pelastuslaitosten näkemyksiä siitä, mitä asioita voidaan jättää kentän perehdyttämisen tai Pelastusopiston täydennyskoulutuksen varaan ja kuinka onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa yleensäkin tulisi kehittää jatkossa.

Seminaaripäivillä käytiin johdettua keskustelua Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja täydennyskoulutuksen kehittämisestä aihealueittain. Keskustelun pohjana ja avaajana toimivat ensimmäisen vaiheen kyselyn tulokset. Seminaarikeskustelujen puheenjohtajana toimi hankkeen vetäjä ja opinnäytetyön tekijä Jani Jämsä. Seminaaripäivien ohjelma oli rakennettu siten, että puheenjohtajan lisäksi kunkin opetusaihealueen keskusteluihin osallistuivat myös vähintään ko. aihealueen vastuupettajat. Pääosin paikalla oli koko seminaarin ajan lähes koko onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimi. Lisäksi seminaarissa paikalla olivat osan aikaa Pelastusopiston koulutusjohtaja Minna Hirvonen sekä tiimimme lähiesimies, koulutuspäällikkö Heli Kurkko. Seminaaripäivien ohjelma on liitteessä 7.

Seminaaripäivät olivat loistava menestys. Päivien aikana käytiin todella runsasta, rakentavaa ja hedelmällistä keskustelua onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen ja täydennyskoulutuksen tulevaisuuden suunnasta ja kehittämistarpeista

kentän toimijoiden näkökulmasta. Seminaaripäivät olivat ainakin hankkeen vetäjän 10 vuoden työuran aikana ensimmäinen kerta, kun Pelastusopiston opetus- ja osaamistarpeita selvitetään näin laajasti, systemaattisesti ja tällaisena vuoropuheluna. Jo seminaarin ensimmäinen päivä ylitti odotukset ja keskusteluista saatiin valtavasti tietoa kentän tarpeista kehittämissuunnitelman pohjaksi. Selvitykselle oli selvästi tarvetta sekä Pelastusopiston että kentän näkökulmasta. Seminaaripäivistä tehtiin myös kaksi uutisjuttua, toinen Pelastusopiston nettisivujen verkkouutisiin ja toinen Pelastusopiston Facebook-sivuille.

Seminaaripäivien aikana puheenjohtajana toiminut hankkeen vetäjä teki muistiinpanoja käydyistä keskusteluista koko ajan. Muistiinpanoihin kirjattiin esille kaikki seminaarissa keskustellut asiat ja näkökulmat sellaisenaan. Muistiinpanoja kehittämistarpeista ja -ideoista kertyi edellä kuvatun hedelmällisen ja runsaan keskustelun ansiosta kaikkiaan 25 kpl A4-sivuja. Nämä muistiinpanot sovitettiin seminaaripäivien loppuyhteenvedon yhteydessä kierrätettäväksi vielä nähtävänä seminaarin osallistujilla, kun hankkeen vetäjä ne ensin luki läpi ja muokkasi ymmärrettävään muotoon. Viimeistellyt seminaarimuistiinpanot kierrätettiin sellaisenaan nähtävänä seminaarin osallistujilla vuodenvaihteessa 2015–2016. Niitä pyydettiin kommentoimaan tarvittaessa, jos muistiinpanoissa olisi ollut jotakin sellaista, mitä osallistujat eivät voisi hyväksyä mielipiteinään seminaarin tuloksena. Yhtään kommenttia määräaikaan mennessä noista muistiinpanoista ei tullut, joten ne lukittiin osaksi kehittämishankkeen tuloksia sellaisenaan. Seminaarimuistiinpanoja hyödynnettiin hankkeen seuraavissa vaiheissa tuotoksen, opetuksen kehittämissuunnitelman jalostamiseen yhdessä koko tiimin kanssa. Kommenteilla kiertäneet seminaarimuistiinpanot ovat kokonaisuudessaan liitteessä 8.

7.3 Yhteisölliset ideointitavat apuna kehittämissuunnitelmien työstämisessä

Hankkeen seuraavana vaiheena oli alustavan onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelman työstäminen yhdessä koko tiimin ja muidenkin vastuupettajien kanssa. Tässä hyödynnettiin osaksi ensimmäisen vaiheen kyselyn tuloksia ja varsinkin toisen vaiheen seminaarivastausten yhteenvetoa.

Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimi on aina toiminut tiiminä hienosti, tiimin jäsenet ovat hyvin hitsautuneet yhteen ja tiimillä on yhteinen, selkeä päämäärä. Tämä auttoi valtavasti myös koko tässä hankkeessa ja varsinkin tässä vaiheessa. Koko tiimi oli innolla mukana työstämässä asiaa eteenpäin. Tiimi oli työstänyt hankkeen osakokonaisuuksia yhdessä jo alusta lähtien sopivissa vaiheissa. Näin koko tiimi oli hyvin mukana hankkeessa ja kaikki tiesivät missä mennään. Jo hanketta suunniteltaessa keväällä 2015 käytiin koko tiiminä läpi hankesuunnitelmaa ja muokattiin sitä yhteisen pohdinnan tuloksena. Hankkeen ensimmäisen vaiheen kyselyn mukana lähteneet ennakkomateriaalit käytiin myös läpi tiimin yhteisessä työpajassa 14.8.2015, samoin kyselylomake ja sen kysymykset. Näitäkin muokattiin yhteisen ideoinnin ja pohdinnan tuloksena paremmiksi ennen lähetystä. Ennen hankkeen toisen vaiheen seminaaria pidettiin myös tiimin yhteinen työpaja 21.10.2015. Siinä käytiin yhdessä ensimmäisen vaiheen kyselyn vastausten yhteenvetoa läpi, viimeisteltiin seminaaripäivien ohjelmaa sekä suunniteltiin ja valmisteltiin yhdessä seminaaripäivillä käytävien keskustelujen runkoa.

Alustavaa opetuksen kehittämissuunnitelmaa työstettiin yhdessä siten, että hankkeen vetäjä ja silloin myös jo onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin vetäjä (vuoden 2016 alusta lähtien) sopi yhteisen palaverin jokaisen kyselyssä ja seminaarikeskusteluissa mukana olleen opintojakson vastuupettajan kanssa. Pääosin he olivat onnettomuuksien ehkäisyn tiimin opettajia, mutta joukossa oli myös kaksi tiimin ulkopuolelta olevaa opettajaa, joita suunnitelma koski. Näissä yhteisissä aivoriihipalavereissa käytiin vielä hankkeen ensimmäisen vaiheen

kyselyn vastaukset ja seminaarin muistiinpanojen yhteenveto läpi opintojaksokohtaisesti. Yhdessä vastuopettajien kanssa käytiin jokainen kehittämistarve ja -ajatus läpi ja pohdittiin, kuinka asia olisi vietävissä eteenpäin. Samalla joukosta karsittiin pois ne kehittämisajatukset, jotka eivät realismin, resurssien tai muiden reunaehtojen puitteissa olisi millään mahdollisia. Näitä ei kuitenkaan ollut paljon, pääosa kehittämisajatuksista pidettiin mukana ja jalostettiin yhdessä eteenpäin. Näistä mukana pidetyistä kehittämisehdotuksista pohdittiin, olisivatko ne toteutettavissa opintojakson sisäisesti toteutussuunnitelmatasolla, vai tarvitsisivatko ne opetussuunnitelmatason muutoksia. Tällä jaolla kehittämisehdotukset kirjattiin myös alustavaan opetuksen kehittämissuunnitelmaan.

Vastuopettajien aivoriihikierroksen jälkeen käytiin vielä läpi onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutuksen kehittämiseen liittyneitä kyselyn vastauksia ja seminaarikeskustelujen ajatuksia yhdessä koko tiimin työpajassa 2.3.2016. Tuolloin täydennyskoulutukseen liittyvät kehittämisehdotukset käytiin yhdessä läpi samalla tavalla, kuin ammattiopetuksenkin kehittämisehdotukset. Jokainen täydennyskoulutukseen liittyvä kehittämistarve käytiin läpi ja pohdittiin yhdessä, mitä niille olisi tehtävissä ja millä toimenpiteillä. Samalla karsittiin joukosta pois sellaiset, joita ei olisi voitu reunaehtojen puitteissa jostakin syystä toteuttaa. Niitä ei ollut kuitenkaan monta. Tässä työpajassa katsottiin yhdessä läpi myös siihen mennessä valmiina ollutta opetuksen kehittämissuunnitelman luonnosta, siihenkin tehtiin joitakin tarkennuksia yhdessä.

Seuraavassa vaiheessa hankkeen vetäjä kokosi edellä kuvatun yhteisen pohdinnan lopputulosten avulla alustavan hankkeen tuotoksen, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelman 2016 luonnoksen. Se valmistui 20.3.2016. Kehittämissuunnitelman luonnos oli kokonaisuudessaan 58 sivun laajuinen paketti. Sen alkuun oli koottu alkuun yleistä asiaa kaikkeen onnettomuuksien ehkäisyn opetukseen liittyvistä kehittämistarpeista ja sen jälkeen kehittämistarpeet tutkinnoittain ja opintojaksoittain, opetuksen jatkumon mukaisesti: pelastajatutkinto–alipäällystötutkinto–päällystötutkinto. Luonnoksen loppuun oli koottu Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn täy-

dennyskoulutuksen kehittämis ehdotukset kootusti yhteen kaikilta täydennyskoulutuksen osa-alueilta. Pääosin jo luonnossuunnitelma näytti liitteessä 9 olevan lopullisen kehittämistarveselvityksen kaltaiselta. Opetuksen kehittämissuunnitelman luonnos lähti suunnitellulle kommentointikierrokselle hankkeeseen osallistuville yhteistyötahoille 20.3.2016. Siitä kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

7.4 Sovelletun Delfoin 3. kierros, opetuksen kehittämissuunnitelma kommenttikierroksella pelastuslaitoksilla

Hankkeessa oli suunniteltu ja seminaaripäivillä sovittiin myös yhteisesti, että sovelletun delfoi-mallin kolmantena kierroksena alustava onnettomuuksien ehkäisy opetuksen kehittämissuunnitelma lähetetään vielä kommentoitavaksi samoille tahoille, jotka olivat mukana ensimmäisen vaiheen kyselyn jakelussa ja toisen vaiheen seminaarin kutsussa. Hankkeen vetäjän viimeistelemä luonnos kehittämissuunnitelmasta lähti kommenttikierrokselle 20.3.2016 samalla sähköpostijakelulla, kuin kysely ja seminaarikutsukin. Pelastuslaitoksilla posti meni edelleen pelastusjohtajille ja riskienhallintapäälliköille riittävän painoarvon vuoksi.

Suunnitelmaluonnoksen saatekirjeessä kuvattiin vielä lyhyesti, kuinka ja millaisilla vaiheilla suunnitelma oli jalostettu. Lisäksi liitteenä lähetettiin vielä muistutuksena ensimmäisen vaiheen kyselyn vastausten yhteenveto sekä seminaaripäivien muistiinpanojen yhteenveto. Näin kommentoijat saattoivat vielä verrata suunnitelmaluonnosta niihin. Saatekirjeessä kehoitettiin jakamaan suunnitelmaluonnosta kommentoijatahoilla edelleen, parhaaksi katsomallaan jakelulla. Mutta kommentit toivottiin kootusti, yhtenä vastauksena kommentoivaa tahoa kohti. Takarajana kommenteille oli 20.4.2016, jolloin lausuntoaikaa oli noin kuukausi.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut -vastuualue (riskienhallintapäälliköt) käsittelivät suunnitelmaluonnosta myös yhteisesti kokouksessaan Vantaalla 13.4.2016. Hankkeen vetäjä osallistui tilaisuuteen sähköisesti videoneuvotteluyhteydellä. Kokouksessa käytiin lyhyt keskustelu ja hankkeen vetäjä täsmensi kokouksen osallistujille joitakin esille nostettuja asioita suunnitelmasta. Keskustelun aikana nousi esille myös muutamia kommentteja kehittämisajatuksina suunnitelmaan. Ne kirjattiin muistiin ja huomioitiin osana suunnitelman viimeistelyä kommenttikierroksen jälkeen.

Määräaikaan mennessä onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelman luonnoksesta tuli kolme lausuntoa. Kommentteja antoivat kaksi pelastuslaitosta (Varsinais-Suomen pelastuslaitos ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitos) sekä Suomen Palopäällystöliitto ry. Lausunnot olivat erittäin positiivisia ja suunnitelmaa tukevia. Niissä tuli esille vielä muutama, lähinnä opintojen eri aihealuiden painotuksiin liittyvä täsmennys. Nämä huomioitiin vielä suunnitelmaan mukaan kommenttikierroksen jälkeen tehdyssä suunnitelman viimeistelyvaiheessa. Lopullinen hankkeen tuotos, Asiantuntijaselvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeista 2016, on liitteessä 9.

7.5 Kehittämishankkeen tueksi tehdyt ryhmä- ja yksilöhaastattelut

Hankkeen loppuvaiheissa tehtiin myös muutaman asiantuntijan vapaamuotoinen yksilöhaastattelu. Osa niistä tehtiin alustavaa opetuksen kehittämissuunnitelmaa työstettäessä ja loput suunnitelmaluonnoksen kommentteille lähettämisen jälkeen. Haastattelut toteutettiin sähköpostin välityksellä. Haastattelujen avulla oli tarkoitus matriisina saada kehittämissuunnitelmaa jalostavaa asiantuntijätietoa ja – näkökulmia.

Haastateltavina henkilöinä olivat sisäministeriön pelastusosastolta pelastusyli-tarkastaja Maija Peltokangas ja yli-insinööri Jaana Rajakko sekä eläkkeelle syksyllä 2013 jäänyt, Pelastusopiston pitkäaikainen onnettomuuksien ehkäisyn vanhempi opettaja Heikki Nupponen. Heistä Maijaa ja Jaanaa pyydettiin kommentoimaan suunnitelman valmisteluvaiheessa seminaarimuistiinpanojen avulla kehittämisajatuksia sekä kaikkia kolmea suunnitelmaluonnoksen avulla sen kehittämistarpeita.

Maija Peltokankaan tehtävänä on sisäministeriössä etenkin pelastuslaitosten turvallisuusviestintätöiden ohjaaminen ja valvonta. Jaana Rajakon tehtävänä on pelastuslaitosten valvontatyön ohjaaminen ja valvonta. Heistä kumpikaan ei varsinaisesti osallistunut hankkeen ensimmäisen vaiheen kyselyyn, eikä toisen vaiheen seminaariin, joten oli todella hedelmällistä saada heidät kommentoimaan suunnitelmaa vielä valmistelu- ja luonnosvaiheessa.

Heikki Nupponen ehti toimia ennen eläkkeelle jäämistään Pelastusopistolla onnettomuuksien ehkäisyn opettajana lähes kolmekymmentä vuotta. Heikki oli ensimmäisiä Pelastusopistolle palkattuja onnettomuuksien ehkäisyn opetusalueen opettajia 1980-luvulla, tuolloin oppilaitos sijaitsi Otaniemessä Espoossa. Silloin tämä opetusalue tuli mukaan tutkintoihin paljon nykyistä kevyempänä. Heikki toimi myös pitkään onnettomuuksien ehkäisyn tiimin vetäjänä ja on ollut useammassa vaiheessa, ensin 1990-luvun puolivälissä oppilaitoksen Kuopioon siirtymisen jälkeen sekä 2000-luvun alkupuolella, vaikuttamassa onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämiseen ja laajentamiseen Pelastusopiston ammattitutkinnoissa. Tässä valossa oli erittäin hienoa saada Heikki kommentoimaan onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmaa historian valossa luonnoksen viimeistelyvaiheessa.

Maija Peltokangas ja Jaana Rajakko kommentoivat molemmat sähköpostilla kyselyn tuloksia ja seminaarimuistiinpanoja opetuksen kehittämissuunnitelman luonnoksen laatimisvaiheessa. He esittivät niiden sekä kyselyn ennakkomateri-

aalien pohjalta omia näkemyksiään Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeista. Nämä kommentit huomioitiin osana opetuksen kehittämissuunnitelmaan sitä viimeistellessä. (Peltokangas ja Rajakko 2016.)

Heikki Nupponen kommentoi opetuksen kehittämissuunnitelmaa sen viimeistelyvaiheessa toukokuussa 2016. Hän piti suunnitelmaa jämäkästi ja monipuolisesti tarkastellen laadittuna. Suunnitelmassa olevien kehittämistarpeiden toteuttaminen vaatii jatkossa eri tutkintojen OPS:ien kriittistä tarkastelua, TOTS-tasolle liittyvät ehdotukset on helpompi toteuttaa. Kaikkien kehittämissuunnitelmien toteuttaminen vaatisi todennäköisesti kuitenkin tunti- ja opettajaresurssien lisäämistä tulevina vuosina. Joitakin painotuksiin liittyviä kommentteja Heikiltä tuli myös, ne huomioitiin suunnitelmaan mukaan. (Nupponen 2016.)

Lisäksi suunnitelman viimeistelyvaiheessa suunnitelmaluonnosta kommentoivat myös Pelastusopiston TKI-palveluiden päällikkö, tutkimusjohtaja Esa Kokki sekä suunnittelija Johannes Ketola TKI-palveluista. Suunnitelmassa on useita kehittämissuunnitelmien ehdotuksia, jotka liittyvät onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen lisäksi Pelastusopiston TKI-palveluiden toimintaan. Näihin Esa Kokki ja Johannes Ketola kertoivat näkemyksiään sähköpostitse. Johannes Ketola on myös itse suorittanut Pelastusopiston nykymuotoisen päällystötutkinnon, joten hän kommentoi suunnitelmaa myös siinä valossa. (Ketola ja Kokki 2016.)

Esa Kokilta ja Johannes Ketolalta tuli joitakin täsmennyksiä Pelastusopiston TKI-palveluita koskeviin esityksiin kehittämissuunnitelmassa. Lisäksi he esittivät joitakin opetusaiheiden sisältöön ja painotuksiin liittyviä huomioita pelastusalan tutkimuksen ja pelastustoimen tietojärjestelmien näkökulmasta. Nämä kaikki näkökulmat ja ajatukset huomioitiin vielä suunnitelmaan sen viimeistelyvaiheessa. (Ketola ja Kokki 2016.)

7.6 Kehittämishankkeessa tehty kirjallisuustutkimus ja sen tulokset

Kirjallisuustutkimusta hankkeessa tehtiin useassa eri vaiheessa. Jo hankesuunnittelun aikana perehdyttiin sillä hetkellä tiedossa olleeseen aineistoon, jolla voisi olla merkitystä hankkeen kannalta. Hankkeen toteuttamisen aikana kirjallisuustutkimuksen avulla kartoitettiin kaikki valmiiksi olemassa oleva ja tutkittu tieto liittyen onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittämiseen pelastuslaitoksissa ja Pelastusopistolla. Sen avulla täydennettiin vielä lopuksi, kommenttikierroksen jälkeen opetuksen kehittämissuunnitelmaa.

Kehittämishankkeen kohteena olleesta onnettomuuksien ehkäisyn osaamisesta ei ole olemassa tieteellistä tutkimusta. Kirjallisuustutkimuksen kautta tärkeimmiksi hankkeeseen vaikuttaneiksi aineistoiksi painoarvojärjestyksessä valikoituivat:

- onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen loppuraportti 2014
- Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palontutkintatyöryhmän kysely pelastuslaitosten palontutkintatehtävissä toimiville 2015, palontutkinnan koulutusta koskevat tulokset
- Jari Turusen YAMK-opinnäytetyö, Pelastusviranomaisen rooli rakentamisen ohjauksessa 2016
- sisäministeriön asettaman Palotarkastustoiminnan kehittämishankkeen loppuraportti 2016
- Pelastusopiston tutkimusyksikön (Esko Kaukonen) selvitys Pelastusalan päällystön ja alipäällystön koulutuksen vaikuttavuudesta 2015
- Pelastusopiston tutkimusyksikön (Esa Kokki) kyselytutkimukset pelastuslaitoksiin työnantajille ja valmistuneille opetuksen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin 2007 ja 2010
- Hankeraportti Pelastusopiston strategisen suunnittelun tueksi, Vesa Siivonen 2015
- Pelastusopiston ja pelastuslaitosten yhteisen Pelastusalan opetuksen kehittämisryhmän (POK) muistiot vuosilta 2012–2015.

Pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyn tulevaisuuden tarpeita ja haasteita pohdittiin onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittämishankkeessa 2012–2014. Hankkeessa tehtiin myös osaamistarvekartoitusta pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyn tulevaisuuden osaamisvaatimuksista. Tätä hanketta ja sen tuloksia on kuvattu tarkemmin opinnäytetyön luvuissa 5.4 ja 5.5. Kyseisen hankkeen tuloksia hyödynnettiin tässä onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämishankkeessa useammassa vaiheessa. Onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen projektivastaava osallistui myös tämän hankkeen seminaariin Helsingin pelastuslaitoksen edustajana. (Saine-Kottonen 2015.)

Pohjaksi onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmalle kartoitettiin em. hankkeen tuloksista onnettomuuksien ehkäisytyn tulevaisuuden näkymät ja osaamisvaatimukset, jotka on esitetty luvuissa 5.4 ja 5.5. Tämän hankkeen kyselyn ja seminaarin tuloksia tarkasteltiin tuota taustaa vasten opetuksen kehittämissuunnitelman luonnoksen laadintavaiheessa. Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen raportissa esitettiin toimenpideehdotuksia, joista osa koski myös pelastusalan tutkintokoulutusta ja täydennyskoulutusta. Ne huomioitiin myös tämän hankkeen loppuvaiheessa, opetuksen kehittämissuunnitelmaa viimeisteltäessä. (Saine-Kottonen 2015.)

Tärkeimpinä toimenpide-ehdotuksina pelastusalan ammattiopetuksen kehittämiseksi em. hankkeen loppuraportissa tuotiin esille:

Pelastajatutkinto:

- Onnettomuuksien ehkäisyn ja sen valmiuksien huomiointi koulutuksen markkinoinnissa ja opiskelijavalinnoissa
- Onnettomuuksien ehkäisynäkökulman kulkeminen läpileikkaavana teemanäkökulmana opintosisällöissä
- Pelastustoimen roolin hahmottaminen turvallisuuskulttuurin tukijana
- Perustiedot onnettomuuksien ehkäisyn tehtävistä, lakisääteisten tehtävien ja omien kiinnostuksenkohteiden tunnistaminen
- Tutustuminen ja käytännön harjoittelu seuraaviin tehtäviin: asuinrakennusten ja pienkohteiden valvonta, turvallisuuskoulutus (paloturvallisuus & alkusammutus), aluevalvonta, operatiiviset tarkastukset, omavalvonta, pr-tehtävät (tapahtumat, näytökset ym.)

- Asiakkaan kohtaamistaidot, vuorovaikutus ja viestintä erilaisissa pelastustoimen asiakaskontakteissa, erilaiset asiakasryhmät
- Pelastustoimen tietojärjestelmiin tutustuminen ja kerättävän tiedon merkityksen tiedostaminen pelastustoimen tehtävien ja niiden suunnittelun kannalta
- Opiskelutaitojen ja oppimismotivaation vahvistaminen

Alipääallystötutkinto:

- Alipääallystötutkinnon sisältöjä ja kehittämistarpeita ei tarkasteltu hankkeessa omana kokonaisuutenaan, mutta alipääallystön työssä korostuu miehistön motivointi ja kannustaminen onnettomuuksien ehkäisyyn tehtäviin sekä lähiesimiehen esimerkkirooli siinä, miten hän itse näihin tehtäviin asennoituu.

Pääallystötutkinto:

- Henkilökohtaisten ja sosiaalisten valmiuksien (asiantuntija- ja viranomaistaidot) korostaminen sisällöllisen osaamisen rinnalla
 - oppimistaidot
 - kehittävä ote omaan työhön
 - asiantuntijatyö ja asiantuntijaorganisaatiossa toimiminen
 - julkinen sektori ja kunta työnantajana
 - asiakaspalvelu ja asiakkuuksien hoito
 - vuorovaikutus- ja viestintätaidot
 - hallinnollinen osaaminen, virkavastuu ja ammattietiikka
 - Suomen lainsäädäntöjärjestelmän perusteet, lakitekstin tulkinta ja soveltaminen
- Kokonaisvaltainen ymmärrys turvallisuudesta
 - kokonaisturvallisuus
 - turvallisuuskulttuuri
 - riskinarviointi ja riskiperustaisuus
 - onnettomuuksien ehkäisyyn tarkoitus ja tavoitteet, vaikuttavuuden peruskysymykset
 - tietämys pelastusviranomaisen toimintaan liittyvästä lainsäädännöstä ja keskeisten sisältöjen hallinta
 - pelastusviranomaisen tehtäväkentän ja sen rajojen hahmottaminen, onnettomuuksien ehkäisyyn yhteydet muihin pelastustoimen tehtäviin
 - tiedonkeruu, pelastustoimen tietojärjestelmät ja rekisterit ja niiden merkitys toiminnan suunnittelussa ja onnettomuuskehityksen seurannassa
- Perustiedot ja -taidot onnettomuuksien ehkäisyyn tehtävistä, lakisäätelien tehtävien ja niiden perustan sisäistäminen, motivaatio oman osaamisen kehittämiseen
 - yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä
 - pelastuslainsäädännön noudattamisen valvonta
 - turvallisuustietoisuuteen ja -asenteisiin vaikuttaminen.

(Saine-Kottonen 2015, 81–82.)

Onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen loppuraportissa oli myös toimenpide-ehdotukset pelastusalan täydennyskoulutuksen ja perehdyttämisen kehittämiseksi. Hankkeessa esitettiin, että:

Perustetaan onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutusverkosto. Verkosto voisi koostua pelastuslaitosten, Pelastusopiston ja muiden oppilaitosten sekä alan muiden toimijoiden edustajista. Verkoston tehtäviksi esitettiin seuraavia:

- koulutusta tarjoavien tahojen ja pelastuslaitosten suhteiden rakentaminen ja ylläpitäminen, asiantuntijapoolin hallinnointi
- laadukkaan ja yhdenmukaisen täydennyskoulutuksen saatavuuden edistäminen
- onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutussuunnitelman ja vuosisuunnitelmien laatiminen
- pelastuslaitosten osaamisenhallinnan tukeminen
- perehdytysmallin luominen pelastusalan tutkintoa suorittamattomille henkilöille (huomioitava myös perehdyttäjien koulutus sekä laadukas perehdytysmateriaali).

Perustetaan osaamistyöryhmä pelastuslaitosten verkoston Turvallisuuspalveluryhmän yhteyteen. Työryhmän tehtäviksi esitettiin seuraavia:

- verkoston koordinointi
- asiantuntijatuki pelastusalan opetuksen kehittämisryhmälle (POK)
- tiedon ylläpitäminen onnettomuuksien ehkäisyn osaamistarpeista ja niiden kehittymisen seuranta pelastuslaitosten näkökulmasta
- sen selvittäminen, millä tavoin riittävä hallinnollinen osaaminen voidaan varmistaa ja osoittaa valvontatyön osalta
- miehistölle soveltuvien onnettomuuksien ehkäisytehtävien kartoittaminen ja osaamistarpeiden määrittely
- pelastuslaitosten yhteisten seminaarien ym. tilaisuuksien järjestäminen verkostoitumisen ja yhtenäisten tulkintojen ja käytäntöjen edistämiseksi.

(Saine-Kottonen 2015, 82–83.)

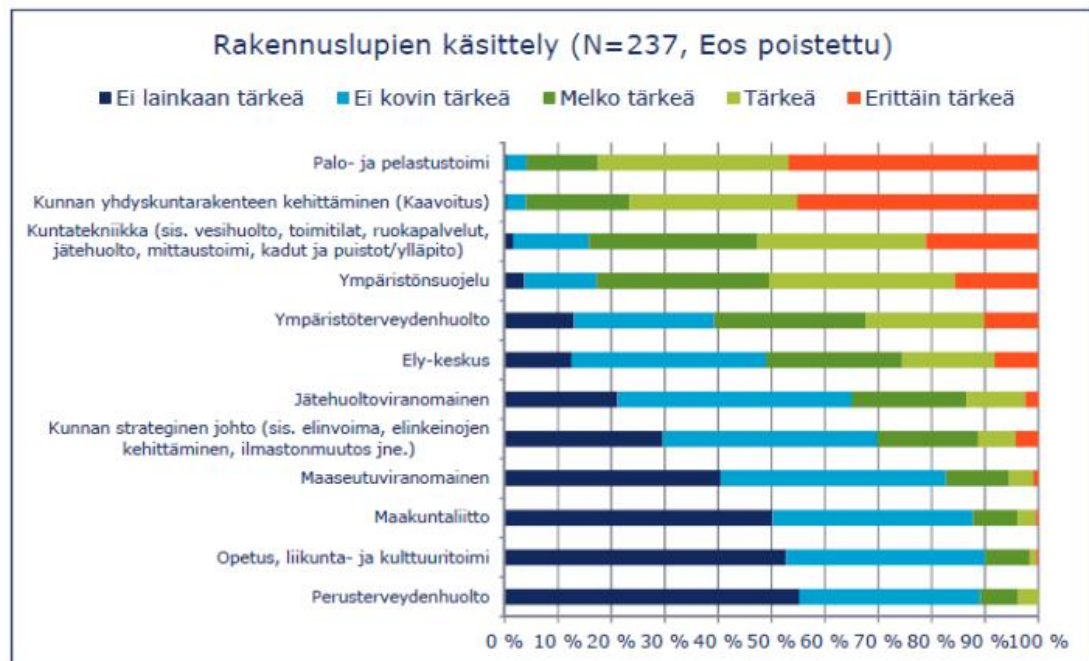
Tämän hankkeen tuottama opetuksen kehittämissuunnitelma käytiin vielä niiden onnettomuuksien ehkäisyn osaamishankkeen toimenpide-ehdotusten valossa läpi. Samalla varmistettiin, että kaikki tuossa hankkeessa esille nostetut kehittämisenäkökulmat oli huomioitu kehittämissuunnitelmaan. Joitakin täydennyksiä kehittämissuunnitelmaan tehtiin myös tästä näkökulmasta viimeistelyvaiheessa.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palontutkintatyöryhmä teki syksyllä 2015 kyselyn pelastuslaitosten palontutkinnasta osana palontutkinnan kehittämissuunnitelman 2016–2020 valmistelua. Kysely oli suunnattu pelastuslaitoksissa palontutkinnan tehtävissä toimiville. Kyselyssä oli mukana palontutkinnan koulutusta ja sen kehittämistä koskevat osuudet. Palontutkintatyöryhmän kyselyn tulokset ja palontutkinnan kehittämissuunnitelman luonnos saatiin mukaan tukemaan tätä hanketta jo ennen hankkeen seminaaripäiviä, koska Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimillä on edustus pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa. Palontutkintatyöryhmän kyselyn tuloksia käsiteltiin yhdessä seminaaripäivillä palontutkinnan opetuksen ja täydennyskoulutuksen keskustelujen yhteydessä. Yhteisesti seminaarin osallistujien kanssa sovittiin, että kyselyn tulokset hyödynnetään sellaisenaan tähän hankkeeseen ja otetaan soveltuvilta osin mukaan opetuksen kehittämissuunnitelmaan. Nämä tulokset olivat mukana koko ajan opetuksen kehittämissuunnitelmaa laadittaessa ja niistä suurin osa otettiin suunnitelmaan mukaan sellaisenaan. (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2015b.)

Jari Turunen selvitti YAMK-opinnäytetyönään pelastusviranomaisen roolia tulevaisuudessa rakennusvalvontaviranomaisten tukena rakentamisen ohjauksessa. Hän on tämän onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämishankkeen vetäjän opiskelutoveri YAMK-opinnoissa. Hänen selvityksensä otettiin mukaan tämän hankkeen kirjallisuustutkimusosuuteen sen vuoksi, että sen tulokset voivat vaikuttaa Pelastusopiston opetuksen painotuksiin rakennusten paloturvallisuuden opetuksen osalta jatkossa. Tämän raportin viimeistelyvaiheessa Jari Turusen opinnäytetyö oli vielä kesken. Yhteenvedona hänen tulostensa valossa voidaan kuitenkin todeta, että rakennusvalvontojen keskuudessa pelastusviranomaisen asiantuntijaviranomaisena toimimiselle on olemassa suuri tarve. Toiminta on jo nykyisellään todella laajaa ja rakennusvalvonnat näkevät tarvetta yhteistyön lisäämiselle. (Turunen 2016.)

Turunen teki hankkeessaan oman valtakunnallisen kyselyn rakennusvalvonnoille, mutta tukeutuu osittain myös Valtioneuvoston strategisen selvitys- ja tutki-

mustoiminnan rahoituksella toteutettuun Virva-hankkeeseen, jossa tutkijoina toimivat Kuntaliitto ja Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu. Hankkeella selvitettiin kokonaisuudelle edullista organisoitumistapaa ympäristönsuojelussa, ympäristöterveydenhuollossa ja rakennusvalvonnassa. Turunen on tarkastellut opinnäytetyössään Virva-hankkeesta ainoastaan rakennusvalvonnan ja pelastustoimen yhteistyötä. Väkiraportin verkostanalyysin mukaan palo- ja pelastustoimi korostuu tärkeänä yhteistyötahona rakennusvalvonnalle kun tarkastellaan kaikkien tehtävien hoitamista (kuviokuva 15). Yhteistyön tärkeys palo- ja pelastustoimen kanssa korostuu erityisesti ohjeiden laatimisessa ja yleisessä neuvonnassa, rakennuslupien käsittelyssä, rakennustyön aikaisessa valvonnassa, sekä toimenpidelupien ja ilmoituksien käsittelyssä. Näissä palo- ja pelastustoimi nähtiin tehtävän hoidon kannalta tärkeimpänä tai toiseksi tärkeimpänä yhteistyötahona. (Turunen 2016.)

Kuvio 15. Rakennusvalvonta: rakennuslupien käsittely (Turunen 2016).

Jari Turusen selvitys vahvisti tämän hankkeen tuottamat näkökulmat siitä, että rakennustekniikan ja rakenteellisen paloturvallisuuden opetusta tulee kehittää ja lisätä varsinkin Pelastusopiston amk-palopäällystötutkinnossa. Osaamistavoitteissa tulee huomioida painotetummin myös vaatimukset rakennusvalvonnan

asiantuntijana toimimiseen. Kehittämissuunnitelmaa täsmennettiin painotusten osalta myös tästä näkökulmasta viimeistelyvaiheessa.

Sisäministeriö asetti 4.2.2015 työryhmän, jonka tehtävänä oli pelastuslain (379/2011) kokonaisuudistuksen täytäntöönpanoa koskeva arviointi ja mahdollisten kehittämissuunnitelma-ehdotusten tekeminen pelastustoimen valvontatehtävään kuuluvien palotarkastusten osalta. Hanke oli osa vuoden 2011 pelastuslain toimitavuuden arviointia. Työryhmän toimikausi oli 4.2.2015–31.12.2015, jolle haettiin jatkoaikaa 1.3.2016 asti. Työryhmässä oli edustus Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimistä. Työryhmän tavoitteena oli selvittää pelastuslain valvontatehtäviä koskevan 12 luvun säännösten toimivuus erityisesti palotarkastusten prosessien ja hyvän hallinnon näkökulmasta. Hankkeen loppuraportti oli tätä opinnäytetyöraporttia viimeistellessä vielä luonnosvaiheessa julkaisemattomana. Raporttiluonnos käytiin kuitenkin läpi sillä ajatuksella, löytyisikö sen toimenpide-ehdotuksista asioita huomioitavaksi tämän hankkeen kehittämissuunnitelmaan. Ainoa suora Pelastusopistoa koskeva työryhmän ehdotus oli, että pelastuslaitosten valvontatoimintaa varten tulisi tehdä opas. Oppaan voisi laatia Pelastusopisto yhteistyössä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa. Tätä opinnäytetyöraporttia kirjoitettaessa Pelastusopistolla on jo käynnistynyt amk-palopäällystötutkinnon opinnäytetyö, jonka tavoitteena on oppaan laadinta selkeyttämään pelastusviranomaisen valvontatoimintaa hallinnollisten vaatimusten näkökulmasta. Muut huomiot työryhmän loppuraportin luonnoksessa tämän hankkeen kehittämissuunnitelmaa ajatellen koskivat lähinnä valvonnan ja hallinnon opetuksen integroinnin tarpeita, jotka oli jo huomioitu suunnitelmaan. (Sisäministeriö 2016b, 35.)

Pelastusopiston TKI-yksikkö teki 2015 tutkimuksen pelastusalan päällystön ja alipäällystön koulutuksen vaikuttavuudesta. Tutkimuksen toteutti TKI-yksikön erikoistutkija Esko Kaukonen. Tutkimuksessa selvitettiin pelastusalan päällystön ja alipäällystökoulutettujen työhön sijoittumista sekä heidän osaamistaan ja osaamistarpeitaan pelastuslaitosten, sisäministeriön, aluehallintovirastojen, Pelastusopiston, pelastusalan järjestöjen, Häätäkeskuslaitoksen sekä insinööri- ja

konsulttipalvelutoimialan osaamistarpeiden näkökulmasta. Tutkimuksen kehittämistavoitteena oli myös aikaansaada tiedonkeruuverkosto, jota hyödyntämällä Pelastusopistolla on myöhemmin käytettävissään koulutuksen kehittämiseen tarvittavaa tosiaikaista tietoa. (Kaukonen 2015, 8–9.)

Kaukonen käy raportissaan läpi Pelastusopistosta valmistuneiden alipäälystö- ja päälystötutkinnon suorittaneiden valmiuksia eri tehtävien näkökulmasta sen mukaan, mihin tehtäviin niistä työllistytään. Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen osalta keskeisimmät havainnot Kaukosen raportissa liittyvät Amk-palopäälystötutkintoon. Raportin mukaan onnettomuuksien ehkäisyn ja riskienhallinnan alueella nähtiin tarvittavan nykyistä parempia valmiuksia tunnistaa riskiprofiilin muutoksia yhteiskunnan kehittyessä. Katsottiin tarvittavan entistä kiinteämpää ja asiantuntevampaa vuorovaikutusta yhdyskuntasuunnittelijoiden kanssa mahdollisiin onnettomuusriskeihin puuttumiseksi jo ennen niiden syntymistä. Varautumisen ja valmiussuunnittelun alueella todettiin tarve tuottaa koulutuksella nykyistä paljon laaja-alaisempaa turvallisuusosaamista. Katsottiin edellytettävän yhä parempaa yhteiskunnan kokonaisriippuvuuksien ymmärtämistä, uhkien ja riskien tunnistamista sekä kykyä toimia yhteistyössä eri toimialojen ja myös kuntien kanssa samalla niiden varautumista tukien. Pelastusalan päälystöltä edellytetään tulevaisuudessa riskienhallinnan kysymysten laaja-alaista ymmärtämistä, kehittämisvalmiutta ja kykyä toimia yhteisöjen ja yhteiskunnan turvallisuuskulttuurin kehittämisen muutosagenttina. (Kaukonen 2015, 30–31, 34.)

Pelastusalan päälystötutkinnon suorittaneita työllistyy jonkin verran myös paloteknisten suunnittelu- ja konsulttitoimistojen palvelukseen. Heidän näkökulmastaan pelastustointa ja palokuntien toimintaperiaatteita koskeva tietämys ja asiantuntemus arvioitiin alan kannalta hyödylliseksi viranomaisten kanssa verkottumisen, asiakaspalvelun ja edustamisen näkökulmasta. Lisäksi arvostettiin tutkinnon suorittaneiden rakennusmääräyskokoelman E-sarjan sekä vaarallisiin aineisiin liittyvien kysymysten hallintaa. Tutkinnon suorittaneiden osaaminen arvioitiin sen sijaan puutteelliseksi rakennuslainsäädännön sekä rakennusalan säännösten laaja-alaisen hallinnan ja soveltamisen osalta. Suun-

nittelutehtävien kannalta ongelmalliseksi nähtiin koulutettujen riittämättömät valmiudet palosimuloinnissa. Taustalla arvioitiin olevan puutteet matemaattisluonnontieteellisessä osaamisessa. Myös alalla edellytettävään yrittäjyyteen palopäällystötutkinnon katsottiin antavan hyvin puutteelliset valmiudet. (Kaukonen 2015, 37.)

Onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmaa käytiin viimeistelyvaiheessa läpi myös näiden Kaukosen havaintojen valossa, mutta niiden lähes kaikkien todettiin olevan jo huomioitu suunnitelmaan aiemmissa vaiheissa. Joitain pieniä täsmennyksiä suunnitelmaan tehtiin tästäkin näkökulmasta.

Pelastusopiston tutkimusyksikkö on toteuttanut kahdesti tutkimuksen Pelastusopiston opetuksen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin, vuosina 2007 ja 2010. Tutkimukset on toteuttanut tutkimusyksikön johtaja Esa Kokki. Vuonna 2010 tehdyssä selvityksessä tutkimusaineisto kerättiin kyselyllä, joka lähetettiin 2–4 vuotta aiemmin Pelastusopiston tutkinnon suorittaneille sekä heidän silloisille esimiehilleen. Kyselyllä selvitettiin kuinka tärkeinä opetussuunnitelmien sisältöä pidetään ja kuinka hyvin opiskelijat osaavat opetussuunnitelmissa mainitut asiat työelämän tarpeiden näkökulmasta. Kyselyn vastausprosentit vaihtelivat 28 %:n ja 44 %:n välillä suhteessa vastaajaryhmän kokoon. (Kokki 2010, 8, 11–43.)

Kokin selvityksen mukaan pelastajatutkinnon suorittaneet eivät pitäneet valistusta ja palotarkastusta tärkeänä asiana. Vielä vuonna 2007 toteutetussa vastaavassa tutkimuksessa tutkinnon suorittaneet pitivät valistusta tärkeänä asiana. Palotarkastus ei palautteen perusteella kuulu kaikkien pelastuslaitosten miehistön tehtäviin, mikä voi vaikuttaa tulokseen. Tutkinnon suorittaneiden esimiesten mielestä nämä olivat kuitenkin tärkeitä asioita. Alipäällystötutkinnon suorittaneiden osalta paloaseman vastuuhenkilönä ja pelastuslaitoksen toimi/toiminta-alueen vastuullisissa erityistehtävissä toimiminen ymmärrettiin 2010 tehdyssä tutkimuksessa tärkeäksi asiaksi toisin kuin vuonna 2007. Alipäällystötutkinnon suorittaneet olivat oppineet tärkeinä pitämänsä asiat hyvin. Päällystötutkinnon osalta vuoden 2010 tutkimuksessa opiskelijat pitivät tärkeinä mm. riskien hallintaan, rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja palotarkastuksiin liittyviä

asioita. Aivan kuten vuoden 2007 tutkimuksessa, päällystötutkinnosta valmistuneiden mielestä tutkinnon tavoitteita ei saavutettu niin hyvin kuin miten tärkeinä niitä pidettiin. Tutkinnon suorittaneet olivat joko kriittisempiä tai realistisempia itseään kohtaan kuin pelastajat ja alipäällystö. Toinen vaihtoehto oli, että he olivat kriittisempiä saamaansa opetusta kohtaan. Kolmas vaihtoehto oli, että opetuksen taso ei vastannut opiskelijoiden odotuksia tai vaatimuksia. Yhteenvetona Kokki toteaa, että yleisesti ottaen Pelastusopiston tutkintojen sisällöt vastasivat hyvin tai erittäin hyvin työelämän tarpeita. Lisäksi Pelastusopistosta valmistuneet opiskelijat osaavat hyvin tai erittäin hyvin opetussuunnitelmissa mainitut asiat. Näillä perusteilla Kokin selvitys ei aiheuttanut muutoksia tämän hankkeen opetuksen kehittämissuunnitelmaan, vaan havainnot lähinnä vahvistivat muodostunutta käsitystä. (Kokki 2010, 45–48.)

Pelastusopistolla toteutettiin vuoden 2015 aikana rehtorin asettama hanke Pelastusopiston strategisen suunnittelu tueksi. Hankkeen tavoitteina oli; 1) tuottaa analysoitua pohjatietoa ja toimenpide-esityksiä vaikuttavuusarvioineen Pelastusopiston strategisen suunnittelun tueksi, 2) Tuottaa esityksiä kustannustehokkaista pedagogisista toteutustavoista huomioiden erityisesti harjoittavan opetuksen toimintamallit, 3) Saattaa loppuun Pelastusopiston opetusyksiköiden osaamisen hallintaprosessi ja määrittää opetussuunnitelmiin perustuvat henkilöstön ydinosamiset. Hankkeen ohjausryhmän muodostivat koulutusjohtaja Pekka Rantala (pj), hallintojohtaja Pia Viklund, tekninen päällikkö Antti Rissanen, yksikönpäälliköt Ismo Huttu ja Jari Vähäkainu, sekä hankepäällikkö Vesa Siivonen (sihteerinä). Hankkeen toimintakaudeksi asetettiin ensin 20.9.2014–31.3.2015 ja sille myönnettiin jatkoaikaa 15.4.2015 saakka. (Siivonen 2015, 2–3.)

Hankkeen tuloksena saatiin määriteltyä Pelastusopiston asiakkuuksia tulevaisuuden täydennyskoulutuksen kehittämistä varten. Hankkeessa määriteltiin myös Pelastusopiston osaamisen muodostumista ja toteutettiin oppivan organisaation kysely. Lisäksi tutkittiin opetuksen integroinnin mahdollisuuksia sekä erilaisten opetusmenetelmien soveltuvuutta lähinnä Pelastusopiston tutkintokoulutukseen. Hankkeen loppuraportissa annetaan toimenpide-ehdotuksia

Pelastusopiston osaamisen johtamiseen ja kehittämiseen sekä määritellään osaamisprofiileja. Niitä käsiteltiin osana tätä hanketta aiemmin, luvuissa 3 ja 4. Lisäksi toimenpide-ehdotuksissa käsitellään Pelastusopiston koulutuksen ja opetuksen prosesseja, harjoitettavaa opetusta ja sen kehittämistä sekä tehdään esityksiä Pelastusopiston strategisten painopisteiden siirtämisestä. Näitä toimenpide-ehdotuksia tarkasteltiin osana tätä kehittämishanketta onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelman viimeistelyvaiheessa. Merkittävimpinä esille nousivat eri ammattitutkintojen välisten harjoitusten ja opetuksen integrointi nykyistä laajemmin, verkkopedagogiikan kehittäminen sekä opetushenkilöstön osaamisen johtamisen kehittäminen Pelastusopistolla. Näiden valossa tarkasteltiin vielä opetuksen kehittämissuunnitelman painopisteitä. Havaintona oli, että ne olivat tulleet jo hyvin huomioiduiksi suunnitelmaan. Joitakin yksittäisiä täsmennyksiä tehtiin vielä näidenkin osalta. Siivosen hanke-raportissa on esitetty myös suora kytkentä tähän kehittämishankkeeseen, jonka on tarkoitus toimia Pelastusopistolla pilottihankkeena tiimien osaamisen kehittämiseksi. (Siivonen 2015, 52–54.)

Pelastusopistolla on pelastuslaitosten edustajien kanssa muodostettu pelastusalan opetuksen kehittämisryhmä, joka on toiminut vuodesta 2011 lähtien. Ryhmässä Pelastusopiston edustajina ovat koulutusjohtaja ja pelastustoiminnan opetustiimin vetäjä. Pelastuslaitosten edustajat ovat eri puolilta Suomea ja eri virkaryhmistä, edustajina on yksi palomies, palo esimies, palomestari ja pelastusjohtaja. Ryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa pohtimaan yhdessä pelastusalan koulutuksen kehittämistä ja ajankohtaisia asioita liittyen Pelastusopiston koulutukseen. (Rantala 2015.)

Hankkeen loppuvaiheessa onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämissuunnitelmaa viimeistellessä käytiin läpi POK-työryhmän kokousmuistiot vuosilta 2012–2015. Niitä verrattiin suunnitelmaan, löytyisikö noista muistioista vielä jotakin täsmennettävää kehittämisajatuksiin. Muistioissa oli kirjauksia liittyen lähinnä pelastajatutkinnon minimivaatimuksiin ja sisältöön. Joitakin kirjauksia oli

myös alipäälystö- ja päälystötutkinnon painotuksia koskien. Nämä eivät kuitenkaan tuoneet enää lisäarvoa kehittämissuunnitelmaan. (Rantala 2015.)

8 Johtopäätökset hankkeen tuloksista ja pohdintaa

8.1 Hankkeen onnistuminen ja tulosten luotettavuus

Tämän hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli kartoittaa, kuinka Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn ammatillista opetusta ja täydennyskoulutusta tulisi jatkossa kehittää, jotta se vastaisi pelastustoimen tehtävissä tulevaisuudessa vaadittavaa osaamista. Samalla haluttiin selvittää myös, millaista osaamista, toimintatapoja ja integroitumista muiden opintojaksojen kanssa ko. opetuksen tuottaminen vaatii Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimiltä. Hankkeen toteuttamisvaiheessa työtä jouduttiin rajaamaan aika- ja resurssisyistä. Lopullisissa tavoitteissa keskityttiin pääasiassa kartoittamaan Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimin opetuksen- ja täydennyskoulutustarjonnan sekä tiimin osaamisen kehittämistarpeet. Tiimin toiminnan kehittäminen jouduttiin rajaamaan sivuosaan.

Hankkeen rajattuja tavoitteita vasten tarkasteltuna työ onnistui hyvin. Saimme kartoitettua systemaattisesti, monesta näkökulmasta ja monella menetelmällä tulevaisuuden kehittämistarpeita tiimin ammattiopetukselle ja täydennyskoulutustarjonnalle. Vastaavaa määrää koottua ja jäsenneltyä tietoa tähän tarpeeseen ei ole Pelastusopistolla tähän mennessä saatu kerättyä ainakaan viimeisimmän 10 vuoden aikana. Lisäksi nyt kartoitettu tieto opetuksen sisällöllisistä kehittämistarpeista palvelee tiimiä myös jatkossa osaamisen kehittämisen pohjana.

Hankkeen myötä saatiin myös todella hyvin kehitettyä ja avattua avointa vuoropuhelua opetuksen kehittämistarpeista Pelastusopiston asiakkaiden, pelastuslaitosten kanssa. Keskustelua pelastuslaitosten kanssa on käyty aiemminkin, mutta ei näin systemaattisesti ja johdonmukaisesti. Tämän hankkeen myötä myös sovittiin, että hyvin käyntiin saatua vuoropuhelua jatketaan säännöllisesti tulevina vuosina. Se on merkittävä parannus opetuksen kehittämiseksi.

Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa kehittämistarpeet ja tuottaa suunnitelma onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämisestä. Tarkoituksena oli alun perinkin päästä ammattitutkinnoissa opintojakso- ja toteuttamissuunnitelmatasolle saakka. Tavoitteena ei kuitenkaan ollut antaa opintojaksojen vastuopettajille valmiita ratkaisuja, kuinka ja millä menetelmillä opetusta tulee jatkossa kehittää. Halusimme vain kartoittaa ja yhdessä jalostaa tiimissä kehittämistarpeet opintojaksojen sisällöille varsinaisen kehittämistyön pohjaksi. Tässä tavoitteessa onnistuttiin myös hyvin. Nyt meillä on laaja ja seikkaperäinen selvitys opetuksen ja oman osaamisemme kehittämiseksi tulevina vuosina.

Aivan suunnitelmatasolle saakka tässä työssä ei päästy, mutta oikeastaan se ei ollut tarkoituskaan. Työn liitteenä 9 olevan opetuksen kehittämistarpeiden asiantuntijaselvityksen nimenäkin oli aivan loppumetreille saakka opetuksen kehittämissuunnitelma. Muutin sen kuitenkin loppuvaiheessa asiantuntijaselvitykseksi kehittämistarpeista. Suunnitelmaksi siinä on vielä liian paljon avoimia kysymyksiä, kuinka tuo tarvittava kehittäminen jatkossa toteutetaan. Joudumme kuitenkin huomioimaan resurssiemme, talouden ja tuntikehystemme reunaehdot, eikä kaikkiin kehittämisehdotuksiin tarvittavista muutoksista päättäminen ole edes tiimimme omissa käsissä. Mutta tavoitteisiin nähden saavutettu taso on riittävä, meillä on laaja selvitys pohjana myös tulevaisuuden päätöksille ja opetussuunnitelmien kehitystyölle.

Hankkeessa tuotettuun selvitykseen opetuksen kehittämistarpeista on koottu pelastuslaitosten ja tärkeimpien yhteistyökumppaneidemme näkemys opetuk-

semme kehittämistarpeista. Lisäksi selvitystä on jalostettu vastuuopettajiemme näkemyksillä ja tiimimme yhteisellä näkemyksellä kehittämismahdollisuuksista. Myös kaikki olemassa oleva tieto aiheeseen liittyen on huomioitu selvityksessä ja jalostettu sitä vielä asiantuntijoiden kommentteilla. Mielestäni hankkeessa on tullut huomioitua kaikki saatavilla oleva tieto aiheesta ja selvityksessä on nyt Suomen paras näkemys onnettomuuksien ehkäisyn koulutuksen kehittämiseksi.

Seuraavissa luvuissa esittelen tärkeimpiä näkökulmia hankkeessa saaduista tuloksista. Lisäksi pohdin opinnäytetyön prosessia, omaa oppimistani hankkeessa sekä jatkotyön tarvetta Pelastusopistolla.

8.2 Pelastajatutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet

Pelastajien onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeissa nousee esille opintojen painotus. Pelastajatutkinnon opetuksessa onnettomuuksien ehkäisyn opintojen osuus on vain noin 1/9 kokonaisuudesta. Kentällä pelastajien työtehtävien suhteen painotus ei ole noin pieni. Toki pelastajien työnkuva vaihtelee alueittain, mutta joillakin asemilla pelastajat tekevät onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä lähes puolet työajastaan. Tätä asiaa on tarkasteltava jatkossa pelastajatutkinnon osalta opetussuunnitelmaa kehitettäessä. Asia ei ole noin suoraviivainen eikä yksinkertainen. Nykyiseen pelastajien opintojen painotukseen vaikuttaa myös se, että pelastajan kädentaitojen (ns. pelastajan perustaitojen) opetukseen on panostettava voimakkaasti. Ne on hallittava lähes automaattitasolla ja siksi niihin on saatava rutiini jo opetuksen aikana.

Sisältöjen osalta pelastajatutkinnon keskeisimmät kehittämistarpeet liittyvät onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan opintojen integrointiin, tietojärjestelmien opetukseen, valvonnan opetuksen painotuksiin, palontutkinnon opetuksen sisältöihin ja turvallisuusviestinnän opetukseen. Useita aihealueita, jotka

liittyvät pelastajilla myös pelastustoimintaan ja työturvallisuuteen (rakennustekniikka, rakennusten paloturvallisuus, palotekniset laitteet, palontutkinta), opetaan nykyisin onnettomuuksien ehkäisyn opintojaksoilla. Näissä on integrointitarvetta pelastustoiminnan opetukseen asioiden oikean näkökulman ja asiayhteyden kannalta. Tietojärjestelmien käyttö laajenee ja kehittyy voimakkaasti pelastustoimessa. Pelastajien opetukseen on pystyttävä lisäämään tärkeimpien heidän työssään tarvitsemiensa tietojärjestelmien opetusta. Valvonnan opetuksessa kehittämistarpeina on kehittää sisällön painotuksia niiden kohteiden ja riskiympäristöjen suuntaan, joihin pelastajien työ tulevaisuudessa painottuu. Palontutkinnan opetuksen sisällöissä kehittämistarpeet pelastajilla liittyvät palontutkinnan hyödyntämiseen pelastustoiminnassa, valvonnassa ja turvallisuusviestinnässä. Turvallisuusviestinnän opintojen kehittämisessä tärkeimpinä näkökulmina on tulevaisuudessa sosiaalisen median huomioiminen, uudet kohderyhmät (kuten maahanmuuttajat) sekä pelastustoiminnan ja turvallisuusviestinnän integrointi.

Kaikkien tutkintojen osalta painotettiin myös opintojen jatkuvuutta. Sisällön kehittyminen ja vaatimustason selkeä nosto pelastajakurssilta alipääällystökurssille ja edelleen amk-palopääällystökurssille on tärkeää. Motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää.

8.3 Alipääällystötutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet

Alipääällystötutkinnon osalta kehittämistarpeita kohdistuu tietojärjestelmien (etenkin tulevaisuudessa Varanto) opetukseen siten, että ne olisivat integroituna oikeaan asiayhteyteen pelastustoiminnan ja muiden opintojen harjoitteisiin. Alipääällystö on pelastuslaitoksilla keskeinen tiedon tuottaja ja järjestelmien käyttäjä esimerkiksi tehtävien toimenpideselosteita (onnettomuusselosteet) laadittaessa. Heidän tulee ymmärtää tuottamansa tiedon tärkeys ja merkitys.

Sisältöjen osalta keskeisimmät kehitystarpeet alipääallystön opetuksessa liittyvät palontutkinnan opintojen ja riskienhallinnan integrointiin, tekniikan lisääntymisen vaikutuksiin pelastustoimintaan rakennuksissa, valvonnan opetuksen painotukseen, palontutkinnan opetuksen laajentamiseen alipääallystöllä sekä turvallisuusviestinnän opintojen painotukseen. Palontutkinnan yhteyttä pelastuslaitoksen riskienhallintaan on tehostettava ko. opetuksia integroimalla. Tekniikka ja automaatio lisääntyvät huimaa vauhtia rakennuksissa ja sen vaikutuksia pelastustoiminnassa on painotettava edelleen. Valvonnan opetuksessa alipääallystön painotuksia on suunnattava enemmän tapahtumaturvallisuuteen, kemikaalivalvontaan ja yleisimpien käyttötaparyhmien keskisuuriin kohteisiin. Palontutkinnan opetukselle on saatava lisää laajuutta alipääallystölle. He ovat keskeisin toimija mahdollistamaan palontutkinnan onnistumista. Turvallisuusviestinnän opintojen sisällöissä alipääallystön kehittämistarpeet liittyvät etenkin motivoinnin, suunnittelun ja toimintojen johtamisen osaamiseen.

Myös alipääallystöllä korostui edellä pelastajatutkinnossa mainittu jatkumo tutkintojen osaamistavoitteiden välillä. Lisäksi alipääallystön opetuksen kehittämistarpeissa tulee esille lähes kaikkien aihealueiden osalta esimiesroolin korostaminen ja vahvistaminen, henkilöstön motivointitaidot sekä toimintojen suunnittelun ja johtamisen osaaminen. Haasteena alipääallystötutkinnon nykyisessä opetussuunnitelmassa nähdään tutkinnon tavoiteasettelu, jossa yhtä aikaa pitäisi saavuttaa valmiudet sekä pelastustoimintapainotteisen työvuoroesimiehen että hallinto- ja onnettomuuksien ehkäisy-painotteisen asemavastaavan rooliin.

8.4 Amk-palopääallystötutkinnon opetuksen keskeisimmät kehittämistarpeet

Amk-palopääallystötutkinnon onnettomuuksien ehkäisyn opetus on laaja paketti. Kehittämistä vaativia asioita tulee selvityksessä esille paljon ja niitä kohdistuu

jokaiseen opintojaksoon. Tähän olen koonnut jokaisesta opintojaksosta vain joi-takin keskeisimpiä näkökulmia kehittämistarpeista.

Päällystön Sisäisen turvallisuuden perusteet – opintojakson lähiopetuspainotus-ta tulee lisätä, jotta asioiden sisäistäminen oikeasta näkökulmasta varmistuu. Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – opintojaksossa tulee korostaa etenkin pelastusviranomaisen roolia onnettomuuksien ehkäisytyön koordinoijana ja yh-teen sovittajana sekä viranomaisvalvonnassa. Päällystön rakennustekniikan osaamista täytyy pystyä syventämään. He tarvitsevat tätä tietoa osana pelas-tustoiminnan johtamista, työturvallisuuden varmistamista ja rakentamisen turval-lisuuden ohjaustyötä. Samoin rakenteellisen paloturvallisuuden opetusta tulisi laajentaa entisestään. Sitä tarvitaan tukena rakennusvalvonnan kanssa tehtä-välle yhteistyölle ja se luo pohjaa valvonnan osaamiselle. Valvonnan pakollisia opintoja täytyy pystyä laajentamaan. Sisällön osalta selvityksessä esitetään uu-det painotukset. Turvallisuusviestinnän opetusta päällystöllä tulee kehittää ko-konaisuutena, tarpeita on todella paljon.

Riskienhallinnan opintojen sisältöön tulee huomioida kokonaisvaltaisuus, pelas-tustoimen lisäksi myös riskienhallinta yleisemmin. Paloturvallisuustekniikan ope-tukseen simulointiohjelmistoksi tulisi saada FDS. Lisäksi on tarve laajentaa pa-loturvallisuustekniikan opintoja valinnaisella opintojaksolla. Päällystön paloteknisten laitteistojen opetukseen on saatava laajuutta lisää ja painotusta pystyttävä siirtämään suunnittelun ohjaukseen. Ympäristöturvallisuuden osalta öljyntorjunnan painotusta on lisättävä ja korostettava yhteistyötä muiden viran-omaisten kanssa. Päällystön palontutkinnan opintoja on pystyttävä myös laajen-tamaan ja kohdistamaan oikeisiin tavoitteisiin työtehtävien kannalta. Valinnai- sessa turvallisuusjohtamisen opintojaksossa keskeisin kehittämistarve liittyy nykyisin opinnoissa hajallaan oleviin aiheisiin, kuten työturvallisuus ja pelastus-suunnittelu. Samoin valinnaiseen palotarkastuksen jatkokurssiin kohdistuu pai-neita sen saamiseksi pakollisiksi opinnoiksi. Näiden nykyisten opintojaksojen li- säksi valinnaisten jatkokurssien tarjontaa palopäällystön amk-tutkinnossa tulee pystyä laajentamaan.

Myös palopäälystötutkinnon osalta pelastajien ja alipäälystön kohdalla mainittu jatkumo nähtiin tärkeänä, varsinkin alipäälystötaustaisilla A-linjan opiskelijoilla. Ns. nuorisolinjan N-kurssien palopäälystöpiskelijoilla tärkeäksi nähtiin kuitenkin varmistaa heidän osaamistasonsa ensin pelastajien tasolle ennen aiheiden syventämistä.

8.5 Pelastusopiston tarjoaman täydenniskoulutuksen kehittämistarpeet tulevaisuuden vaatimuksiin

Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimin täydenniskoulutuksen osalta korostuu erityisesti muutama kehittämistarve. Koulutustarpeen kartoittamisessa ja koulutustarjonnan kehittämisessä tulee jatkossa tehdä aiempaa tiiviimpää yhteistyötä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ja alan muiden toimijoiden kanssa. Samoin turvallisuusalan koulutuksen toimijoiden yhteistyöhön ja koordinointiin tulee luoda jatkossa yhteinen toimiva käytäntö. Näin päästään hyvään yhteistyöhön ja optimaaliseen toimintaan kaikkien osalta sekä varmistetaan paras mahdollinen laatu.

Pelastuslaitokset tarvitsevat jatkossa onnettomuuksien ehkäisyn tiimiltä entistä enemmän ns. räätälöityä koulutusta, jossa suunnitellaan oma koulutuspaketti juuri kyseisen asiakkaan tarpeisiin. Verkkokoulutuksen lisääminen painottuu selvityksessä myös täydenniskoulutuksen osalta voimakkaasti. Pelastuslaitoksilla halutaan verkkoon tukeutuvia koulutuskokonaisuuksia, joissa olisi orientoiva osuus verkossa, sitten koulutusosuus lähiopetuksena ja sen jälkeen jälkitehtäviä verkossa. Lisäksi kentällä on tarvetta saada onnettomuuksien ehkäisyn alueen täydenniskoulutusta ikääntyvien palomiesten urapolkusuunnittelun tueksi

Yksittäisinä aihealueina täydennyskoulutuksen kehittämisessä painottuvat: tietojärjestelmien koulutus tulevina vuosina, rakenteellisen paloturvallisuuden koulutus, valvontatyön hallinnon koulutustarve ja laajempi moduulimuotoinen koulutus, paloteknisten laitteiden osalta suunnittelun ohjaus, toiminnallisen paloturvallisuussuunnittelun syventävä täydennyskoulutus, palontutinnan täydennyskoulutuksen syventäminen ja yhteistyö muiden palontutinnan koulutustahojen kanssa sekä ympäristöturvallisuuden osalta öljyntorjunnan täydennyskoulutuksen lisääminen.

8.6 Pelastusopiston opetustiimien pedagoginen kehityskeskustelu

Eräänä tavoitteena tämän hankkeen alkuvaiheessa oli tuottaa malli Pelastusopiston opetustiimien vuosittaiselle pedagogiselle kehityskeskustelulle. Rajausyistä tähän ei kuitenkaan panostettu hankkeessa erikseen. Tuo ”peda-keken” malli kuitenkin syntyi hankkeen Delfoi-työn mukana. Sen kehittymistä auttoivat onnettomuuksien ehkäisyn tiimin ja Pelastusopiston koko henkilöstön yhteinen pohdinta. Elokuussa 2015 Pelastusopiston opetuksen kehittämisviikolla pohdimme pienryhmissä organisaatiomme eri prosesseja ja niiden kehittämistä tulevaa organisaatiouudistusta varten. Yhden ryhmän aihealueena oli pedagogisen kehityskeskustelun prosessin luonnostelu. Tämän hankkeen vetäjä sai tuon pienryhmän vedettäväksi.

Pienryhmässä oli edustajia useammasta opetustiimistä. Yhdessä luonnosteltiin prosessimalli opetustiimien vuotuiselle pedagogiselle työskentelylle, joka nimettiin tiimin pedagogiseksi kehittämistyöpajaksi. Parhaimman ajankohdan vuoden aikana tälle työpajalle todettiin olevan heti kevätlukukauden päätyttyä. Se on ainoita rauhallisia hetkiä opettajillamme. Toisaalta silloin on myös käytettävissä tuoreeltaan koko edellisen lukuvuoden opintojakso- ja tutkintopalautteet työpajan pohjaksi. Työpajamallissa on kuvattu menetelmän tavoitteet, prosessin vastuut, käynnistyminen ja läpivienti sekä työpajassa läpi käytävät asiat. Malli esi-

teltiin kehittämissiikon aikana myös Pelastusopiston koko henkilöstölle ja siihen tehtiin vielä täydennyksiä tulleiden kommenttien perusteella. Lopullinen kehittämissiikolla jalostettu tiimien pedagogisen kehittämistyöpajan malli löytyy liitteestä 11. Sitä on tarkoitus kokeilla ainakin onnettomuuksien ehkäisyn tiimissä nyt vuoden 2016 aikana ja kehittää saatujen kokemusten pohjalta edelleen.

8.7 Pohdintaa opinnäytetyöprosessista

Tämä kehittämishanke oli laaja ja minulle melko raskas prosessi. Menetelmistä ja osallistavasta luonteesta johtuen toteutus venyi pitkälle ajalle. Hankkeen suunnittelu aloitettiin alkuvuodesta 2015, tiedon keräyksen kenttätyövaihe vei lähes koko syksyn 2015 ja saadun tiedon jalostaminen lopulliseen selvitysmuotoon vei koko kevään 2016. Mutta tuo hankkeen vaatima pitkä aika oli huomioitu jo opinnäytetyösuunnitelmassani keväällä 2015. Hanke pysyi täsmälleen suunnitellussa aikataulussa ja tavoitteisiin päästiin hyvin.

Hankkeen toteutuksen raskaus taas johtui pääosin siitä, että tein sitä koko ajan työn ohessa. Opettajan työ on muutenkin välillä urakaluonteista ja kuormitus vaihtelee välillä paljon. Tämä vaikutti myös minulla tämän hankkeen toteutukseen. Välillä meni useita viikkoja, etten pystynyt panostamaan tähän lainkaan. Kuormitusta lisäsi myös se, että Pelastusopistolla toteutettiin organisaatiouudistus vuoden 2016 alusta alkaen. Tuossa yhteydessä sain nimityksen tiimimme vetäjäksi lokakuussa 2015. Sen jälkeen uuden organisaation toimintatapojen hiominen ja tiimin asioiden hoitaminen veivät opetustyön vaatiman ajan lisäksi käytännössä lähes kaiken muun vapaan aikani alkuvuoteen 2016 saakka. Käytännössä pääsin panostamaan kunnolla uudelleen tähän hankkeeseen vasta helmikuulla 2016 ja sittenkin työn ohessa.

Toimintatutkimuksessa on luonnollista, että tutkimuksen tekijä on itse osa kehitettävää organisaatiota. Tätä työtä tehdessäni tuntui kuitenkin välillä että olen itse liian ”sisällä” asioissa, joihin haen vastauksia. Melko pitkästä kokemuksestani tiimissä ja kaikkien opetusaiheidemme hyvästä tuntemuksesta niihin osallistumisen kautta oli todella paljon hyötyä työtä tehdessä. Mutta riittävän objektiivisuuden saamiseksi minun täytyi välillä kiinnittää erikseen huomiota ja ohjata itseäni pysyttelemään vain hankkimani tiedon kautta perusteltavissa näkökulmissa.

Tässä työssä käytettiin monipuolisesti erilaisia tutkimuksen ja tiedonhankinnan menetelmiä. Tein kyselytutkimuksen, kävimme ryhmäkeskusteluja pelastuslaitosten kanssa, tein kirjallisuustutkimusta ja avoimia henkilöhaastatteluja sekä jalostimme kehittämisselvitystä useilla eri tavoilla yhdessä koko tiimimme kanssa. Lisäksi selvityksen luonteesta johtuen kerättyä tietoa kierrätettiin nähtävänä ja kommentoitavana pelastuslaitoksilla ja yhteistyökumppaneilla useampi kierros. Tästä hankkeen monimenetelmäisyydestä johtui omalta osaltaan sen toteutuksen raskaus. En päässyt työni lopulliseen tuotokseen vain yhden tiedonhankintamenetelmän varassa, ne olivat vain välivaiheita kohti seuraavaa tuotosta jalostavaa kierrosta. Tämä vaati välillä itsehillintää ja pitkäjänteisyyttä tekijältä.

Monien menetelmien käyttö ja useiden tietoa jalostavien kierrosten käyttö oli aikaa vievää ja raskasta. Mutta niiden hyöty näkyy mielestäni työn lopputuloksessa. Työn tuotos kehittyi ja parani jokaisen menetelmän kautta ja jokaisella jalostuskierroksella. Siitä tuli hyvä, kattava, riittävän yksityiskohtainen ja seikkaperäinen. Selvityksen tarkkuus kärsi jonkin verran työn laajuuden vuoksi. En alun perinkään halunnut tuottaa täysin valmiita opetuksen kehittämisen avaimia tiimimme vastuuopettajille, vaan kartoittaa ja jäsentää kehittämistarpeet. Tavoitteena olleeseen suunnitelmatasoon en aivan mielestäni päässyt, vaan jouduin rajautumaan asiantuntijaselvityksen tasolle. Tämä johtuu myös osittain siitä, että kaikkien kehittämistarpeiden ratkaiseminen ei ole tiimimme käsissä.

Työn tuotos on hyvä ja saamme siitä oikeasti hyötyä jatkossa kehitystyölle tiimissämme. Myös selvityksen viimeistelyvaiheessa useammalta yhteistyötaholta saatujen positiivisten ja rohkaisevien kommenttien perusteella työ onnistui hyvin. Olen itse tosi tyytyväinen pitkän ja välillä raskaankin prosessin jälkeen lopputulokseen. Hyvin toimivan ja vahvan tiimimme osallistuminen sekä hyvät suhteet pelastuslaitoksiin ja yhteistyökumppaneihimme olivat tässä ratkaisevia.

8.8 Jatko työ Pelastusopistolla selvityshankkeen jälkeen

Tämän työn tuloksena on nyt saatu kattava selvitys pohjaksi tiimimme opetuksen, täydennyskoulutuksen ja osaamisen kehittämiseksi. Tästä alkaa tulevien vuosien kehitystyö. Kehittämistarpeita on lähdettävä toteuttamaan pieni pala kerrallaan. Helpoimmin toteutettavissa ovat ammattiopetuksen opintojaksojen TOTS-tasolla olevat asiat, niihin voimme pääosin itse vaikuttaa. Olemme jo sopineet tiimissämme, että käymme syksyllä 2016 selvityksen tiiminä läpi ja sovimme muutaman tärkeimmän painopisteesian jokaiseen opintojaksoon ensi vaiheen kehittämiseen. Sen jälkeen on edettävä askel kerrallaan samalla tavalla ja rinnalla seurattava, kuinka asiat toteutuvat ja mennäänkö oikeaan suuntaan.

Ammattitutkintojemme opetussuunnitelmien kehittämisen kannalta tämä selvitys osui todella hyvään aikaan. Vuoden 2016 ja 2017 aikana Pelastusopistolla on tarkoitus avata kaikkien tutkintojen opetussuunnitelmat, kartoittaa niiden kehittämistarpeet ja tehdä tarvittavat kehitystoimet. Tämän hankkeen tuotos toimii hyvänä pohjana tuolle OPS-työlle oman tiimimme opetusvastuiden osalta. Noiden opetussuunnitelmien kehitystyön kautta pääsemme nyt heti vaikuttamaan selvityksessä esille tulleisiin OPS-tason asioihin, joihin emme pysty suoraan tiiminä vaikuttamaan.

Täydennyskoulutuksemme osalta selvityksessä esille tulleet tarpeet ovat todella laaja ja resursseja vievä paketti. Sen osalta on tehtävä samoin, kuin ammat-
tiopetuksessa. Käymme tiimissä syksyllä 2016 tarpeet läpi ja sovimme muuta-
man tärkeimmän ”kärkihankkeen” täydennyskoulutuksemme kehittämiseksi
vuodelle 2017. Lisäksi meidän on käynnistettävä tiiviimpi yhteistyö pelastuslai-
tosten ja muiden turvallisuuskoulutuksen toimijoiden kanssa koulutustarpeiden
kartoittamisen ja koulutuksen koordinoinnin parantamiseksi. Tästäkin on jo alus-
tavasti sovittu joidenkin toimijoiden kanssa syksyille 2016.

Hankkeen aikana havaittiin selvästi ja sovittiinkin, että tälle työlle tarvitaan jär-
jestelmä ja jatkumo tulevaisuudessa. Nyt on tehty pohjatyö koulutuksemme ke-
hittämisen suuntaamiseksi. Jatkossa meidän on säännöllisesti koottava tässä
hankkeessa mukana olleet pelastuslaitosasiakkaamme ja yhteistyökumppa-
nimme tarkastelemaan kehityksen suuntaa uudelleen. Tästä sovittiin yhteisesti
jo hankkeen aikana ko. tahojen kanssa. Tästä on myös keskusteltu toimintamal-
lina jo alustavasti Pelastusopiston johdonkin kanssa.

Hanke tuotti tietoa myös tiimimme oman osaamisen kehittämisen pohjaksi.
Työn aikana syntyi alustava osaamisprofiili tiimimme opettajalle sekä alustava
osaamisstrategia ja osaamisen kehittämisen suunnitelma tiimillemme. Tästä
meidän on hyvä jatkaa eteenpäin. Tiimimme osaamisen kehittäminen jäi tässä
hankkeessa rajaussyistä sivurooliin, mutta selvitys tuotti hyvää tietoa tarvitse-
mastamme osaamisesta. Sain hankkeen myötä tiimin vetäjänä hyvän pohjan ja
työkalut lähteä tekemään yhdessä tiimini kanssa töitä osaamisemme kehittä-
miseksi jatkossa. Meidän on vielä yhdessä hiottava osaamisprofiilia ja osaami-
sen kehittämisen suunnitelmaa. Sen jälkeen sitäkin on alettava toteuttamaan
askel kerrallaan, toki taloudellisten ja muiden organisaation reunaehtojen puit-
teissa.

8.9 Oma oppimiseni hankkeessa

Tämä opinnäytetyö laajensi osaamistani monessa suhteessa. Sain lisää osaamista ja kokemusta pitkäkestoisen ja laajan hankkeen vetämisestä. Olen aiemminkin toteuttanut erilaisia hankkeita työyhteisössäni, mutta en näin laajoja ja isoa joukkoa koskettavia. Hankkeen toteuttaminen opetti myös lisää pitkäjänteisyyttä, vaikka se on aina ollutkin yksi vahvuuksistani. Näistä taidoista uskon olevan varmasti hyötyä tulevaisuudessa laajenevissa työtehtävissä. Jouduin opettelemaan myös toden teolla kriittistä tarkastelua ja oman toiminnan tarkastelua ulkopuolelta, kuten jo aiemmin kuvasin. Tätä taitoa tarvitsen jatkossakin tiimimme toiminnan kehittämisessä.

Hankkeen myötä verkosto- ja yhteistyötaitoni lisääntyivät. Minulla oli hyvä yhteistyöverkosto pelastuslaitoksiin ja yhteistyökumppaneidemme suuntaan jo hankkeen alkaessa. Se myös osaltaan auttoi työssäni. Hankkeen myötä verkostoni on laajentunut ja olemme saaneet avattua hyviä keskusteluyhteyksiä useaan suuntaan. Ne hyödyttävät minua omassa työssäni tiimin vetäjänä ja myös tiimimme toiminnan edelleen kehittämisessä jatkossa.

Tutkimusmenetelmäosaamisen kannalta jouduin perehtymään useimpiin tyypillisiin menetelmiin johtuen tiedonhankinnan monimenetelmäisyydestä. Sain opinnäytetyön myötä hyvää käytännön kokemusta monipuolisesti erilaisten tutkimusmenetelmien käytöstä. Kriittisen tarkastelun osaaminen on keskeisin tutkimusosaamisen taito, joka on kehittynyt hankkeen myötä. Hallitsen nyt paljon paremmin sen, kuinka tutkimustoiminnassa kaikille johtopäätöksille ja tuloksille on löydettävä aukoton ns. perusteluketju. Vain näin toimimalla tutkimuksesta saadaan luotettavaa.

Tiimin ja itseni kannalta tämä opinnäytetyö osui myös tosi hyvään saumaan. Hanketta käynnistettäessä meillä ei ollut vielä tietoa tulevasta organisaatiouudistuksesta. Tämä hanke olisi toteutettu ilman sitäkin. Työn aikana toteutetun

organisaatiouudistuksen kannalta tällä työllä ja YAMK-opinnoillani yleensäkin on ollut omalta kannaltani iso merkitys. Tiimimme vetäjän tehtävän kannalta uskon, että tämä työ ja opiskeluni olivat ratkaisevassa roolissa valintaani. Myös tiimin vetäjänä toimimisen ja arvostuksen saamisen kannalta tällä työllä on ollut suuri merkitys. Tämän hankkeen myötä olen tehnyt tiimimme kanssa syksyn 2015 ja nyt kevään 2016 aikana paljon normaalia enemmän töitä. Se on kehittänyt entisestään hyvin toimineen tiimimme yhteistoimintaa ja parantanut ilmapiiriämme. Tiimin kanssa tehdyn työn ja tämän hankkeen tulosten kautta olen myös saanut tiimin vetäjänä luottamusta ja arvostusta tiimissämme. Kokonaisuutena olen erittäin tyytyväinen tähän koko projektiin.

Lähteet

Alasuutari P. 2001. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Eskola J. & Suoranta J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Heinonen J, Mäntyneva M. & Wrange K. 2008. Markkinointitutkimus. Porvoo. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Hiltunen E. 2012. Matkaopas tulevaisuuteen. Helsinki. Talentum.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015. Karelia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeet. Karelia-ammattikorkeakoulun Intranet Pakki. 30.1.2016.

Karjalainen V. & Seppänen-Järvelä R. 2006. Kehittämistyön risteyskiä. Vaajakoski. Gummerus kirjapaino Oy.

Kaukonen E. 2015. Pelastusalan päällystön ja alipäällystön koulutuksen vaikuttavuus. Pelastusopiston julkaisu, B-sarja: Tutkimusraportit 5/2015. Pelastusopisto.

Ketola Johannes. 2016. VS: Luonnos PeO:n OE-opetuksen kehittämissuunnitelmasta kommentoitavaksi. jani.jamsa@pelastusopisto.fi. 8.4.2016.

Kokki E. 2010. Vastaako Pelastusopiston opetus työelämän tarpeita? Pelastusopiston julkaisu, B-sarja: Tutkimusraportit 7/2010. Pelastusopisto.

Kokki Esa. 2016. VS: Kutsu, ennakkomateriaali ja ennakkotehtävä/kysely, PeO:n OE-opetuksen kehittäminen. jani.jamsa@pelastusopisto.fi. 8.4.2016.

Kuusi O. 2003. Artikkelit. Teoksessa Vapaavuori Matti & von Bruun Santtu (toim.). Miten tutkimme tulevaisuutta? Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Tampere. Tammer-Paino Oy. 134–144.

Laki Pelastusopistosta 607/2006.

Linturi H. 2007. Delfoin metamorfooseja. Futura 1/2007. http://www.edelphi.fi/sv/content/info/method/02_delfoi. 24.4.2016.

Mannermaa M. 1999. Tulevaisuuden hallinta–skenaariot strategiatyöskentelyssä. Porvoo. WSOY.

Nupponen, Heikki. 2016. VS: Luonnos PeO:n OE-opetuksen kehittämissuunnitelmasta kommentoitavaksi. jani.jamsa@pelastusopisto.fi. 4.5.2016.

Ojasalo K., Moilanen T. & Ritalahti J. 2014. Kehittämistyön menetelmät , Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki. SanomaPro Oy.

Otala L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki. WSOYPro.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. 2015a. Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta. www.pelastuslaitokset.fi. 30.1.2016.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, palontutkintatyöryhmä. 2015b. Kysely pelastuslaitosten palontutkintatehtävissä toimiville. Julkaisematon tutkimus. 26.10.2015.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. 2016. Kumppanuusverkoston www-sivut. www.pelastuslaitokset.fi. 20.2.2016.

Pelastuslaki 379/2011.

Pelastusopisto. 2012. Pelastusopiston strategia ja BSC 2013–2015. Pelastusopiston Intranet Petra. 18.5.2015.

Pelastusopisto. 2015a. Koulutus- ja opiskelijapalvelut organisaatio 1.1.2016. Pelastusopiston Intranet Petra. 30.9.2015.

Pelastusopisto. 2015b. Verkkouutinen onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämisseminaarista.
http://www.pelastusopisto.fi/fi/pelastusopisto/tiedotearkisto/pelastusopiston_uutisia/102/0/onnettomuuksien_ehkaisyn_opetuksen_kehittaminen_pelastusopiston_opetuksen_ja_osaamisen_kehittamishanke_kutsui_alan_toimijat_seminaariin_63369. 29.10.2015.

Pelastusopisto. 2015c. Pelastusopiston strateginen henkilöstösuunnitelma 2015 – 2016. Pelastusopiston Intranet Petra. 24.4.2016.

Pelastusopisto. 2016a. Pelastusopiston esittelykalvot. Pelastusopiston Intranet Petra. 7.2.2016.

Pelastusopisto. 2016b. Pelastusopiston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopalvelut –yksikön toiminnan esittely. <http://www.pelastusopisto.fi>. 7.2.2016.

Pelastusopisto. 2016c. Pelastusopiston strategia 2016–2020. Pelastusopiston Intranet Petra. 7.2.2016.

Pelastusopisto. 2016d. Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin Internet –sivut, www.pelastusopisto.fi/fi/tutkimus- ja_tietopalvelut/tutkimus- ja_kehittamispalvelut/tulevaisuusluotain. 7.2.2016.

Peltokangas, Maija. 2016. VS: OE-opetuksen kehittäminen. ja-ni.jamsa@pelastusopisto.fi. 15.2.2016.

Pirkanmaan pelastuslaitos. Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut. www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi. 20.2.2016.

Rajakko, Jaana. 2016. VS: OE-opetuksen kehittäminen. ja-ni.jamsa@pelastusopisto.fi. 3.2.2016.

Rantala, Pekka. 2015. VS: POK-työryhmän muistiot? ja-ni.jamsa@pelastusopisto.fi. 13.8.2015.

Rantanen T. & Toikko T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere. Tampereen yliopistopaino Oy.

Saine-Kottonen A. 2015. Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä –hankeraportti. Helsingin kaupungin pelastuslaitos 1/2015. Helsingin pelastuslaitos.

Siivonen V. 2011. Pelastusopiston pelastustoimintaopetusyksikön osaamisen kehittäminen. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma. YAMK-opinnäytetyö.

Siivonen V. 2015. Hankeraportti Pelastusopiston strategisen suunnittelun tueksi. Pelastusopiston Intranet-Petra. 13.8.2015.

Sisäministeriö. 2001. Palotarkastusohje SM 2001-1824/Tu-33 1.10.2001. Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2012a. Pelastustoimen strategia 2025, 8/2012. Sisäministeriö

Sisäministeriö. 2012b. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategia 22.5.2012. Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2015. Palotarkastustoiminnan kehittämishankkeen asettamis päätös 4.2.2015, SMDno-2015-209. Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2016a. Pelastustoimen Internet-sivut. www.pelastustoimi.fi . 20.2.2016.

Sisäministeriö. 2016b. Palotarkastustoiminnan kehittämishankkeen loppuraportin luonnos, versio 0.9.5. 23.3.2016. Sisäministeriö.

Turunen J. 2015. Pelastusviranomaisen rooli rakentamisen ohjauksessa, YAMK-opinnäytetyön alustava suunnitelma 22.2.2015. Karelia-Amk.

Turunen J. 2016. Pelastusviranomaisen rooli rakentamisen ohjauksessa, YAMK-opinnäytetyön luonnos. Julkaisematon tutkimus. 20.4.2016.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.

Viitala R. 2007. Henkilöstöjohtaminen strateginen kilpailutekijä. Helsinki. Edita Prima Oy.

Viitala R. 2008. Johda osaamista! Osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

Kysely pelastuslaitoksille ja yhteistyötahoille Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta tähtäimessä 2025

Vastaathan kyselyyn 30.9.2015 mennessä. Kiitos !

Tämä on pelastuslaitoksille ja muille yhteistyötahoille suunnattu kysely Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista seuraavan 10 vuoden ajanjaksolla. Tähtäimessä on siis 2025. Kyselystä on tarkoituksella rajattu pois Hätäkeskuspäivystäjätutkinnon sekä Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön tutkinnon opetus.

Pelastuslaitokset ja muut yhteistyötahot vastaavat tähän kyselyyn oman näkemyksensä opetuksen tavoitteista ja sisällöistä sekä kehittämisehdotukset. Kyselyn vastausten olisi hyvä edustaa laajempaa, koko yhden pelastuslaitoksen näkemystä asiasta. Ei siis vain yhden henkilön (riskienhallintapäällikkö, johtava palotarkastaja tai vast.) mielipidettä.

Kyselyssä vastataan Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen nykytilaan tutkinnoittain ja opintojaksoittain. Perehtykää ensin Jani Jämsän toimittaman ennakkoaineiston perusteella opintojaksojen tavoitekuvauksiin, sisältöihin ja toteutussuunnitelmiin.

VASTAUSOHJE: Kyselyyn suositellaan vastattavaksi seuraavasti : tulostakaa ensin Jani Jämsän lähettämästä sähköpostiaineistosta koko kyselyn pdf-tuloste. Kirjatkaa siihen ensin näkemyksenne ja kommenttinne ns. työversioon. Vastaukset suositellaan koottavaksi opintojakso kerrallaan. Käykää ennakkoaineiston avulla ensin läpi ko. opintojakso ja kootkaa sen jälkeen ko. opintojaksoa koskevat kommentit tuohon työversioon. Lopuksi, kirjatkaa sitten kerralla kaikki edellä kerätyt mielipiteet ja kommentit tähän sähköiseen kyselyyn. Tämä sen vuoksi, että kysely on melko pitkä.

1. Vastaajan pelastuslaitos / yhteistyötaho (tämän kysymyksen vastauksia ei käytetä kyselyn vastausten yksilöintitarkoituksiin, vaan kyselyyn vastaamisen seurantaan ennen seminaaripäiviä) *

Vastaa oheisiin kysymyssarjoihin valitsemalla arvio: 1 - 4 riippuen siitä, mikä on oman pelastuslaitoksenne näkemys ko. tutkinnon ko. opintojakson nykytilasta. Mikäli vastaatte jotakin muuta, kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa lisäksi kunkin kysymyksen alla olevaan vapaaseen tekstikenttään laitoksenne arviot, kommentit ja kehittämistarpeet ko. opintojaksosta.

Seuraava -->

Kysely pelastuslaitoksille ja yhteistyötahoille Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta tähtäimessä 2025

A) Palopäällystön Amk-tutkinnon OE-opetuksen nykytila ja kehittämistarpeet

Vastaa oheisiin kysymyssarjoihin valitsemalla arvio: 1 - 4 riippuen siitä, mikä on oman pelastuslaitoksenne näkemys ko. tutkinnon ko. opintojakson nykytilasta. Mikäli vastaatte jotakin muuta, kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa lisäksi kunkin kysymyksen alla olevaan vapaaseen tekstikenttään laitoksenne arviot, kommentit ja kehittämistarpeet ko. opintojaksosta.

2. Päällystö, Sisäisen turvallisuuden perusteet 3op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

3. Päällystö, Sisäisen turvallisuuden perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

4. Päällystö, Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet 2op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

5. Päällystö, Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet, kehittämistarpeet ? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

6. Päällystö, Rakennustekniikka 2op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

7. Päälystö, Rakennustekniikka, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

8. Päälystö, Rakenteellinen paloturvallisuus 6op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

9. Päälystö, Rakenteellinen paloturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

10. Päälystö, Palotarkastuksen perusteet 6op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

11. Päälystö, Palotarkastuksen perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

12. Päälystö, Turvallisuusviestintä 6op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

13. Päälystö, Turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

14. Päällystö, Riskienhallinta 5op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

15. Päällystö, Riskienhallinta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

16. Päällystö, Paloturvallisuustekniikan perusteet 5op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

17. Päällystö, Paloturvallisuustekniikan perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

18. Päällystö, Palotekniset laitteistot 3op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

19. Päällystö, Palotekniset laitteistot, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

20. Päällystö, Ympäristöturvallisuus 2op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

21. Päällystö, Ympäristöturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

22. Päällystö, Palontutkinta 2op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

23. Päällystö, Palontutkinta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

24. Päällystö, Turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu 6op (vaihtoehtoisesti valittava) *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

25. Päällystö, Turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu (vaihtoehtoisesti valittava), kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

26. Päällystö, Palotarkastuksen jatkokurssi 6op (vaihtoehtoisesti valittava) *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐

Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista

Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita

27. Päällystö, Palotarkastuksen jatkokurssi (vaihtoehtoisesti valittava), kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

<-- Edellinen Seuraava -->

Kysely pelastuslaitoksille ja yhteistyötahoille Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta tähtäimessä 2025

B) Alipäällystötutkinnon OE-opetuksen nykytila ja kehittämistarpeet

Vastaa oheisiin kysymyssarjoihin valitsemalla arvio: 1 - 4 riippuen siitä, mikä on oman pelastuslaitoksenne näkemys ko. tutkinnon ko. opintojakson nykytilasta. Mikäli vastaatte jotakin muuta, kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa lisäksi kunkin kysymyksen alla olevaan vapaaseen tekstikenttään laitoksenne arviot, kommentit ja kehittämistarpeet ko. opintojaksosta.

28. Alipäällystö, Riskien hallinta ja varautuminen 3op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

29. Alipäällystö, Riskien hallinta ja varautuminen, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

30. Alipäällystö, Rakennusten paloturvallisuus 5op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

31. Alipäällystö, Rakennusten paloturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

32. Alipäällystö, Valvonta ja turvallisuusviestintä 6op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

33. Alipäällystö, Valvonta ja turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

<-- Edellinen Seuraava -->

Kysely pelastuslaitoksille ja yhteistyötahoille Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta tähtäimessä 2025

C) Pelastajatutkinnon OE-opetuksen nykytila ja kehittämistarpeet

Vastaa oheisiin kysymyssarjoihin valitsemalla arvio: 1 - 4 riippuen siitä, mikä on oman pelastuslaitoksenne näkemys ko. tutkinnon ko. opintojakson nykytilasta. Mikäli vastaatte jotakin muuta, kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa lisäksi kunkin kysymyksen alla olevaan vapaaseen tekstikenttään laitoksenne arviot, kommentit ja kehittämistarpeet ko. opintojaksosta.

34. Pelastajat, Turvallisuusviestintä 4,5 op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

35. Pelastajat, Turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

36. Pelastajat, Rakennusten turvallisuus ja valvonta 6,5 op *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	☐	☐	☐	☐
Opintojakson laajuus on sopiva	☐	☐	☐	☐
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	☐	☐	☐	☐

37. Pelastajat, Rakennusten turvallisuus ja valvonta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

<-- Edellinen Seuraava -->

Kysely pelastuslaitoksille ja yhteistyötahoille Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksesta tähtäimessä 2025

D) Pelastusopiston vuosittaisen OE-täydennyskoulutuksen nykytila ja kehittämistarpeet

Vastaa oheisiin kysymyssarjoihin valitsemalla arvio: 1 - 4 riippuen siitä, mikä on oman pelastuslaitoksenne näkemys ko. tutkinnon ko. opintojakson nykytilasta. Mikäli vastaatte jotakin muuta, kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa lisäksi kunkin kysymyksen alla olevaan vapaaseen tekstikenttään laitoksenne arviot, kommentit ja kehittämistarpeet ko. opintojaksosta.

38. Pelastusopiston vuosittain toteutettava täydennyskoulutus *

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä
Pelastusopiston nykyinen täydennyskoulutustarjonta vastaa kentällä vaadittavaa onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittämistarvetta	☐	☐	☐	☐
Täydennyskoulutustarjontaa on riittävästi suhteessa kentän tarpeisiin	☐	☐	☐	☐
Täydennyskoulutus on sopivasti sijoitettu eri vuodenaikoihin huomioiden lomakaudet yms.	☐	☐	☐	☐
Täydennyskoulutusten sisällöt vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	☐	☐	☐	☐

39. Onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

E) Ammattitutkintojen OE-opetuksen ja täydennyskoulutuksen suhde? Olette nyt perehtyneet ennakkomateriaalien ja aiempien kysymysten avulla Pelastusopiston eri ammattitutkintojen OE-opetukseen ja vuosittaiseen OE-täydennyskoulutustarjontaamme. Arvioikaa seuraaviin avoimiin kysymyksiin tutkinnoittain, mikä olisi ns. minimitaso onnettomuuksien ehkäisyn osalta ammattiopetuksessa tutkinnon aikana ja mitä voitaisiin tulevaisuudessa jättää täydennyskoulutuksen varaan?

40. Amk-Palopäälystötutkinnon OE-opetus vs. täydennyskoulutus? *

41. Alipäälystötutkinnon OE-opetus vs. täydennyskoulutus? *

42. Pelastajatutkinnon OE-opetus vs. täydennyskoulutus? *

Pelastusopiston ja onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin puolesta : Todella suuri kiitos vastauksistanne !

<-- Edellinen Lähetä

Jämsä Jani PeO

Lähettäjä: Jämsä Jani PeO
 Lähetetty: 21. elokuuta 2015 16:57
 Vastaanottaja: 'erkki.hokkanen@ekpelastuslaitos.fi'; 'jari.hyvarinen@phpela.fi';
 'olavi.liljemark@porvoo.fi'; 'pekka.vanska@ku-pelastus.fi'; 'vesa.parkko@kympe.fi';
 'Esa Pulkkinen'; 'Simo Wecksten'; 'Veli-Pekka Ihamäki'; 'jari.sainio@turku.fi';
 'pekka.tahtinen@satapelastus.fi'; 'olli-pekka.ojanen@tampere.fi';
 'tero.maki@vaasa.fi'; 'harri.setala@seinajoki.fi'; 'Pukkinen Jaakko'; 'Simo Tarvainen';
 'jorma.parviainen@pkpelastuslaitos.fi'; 'seppo.lokka@espl.fi'; 'Koponen Jukka';
 'anssi.parviainen@kaipe.fi'; 'Helisten Petteri'; 'jarmo.haapanen@jokipelastus.fi';
 'martti.soudunsaari@lapinpelastuslaitos.fi'; 'esko.koskinen@intermin.fi'; Häyrinen
 Jarkko SM; 'kirsi.rajaniemi@intermin.fi'; 'jaana.rajakko@intermin.fi'

Kopio: 'Honkakunnas Tomi'; 'ilpo.tolonen@kympe.fi'; 'Janne Heikkinen';
 'jari.lepisto@jokipelastus.fi'; 'Jäntti Jarkko'; 'Kanerva Jani'; 'Laaksonen Veli-Pekka';
 'Lang Jörgen'; 'Leppälä Jouni'; 'Mutikainen Pekka'; 'Naskali Juhani'; 'Pajuluoma
 Kari'; 'tommi.mukkala@pkpelastuslaitos.fi'; 'Pursiainen Tomi'; 'Sihvonen Seppo
 Tapani'; 'Silmäri Jyri'; 'Talikka Petri'; 'Tervo Vesa-Pekka'; 'Tiitta Paavo'; 'Pälviä
 Tuomas'; 'Viljanen Mika'; 'timo.rantala@lapinpelastuslaitos.fi';
 'jari.turunen@pkpelastuslaitos.fi'; 'Rahikainen Jussi'; 'Matti Orrainen
 (matti.orrainen@spek.fi)'; 'Ilpo Leino (ilpo.leino@spek.fi)'; 'tomi.timonen@sppl.fi';
 Parviainen Mervi PeO; Viklund Pia PeO; Rantala Pekka PeO; Kurkko Heli PeO;
 Hurula Matti PeO; Kaarakainen Ilkka PeO; Kärkkäinen Ismo PeO; Loponen Timo
 PeO; Miettinen Pertti PeO; Mustonen Ari PeO; Vähäkoski Kimmo PeO;
 'sami.kerman@sppl.fi'; 'seppo.mannikko@tampere.fi';
 'helsinginpelastuslaitos@hel.fi'; 'pelastuslaitos@porvoo.fi'; 'pelastuslaitos@ku-
 pelastus.fi'; 'pelastuslaitos@espoo.fi'; 'ekpelastuslaitos@ekpelastuslaitos.fi';
 'kymenlaakso.pelastuslaitos@kympe.fi'; 'kanta-hame@pelastuslaitos.fi';
 'phpela@phpela.fi'; 'kirjaamo@satapelastus.fi'; 'pelastuslaitos@turku.fi';
 'pelastuslaitos@kokkola.fi'; 'pelastuslaitos@seinajoki.fi'; 'pelastuslaitos.112
 @vaasa.fi'; 'pelastuslaitos@jkl.fi'; 'pirkanmaanpelastuslaitos@tampere.fi';
 'pelastuslaitos@kuopio.fi'; 'info@pkpelastuslaitos.fi'; 'pelastuslaitos@espl.fi';
 'kirjaamo@ouka.fi'; 'pelastuslaitos@jokipelastus.fi'; 'pelastuslaitos@kaipe.fi';
 'virka@lapinpelastuslaitos.fi'; Hirvonen Minna PeO; Turtiainen Airi PeO; 'Kiminki
 Mari PeO'

Aihe: Kutsu, ennakkomateriaali ja ennakotehtävä/kysely, PeO:n OE-opetuksen
 kehittäminen.

Liitteet: Kutsu Pelastusopisto OE-opetuksen seminaari 28-29102015.pdf; OE-kooste Amk-
 päällystötutkinto.pdf; OE-kooste alipäällystötutkinto.pdf; OE-kooste
 pelastajatutkinto.pdf; OE-kooste täydennyskoulutus.pdf; OE-opetuskyselyn
 tuloste.pdf

Tervehdys hyvät yhteistyökumppanit ! (Jakelu SM/PEO, pelastusjohtajat, Turvallisuuspalvelut, pelastuslaitosten
 virkasähköpostit, Kuntaliitto, SPEK, SPPL, PeO johto ja PeO/OE-tiimi)

Tiedotimme kesäkuussa alla näkyvällä viestillä Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimissä
 käynnistetyistä kehittämishankkeista: "Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025".
 Tiedotimme silloin myös hankkeeseen liittyvistä, pelastuslaitokset ja muut yhteistyötahot osallistavista
 ennakotehtävistä ja seminaarista Pelastusopistolla viikolla 44, ke-to 28.-29.10.2015.

Ohessa liitteenä kutsu kehittämishankkeen seminaariin Pelastusopistolla 28.-29.10.2015.
 Pelastusopisto kutsuu ko. tilaisuuteen pelastuslaitoksilta yhden henkilön/pelastuslaitos ja tämän viestin jakelussa
 olevilta muilta yhteistyötahoiltamme 1 hlö/taho.

Ilmoittautuminen seminaariin oheisesta ilmoittautumislinkistä 30.9.2015 mennessä :

[OE-OPETUKSEN SEMINAARI 28.-29.10.2015](#)

Mainitse ilmoittautuessasi, varaatko majoituksen Pelastusopistolta sekä mahdolliset ruoka-ainerajoitteet. Mikäli varaat majoituksen Pelastusopistolta, ilmoita myös majoituksen laskutustiedot. Myös korttimaksu opintotoimistoon on mahdollinen.

ENNAKKOTEHTÄVÄ JA KYSELY:

Tämän viestin liitteenä on ennakkotehtävät pohdittavaksi onnettomuuksien ehkäisyn aihealueen opetusme- kehittämiseen liittyen.

Liitteisiin on koostettu ammattitutkinnoittain viimeisimmistä opetussuunnitelmistamme onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvien opintojaksojen kuvaukset ja tavoitteet sekä viimeisimpien toteutusten toteutussuunnitelmat.

Lisäksi liitteenä on myös kooste nykyisestä ns. vakiotäydennyskoulutuksestamme onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvien kurssien osalta ja niiden toteutusten kuvaukset.

Tavoitteena on, että ennakkotehtävien avulla pohditte etukäteen ja vastaatte sen pohjalta oman pelastuslaitoksenne/tahonne yhteisen näkemyksen viestin liitteenä olevaan kyselyyn (linkki jäljempänä) 30.9.2015 mennessä.

Seminaarissa käymme sitten vastauksia yhdessä läpi tiiviisti aihealueittain eri tutkinnoissa ja tarkennamme yhdessä kehittämistarpeet.

Suositus kyselyyn vastaamiseen:

Kyselyyn suositellaan vastattavaksi seuraavasti:

Tulostakaa ensin tämän sähköpostin liitteenä oleva koko kyselyn pdf-tuloste.

Kirjatkaa siihen ensin näkemyksenne ja kommenttinne ns. työversioon.

Vastaukset suositellaan koottavaksi opintojakso kerrallaan.

Käykää ennakoaineiston avulla ensin läpi ko. opintojakso ja kootkaa sen jälkeen ko. opintojaksoa koskevat kommentit tuohon työversioon.

Lopuksi, kirjatkaa sitten kerralla kaikki edellä kerätyt mielipiteet ja kommentit tähän sähköiseen kyselyyn.

Tämä sen vuoksi, että kysely on melko pitkä.

Linkki Onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittäminen –kyselyyn (VASTAATTEHAN 30.9. MENNESSÄ):

<https://www.webropolsurveys.com/S/5DD9F9041ED4E40B.par>

Suuri kiitos jo etukäteen Teille kaikille panoksestanne yhteisen asian puolesta.

Aurinkoista alkusyksyä kaikille !

PeO:n OE-tiimin puolesta:

Yhteistyöterveisin

Jani Jämsä

vanhempi opettaja

Pelastusopisto

Päällystökoulutusyksikkö

Onnettomuuksien ehkäisy
 Hulkontie 83
 70820 KUOPIO
 Puh. 0295 453 460
 e-mail: jani.jamsa@pelastusopisto.fi

Lähettäjä: Jämsä Jani PeO

Lähetetty: 8. kesäkuuta 2015 10:20

Vastaanottaja: erkki.hokkanen@ekpelastuslaitos.fi; jari.hyvarinen@phpela.fi; olavi.liljemark@porvoo.fi; pekka.vanska@ku-pelastus.fi; vesa.parkko@kympe.fi; [Esa Pulkkinen <esa.pulkkinen@pelastuslaitos.fi>](mailto:Esa.Pulkkinen@pelastuslaitos.fi); [Simo Wecksten <simo.wecksten@hel.fi>](mailto:Simo.Wecksten@hel.fi); [Veli-Pekka Ihamäki <veli-pekka.ihamaki@espo.fi>](mailto:Veli-Pekka.Ihamaki@espo.fi); jari.sainio@turku.fi; pekka.tahtinen@satapelastus.fi; olli-pekka.ojanen@tampere.fi; tero.maki@vaasa.fi; harri.setala@seinajoki.fi; [Pukkinen Jaakko <jaakko.pukkinen@kokkola.fi>](mailto:Pukkinen.Jaakko@kokkola.fi); [Simo Tarvainen <simo.tarvainen@jkl.fi>](mailto:Simo.Tarvainen@jkl.fi); jorma.parviainen@pkpelastuslaitos.fi; seppo.lokka@espl.fi; [Koponen Jukka <jukka.koponen@kuopio.fi>](mailto:Koponen.Jukka@kuopio.fi); anssi.parviainen@kaipe.fi; [Helisten Petteri <petteri.helisten@ouka.fi>](mailto:Helisten.Petteri@ouka.fi); jarmo.haapanen@jokipelastus.fi; martti.soudunsaari@lapinpelastuslaitos.fi; esko.koskinen@intermin.fi; [Häyrinen Jarkko SM <Jarkko.Hayrinen@intermin.fi>](mailto:Häyrinen.Jarkko@intermin.fi); kirsi.rajaniemi@intermin.fi; jaana.rajakko@intermin.fi
 Kopio: [Honkakunnas Tomi <tomi.honkakunnas@ouka.fi>](mailto:Honkakunnas.Tomi@ouka.fi); ilpo.tolonen@kympe.fi; [Janne Heikkinen <janne.heikkinen@kaipe.fi>](mailto:Janne.Heikkinen@kaipe.fi); jari.lepisto@jokipelastus.fi; [Jantti Jarkko <Jarkko.Jantti@jkl.fi>](mailto:Jantti.Jarkko@jkl.fi); [Kanerva Jani <jani.kanerva@ekpelastuslaitos.fi>](mailto:Kanerva.Jani@ekpelastuslaitos.fi); [Laaksonen Veli-Pekka <veli-pekka.laaksonen@satapelastus.fi>](mailto:Laaksonen.Veli-Pekka@satapelastus.fi); [Lang Jörgen <jorgen.lang@vaasa.fi>](mailto:Lang.Jorgen@vaasa.fi); [Leppälä Jouni <jouni.leppala@kokkola.fi>](mailto:Leppälä.Jouni@kokkola.fi); [Mutikainen Pekka <pekka.mutikainen@tampere.fi>](mailto:Mutikainen.Pekka@tampere.fi); [Naskali Juhani <juhani.naskali@phpela.fi>](mailto:Naskali.Juhani@phpela.fi); [Pajuluoma Kari <kari.pajuluoma@seinajoki.fi>](mailto:Pajuluoma.Kari@seinajoki.fi); tommi.mukkala@pkpelastuslaitos.fi; [Pursiainen Tomi <tomi.pursiainen@porvoo.fi>](mailto:Pursiainen.Tomi@porvoo.fi); [Sihvonen Seppo Tapani <Seppo.Sihvonen@hel.fi>](mailto:Sihvonen.Seppo@hel.fi); [Silmäri Jyri <jyri.silmari@espl.fi>](mailto:Silmäri.Jyri@espl.fi); [Talikka Petri <petri.talikka@pelastuslaitos.fi>](mailto:Talikka.Petri@pelastuslaitos.fi); [Tervo Vesa-Pekka <vesa-pekka.tervo@vantaa.fi>](mailto:Tervo.Vesa-Pekka@vantaa.fi); [Tiitta Paavo <paavo.tiitta@kuopio.fi>](mailto:Tiitta.Paavo@kuopio.fi); [Pälvä Tuomas <Tuomas.Palvia@espo.fi>](mailto:Pälvä.Tuomas@espo.fi); [Viiljanen Mika <mika.viiljanen@turku.fi>](mailto:Viiljanen.Mika@turku.fi); [Rantala Timo Lapin pelastuslaitos ; jari.turunen@pkpelastuslaitos.fi](mailto:Rantala.Timo@lapinpelastuslaitos.fi); [Rahikainen Jussi <jussi.rahikainen@kuntaliitto.fi>](mailto:Rahikainen.Jussi@kuntaliitto.fi); [Matti Orrainen \(matti.orrainen@spek.fi\) <matti.orrainen@spek.fi>](mailto:Matti.Orrainen@spek.fi); [Ilpo Leino \(ilpo.leino@spek.fi\) <ilpo.leino@spek.fi>](mailto:Ilpo.Leino@spek.fi); tomi.timonen@sppl.fi; [Parviainen Mervi PeO <mervi.parviainen@pelastusopisto.fi>](mailto:Parviainen.Mervi@pelastusopisto.fi); [Viklund Pia PeO <pia.viklund@pelastusopisto.fi>](mailto:Viklund.Pia@pelastusopisto.fi); [Rantala Pekka PeO <pekka.rantala@pelastusopisto.fi>](mailto:Rantala.Pekka@pelastusopisto.fi); [Kurkko Heli PeO <heli.kurkko@pelastusopisto.fi>](mailto:Kurkko.Heli@pelastusopisto.fi); [Hurula Matti PeO <matti.hurula@pelastusopisto.fi>](mailto:Hurula.Matti@pelastusopisto.fi); [Kaarakainen Ilkka PeO <ilkka.kaarakainen@pelastusopisto.fi>](mailto:Kaarakainen.Ilkka@pelastusopisto.fi); [Kärkkäinen Ismo PeO <ismo.karkkainen@pelastusopisto.fi>](mailto:Kärkkäinen.Ismo@pelastusopisto.fi); [Loponen Timo PeO <timo.loponen@pelastusopisto.fi>](mailto:Loponen.Timo@pelastusopisto.fi); [Miettinen Pertti PeO <pertti.miettinen@pelastusopisto.fi>](mailto:Miettinen.Pertti@pelastusopisto.fi); [Mustonen Ari PeO <ari.mustonen@pelastusopisto.fi>](mailto:Mustonen.Ari@pelastusopisto.fi); [Vähäkoski Kimmo PeO <kimmo.vahakoski@pelastusopisto.fi>](mailto:Vähäkoski.Kimmo@pelastusopisto.fi)

Aihe: Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittäminen.

Tervehdys hyvät yhteistyökumppanit ! (Jakelu SM/PEO, pelastusjohtajat, Turvallisuuspalvelut, Kuntaliitto, SPEK, SPPL, PeO johto ja PeO/OE-tiimi)

Olemme käynnistäneet Pelastusopistolla onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimissämme kehittämishankkeen: "Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025".

Hanke toteutuu YAMK-opinnäytetyönä, osana allekirjoittaneen jatko-opintoja ensi syksyn ja kevään 2016 aikana. Osa teistä on jo hankkeesta kuullutkin, esittelin tätä Padasjoella SPEK:n OE-perinnepäivillä 21.5.

Hankkeessamme tavoitteina on pohtia yhdessä kentän toimijoiden kanssa :

- Millaista onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen pelastuslaitoksilla eri tason tehtävissä (miehistö, alipäällystö, päällystö) tulisi olla 2025?
- Kuinka tämän osaamisen muodostumista ja kehittymistä tulee tukea Pelastusopiston opetussuunnitelmissa ja täydennyskoulutustarjonnassa?
- Millaista osaamista ja toimintatapoja Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimiltä vaaditaan, jotta voimme laadukkaasti jatkossakin tuottaa tarvittavaa osaamista kentälle, mahdollisesti supistuvilla resursseilla?
- Pyrkä määrittämään "minimitasot" onnettomuuksien ehkäisyn osaamiselle ammattiopetuksessamme (rajanveto ammattiopetus – täydennyskoulutus).

Työni tuloksena pitäisi sitten syntyä :

- Kehittämissuunnitelmat ammattiopetuksemme opetussuunnitelmille opintojaksoittain noin seuraavan 10 vuoden tarpeisiin
- Kehittämissuunnitelma OE –täydennyskoulutustarjonnallemme
- Kehittämissuunnitelma myös tiimimme osaamisen kehittämiseen jatkossa.

Hankkeeseen liittyvä opinnäytetyöni tutkimussuunnitelma ja lyhyempi esitys siitä liitteenä. Nopean käsityksen asiasta saa tuosta pp-esityksestäkin.

Pelastusalan kentän osallistamiseksi tähän yhteiseen hankkeeseemme, järjestämme tulevana syksynä lokakuussa 2-päiväisen tilaisuuden aiheen ympärillä täällä Pelastusopistolla.

Tilaisuus järjestetään viikolla 44, ke-to 28.-29.10.2015.

Tulemme kutsumaan tähän tilaisuuteen pelastuslaitoksilta Turvallisuuspalvelut-ryhmän ja tämän viestin jakelussa olevilta yhteistyötahoilta 1hlön / yhteistyötaho vielä erillisellä kutsulla heti kesälomien jälkeen, elokuun alkupuolella.

Mutta tiedoksi tämä jo nyt, jotta saatte varauksen kalenteriinne.

Laitamme elokuussa tulevan kutsun mukana Teille myös ennakotehtävät pohdittavaksi OE-opetuksemme kehittämiseen liittyen ammattitutkinnoittain, jotta saamme sitten käytettyä tuon 2 päivää tehokkaasti täällä PeO:lla aiheen ympärillä.

Tarkoitus olisi, että pystyisitte pohtimaan noiden ennakotehtävien avulla ammattitutkintojemme OE-opetusta omissa organisaatioissanne jo etukäteen.

Sitten käymme asiaa täällä meillä läpi tuolloin 28.-29.10. tiiviisti aihealueittain eri tutkinnoissa ja pyrimme kasaamaan yhteen kehittämistarpeet.

Mutta tästä tarkemmin siis elokuussa, laitamme kutsun mukana ohjeet valmistautumiseen.

Nyt siis tärkeintä, että varaisitte ko. päivät kalenteriinne.

Suuri kiitos jo etukäteen kaikille panoksestanne yhteisen asian puolesta. Aurinkoista ja rentouttavaa kesää kaikille !

PeO:n OE-tiimin puolesta:

Yhteistyöterveisin

Jani Jämsä

Jani Jämsä

vanhempi opettaja

Pelastusopisto

Päällystökoulutusyksikkö

Onnettomuuksien ehkäisy

Hulkontie 83

70820 KUOPIO

Puh. 0295 453 460

e-mail: jani.jamsa@pelastusopisto.fi

28.7.2015 (JJam)

ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY AMMATTITUTKINTOJEN NYKYISISSÄ OPETUSSUUNNITELMISSA JA TOTEUTUSSUUNNITELMAT

1) PALOPÄÄLLYSTÖN AMK-TUTKINTO

Tutkinnon opetussuunnitelman päätavoitteet onnettomuuksien ehkäisyssä:

”Päälylystötutkinnon tavoitteena on, että tutkinnon suorittanut

- ymmärtää onnettomuuksien ehkäisyn merkityksen yhteiskunnan turvallisuudelle
- on sisäistänyt jäsentyneen kokonaiskuvan onnettomuuksien ehkäisytyön eri osa-alueista (riskienhallinta, rakenteellinen paloturvallisuus, palotarkastus, palotekniset laitteet, palontutkinta, ympäristöturvallisuus, valistus ja neuvonta)
- ymmärtää, miten onnettomuuksien ehkäisyn osa-alueiden tietämystä voidaan hyödyntää pelastustoiminnassa
- osaa soveltaa keskeisiä säädöksiä asiakaslähtöisessä valvonta- ja neuvontatyössään.”

Onnettomuuksien ehkäisyä yhteensä 48 (54) op (valinnoista riippuen)

Opintojen mitoituksessa 1op = 27h opiskelijan työtä (sis. lähitunnit, oppimistehtävät, itsenäisen opiskelun, kokeisiin valmistautumisen jne.).

Tutkinnon ensimmäisen 2,5v ”internaattivaiheen aikana lähiovetuksen ja itsenäisten opintojen suhde on noin 18h lähiovetusta/op ja 9h itsenäistä/op. Tutkinnon loppuosan monimuotovaiheessa suhde on noin 9h lähiovetusta/op ja 18h itsenäistä/op.

Opintojaksot toteutusjärjestyksessä (suluisa toteutumislukukausi) :

Sisäisen turvallisuuden perusteet (3 op, 1.vuoden syksy)	sivu 2
Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet (2 op, 1.vuoden syksy)	sivu 4
Rakennustekniikka (2 op, 1.vuoden syksy)	sivu 6
Rakenteellinen paloturvallisuus (6 op, 1.vuoden kevät)	sivu 8
Palotarkastuksen perusteet (6 op, 1.vuoden kevät ja 2.vuoden syksy)	sivu 11
Turvallisuusviestintä (6 op, 2.vuoden kevät)	sivu 14
Riskienhallinta (5 op, 2.vuoden kevät)	sivu 16
Paloturvallisuustekniikan perusteet (5 op, 2.vuoden kevät)	sivu 18
Palotekniset laitteistot (3 op, 2.vuoden kevät)	sivu 20
Ympäristöturvallisuus (2 op, 3.vuoden syksy)	sivu 22
Palontutkinta (2 op, 3.vuoden syksy)	sivu 24
Turvallisuusjohtaminen ja –suunnittelu (6 op ; uusi vaihtoehtoisesti valittava, 3.vuoden kevät)	sivu 26
Palotarkastuksen jatkokurssi (6 op ; uusi vaihtoehtoisesti valittava, 3.vuoden kevät)	sivu 28

28.7.2015 (JJam)

Sisäisen turvallisuuden perusteet (3 op, 1.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opintojakso antaa opiskelijoille perusteita seurata, ymmärtää ja analysoida Suomen turvallisuusympäristöön ja sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavia linjauksia ja muita tekijöitä sekä pelastustoimen roolin siinä. Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden keskeiset linjaukset ja tavoitteet, niiden toteuttamista koskevat strategiat, ohjelmat ja keskinäisriippuvuudet.

Sisältö

Oppimistavoitteen saavuttamiseksi opiskelijat perehtyvät: turvallisuuspolitiikan perusteisiin, turvallisuuden monimuotoisuuteen, EU:n ja valtion turvallisuuslinjauksiin ja -tavoitteisiin ja niitä toteuttaviin strategioihin ja näiden välisiin yhteyksiin, Suomen kansalliseen turvallisuusympäristöön ja sisäiseen turvallisuuteen vaikuttaviin keskeisiin tekijöihin sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon ja sen arviointiin.

Suoritustapa

Opintojakson suorittaminen perustuu itsenäiseen opiskeluun. Opintojaksolla hyödynnetään Moodle -verkko-oppimisympäristöä. Opintojakson suoritus edellyttää perehtymistä kirjallisuuteen, artikkeleihin ja muuhun opetusmateriaaliin sekä oppimistehtäviin liittyvien kirjallisten tehtävien hyväksytyä suorittamista annetussa aikataulussa. Perusteet ja ohjeet opintojakson suorittamisesta ja ohjauksesta annetaan ennen sen alkua lähiopetustunneilla (2 h).

Kirjallisuus

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012. Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2012 (Tai uusin selonteko/vast.).

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. (Uusin)

Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden strategia (Uusin)

Sisäisen turvallisuuden ohjelma. (Uusin ja aiemmat ohjelmat)

Sisäisen turvallisuuden ohjelman seurantaraportit. (Uusin ja aiemmat raportit)

Sisäisen turvallisuuden toimintaympäristö murroksessa. Kehityksen suuntalinjat ja strategiset haasteet. Sisäasiainministeriön julkaisu 27/2010.

Turvallinen ja moniarvoinen Suomi - sisäinen turvallisuus ja maahanmuutto 2020. Sisäasiainministeriön julkaisu 25/2010. (Uusin).

Pelastustoimen strategiat 2015 ja 2025. (Tai uusin.)

Muu vastuuopettajan osoittama ajankohtainen kirjallisuus, artikkelit ja opetusmateriaali.

28.7.2015 (JJam)

Arviointi 0 - 5. Opintojakson arviointi perustuu oppimistehtävien arviointiin.

Vastuuopettaja Jussi Korhonen

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Opintojakson esittely ja suoritusohjeet Moodle-ohjeet

Itsenäinen opiskelu	Tunnit	Opettaja	Aihe / Tehtävä
<u>Aineistoon perehtyminen</u>	4	JKor	Tutustuminen opintojaksoon ja oppimisympärist...
<u>Aineistoon perehtyminen</u>	14	JKor	Perehtyminen OT 1 aineistoon
<u>Oppimistehtävät</u>	10	JKor	Oppimistehtävä 1:n kirjallisen työn laatiminen
<u>Aineistoon perehtyminen</u>	14	JKor	Perehtyminen OT 2 aineistoon
<u>Oppimistehtävät</u>	10	JKor	Oppimistehtävä 2:n kirjallisen työn laatiminen
<u>Aineistoon perehtyminen</u>	14	JKor	Perehtyminen OT 3 aineistoon
<u>Oppimistehtävät</u>	10	JKor	Oppimistehtävä 3:n kirjallisen työn laatiminen

28.7.2015 (JJam)

Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet (2 op, 1.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opiskelijalle muodostuu kokonaiskäsitys onnettomuuksien ehkäisyn asemasta pelastustoimessa, hän tuntee onnettomuuksien ehkäisyn perusteet ja tutustuu keskeisiin onnettomuuksien ehkäisyn menetelmiin ja työtapoihin.

Sisältö

turvallisuuskulttuuri ja riskienhallinta
turvallisuusviestintä
valvonta
rakenteellinen paloturvallisuus
palotekniset laitteet
ympäristöturvallisuus

Suoritustapa

luennot, oppimistehtävät, verkko-opetus ja tentti.

Kirjallisuus

Pelastuslaki (379/2011)

Onnistumisen iloa - Turvallisuuden hyviä käytäntöjä SM34/2010-hallitusohjelma
Somerkoski, B. ja Järvensivu, K. 2003. *Tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy*. SPEK. Helsinki.

Luentomonisteet.

Arviointi

hyväksytyt/hylätyt oppimistehtävien perusteella

Vastuuopettaja Pertti Miettinen

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Johdanto opintojaksoon

2 Turvallisuusviestintä, hätäilmoitus, turvallisuuskävelyharjoitus

2 Turvallisuusviestintä, alkusammutusharjoitus

3 Hätäensiapuharjoitus

4 Riskienhallinta

2 Turvallisuusviestintä

2 Palotarkastus

2 Ympäristöturvallisuus

2 Palotarkastus

2 Palotekniset laitteet

2 Palotekniset laitteet

2 Palotarkastus

4 Rakenteellinen paloturvallisuus

28.7.2015 (JJam)

2 Palotekniset laitteet
2 Yhteenveto kurssista

28.7.2015 (JJam)

Rakennustekniikka (2 op, 1.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opiskelija pystyy lukemaan ja ymmärtämään erilaisia rakennuspiirustuksia.

Hän tuntee yleisimmät rakennustyypit, rakenneratkaisut ja rakennusaineet sekä niiden käyttäytymisen palo- ja onnettomuustilanteissa sekä osaa soveltaa näitä tietoja käytäntöön.

Opiskelija ymmärtää lämpö-, vesi-, ilmastointi- ja sähkörakennustekniikan yhteyden muuhun rakentamiseen palo- ja pelastustoiminnan osalta.

Hän tuntee rakentamisprosessin peruspiirteet sekä pelastusviranomaisen osuuden rakentamisen ohjauksessa.

Sisältö

rakennuspiirustusten luku

rakentamisprosessi ja rakentamisen ohjaus

tyypilliset rakenteet ja materiaalit

lämpö-, vesi-, ilmastointi- ja sähkörakennustekniikan yhteys palo- ja pelastustoimeen tulipalo rasiustekijänä

Suoritustapa

Oppitunnit, harjoitukset ja koe

Kirjallisuus

Suomen rakentamismääräykset (RakMK) osat A2, A4, A5, D4, E7 ja F2

Opintomonisteet

Rakennusten paloturvallisuus & Paloturvallisuus korjausrakentamisessa 2013. Ympäristöopas 39. Uusittu painos. Ympäristöministeriö.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan kokeen perusteella asteikolla hyväksytty/hylätty.

Vastuuopettaja Ismo Kärkkäinen

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin esittely, tavoitteet

rakennuslupa/pelastusviranomaisen

piirustusmerkinnät

määritelmät, korkeus, kerrosala ym.

Ivis- piirrosmerkit

2 Piirustusmerkinnät

4 Piirustusten lukuharj.

Materiaalit ryhmätyö

4 Ryhmätyön purku

runkomateriaalit

lämmöneristeet

rakennuslevyt ja ruiskutteet

palonsuoja maalit

palonsuojalasit, turvalasit

28.7.2015 (JJam)

- 4 Rakenneratkaisut, rakennusosat
 - Runkojärjestelmät
 - Runkomateriaalit
 - Pienoismalli ryhmätyö
- 2 Ryhmätyönpurku jatkuu
 - Työmaan paloturvallisuus
 - ennakointi
 - viranomaisyhteistyö
 - työmaan riskit
- 2 Väestönsuojat: vaatimukset, rakenteet
- 4 Työmaa/ kohdekäynti Kuopio
 - Työmaan aiheuttamat lisäriskit,
 - tutustuminen rakenteisiin ym.
- 4 LVI-järjestelmät
 - järjestelmien yleisesittely
 - RakMK E7
- 2 IV-järjestelmät jatkuu
 - läpivientiratkaisut
- 2 Kertaus
- 2 Koe
- 1 Kokeen arvioinnin läpikäynti ja palaute

28.7.2015 (JJam)

Rakenteellinen paloturvallisuus (6 op, 1.vuoden kevät)

Tavoitteet

Opiskelija tuntee rakentamisen paloturvallisuuden säädöshierarkian ja pelastusviranomaisen roolin asiantuntijana rakennuslupakäsittelyn ja rakentamisen prosessissa.

Hän tuntee ja osaa soveltaa rakenteellista paloturvallisuutta koskevia säädöksiä ja ohjeita käytännössä sekä pystyy antamaan asiantuntijana ohjausta ja neuvontaa niiden soveltamisesta rakennusten suunnittelijoille, rakentajille ja muille viranomaisille.

Opiskelija tuntee rakennusten paloturvallisuusratkaisujen merkityksen pelastustoiminnan johtamisessa ja pystyy hyödyntämään tietojaan johtamistilanteissa taktiikan ja työturvallisuuden kannalta.

Hän pystyy tarvittaessa hyödyntämään rakenteellisen paloturvallisuuden tietämystään tulevaisuudessa myös onnettomuuksien ehkäisyn kehittämisessä.

Sisältö

Rakenteellista paloturvallisuutta koskevat säädökset ja käsitteistö

Rakenteellisen paloturvallisuuden keinot syttymisen estämiseen, palon kehittymisen rajoittamiseen, palon leviämisen estämiseen ja poistumisen turvaamiseen palotilanteessa (RakMk E1).

Rakenteellisen paloturvallisuuden keinot sammutus- ja pelastustehtävien helpottamiseksi (RakMk E1).

Rakennuksen paloluokan määrittäminen, palo-osastoinnin periaatteet, rakennusten suojaustasot, uloskäytävien suunnittelu rakennuksissa sekä rakenteille ja laitteille asetettavat vaatimukset eri rakennustyypeissä.

Tuotanto- ja varistorakennusten (E2), autosuojien (E4) sekä kattilahuoneiden ja polttoainevarastojen (E9) erityispiirteet rakenteellisessa paloturvallisuudessa.

Ilmanvaihtojärjestelmien paloturvallisuus (E7).

Rakenteellinen paloturvallisuus erityiskohteissa ja korjausrakentamisessa (osin itseopiskeluna).

Suoritustapa

Lähiopetus, tunneilla tehtävät ja itsenäisesti ohjattuna suoritettavat harjoitukset rakennuspiirustusten avulla, ohjatut oppimistehtävät, itsenäinen tiedonhankinta, kirjalliset kokeet.

Esitietovaatimukset

Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet- ja Rakennustekniikka -opintojaksot.

Kirjallisuus

Suomen RakMk:n osat E1, E2, E4, E7 ja E9 uusimmat versiot

(löytyvät pdf:nä www.ymparisto.fi)

Rakennusten paloturvallisuus & Paloturvallisuus korjausrakentamisessa.

Ympäristöopas 39. Uusin painos. Ympäristöministeriö. (löytyy pdf:nä www.ymparisto.fi)

Ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuusopas. Suomen LVI-liitto ry

(löytyy pdf:nä www.ymparisto.fi ja www.sulvi.fi)

Verkko-oppimisympäristö Moodlessa oleva muu sähköinen opintomateriaali (opintomonisteet, luentokoosteet yms.).

Vapaaehtoinen, asiaa tukeva kirjallisuus: Suomen Rakennusinsinöörien

28.7.2015 (JJam)

Liitto RIL ry:n julkaisut Rakenteellinen paloturvallisuus I – IV.
Kirjallisuusluettelo jaetaan vielä tarkennettuna opintojakson alkaessa.

Arviointi 0 – 5.

Arviointi perustuu koesuorituksiin ja oppimistehtäviin erillisen ohjeistuksen mukaan.

Vastuupettaja Jani Jämsä

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

- 3 Opintojakson aloitus, esittely, tavoitteet. Perusteiden kertaus
- 4 Paloteknisten asioiden käsittelyjärjestys.
 - Rakennuksen paloluokan määräytyminen, harjoituksia.
- 4 Palo-osastoinnin periaatteet rakennuksissa. Harjoituksia. Suojaustasot.
- 4 Poistuminen palon sattuessa. Uloskäytäväjärjestelyt. Harjoituksia.
- 2 Uloskäytäväjärjestelyt. Harjoituksia.
- 2 Sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavat järjestelyt rakennuksissa.
- 4 Pistari 1.
 - Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (Taivastalot)
- 2 Taivastalojen harjoitukset jatkuvat.
- 4 Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (Taivastalot)
PURKU.
- 2 Rakenteiden luokkavaatimukset.
 - E1 taulukot, erityisvaatimukset. (Taivastalojen avulla)
- 2 Rakenteiden luokkavaatimukset.
 - E1 taulukot, erityisvaatimukset. (Taivastalojen avulla)
- 4 Rakenteiden palonkestävyys/Taulukkomitoitus.
 - E1, E2, B-sarja, Eurocodet.
- 8 Korjausrakentamisen periaatteet ja soveltaminen (4h). (Heikki Nupponen tuntiopena?)
 - Harjoituksia korjausrakentamiskohteesta (4h).
- 4 Tuotanto- ja varastorakennusten paloturvallisuus (E2).
 - Perusharjoitus E2/teollisuusrakennus.
- 2 Autosuojien paloturvallisuus (E4).
 - Käynti autosuojassa / PeO E-rakenn.
- 2 Kattilahuoneiden ja polttoaineväestöjen paloturvallisuus (E9). FK-Turvaohje.
- 4 Pistari 2.
 - Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (PeO E-rak.)
- 4 Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (PeO E-rak.)
PURKU.
- 2 Pientalojen paloturvallisuus. Erityiskysymyksiä.
 - Harjoitusesimerkkejä.
- 4 Erityiskysymyksiä rakenteellisesta/ Hoitolaitosten erityispiirteet ja poistumisturvallisuus selvitykset.
(Matti Orrainen, SPEK?)
(tai harjoitusten ja oppimistehtävien purkuja/kertausharjoitus)
- 2 Asiantuntijalausannon laatiminen.
 - Kaavoituslausunnot/pelastusvir.om.
 - Erityiskysymyksiä. Oppimistehtävä.
- 4 Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (Teollisuusrakenn)
- 4 Harjoituksia oikeiden rakennuskohteiden piirustusten avulla. (Teollisuusrakenn)
PURKU.
- Ruiskumaalaamot (1h)
- Purunpoistojärjestelmät (1h).

28.7.2015 (JJam)

- 4 Ilmanvaihtojärjestelmät, kertaus.
 - Ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus (E7), soveltaminen.
 - IV-paloturvallisuus, erityiskysymyksiä.
- 4 Ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus (E7).
 - Harjoitus / IV-suunnitelmat (E-rak).
 - IV-kohdekierros PeO E-rakennus.
- 2 Erityiskysymykset / MMM-asetus tuettava maatilarakentaminen.
- 4 Kohdekäynti 4h. Kuopio alueella (työmaa tai erityiskohde)
- 2 Rakenteellinen paloturvallisuus pelastustoiminnassa.
- 2 Pistari 3.
 - Kertausta.
- 4 Koealue.
 - Kertausta, harjoitusten ja oppimistehtävien purkuja tai kertausharjoitus.
- 5 Opintojakson koe 5h.
- 1 Kokeen palautus. Opintojakson palaute.

28.7.2015 (JJam)

Palotarkastuksen perusteet (6 op, 1.vuoden kevät ja 2.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opiskelija tuntee valvontaan ja palotarkastuksiin liittyvän lainsäädännön ja valvontasuunnitelman sisältöalueet.

Hän osaa suorittaa asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden sekä tavanomaisten valvontakohteiden palotarkastukset.

Opiskelija pystyy valvomaan ja ohjaamaan kiinteistön ylläpitoa ja käyttöä palo- ja henkilöturvallisuuden kannalta.

Hän osaa valvoa ja opastaa vaarallisten kemikaalien säilytystä ja varastointia.

Opiskelija pystyy palotarkastusten ja muun valvonnan yhteydessä tarkastamaan kiinteistön palo- ja pelastustoimintaan liittyvät suunnitelmat sekä arvioimaan omatoimisen varautumisen tasoa.

Hän osaa toimia palo- tai onnettomuuspaikalla tutkintaa edistävällä tavalla sekä itsenäisesti että yhteistoiminnassa eri viranomaisten ja yhteistyöryhmien kanssa.

Opiskelija pystyy hyödyntämään valvonta- ja palotarkastustietoja sammutus- ja pelastustehtävissä.

Sisältö

onnettomuuksien ennaltaehkäisy, asiakaspalvelu ja viranomais-yhteistyö

omatoimisen varautumisen arviointi

valvontamenetelmät asuinrakennuksissa

palotarkastus tavanomaisissa valvontakohteissa

kiinteistön huolto- ja kunnossapito ja käyttö pelastustoimen kannalta

palotarkastus sammutus- ja pelastustehtävien johtamisen välineenä

vaarallisten kemikaalien säilytys, varastointi ja valvonta

palontutkinnan perusteet

Suoritustapa

Oppitunnit, tarkastusharjoitukset, oppimistehtävät ja tentti

Kirjallisuus

Palo- ja rakennuslainsäädäntö 2013. Taskukirja. Suomen kalenterit Oy.

Jämsä, J. 2006. *Pientalon palotarkastus*. Pelastusopiston julkaisu 1/2006. Pelastusopisto. Kuopio. (suositus)

Nurmi, V-P. 2005. *Palontutkinnan perusteet*. Suomen Palopäällystöliitto. Helsinki.

Muu ilmoitettu kirjallisuus.

Arviointi 0 – 5

Vastuuopettaja Ismo Kärkkäinen

Opintojakson rakenne / 2.lk

Tuntimäärä ja aihe

5 Kurssin sisältö ja tehtävien suoritus

Oppimistehtävät

28.7.2015 (JJam)

- Valvontasuunnitelma
- Tarkastustapahtuma
- Palotarkastusohje
- 3 Tulisijat ja savuhormit, nuohous
 - RakMK E3 ja E8
- 2 Palontutkinta
 - Keskuslämmitysjärjestelmät
 - Öljy ja kiinteä polttoaine
- 2 Keskuslämmitysjärjestelmät
 - Öljy ja kiinteä polttoaine
- 2 Kattoturvatuotteet (F2)
 - Kemikaalien säilytysrajat
- 2 Palontutkinta
- 4 Palontutkinta
- 4 Pientalonpalotarkastus
- 2 Palontutkinta
- 4 Pöytäkirjat tai simulaattoriharjoitus
 - Väestönsuojan tarkastus
- 4 Palavan nesteen varastot
 - Velvoitteiden määräytyminen
 - Viranomaisvalvonta
 - Nestekaasun pienkäyttö
 - Nestekaasun varastointi
- 4 Maatilan paloturvallisuus
- 8 Palotarkastusharjoitus,
 - Maatila, asuinrak. ym.+ pienierityiskohde
- 2 Yhteenvedo ja pöytäkirjan laadinta
- 2 Erityiskohteiden tarkastus
 - Sähköasennukset, IV-puhdistukset ym.
- 8 Palotarkastusharjoitus,
 - myymälä
 - hotelli-ravintola
 - pkt-yritys metalli
- 4 Erityiskohteiden tarkastus
 - Jakeluasemat
 - Kohdekäynti
- 2 Kertaus
- 2 Kertaus
- 4 Koe, Asuinrakennukset ja niihin rinnastettavat pienkohteet kohteet
- 1 Kokeen arviointi ja palaute

Opintojakson rakenne / 3.Ik

- Tuntimäärä ja aihe
- 2 Oppimistehtävien tilanne
 - Kertaus
 - Erityiskohteiden tarkastus
- 2 Kertaus
 - Oppimistehtävien purku/esittely
- 4 Palotarkastusharjoitus,
 - Hoitolaitos
- 4 Oppimistehtävien purku
 - Atex-säädösten tulkintaa
- 8 Palotarkastusharjoitus,

28.7.2015 (JJam)

Jakeluasema + korjaamo
Pkt-Yritys puu/metalli
4 Kertaus ja yhteenveto
8 Palotarkastusharjoitus,
"Suurteollisuuden" Omavalvonta ja riskien hallinta
4 Oppimistehtävien läpikäynti
Kertaus
4 KOE
1 Kokeen arviointi ja palaute

28.7.2015 (JJam)

Turvallisuusviestintä (6 op, 2.vuoden kevät)

Tavoitteet

Opiskelija tietää turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutuksen merkityksen osana onnettomuuksien ehkäisyä ja oppii näkemään pelastussuunnitelman merkityksen turvallisuusviestinnässä.

Hän tietää paloasemien ja pelastuslaitosten toiminta-alueiden valistus- ja turvallisuuskoulutuksen suunnittelun ja johtamisen strategiset perusteet.

Hän motivoituu johtamaan ja suunnittelemaan turvallisuusviestintää yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Opiskelija tuntee turvallisuusviestinnän menetelmät ja osaa toteuttaa käytännön viestintä- ja valistustapahtumia erilaisille kohderyhmille.

Sisältö

turvallisuusviestinnän menetelmät

pelastusalan turvallisuuskouluttajakoulutus

pelastuslaitosten valistustoiminnan johtamis- ja toteuttamiskäytännöt

pelastussuunnitelman rakenne

yhteistoiminta muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa (poliisi, sopimuspalokunnat, sosiaali- ja terveystoimi, liikenneturva, media jne.)

valistus- ja turvallisuuskoulutuksen harjoitukset

Nou Hätä projekti

Opiskelumenetelmät

lähiopiskelu, oppimistehtävät sekä valistus- ja turvallisuuskoulutusharjoitukset

Kirjallisuus

Autere ym. (toim.) 2004. Pelastuslaitoksen valistustyön suunnittelu. SM, Pelastusopisto ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. Tammer-Paino Oy. Tampere.

<http://www.pelastustoimi.fi/wp-pelastustoimen-turvallisuusviestinnan-strategia-22-5-2012.pdf>

Jaakkola Erkki 2003: Luo Turvallisuutta –Opettajan perustietoa pelastustoiminnasta oppikirja.

Suomen Palopäälystöliitto ry.

www.oph.fi/opetustoimen-turvallisuusopas

SPPL 2009: Oppilaitoksen turvallisuusopas

SPPL 2009: Alkusammutusharjoitus

SPPL 2010: Poistumisturvallisuusopas

SPPL 2006: Turvallisuuskävely

Holmberg, Kunnaskari. SPEK 2009. Palokuntatapahtuman järjestämisopas

Mertsalmi Aleks. SPEK 2015. Nou Hätä käsikirja

Arviointi 0 – 5

Vastuupettaja Ilkka Kaarakainen

28.7.2015 (JJam)

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

4 Nou Hätä - projekti

-Projektijohtaminen

-organisaation muodostaminen

-pelastajakurssi mukana kilpailun järjestelyissä ja toimitsijoina

4 Nou Hätä suunnittelu

-spekin toivomukset kilpailuun

-tieto- ja taitotehtävät

-organisaation tehtäväkuvaukset

2 Kurssin sisältö, kirjallisuus ja etätehtävät, turvallisuusviestintä

2 PRONTO

-valistusseloste

2 Valistuspedagogiikka

4 Turvallisuusviestintä

Pelastussuunnitelman rakenne ja jalkauttaminen,

Pelastusharjoitukset

Turvakävely kouluttajakoulutus

2 Poistumisharjoituksen järjestäminen

Uhka ja vaaratilanteet

4 Alkusammutusharjoitustehtävä

4 Tutustuminen opetusharjoituskouluun

8 Valmistautuminen opetusharjoitukseen

opetusharjoitus koululla ja pelastusharjoitus

2 TENTTI

2 Sidosryhmäyhteistyö (joku näistä esittelemässä)

Poliisi

Liikenneturva

Media

4 Nou Hätä -suunnittelu

2 Sidosryhmäyhteistyö (joku näistä esittelemässä)

Poliisi

Liikenneturva

Media

4 Koulutussuunnittelu pelastuslaitoksella/-asemalla

2 Sidosryhmäyhteistyö (joku näistä esittelemässä)

Poliisi

Liikenneturva

Media

4 Nou Hätä suunnittelu

-tilannekatsaus

-suunnittelu

8 Nou Hätä suunnittelu

6 Nou Hätä suunnittelu

Nou Hätä -suunnitelman esittely.

8 Nou Hätä suunnittelu ja järjestelyt

8 Nou Hätä loppukilpailun järjestäminen

-pelastajakurssi tulee mukaan

8 Nou Hätä loppukilpailun järjestäminen

4 Palautepäivä

12 Koulutusharjoitus , suunnittelu ja koulutus

28.7.2015 (JJam)

Riskienhallinta (5 op, 2.vuoden kevät)

Tavoitteet

Opiskelija tuntee riskikäsitteet ja riskienhallinnan teoreettisen taustan.

Opiskelija tuntee yleisimmät riskienhallintamenetelmät sekä erityisesti pelastusalan riskianalyysemenetelmän ja palvelutason määrittämisen periaatteet.

Opiskelija pystyy soveltamaan paikkatieto- ja riskianalyysemenetelmiä riskikohteiden kartoituksessa ja arvioimisessa sekä hyödyntämään riskianalyysejä pelastuslaitoksen sisäisen toiminnan suunnittelussa ja työturvallisuuden huomioimisessa.

Sisältö

riskienhallinnan teoreettinen tausta

pelastustoimen riskianalyysit ja palvelutason määrittäminen

riskienhallintaprosessit teollisuudessa, vakuutustoimessa ja SEVESO - kohteissa

työriskin arviointi

riskienhallinnan soveltaminen pelastuslaitosten toiminnan suunnitteluun

Suoritustapa

Luennot ja harjoitukset, yhteistoiminnallinen oppiminen, hyväksytysti suoritettavat oppimistehtävät ja verkko-opetus, tentti

Edeltävät opinnot Informaatiotekniikka

Kirjallisuus

Pelastustoimen strategia 2015 (2025)

Sisäisen turvallisuuden hallitusohjelmat.

Allinniemi, J. 1994. *Uhat ja mahdollisuudet*. Yliopistopaino. Helsinki.

Kuusela, H. ja Ollikainen, R. 1998. *Riskit ja riskienhallinta*.

Juvonen, M. & co. 2008. *Yrityksen riskienhallinta*. Yliopistopaino. Helsinki.

Tillander K. & co 2009. *Paloriskin arvioinnin tilastopohjaiset tiedot*. VTT julkaisu T2479. Edita, Helsinki.

Tillander K. & co 2014. *Onnettomuusvahingot pelastustoimen riskienhallintatyössä sekä Toimintavalmiuden vaikuttavuus asuntopaloissa*. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen julkaisu.

Esa Kokki. *Palokuolemat ja ihmisen pelastamiset tulipaloissa 2007-2011*. Palokuolemat vähentyneet.

Tutkimusraportti 2014. Pelastusopisto tutkimusyksikkö, tutkimusraportti, B3/2011 ja 2/2014.

Toimintavalmiuden suunnitteluohje (21/2012)

Pelastuslaki (379/2011) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)

SM asetus erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisista pelastussuunnitelmista (406/2011) sekä muutos 228/2013

Työturvallisuuslaki 738/2002.

TUKES-ohjeet K10-2010: Turvallisuusselvitys, K2-2011: Sisäinen pelastussuunnitelma, K4-2006

Toimintaperiaateasiakirja.

Luennoilla jaettava muu materiaali

Arviointi 0 – 5

28.7.2015 (JJam)

Vastuupettaja Matti Hurula

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin avaus, tavoitteet ja sisältö, toteuttamissuunnitelma ja suorittaminen (Moodle)

Ennakkokäsitykset

Pelastustoimen strategia ja tavoitteet, Arjen turvaa ohjelmat

2 Kertausta ja johdattelua riskienhallintaan. Oppimistehtävä 1

4 RT1 työstäminen. Erilaisten riskianalyyssimenetelmien käytettävyys ja analyysimenetelmien vertailua

4 RT 1 esittely Riskienhallintamenetelmät: Pelastuslaitoksen riskianalyysi ja tutkimukset 2014

3 Yritysvierailu Yara Oy SEVESO II direktiivi ja ulkoinen pelastussuunnitelma lannoiteteollisuus

4 Tilastot, toimintavalmiusaika, palvelutaso Palvelutasopäätös ja palvelutasopäätösten arviointi 2h

4 Pelastustoimen paikkatiedot ja tilastoaineiston hyödyntäminen -MapInfo

4 PRONTO ja ruutuaineiston työstäminen, Mapinfo

3 Pelastuslaitoksen riskienhallinta- ja strategiatyö

4 Oppimistehtävän 1 ja 2 purku.

4 Kurssiaineiston kertaaminen

4 Kurssikoe

2 Yhteenveto ja palaute

28.7.2015 (JJam)

Paloturvallisuustekniikan perusteet (5 op, 2.vuoden kevät)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää toiminnallisen paloturvallisuussuunnittelun perusteet ja osaa kriittisesti tarkastella tehtyjä suunnitelmia.

Opiskelija tuntee paloturvallisuussuunnitteluprosessin, keskeiset suunnittelutyökalut ja oletettuun palonkehitykseen perustuvan suunnittelun taustalla olevan lainsäädännön.

Opiskelija tuntee toiminnallisessa paloturvallisuussuunnittelussa käytettävät matemaattiset perusyhtälöt.

Opintojakson suoritettuaan opiskelija tietää tietokonepohjaisia palonsimulointimenetelmiä ja niiden taustateoriaa.

Opiskelija tunnistaa opintojakson jälkeen kantavien rakenteiden palomitoituksen menetelmiä.

Sisältö

palodynamiikan perusteet

oletettuun palon kehitykseen perustuvan suunnittelun perusteet

luotettavuus- ja riskianalyytit paloturvallisuussuunnittelussa

keskeisimpien laskentamenetelmien esittely

simulointiohjelmistojen käyttöharjoituksia

rakenteiden palomitoituksen perusteet

Suoritustapa

lähiopetus, itsenäinen opiskelu, oppimistehtävät ja koe.

Esitietovaatimukset Matematiikan, fysiikan ja palofysiikan opintojaksot.

Kirjallisuus

RIL 221-2003 Paloturvallisuussuunnittelu.

Karlsson, B. *Enclosure Fire Dynamics*.

Käytettävien ohjelmistojen ohjekirjat

Eurocode:t palomitoituksen osalta

Luentomonisteet.

Arviointi 0 - 5.

Vastuuopettaja Kimmo Vähäkoski

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

3 AloitUS, sisältö, tavoitteet, suoritustapa, oppimistehtävät

2 Lainsäädäntö, yleiset periaatteet

3 Suunnitteluprosessi

4 Palodynamiikan perusteet, paloteho, Liekin ominaisuudet

3 Paloteho

2 Liekin ominaisuudet, Savuntuotto

28.7.2015 (JJam)

- 2 Palopatsas, kattosuihku
- 6 Excel hyödyntäminen, laskut
- 4 Suunnitteluprosessi ja viranomaisyhteistyö
- 8 Palotekninen suunnittelu, paloteknisen suunnittelijan työ
- 4 Happirajoitteinen palo
- 2 Säteilylämpö, poistuminen
- 2 Materiaalit tulipalossa, Luotettavuus
- 2 Savunpoiston mitoitus
- 2 Mitoituspalo
- 6 Ohjelmistojen hyödyntäminen, simulointi CFAST
- 2 Kertaus
- 8 Kohdetutustuminen toiminnallisesti mitoitettussa kohteessa
- 4 Koe
- 4 Excel / rästit
- 2 Kokeen palautus, palaute

28.7.2015 (JJam)

Palotekniset laitteistot (3 op, 2.vuoden kevät)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää paloteknisten laitteistojen olevan tärkeä osa kiinteistöjen turvallisuustekniikkaa ja sitä kautta osa onnettomuuksien ennaltaehkäisyä.

Opiskelija tuntee paloteknisiin laitteistoihin liittyvän lainsäädännön ja -suunnitteluohjeet.

Opiskelija tuntee yleisimmin käytettyjen paloturvallisuuslaitteistojen suunnittelun ja mitoittamisen perustekijät sekä osaa käyttö- ja toimintaperiaatteet.

Hän tietää erilaisiin laitteistoihin liittyvät käytännön toimintarutiinit.

Opiskelija pystyy palotarkastusten ja muun valvonnan yhteydessä tarkastamaan kiinteistön palotekniset laitteistot ja niihin liittyvät suunnitelmat yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa sekä arvioimaan ja ohjaamaan niiden ylläpitoa asiakaslähtöisesti.

Opiskelija tuntee laitteistojen kunnossapitoon liittyvät tekijät sekä keinot lisätä paloteknisten laitteistojen luotettavuutta.

Sisältö

suunnittelun ja mitoittamisen perusteet

käyttö- ja toimintaperiaatteet

toimintarutiinit

valvontaan liittyvät laitteistojen luotettavuustekijät ja kunnossapito-ohjelmat

Suoritustapa

Oppitunnit, pakolliset harjoitukset, oppimistehtävät ja tentti

Esitietovaatimukset Rakenteellinen paloturvallisuus-opintopakso

Kirjallisuus

Suomen RakMK:n osat E1, E2 ja E4, uusimmat versiot

Rakennusten paloturvallisuus & Paloturvallisuus korjausrakentamisessa 2003. Ympäristöopas 39.

Uusittu painos. Ympäristöministeriö.

Laki pelastustoimen laitteista, uusin versio

Paloilmoittimia ja sammutuslaitteistoja koskevat asetukset

Paloilmoittimen suunnitteluohje, uusin versio

Sammutuslaitteistojen suunnitteluohjeet ja standardit, uusimmat versiot

Vapaaehtoinen: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry:n julkaisu (RIL 232-2012) Rakennusten savunpoisto

Luentomonisteet

Arviointi Opintopakso arvioidaan 0-5.

Vastuuopettaja Timo Loponen

28.7.2015 (JJam)

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Motivointi, tosi, kokeet, arviointi

Palovaroitin

Palovaroittimien ja paloilmottimien määräytymisperusteet

2 Paloilmottinlaitteistojen toimintaperiaatteet

2 Paloilmottimen suunnittelun perusteet

Paikantamiskaaviot

Oppimistehtävä 1

2 Toiminta paloilmottimella

4 Laitteistoharjoituksia paloilmottimella

Turvavalaistuksen suunnittelun perusteet

2 Turvavalaistuksen toimintaperiaatteet

Oppimistehtävä 2

Savunpoiston suunnittelun perusteet

4 Sammutuslaitteistot toimintaperiaatteet,

2 Savunpoiston toimintaperiaatteet

Savunpoiston mitoittaminen

Oppimistehtävä 3

2 Savunpoiston havainnollistaminen, toiminta savunpoiston laukaisukeskuksella (harjoitus)

E-rakennus, B-rakennus, A-rakennus

2 Sammutuslaitteistojen suunnittelun perusteet

2 Paloteknisten laitteistojen luotettavuustekijät

4 Paloilmottimen ja sammutuslaitteistojen demonstraatiot paloteatterilla

4 Kohdekäynti:

Sprinkleri

Savunpoisto

Paloilmottin

3 Oppimistehtävien läpikäynti

Kertaus

4 Tentti

1 Tentin palautus/palaute

28.7.2015 (JJam)

Ympäristöturvallisuus (2 op, 3.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opiskelijalla on perustiedot ympäristön tilaan vaikuttavista tekijöistä, pelastustoimen mahdollisuuksista torjua ympäristövahinkoja ja pelastustoiminnan aiheuttamista ympäristöhaitoista. Opiskelija tuntee keskeiset ympäristön pilaantumista koskevat käsitteet. Opiskelija tietää keskeisen ympäristölainsäädännön, eri ympäristöviranomaisten tehtävät ja pelastustoimen roolin ympäristövahinkojen ehkäisemisessä ja torjunnassa.

Sisältö

ympäristönsuojelun tavoitteet
ympäristön pilaantuminen ja sen seuraukset
ympäristölainsäädäntö
ympäristö-, kemikaalivalvonta- ja pelastusviranomaisen tehtävät ja yhteistyö
öljyonnettomuudet, muut ympäristöonnettomuudet
ympäristötiedon haku
pelastustoimi ympäristövahinkojen torjujana
pelastustoimi ympäristöhaittojen aiheuttajana

Suoritustapa

lähiopetus, itsenäinen opiskelu, oppimistehtävät

Kirjallisuus

Lainsäädäntö, erityisesti ympäristönsuojelulaki ja jätelaki.
Luentomonisteet.

Arviointi 0 – 5

Vastuuopettaja Kyösti Survo

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin sisältö ja oppimistehtävät

Ympäristöarvojen pohdinta

2 Ympäristönsuojelun lähtökohdat

Ympäristömuutokset

2 Ilmastomuutos

Ympäristölainsäädäntö

4 Ympäristölainsäädäntö

3 Ympäristöviranomaiset, yhteistyö onnettomuustilanteissa

2 Erilaiset ympäristövahingot. Pelastustoimen vastuu onnettomuustilanteissa

3 Pelastustoimi ympäristövahinkojen aiheuttajana ja torjujana

4 Öljyntorjunnan erityiskysymyksiä

28.7.2015 (JJam)

4 Ympäristöviranomaisen kokemuksia yhteistyöstä pelastustoimen kanssa
(Pohjois-Savon ELY-keskus)

28.7.2015 (JJam)

Palontutkinta (2 op, 3.vuoden syksy)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää palontutkinnan olevan tärkeä osa turvallisuusviestintää sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisyä.

Hän ymmärtää palontutkintaan liittyvän viranomaisyhteistyön merkityksen.

Opiskelija osaa toimia palontutkinnan työryhmän jäsenenä oman pelastustoimensa alueella.

Hän pystyy vastaamaan työympäristönsä palontutkinnan koulutuksesta, käytännön järjestelyistä sekä käynnistämään riittävät tutkinnalliset alkutoimet palo- tai onnettomuuspaikalla.

Sisältö

palontutkintaan liittyvä lainsäädäntö ja ohjeistus

palontutkinnan viranomaisyhteistyön mahdollisuudet

palopaikan teknisen tutkinnan erityspiirteet

palontutkinnan työkalut

työturvallisuus palontutkinnassa

Suoritustapa

Kontaktiopetus ja kehittymistehtävät

Kontaktiopetuksessa käsitellään erilaisia viranomaisyhteistyön mahdollisuuksia sekä teknisen palopaikkatutkinnan vaatimuksia.

Opintojaksolla tutustutaan palontutkinnan erilaisiin työkaluihin.

Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös laskennallisen palomitoituksen eri käyttömahdollisuuksiin palontutkinnassa.

Oppimistehtävissä oppijat tuottavat tunneilla käsiteltävää oppimisasiainetta omien palontutkinnan kokemuksiensa kautta.

Kirjallisuus

Mangs, J. & Keski-Rahkonen, O. 1997. *Palonsyyn selvittäminen 3*. VTT Rakennustekniikka. Helsinki.

Nurmi, V-P. 2005. *Palontutkinnan perusteet*. Suomen Palopäällystöliitto. Helsinki.

Rautasuo Janne. 2014. *Palontutkinnan käsikirja*. Kuntaliitto. Helsinki

Kontaktiopetuksessa käytettävät monistheet sekä kontaktiopetuksen alussa ilmoitettu muu materiaali.

Arviointi Suoritettu

Vastuuopettaja Timo Loponen

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin esittely, motivointi, tavoitteet

Palontutkinnan raami, pelastusviranomaisen palontutkinta

Pelastuslaki

2 Viranomaisyhteistyö: Tukes,

Onnettomuustutkintakeskus

28.7.2015 (JJam)

Trafi, TUKES, Vak.yhtiöt
4 Sähköpalot
2 Case-tehtävät
Rakennus- ja ajoneuvopalot
4 Pronto, palontutinnan tietojen hyväksikäyttö, tilastohaut
4 Palontutkinta 2020-työryhmä, palontutinnan teemat
4 Palontutinnan harjoitus
4 Palontutkintaselosteen laadinta
4 Viranomaisyhteistyö, poliisi, poliisin tekninen tutkinta, Caseluentoja
Opintojakson palaute

28.7.2015 (Jjam)

Turvallisuusjohtaminen ja –suunnittelu (6 op ; uusi vaihtoehtoisesti valittava, 3.vuoden kevät)
(entiset Turvallisuusjohtaminen 4op ja turvallisuussuunnittelu 2op yhdistetty)

Tavoitteet

Opiskelija tuntee turvallisuusjohtamisen periaatteen.

Opiskelija tuntee kehittämistarpeet yhteiskunnallisessa ja yritystoiminnan riskianalyysimalleissa sekä pystyy soveltamaan niitä palvelutasomäärittelyyn, sisäisen riskienhallinnan, työturvallisuuden ja toimintavarmuuden kehittämiseen pelastustoimessa.

Opiskelija osaa kytkeä riskianalyysin laatujärjestelmiin ja pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn tuotosten mittaamiseen sekä kykenee arvioimaan kriittisesti pelastustoimen nykytilaa, suorituskykyä ja kehittämisedellytyksiä.

Opiskelija tuntee perusteet kuntien, yritysten ja laitosten turvallisuussuunnittelusta.

Hän pystyy laatimaan pelastuslain ja VN:n asetuksen pelastustoimesta mukaisen pelastussuunnitelman.

Sisältö

työturvallisuus

turvallisuusjohtaminen

sisäinen riskienhallinta

riskianalyysien yhteys muuhun suunnitteluun ja päätöksentekoon

turvallisuus- ja pelastussuunnitelman rakenne

kuntien ja laitoksen turvallisuussuunnittelu

yritysten turvallisuussuunnittelu

Suoritustapa

luennot, yhteistoiminnallinen oppiminen ja verkko-opetus, hyväksytysti suoritettavat oppimistehtävät

Edeltävät opinnot Riskienhallinta-opintojakso

Kirjallisuus

Työturvallisuuslaki 738/2002.

Kerko, P. 2001. *Turvallisuusjohtaminen*. PS-kustannus. Porvoo.

Kuusela, H. ja Ollikainen, R. 1998. *Riskit ja riskienhallinta*.

Työsuojeluoppaita ja ohjeita 35. 2008. *Turvallisuusjohtaminen*. Työsuojeluhallinto. Tampere

Kallio, H., Airila, A. ja Lusa, S.2010. *Hyvä työterveys- ja työturvallisuustoiminta pelastuslaitoksissa*.

Työterveyslaitos. Helsinki.

Sisäasiainministeriön raportit: Onnettomuusriskit hallintaan: pelastustoimen optimaalinen malli (Myllyniemi 2000) ja Pelastustoimen tunnusluvut ja mittarit (2004).

Työturvallisuuden kehittäminen pelastustoimen alueella 2005. SPEK. Helsinki.

PERA-Pelastustoimen ja ensihoidon riskiarvio.

Luennoilla jaettava muu materiaali.

Arviointi 0 – 5

Vastuuopettaja Matti Hurula

28.7.2015 (JJam)

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

Uusi opintojakso näin yhdistettynä, ei vielä yhtään toteutusta.

28.7.2015 (JJam)

Palotarkastuksen jatkokurssi (6 op ; uusi vaihtoehtoisesti valittava, 3.vuoden kevät)
(entiset Palotarkastuksen jatkokurssi 5op ja Paloturvallisuustekniikan jatkokurssi 6op yhdistetty)

Tavoitteet

Opiskelijat osaavat ottaa laaja-alaisesti huomioon eri säädöksissä tapahtuvat muutokset valvontatyössään.

He osaavat antaa neuvoja ja valistusta turvallisten rakenteiden tekemiseen, vahinkoja pienentävien laitteiden hankintaan ja ylläpitoon sekä ihmisten omatoimisiin toimiin onnettomuustilanteissa.

Opiskelijat osaavat huomioida valvontatoiminnassa oletettuun palonkehitykseen perustuvalla suunnittelulla toteutettujen kohteiden erityispiirteitä.

Opiskelija osaa tarkastella kriittisesti paloteknisiä suunnitelmia ja osaa tehdä itsenäisiä ratkaisuja paloturvallisuuteen liittyvissä teknisissä ratkaisuissa.

Opiskelija ymmärtää monialaisen yhteistyön ja oman työyhteisön hyödyntämisen merkityksen onnettomuuksien ennaltaehkäisy-, turvallisuusviestintä- sekä valvontatyön kehittämisessä ja tehostamisessa.

Sisältö

säädösten ajankohtaiskatsaus

vaarallisiin aineisiin ja -kemikaaleihin liittyvät tarkastukset (pyrotehosteet, räjähteet, ampumatarvikkeet, palavat nesteet, maa- ja nestekaasu, biokaasu yms.)

ruiskumaalaamot ja pintakäsittelylaitokset

sähköasennusten vaatimukset

ATEX – säädösten huomioiminen valvontatyössä

Palotekninen suunnittelu, oletettuun palonkehitykseen perustuen

Suoritustapa

lähiopetus, itsenäinen tiedonhankinta, vierailukäynnit ja oppimistehtävät,
koe

Lähtötiedot

Palotarkastuksen perusteet –opintopaketti

Paloturvallisuustekniikan perusteet -opintopaketti

Rakenteellinen paloturvallisuus -opintopaketti

Kirjallisuus

Palotarkastuksen perusteet opintopaketin kirjallisuus.

Räjähdeasetus 473/93

SFS 3358, SFS 3359, SFS 3398, SFS 4397, SFS 4398, SFS 4399, SFS-käsikirjat 59/ 2012

The SFPE Handbook of Fire Protection Engineering

Opintopaketin alussa ilmoitettu muu aineisto

Arviointi 0 – 5

Vastuuopettaja Ismo Kärkkäinen

28.7.2015 (JJam)

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin avaus, tavoitteet, sisältö, suoritus, arviointi

Oppimistehtävien anto

3 Uudet säädökset, käyttöturvallisuus tiedotteet

Maalaamon turvajärjestelyt

SFS 3358

Pintakäsittelylaitokset

4 Räjähdevarastot kiinteä /myymälä

Patruuna ja ampuma-aseyynti

4 Kohdekäynti

Varasto/myymälä ja räjähdevarasto.

4 Räjähdeiden tunnistus, riskit ym.

Varastoinnin järjestelyt pysyvä ja tilapäinen. Tehosteräjähdeet ym.

4 Sähkölaitteistojen tarkastukset

Sähkölaitteiden huomioiminen valvonnassa.

4 Kaasuvarastot

SFS 3359 tiivistelmä

Pölynpoistojärjestelmät/ kohdekäynti

4 Pölynpoistojärjestelmät

ATEX- vaatimukset

Pintakäsittelylaitokset

Mahd. kohdekäynti

Tähän väliin etäjakso!

4 Oppimistehtävien läpikäynti /esittely

Erilliskysymykset

Kertaus

4 Tutustumiskäynti vankila tai vastaava.

Turvallisuustekniikka, ym.

Tähän väliin etäjakso!

4 KOE

1 Kokeen läpikäynti, arviointi ja palaute

27.7.2015 (JJam)

ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY AMMATTITUTKINTOJEN NYKYISISSÄ OPETUSSUUNNITELMISSA JA TOTEUTUSSUUNNITELMAT

2) ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINTO

Tutkinnon opetussuunnitelman päätavoitteet onnettomuuksien ehkäisyssä:

”Kehittyvä onnettomuuksien ehkäisijä :

Tutkinnon suorittaneet

- ymmärtävät pelastuslaitoksen tavoitteellisen onnettomuuksien ehkäisytyön merkityksen kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kehittämisessä
- osaavat suunnitella, johtaa ja toteuttaa turvallisuuskoulutusta erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin
- osaavat tehdä asuinrakennusten, niihin rinnastettavien pienkohteiden sekä tavanomaisten erityiskohteiden palotarkastuksia sekä opastaa näiden kohteiden asukkaita, toimijoita ja henkilökuntaa omatoimiseen turvallisuuden tarkkailuun (ns. sisäinen palotarkastus)
- tietävät pelastusviranomaisen vastuulle kuuluvan muun viranomaisvalvonnan toteutustavat ja periaatteet
- osaavat kannustaa ja motivoida johtamaansa henkilöstöä onnettomuuksien ehkäisyyn
- osaavat kouluttaa omaa henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisyn vaatimissa tiedoissa ja taidoissa
- ymmärtävät rakenteellisten ratkaisujen ja erilaisten paloturvallisuuslaitteiden toiminnan ja merkityksen onnettomuustilanteissa pelastusmiehistön työturvallisuuden ja pelastustoiminnan taktiikan kannalta
- pystyvät opastamaan, neuvomaan ja ohjaamaan kansalaisia rakenteellisen paloturvallisuuden vaatimissa ratkaisuissa ja väestönsuojiiin liittyvissä asioissa tavanomaisissa rakennustyypeissä
- tietävät ne peruslinjaukset, joiden mukaan pelastuslaitokset varautuvat normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.”

Onnettomuuksien ehkäisyä tutkinnossa yhteensä 11 (14) op

Opintojen mitoituksessa 1op = 27h opiskelijan työtä (sis. lähitunnit, oppimistehtävät, itsenäisen opiskelun, kokeisiin valmistautumisen jne.).

Tutkinnon aikana lähiopetuksen ja itsenäisten opintojen suhde vaihtelee hieman opintojaksosittain, mutta on keskimäärin noin 15-18h lähiopetusta/op ja 9-12h itsenäistä/op.

Opintojaksot toteutusjärjestyksessä (suluissa toteutumislukukausi) :

Riskienhallinta ja varautuminen 3 op (1. ja 2.lk)	sivu 2
Rakennusten paloturvallisuus 5 op (1. ja 2.lk)	sivu 4
Valvonta ja turvallisuusviestintä 6 op (2.lk)	sivu 7

27.7.2015 (Jjam)

Riskienhallinta ja varautuminen 3 op (1. ja 2.lk)**Tavoitteet**

Opiskelija tuntee riskienhallinnan, vastesuunnittelun sekä palvelutasopäätöksen periaatteet, tuntee pelastusalan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen, riskianalyysi prosessin ja palvelutasopäätös ohjeistuksen sekä osaa käyttää pelastushallinnon tietojärjestelmiä.

Opintojaksoson suorittuaan opiskelija tuntee pelastustoimen varautumisen ja valmiussuunnittelun perusteet. Lisäksi opiskelija ymmärtää, mitä väestönsuojelulla tarkoitetaan. Hän tuntee pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun osallistuvien kunnan eri toimialojen roolin varautumisessa. Opiskelija tuntee pelastussuunnittelun periaatteet ja sen merkityksen omatoimisessa varautumisessa.

Sisältö

riskienhallinnan teoreettinen tausta, pelastustoimen riskianalyysi ja palvelutason määrittäminen toimintavalmiuden suunnitteluohje
pelastushallinnon tietojärjestelmät (PRONTO)
varautumista koskeva keskeinen lainsäädäntö
pelastustoimen varautumistehtävät ja valmiussuunnittelu
väestönsuojelu: normit ja tehtäviä hoitavat organisaatiot
omatoimen varautuminen ja pelastussuunnitelmat

Suoritustapa

Lähiopetus, itsenäinen opiskelu, oppimistehtävät ja tentti.

Kirjallisuus

Toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM julkaisu 21/2012)

Berg Kai-Erik, Yrityksen riskienhallinta. Suomen Vakuutusalan koulutus ja kustannus Oy
Juvonen M., Korhonen h., Ojala V-M., Salonen T., Vuori H. Yrityksen riskienhallinta. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy

Tillander K., Oksanen T., Kokki E., Paloriskin arvioinnin tilastopohjaiset tiedot. Pdf julkaisu. VTT Tiedotteita T2479.

Pelastuslaki (379/2011)

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/11)

Kunnan valmiussuunnittelun yleisen osanmalli ja ohje sen käyttöön. Pelastusopiston julkaisu 2012

Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa -ohje. Sisäasiainministeriön julkaisu 2007 tai uudempi

Ohje väestön evakuoitien suunnittelusta ja toimeenpanosta (SM-2003-01781/Tv-31). tai uudempi Valmiuslaki (1552/2011).

Opintojaksolla jaettava opetusaineisto

Vastuuopettaja Matti Hurula

27.7.2015 (JJam)

Opintojakson rakenne / 1.lk

Tuntimäärä ja aihe

2 Kurssin toteuttamissuunnitelma, suorittaminen ja

oppimistehtävät, moodle, pronto-tunnukset

4 Riskienhallinnan teoreettinen tausta

2 Onnettomuuksien tilastointi Prontoon

4 Varautumisen perusteet

☒ käsitteet

☒ varautumiseen vaikuttava lainsäädäntö

Pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

☒ mikä muuttuu normaaliin valmiuteen nähden?

Pelastustoimen valmiussuunnittelu ja väestön suojaaminen

(evakuoinnit, rakenteellinen suojele)

Varautumisen ot 2: Kuntien varautuminen ja pelastuslaitoksen

tuki valmiussuunnittelussa (kuormittavuus 14 h)

Opintojakson rakenne / 2.lk

Tuntimäärä ja aihe

4 Riskienhallinta pelastustoimessa

4 Vaarojen ja haittojen arviointi. Tietojen kirjaaminen pelastustehtävistä Prontoon

4 Pronto tilastoinnin hyödyntäminen pelastuslaitoksen riskienhallinnassa

2 Pronto oppimistehtävien läpikäyminen

4 Paikkatiedon sovellutuksia tiedonhaku Prontoista ja tehtävien paikantaminen 3h, koe alueen kertaus 1h

2 Koe

3 Kokeen palautus ja oppimistehtävien purku

27.7.2015 (JJam)

Rakennusten paloturvallisuus 5 op (1. ja 2.lk)

Tavoite

Opiskelija tuntee keskeiset rakentamista ohjaavat säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmän. Hän tietää pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjauksessa. Hän osaa lukea rakenne-, sähkö- ja LVI-piirustuksia ja tuntee yleisimmät rakenneratkaisut, rakennusaineet sekä niiden käyttäytymisen ja vaaralliset ominaisuudet palo- ja onnettomuustilanteissa. Hän tietää LVIS -tekniikan vaikutuksen rakentamiseen ja rakennuksen paloturvallisuuteen sekä pelastustoimintaan. Opiskelija ymmärtää rakennustekniikan merkityksen pelastustoiminnan työturvallisuudelle ja osaa ottaa sen huomioon pelastusyksikön johtajana.

Opiskelija pystyy hyödyntämään rakenteellisen paloturvallisuuden tietoja sammutus- ja pelastusyksikön johtamistilanteissa sekä huomioimaan rakenteellisen paloturvallisuuden ratkaisut työturvallisuuden ja sammutustaktiikan kannalta yksikkönsä toiminnassa. Hän pystyy antamaan ohjausta ja neuvontaa rakenteellisen paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan vaatimuksista sekä väestönsuoja-asioista kansalaisille.

Opiskelija tietää väestönsuojien suunnittelun, rakentamisen ja käytön periaatteet. Hän tuntee väestönsuojan laitteet ja varusteet sekä niiden käytön.

Opiskelija tietää väestönsuojan käyttökuntoon saattamiseen liittyvät toimenpiteet.

Opiskelija tuntee väestönsuojien kunnossapidon vaatimukset ja pystyy tarkastamaan tavanomaisten kohteiden väestönsuojien kunnan palotarkastuksen yhteydessä sekä tarvittaessa tekemään myös väestönsuojatarkastuksia.

Opiskelija tuntee automaattisten paloilmoitinlaitteiden, automaattisten sammutuslaitteistojen, turvavalaistuksen sekä savunpoistolaitteistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa käyttää laitteistoja hyväkseen sammutus- ja pelastustehtävissä. Opiskelija osaa paikantaa laitteiden antamat ilmoitukset, palauttaa laitteet käyttökuntoisiksi ja todeta laitteistojen toimintakunnon palotarkastuksen yhteydessä.

Sisältö

Rakentamista ohjaavat ja paloteknisiin laitteistoihin liittyvät käsitteet, säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmä pelastusviranomaisen näkökulmasta.

Pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjaukseen, rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja paloteknisiin laitteisiin.

Rakennuspiirustukset, rakenteet, rakennusmateriaalit, LVIS- tekniikka sekä rakennusten yleiset turvajärjestelyt paloturvallisuuden, pelastustoiminnan ja työturvallisuuden kannalta.

Rakenteellisen paloturvallisuuden määräykset ja suunnitteluperusteet (RakMk E1) neuvonnan ja sammutustaktiikan kannalta.

Rakennusten paloluokitus, palo-osastointi, kantavat rakenteet, uloskäytävät sekä rakenteellisen paloturvallisuuden järjestelyt sammutus- ja pelastustehtävien kannalta rakennuksissa ja niiden vaikutus työturvallisuuteen.

27.7.2015 (JJam)

Tuotanto- ja varistorakennusten paloturvallisuus (RakMk E2).
Autosuojien paloturvallisuus (RakMk E4).
Kattilahuoneiden ja polttoainevarastojen paloturvallisuus (RakMk E9).
Väestönsuojat: rakentamisen perusteet, rakenteet, laitteet ja varusteet,
väestönsuojien käyttö ja käyttökuntoon saattaminen.
Väestönsuojien kunnossapito ja valvonta.
Rakenteellinen paloturvallisuus pelastustoiminnan johtamisessa.
Paloteknisten laitteiden käyttö- ja toimintaperiaatteet.
Pelastuslaitoksen toiminta laitteistoilla varustetussa kohteessa.
Paloteknisten laitteiden huolto, kunnossapito ja palotarkastus.

Suoritustapa

Lähiopetus, harjoitukset, johtamisharjoitukset, kohdekäynnit, oppimistehtävät,
kirjalliset ja käytännön kokeet.

Kirjallisuus

Kirjallisuus- ja säädösluettelo ilmoitetaan opintojakson alkaessa.

Vastuuopettaja Jani Jämsä.

Opintojakson rakenne / 1.lk (0 = itsenäistä opiskelua Moodlen avulla)

Tuntimäärä ja aihe

- 2 Opintojakson aloitus, tavoitteet, sisältö ja toteutustapa, ohjeet.
- 2 Rakennuslainsäädäntö, rakennuslupamenettely. Lyhyt tiivistetty kertaus.
- 2 Rakenteellinen paloturvallisuus: perusteet, säädösperusta, käsitteet. Lyhyt tiivistetty kertaus
- 2 Rakennuspiirustukset, erityispiirustukset. Harjoitus.
- 0 Vesi- ja viemärijärjestelmät, palovesihuolto, rakennusvalvonta.
- 0 Rakennusmateriaalit, runkorakenteet. Eristeet, palosuojaukset.
- 2 Rakennusmateriaalit, runkorakenteet. Eristeet, palosuojaukset.
- 0 Palon vaikutus rakennusosiin, vanhat rakenteet.
- 4 Harjoitus rakenteista, eristeistä ja vanhoista rakenteista pienoismallien avulla.
- 0 Rakennuksen paloluokan määräytyminen + oppimistehtäviä aiheesta.
- 2 Rakennuksen paloluokka. Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 0 Palo-osastoinnin periaatteet, suojaustaso + oppimistehtäviä aiheesta.
- 2 Palo-osastointi, suojaustaso. Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 0 Ilmanvaihtojärjestelmät, lasirakenteet.
- 1 Ilmanvaihtojärjestelmät, lasirakenteet. Oppimistehtävien purkua.
- 0 Uloskäytäväjärjestelyt + oppimistehtäviä aiheesta.
- 2 Uloskäytäväjärjestelyt. Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 0 Rakenteiden vaatimukset, sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt. Oppimistehtäviä aiheesta.
- 1 Rakenteiden vaatimukset, sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt. Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 0 Autosuojien paloturvallisuus (E4). Lämmitysjärjestelmät, kattilahuoneiden - ja polttoainevarastojen palot. (E9).
- 2 Autosuojien paloturvallisuus (E4). Lämmitysjärjestelmät, kattilahuoneiden - ja polttoainevarastojen palot. (E9).
- Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 0 Tuotanto- ja varistorakennusten paloturvallisuus (E2).
- 2 Tuotanto- ja varistorakennusten paloturvallisuus (E2). Oppimistehtävien purku. Harjoituksia.
- 4 Kohdetutustuminen rakenteellisen paloturvallisuuden näkökulmasta.
- 8 Rakent. paloturvallisuus pelastustoiminnassa / johtamisharjoituksia yhdessä peljoht tiimin kanssa.

27.7.2015 (JJam)

0 Väestönsuojat, rakentamisen perusteet, rakenteet, laitteet ja varusteet. Väestönsuojien käyttö ja käyttökuntoon saatto.

Väestönsuojien huolto, kunnossapito ja valvonta.

2 Väestönsuojat, rakentamisen perusteet, rakenteet, laitteet ja

varusteet. Väestönsuojien käyttö ja käyttökuntoon saatto. Väestönsuojien huolto, kunnossapito ja valvonta. Tiivistelmä / harjoitus.

0 Korjausrakentaminen.

2 Kertaus, koealue. Oppimistehtävien purkua.

4 Teoriakoe, rakennustekniikka + rakenteellinen paloturvallisuus.

2 Palotekniset laitteet: määräykset, PI -järjestelmien rakenne ja toimintaperiaatteet.

4 Toiminta PI -kohteessa: laiteharjoituksia - palautus vika/palo, irtikytkennät.

2 Palotekniset laitteet: määräykset, sammutusjärjestelmien rakenne ja toimintaperiaatteet.

4 Paloteatteridemot. Erikoisjärjestelmät, paloilmalaimet - lämpö-, savu-, liekki- ja niiden toiminta. Sammutuslaitteiden toiminta.

4 Paloilmoitinlaitteet, paikantamisharjoitus.

Opintojakson rakenne / 2.lk (0 = itsenäistä opiskelua Moodlen avulla)

Tuntimäärä ja aihe

1 Kokeen palautus, rakennustekniikka ja rakenteellinen.

3 Kertaus paloilmoittimet, sammutuslaitteet toiminta ja käyttö. Savunpoisto, rakenne ja toimintaperiaatteet.

2 Savunpoisto, poistumisvalaistus rakenne ja toimintaperiaatteet. Ohjeistus etätööhön.

0 Paloilmoitinlaitteet, suunnitteluohjeet, pelastusviranomaisen rooli, paikantamiskaaviot. Oppimistehtäviä.

0 Sprinklerilaitteet, sammutuslaitteet, viranomaismääräykset, suunnittelu ja toteutus, huolto. Oppimistehtäviä.

0 Turva- ja merkkivalaistus. Oppimistehtäviä.

0 Savunpoisto. Järjestelmät, rakenne ja toimintaperiaatteet. Oppimistehtäviä.

0 Savunpoisto. Suunnittelu, mitoitus ja asennus. Oppimistehtäviä.

4 Paloilmoitinlaitteet, sammutuslaitteet, savunpoistolaitteet, poistumisvalaistus. Suunnittelu, huolto. Oppimistehtävien purku.

0 Palotarkastus turvalaitekohteissa. Oppimistehtäviä.

4 Sprinklerilaitteiston paikantamis- ja käyttöharjoitus. Savunpoiston käyttöharjoitus. Palotarkastusharjoitus turvalaitekohteessa. JET-puhallindemo parkkihallissa.

4 Kohdetutustuminen sprinklerijärjestelmään ja koneelliseen savunpoistoon.

2 Palotekniset laitteet, kertaus, koealue. Oppimistehtävien purkua.

4 Koe (teoria ja käytännön osuus)

1 Kokeen palautus, palotekniset laitteet + koko opintojakson palaute.

27.7.2015 (JJam)

Valvonta ja turvallisuusviestintä 6 op (2.lk)

Tavoite

Opiskelija tuntee pelastustoimen valvontatehtäviin liittyvän lainsäädännön. Hän osaa tehdä asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden sekä tavanomaisten valvontakohteiden palotarkastukset. Hän osaa opastaa ja valvoa vaarallisten kemikaalien säilytystä ja varastointia.

Opiskelija tuntee turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen perusteet sekä osaa valita ja soveltaa oikeita menetelmiä eri kohderyhmille. Opiskelija tuntee palontutkinnan erityispiirteet sekä pelastusviranomaisten oikeudet ja velvollisuudet palontutkinnassa.

Opiskelija kykenee johtamaan ja ohjaamaan henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisyssä, ymmärtää viranomaisyhteistyön merkityksen ja on motivoitunut toteuttamaan pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus- ja valvonta- ja palotarkastustoimintaa. Opiskelija pystyy valvonnan ja palotarkastusten yhteydessä tarkastamaan kiinteistön palo- ja pelastustoimintaan liittyvät suunnitelmat ja arvioimaan niitä. Opiskelija pystyy hyödyntämään valvonta- ja palotarkastustietoja sammutus- ja pelastustehtävissä ja pystyy johtamaan yksikköänsä niin, että henkilöstö osaa toimia palontutkintaa edesauttavalla tavalla työturvallisuus huomioiden.

Sisältö

Valvonta ja palotarkastukset sekä niihin liittyvät säädökset
Asuinrakennukset ja valvontakohteet
Vaarallisten kemikaalien säilytys ja varastointi
Turvallisuusviestinnän suunnittelu, tavoitteet ja menetelmät
Turvallisuuskouluttajan osaamisvaatimukset
Palontutkintaan liittyvä lainsäädäntö ja teknisen tutkinnan erityispiirteet
Palotarkastuksen ja turvallisuusviestinnän yhteys sammutus- ja pelastustehtävien johtamiseen

Suoritustapa

Oppitunnit, harjoitukset, oppimistehtävät ja koe

Kirjallisuus

Palo- ja rakennuslainsäädäntö 2013 taskukirja, joka sisältää lähes kaikki tarvittavat säädökset

Jämsä Jani, Pientalon palotarkastus. Pelastusopiston julkaisu, Oppimateriaalisarja 1/2006 (suositus)

Mangs J. & Keski-Rahkonen O, Palonsyyn selvittäminen 3, VTT Rakennustekniikka, 1997.

Nurmi V-P, Palontutkinnan perusteet, Suomen palopäällystöliitto, 2005.

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategia

Jaakkola, Erkki 2003. Luo turvallisuutta – Opettajan perustietoa pelastustoiminnasta. Suomen Palopäällystöliitto ry.

27.7.2015 (JJam)

Waitinen Matti, Ripatti Erkki 2009. Oppilaitosten turvallisuusopas
Somerkoski, Brita & Järvensivu, Kalervo (kuvitus). 2003. Tulipalojen ja
onnettomuuksien ennaltaehkäisy. SPEK.
Turvallisuusviestinnän opetusmateriaali. SPPL
www.opetustoimen.turvallisuusopas.fi
Muu ilmoitettu kirjallisuus.

Vastuupettaja Ismo Kärkkäinen

Opintojakson rakenne

Tuntimäärä ja aihe

- 2 Kurssin esittely, Tavoitteet, Motivointi, Kurssin suoritus ja arviointi, Pelastuslaki ja -asetus, Pöytäkirja ja tarkastustapahtuma, Valvontasuunnitelma
- 2 Valvontatyön juridiikka, Pöytäkirjan, päätökset ym.
- 2 Tulisijat ja savuhormit RakMK E3 ja E8, Vesikaton turvatuotteet
- 4 Turvallisuusviestintä - käsitteet, teoria ja suunnittelu
- 2 Turvallisuusopetus aiheet, Alkusammutuskärry, turvallisuuskävely
- 2 Keskuslämmitysjärjestelmät, Öljy ja kiinteänpolttoaineen järjestelmät, Säiliöiden tarkastusvelvoite
- 2 Pronto valistuseloste
- 4 Pelastussuunnittelu -kuvien käsittely, Palotarkastusharjoitus, Asuinrakennus, lämpökeskus ym.
- 4 Kohdetutustuminen, Koulutusharjoitus
- 4 Kemikaalien säilytys ja varastointi vaatimukset
- 4 Koulutusharjoitus, Hoitolaitos/Yritys
- 4 Valvonta erityiskohteissa käyttötaparyhmittäin, Myymälä, hoitolaitos, jakeluasema, puuteollisuus, metalliteollisuus ym.
- 4 Pöytäkirjan laadinta, Erityiskohteiden erityispiirteet, Atex
- 4 Pelastussuunnittelu - pelastajan turvakävely
- Palontutkinta, Palontutkintaosuuden tavoitteet, toteuttamissuunnitelma, koe, lait ja asetukset
- Poliisin ensipartio palopaikalla
- Palontutkinta, Pelastusviranomaisen valtuudet ja oikeudet
- Muut tutkintaviranomaiset
- Tekninen ja taktinen tutkinta, Palopaikan tekninen tutkinta
- 8 Palotarkastusharjoitus,
 - pkt- yritys
 - hoitolaitos
 - hotelli-ravintola
- Harjoitusten yhteenveto ja tarkastuspöytäkirjat
- 4 Case pohjalta : Palontutkinta, Palojättenäytteet, Tuhotyön tunnusmerkit, Rakennuspaloissa huomioitavat seikat, Ajoneuvopalot
- 4 Palotarkastusharjoitus,
 - pkt-yritys
 - jakeluasema
 - operatiivinen tarkastus
- Pöytäkirjat ja kertaus
- 4 Palontutkinta, "murhapoltajan profiili", Sähkölaitteet palojen aiheuttajana, Mekaaniset syttymissytyt, Itsesytyminen
- 4 Kertaus ja oppimistehtävien läpikäynti
- 4 Kertaus ja oppimistehtävien läpikäynti
- 8 Demopoltot ja palontutkintaharjoitus., Pronto selosteet (onnettomuus-, rakennus- ja palontutkintaselosteet)
- 4 Koe
- 1 Kokeen palautus ja opiskelija palaute

27.7.2015 (JJam)

ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY AMMATTITUTKINTOJEN NYKYISISSÄ OPETUSSUUNNITELMISSA JA TOTEUTUSSUUNNITELMAT

3) PELASTAJATUTKINTO

Tutkinnon opetussuunnitelman päätavoitteet onnettomuuksien ehkäisyssä:

”Pelastajatutkinnon suorittaneet tietävät ja ymmärtävät pelastuslaitoksen tavoitteellisen onnettomuuksien ehkäisytyön yhteiskunnallisen merkityksen, osaavat suunnitella ja toteuttaa valistusta, neuvontaa ja kansalaisten turvallisuuskoulutusta ja -opastusta sekä tarvittaessa suorittaa asuinrakennusten ja pienkiinteistöjen palotarkastuksia.”

Onnettomuuksien ehkäisyä yhteensä 10 op

Opintojen mitoituksessa 1op = 27h opiskelijan työtä (sis. lähitunnit, oppimistehtävät, itsenäisen opiskelun, kokeisiin valmistautumisen jne.).

Tutkinnon aikana lähiopetuksen ja itsenäisten opintojen on noin 20h lähiopetusta/op ja 7h itsenäistä/op.

Opintojaksot toteutusjärjestyksessä (suluissa toteutumislukukausi) :

Turvallisuusviestintä 3,5 op (1. ja 3.lk) sivu 2

Rakennusten turvallisuus ja valvonta 6,5 op (1.-3.lk) sivu 4

27.7.2015 (JJam)

Turvallisuusviestintä 3,5 op (1. ja 3.lk)

Tavoite

Opiskelija ymmärtää pelastuslaitoksen ulkoisen turvallisuuskoulutuksen tärkeyden myönteisen julkikuvan rakentajana. Opiskelija tietää ja ymmärtää pelastuslaitoksen valistustyön tavoitteet sekä tärkeimmät menetelmät. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisille kohderyhmille alkusammutuskoulutusta ja turvallisuusoppitunteja sekä osallistua poistumisharjoitusten ja sisälle suojautumisharjoitusten toteutukseen. Lisäksi hän pystyy osallistumaan yleisötilaisuuksien järjestelyihin. Opiskelija tietää hyvälle kouluttajalle asetettavat vaatimukset sekä on motivoitunut kehittämään omaa kouluttajaosaamistaan. Opiskelija tuntee sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän ja harjoittavan opetusmenetelmän perusteet.

Sisältö

1. Valistus ja neuvonta onnettomuuksien ehkäisyn työmuotona ja julkikuvan rakentajana
2. Suuren yleisön valistaminen
3. Ryhmien valistaminen – turvallisuuskoulutus
4. Turvallisuuskouluttajan osaamisvaatimukset
5. Opetustaito – koulutusharjoitukset
6. Vapaaehtoisien ja sivutoimivien henkilöstön koulutusjärjestelmä
7. Pelastussuunnitelma ja varautuminen turvallisuuskoulutuksessa

Suoritustapa

Lähiopetus, koulutusharjoitukset, harjoitustehtävät ja kirjallinen koe

Kirjallisuus

Jaakkola Erkki 1985: Kouluttajan opas s. 77 - 105
Jaakkola Erkki 2003: Luo Turvallisuutta - valistamisen ja pelastusneuvonnan oppikirja. Suomen Palopäälystöliitto ry.
SPEK 2003: Tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy
SPPL 2009: Alkusammutusopas
SPPL 2010: Poistumisturvallisuusopas
SPPL 2010: Asukkaan turvallisuusopas
SPPL 2009: Oppilaitosten turvallisuusopas

Vastuuopettaja Vanhempi opettaja Ilkka Kaarakainen

Opintojakson rakenne / 1.lk

Tuntimäärä ja aihe

- 1 AloitUS, tosi ja kirjallisuus
- 2 Julkikuva ja turvallisuusviestintä
- 2 Turvallisuuskulttuuri
- 2 Pelastussuunnitelman rakenne
- 4 Turvallisuuskoulutusaiheet
-alkusammutus

27.7.2015 (JJam)

- poistumisharjoitus
- turvallisuskävely
- sisälle suojautuminen
- Koulutusmateriaalin esittely
- 4 Alklusammutusharjoitus valistajan näkökulmasta
- 2 Pelastussuunnitelma poikkeus- ja häiriötilanteissa
- 2 Turvallisuskävelyharjoitus
- 2 Lehdistötiedoteharjoitus
- 2 Koe
- 1 Kokeen palautus

Opintojakson rakenne / 3.lk

- Tuntimäärä ja aihe
- 2 Sisäinen koulutus pelastuslaitoksissa
- 4 Sopimuspalokuntien toiminta ja koulutusjärjestelmä
- Valistuspedagogiikka ja harjoitukset
- koulutustaito
- opetusmenetelmät
- 4 Pelastautumisharjoituksen suunnittelu
- KOHDEKÄYNTI
- harjoituksen organisointi
- häätäpoistumisen seuranta
- palautteen anto
- 4 Pelastusharjoitus (koululla toteutettava poistumis- ja pelastusharjoitus)
- harjoituksen organisointi
- häätäpoistumisen seuranta
- palautteen anto
- 8 Koulutussuunnittelu
- opetussuunnitelmien laadinta kohteisiin
- 8 Koulutusharjoitus (jokainen tekee itsenäisesti, esim. päiväkotikoulu)
- tehtävä suoritetaan ryhmittäin
- opiskelijat tekee itsearviointin suorituksesta ja ottaa arvioinnin kohteesta

27.7.2015 (JJam)

Rakennusten turvallisuus ja valvonta 6,5 op (1.-3.lk)

Tavoite

Opiskelija tuntee rakennusten paloturvallisuuteen liittyvät käsitteet ja periaatteet, ymmärtää niiden merkityksen pelastustoiminnassa sekä osaa hyödyntää niitä pelastustoimen tehtävissä.

Opiskelija tietää rakennuksiin liittyvät peruskäsitteet sekä rakentamiseen vaikuttavat säädökset ja niiden hierarkian. Hän tuntee kaavoituksen periaatteet, rakentamisen valvonnan ja ohjauksen järjestelmän pelastusviranomaisen vaikuttamismahdollisuuksien

kannalta sekä rakennuslupamenettelyn. Lisäksi

opiskelija pystyy tulkitsemaan rakennuspiirustuksia pääpiirustustasolla.

Opiskelija tuntee yleisimmät rakennustyytit, rakenneratkaisut ja rakennusmateriaalit sekä niiden käyttäytymisen palotilanteissa. Opiskelija ymmärtää

rakenteiden ja rakennejärjestelmien tuntemuksen sekä rakenteellisen paloturvallisuuden keinojen merkityksen työturvallisuudelle pelastustoiminnassa.

Hän tiedostaa rakenteiden ja materiaalien vaaralliset ominaisuudet.

Opiskelija tuntee rakennusten lämpö-, vesi- ja viemäri-, ilmanvaihto- ja sähkötekniikan yleisimmät järjestelmät, niiden huomioimisperiaatteet rakennusten paloturvallisuudessa sekä niiden toiminnan ja laitteet pelastustoimen tehtävien kannalta.

Opiskelija tietää väestönsuojien rakentamisen ja käytön periaatteet. Hän tuntee väestönsuojan laitteet ja varusteet sekä niiden käytön. Opiskelija tietää väestönsuojan käyttökuntoon saattamiseen liittyvät toimenpiteet.

Opiskelija tuntee palovaroittimien, automaattisten paloilmottimien, sammutuslaitteistojen, savunpoistolaitteiden sekä poistumisvalaistuksen käyttö- ja toimintaperiaatteet sekä pelastuslaitoksen toimintatavan laitekohteissa.

Opiskelija ymmärtää onnettomuuksien ennaltaehkäisyn, turvallisuusopastuksen ja valvontatoiminnan kiinteänä osana pelastustoimen tehtävää sekä niiden merkityksen pelastustoiminnalle. Hän on motivoitunut tarvittaessa suorittamaan myös palotarkastustehtäviä ihmisläheisellä, neuvovalla ja opastavalla asenteella.

Opiskelija tuntee asuinrakennusten palotarkastuksiin liittyvän lainsäädännön, määräykset ja ohjeet. Hän ymmärtää pelastuslaitoksen valvontatoiminnan ja rakennusvalvonnan sekä muun viranomaistoiminnan välisen yhteyden.

Opiskelija ymmärtää turvallisuusneuvonta- ja valvontatoiminnan merkityksen pelastuslaitoksen ja muiden toimijoiden työturvallisuuteen kiinteistöissä.

Opiskelija osaa tarvittaessa suorittaa itsenäisesti asuinrakennusten palotarkastuksia sekä antaa asukkaille omavalvontaan liittyvää turvallisuusopastusta.

Hän tuntee yleistasolla maatilojen ja muiden tavanomaisten kohteiden palotarkastuksiin liittyvät asiat. Opiskelija tuntee väestönsuojien kunnossapidon vaatimukset ja pystyy tarkastamaan pienkohteiden väestönsuojan kunnan palotarkastuksen yhteydessä.

Opiskelija tuntee palontutinnan periaatteet ja pelastusviranomaisen roolin palontutinnassa. Hän osaa toimia palopaikalla palontutkintaa edistävällä tavalla

27.7.2015 (JJam)

sekä tehdä havaintoja palosta ja sen kehittymisestä palontutkinnan tarpeita ajatellen. Hän pystyy tunnistamaan tyypillisimmät tuhotyön tunnusmerkit.

Sisältö

1. Rakennuslainsäädäntö ja sen hierarkia
2. Rakennusmateriaalit ja niiden käyttäytyminen tulipaloissa
3. Rakennustekniikan peruskäsitteet, määritelmät ja luokitukset
4. Rakennuslupamenettely ja rakennuspiirustukset
5. Rakennejärjestelmät, rakenteiden toiminta, perusrakennetyypit
6. LVIS -järjestelmät
7. Väestönsuojat: rakentamisen perusteet, rakenteet, laitteet ja varusteet, väestönsuojien käyttö ja käyttökuntoon saattaminen
8. Rakenteellisen paloturvallisuuden peruseriaatteet rakennuksissa
9. Rakenteellisen paloturvallisuuden huomioiminen pelastustehtävissä
10. Paloteknisten laitteiden käyttö- ja toimintaperiaatteet
11. Paloteknisten laitteiden toiminta- ja käyttöharjoituksia
12. Pelastuslaitosten valvontajärjestelmä ja sitä ohjaavat säädökset
13. Neuvonta- ja palotarkastustapahtuma
14. Tulisijojen ja savuhormien turvallisuus
15. Omakotitalot, kerros- ja rivitalot; asumisturvallisuus
16. Maatilojen riskit ja turvallisuus
17. Pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan edellytysten varmistaminen
18. Pienkohteet, riskit, turvallisuus ja valvonta
19. Pelastussuunnitelmat, niiden ohjaus ja valvonta
20. Väestönsuojien kunnossapito ja valvonta
21. Palontutkinnan perusteet, pelastuslaitoksen palontutkintajärjestelmä, poliisin rooli palontutkinnassa, tutkintatavat ja yleisimmät palonsyyt
22. Palontutkintaharjoituksia yleisimmistä syttymissyistä

Suoritustapa

Lähiopetus, oppimistehtävät, harjoitukset, kohdekäynnit ja kirjallinen koe

Kirjallisuus

Pelastusopiston julkaisu, Oppimateriaalit, Pientalon palotarkastus (uusin painos)
Palotarkastuksen kannalta merkitykselliset Sisäasiainministeriön säädökset
Luentomonisteet

Vastuuopettaja Opettaja Ari Mustonen

Opintojakson rakenne / 1.lk

Tuntimäärä ja aihe

1 Opintojakson esittely, tavoitteet, motivointi.

2 Rakentamisen ohjauksen säädösperusta ja -hierarkia, MRL, rakentamismääräyskokoelma, PELI, SM:n asetukset.

27.7.2015 (JJam)

Rakennuslainsäädäntö.

2 Rakennuksiin liittyvät perusmääritelmät, palotekniset luokittelut, hyväksyntämenettelyt.

Rakennusten paloluokan rajoitteet.

Syttymisen estäminen, palon kehittymisen rajoittaminen (pintakerrokset).

2 Rakennuspalojen kehittyminen.

Paloteknisten asioiden riippuvuus toisistaan, rakenteellisen paloturvallisuuden keinot.

4 Oppimistehtävä / ryhmätyö: Rakennusmateriaalit, palotekninen luokittelu, ominaisuudet.

2 Rakennuslupamenettely, video rakennuslupakäsittelystä.

4 Rakennuspiirustukset, piirustusmerkinnät, piirustusten lukeminen (harjoitus).

2 Palon leviämisen estäminen rakennuksessa ja rakennuksesta toiseen (palo-osastointi).

Rakennuksen sortumisen viivästyttäminen (kantavuusvaatimukset).

4 Rakennejärjestelmät, rakenteiden toiminta, vanhat rakenteet.

Harjoituksia rakennustyypeistä ja niiden rakenteista rakennusten pienoismallien avulla.

2 Perusrakennetyypit ja niiden palotekninen luokittelu.

2 LVIS-järjestelmät pelastustoiminnan kannalta.

2 Poistumisen turvaaminen palotilanteessa (uloskäytävä- ja varatiejärjestelyt).

2 LVIS-järjestelmät pelastustoiminnan kannalta.

2 Väestönsuojien rakentaminen, rakenteet, laitteet ja varusteet.

2 Väestönsuojien käyttö, käyttötilanteet, käyttökuntoon saattaminen, tiiviyskoe. Teoria.

2 Väestönsuojien käyttökuntoon saattaminen, tiiviyskoe. Harjoitus.

1 Palvaroittimet, säädökset, sijoittelu, kunnossapito.

Oppimistehtävän ohjeistus lukukausien 1-2 välille.

2 Sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt. Rakenteellisen paloturvallisuuden huomioiminen pelastustehtävissä.

Opintojakson rakenne / 2.lk

Tuntimäärä ja aihe

3 Palotekniset laitteet / teoria. Palvaroittimet (jos tarvitsee vielä). Paloilmoitinjärjestelmät.

2 Paloilmoitin järjestelmät, sammutuslaitteet /teoria

2 Palotekniset laitteet / teoria. Sammutuslaitteet

2 Savunpoisto, poistumisvalaistus /teoria

4 Palotekniset laitteet / tutustuminen + laitteiden käyttöharjoituksia

4 Paloilmoitinlaitteiden paikantamisharjoitus Peo ja savunpoistodemo E-rak

4 Palotekniset laitteet/ teoria + demot paloteatterissa.

4 Kohdetutustuminen rakenteellisen paloturvallisuuden näkökulmasta

1 Kertaustunti. Koealue. Rakenteellisen paloturvallisuuden huomioiminen pelastustehtävissä.

2 Opintojakson välikoe.

Opintojakson rakenne / 3.lk

Tuntimäärä ja aihe

1 Välikokeen palautus ja opintojakson loppuosan esittely/tavoitteet.

3 Pelastuslaki ja -asetus rakennusten turvallisuuden ja valvonnan näkökulmasta.

Pelastuslaitoksen valvonta- ja palotarkastusjärjestelmä.

Pelastustoimen eettiset arvot palotarkastuksessa.

Tarkastustapahtuma, pöytäkirja.

2 Tulisijat ja savuhormit, nuohous.

2 Tulisijat ja savuhormit, nuohous.

2 Öljylämmityslaitteistot. Kiinteän polttoaineen lämmitysjärjestelmät.

2 Säilytysrajoitukset, palavat nesteet ja kaasut, nestekaasulaitteet.

27.7.2015 (JJam)

- 2 Palovaroitin, varatie, vesikattojärjestelyt.
- 1 Autosuojat, tulityöt.
- 4 Palotarkastussimulaattoriharjoitus
- 2 Maatilojen paloturvallisuus, viljankuivaamot. (2h)
- 1 Maatilan palotarkastussimulaattoriharjoitus.(1h)
- 8 Palotarkastusharjoitus (asuinrakennus, eläinsuoja, viljankuivaamo, lämmitysjärjestelmät).
- 2 Rivi- ja kerrostalojen turvallisuus. Pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan edellytykset kohteissa.
- 2 Tavanomaisissa pienkohteissa tarkastettavat asiat, myymälät, pienteollisuus.
Pelastussuunnitelmat. Väestönsuojien tarkastus.
- 8 Palotarkastusharjoitus (Rivi-/kerrostaloyhtiö, pieni erityiskohde).
- 2 Palontutkinta. Perusteet, lainsäädäntö. Pelastuslaitoksen palontutkintajärjestelmä.
- 2 Palontutkinta. Poliisin rooli. Poliisin toimenpiteet palopaikalla. Poliisin tekninen ja taktinen tutkinta.
- 2 Palontutkinta. Huoneistopalot, ajoneuvopalot. Luonnolliset syttymissytyt. Tuhotyön tunnusmerkit.
- 2 Palontutkinta. Luonnolliset syttymissytyt. Tuhotyön tunnusmerkit. Sähkö palon aiheuttajana. Tukes. Palokuolemat.
- 2 Palontutkinta. Räjähteet, varastointi, säilytys. Tuhovoima, toiminta tilanteissa.
- 4 Palontutkinta (harjoitus, harjoitusalue).
- 1 Kertaus, koealue.
- 2 Opintojakson loppukoe.
- 1 Kokeen palautus. Koko opintojakson palaute.

29.7.2015 (JJam)

4) ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN TÄYDENNYSKOULUTUS NYKYISET VAKIOKURSSIT, SISÄLLÖT JA TOTEUTUS

Onnettomuuksien ehkäisyn vakiokurssit vuosittain (lisäksi myydään tarjousten perusteella ns. räätälöityä koulutusta):

Kevät

Väestönsuojan tarkastajan kurssi (3pv, yhdessä varautumisen yksikön kanssa, tammikuu)

Maatilojen palotarkastus (3pv, helmikuu)

Palontutkinnan peruskurssi (3-5pv, huhtikuu)

Pienkohteiden valvonta (5pv, huhtikuu tai toukokuu)

Toiminta paloteknisillä laitteistoilla (3pv, huhtikuu tai toukokuu)

Kemikaalivalvonnan peruskurssi (3pv, toukokuu)

Palontutkinnan täydennyskoulutus (3pv, kesäkuu tai syksy)

Onnettomuustutkinnan kehittämisseminaari (2pv, kesäkuu)

Syksy

Väestönsuojan tarkastajan kurssi (3pv, yhdessä varautumisen yksikön kanssa, elokuu)

Rakenteellinen paloturvallisuus (3pv, syyskuu)

Valvonta ja palotarkastus erityiskohteissa (2pv, lokakuu tai marraskuu)

Ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus (3pv, lokakuu)

Toiminta paloteknisillä laitteistoilla (3pv, lokakuu tai marraskuu)

Turvallisuuskouluttajan peruskurssi (3pv, marraskuu)

Kurssien sisällöt ja toteutus:

29.7.2015 (JJam)

Väestönsuojan tarkastajan kurssi 3pv (toteutetaan 2 kertaa vuodessa samansisältöisenä)

Tammikuu ja elokuu

Kohderyhmä:

Väestönsuojien tarkastuksia tekevät rakennuslupa- ja pelastusviranomaiset, yksityiset väestönsuojien tarkastajat sekä väestönsuojia suunnittelevat rakennussuunnittelijat.

Asiasisältö:

- Yleistä varautumisesta
- väestönsuojien rakentamismääräykset, sekä uudet että vanhat
- talosuojien rakenteet ja tekniikka
- väestönsuojien käyttö normaaliaikana
- tarkastusharjoitukset

Kurssinjohtaja(t):

Markku Ström

Jani Jämsä

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä

10.00 - 10.45 Kurssin avaus ym.

11.00 - 11.45 Yhteiskunnan varautumisjärjestelmät

Lainsäädäntö

12.30 - 16.15 Väestönsuojien rakentamisen perusteet

Väestönsuojien suunnitelmat

Rakentamisvelvollisuus

2 päivä

8.00 - 11.45 Väestönsuojien tekniset määräykset

Väestönsuojien tarkastaminen

Normaaliajan käyttö

12.30 - 16.15 Väestönsuojien käyttö ja suojautuminen

Tiiviyskokeet

3 päivä

8.00 - 11.45 Väestönsuojien tarkastusharjoitus

12.30 - 13.15 Tarkastuksilla havaittuja puutteita

13.30 - 14.15 Kurssin palaute ja päätöskahvit

29.7.2015 (JJam)

Maatilojen palotarkastus 3pv

Helmikuu

Kohderyhmä:

Maaseutukunnissa maatilojen palotarkastuksia tekevät pelastusviranomaiset, maatilojen suunnittelijat, maatilaneuvontaa tekevät

Asiasisältö:

Maatilojen palotarkastuksen säädöspohja. Maatilan palotarkastukseen valmistautuminen.

Riskit maatilaympäristössä. Maatilojen palotarkastusten erikoispiirteet, valistus.

Maatilojen suojaus paloteknisillä laitteilla. ATEX-räjähdyssuojaus maatioilla.

Maatalousrakennusten rakenteellinen paloturvallisuus. Kiinteän polttoaineen lämmitysjärjestelmät.

Viljankuivaamojen paloturvallisuus. Pienet savuhormit, RakMk E3.

Sähkö- ja paloturvallisuus maatioilla.

Ympäristöriskit ja kemikaalit maataloudessa.

Maatilan kohdekäynti/palotarkastusharjoitus.

Kurssinjohtaja:

Jani Jämsä

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä

9.00 - 9.45 Kurssijärjestelyt.

Maatilojen säädökset.

10.00 - 10.45 Maatilan palotarkastukseen valmistautuminen.

11.00 - 11.45 Maatilaympäristön riskit.

Työturvallisuusriskit maatioilla.

12.30 - 14.15 Pelastussuunnittelu maatioilla.

14.30 - 16.15 Maatilojen sähkö- ja paloturvallisuus.

2 päivä

8.00 - 8.45 Maatilojen rakenteellinen paloturvallisuus.

9.00 - 9.45 Kiinteän polttoaineen lämpökeskusten paloturvallisuus.

10.00 - 10.45 Viljankuivaamot + savuhormit / uusi E3

11.00 - 11.45 Rakenteellinen paloturvallisuus, käytännön esimerkkejä.

12.30 - 13.15 Maatilojen suojaus paloteknisillä laitteilla.

13.30 - 14.15 ATEX, räjähdysuojaus maatioilla.

14.30 - 15.15 Maatilojen kemikaali- ja ympäristöturvallisuus.

15.30 - 17.15 Maatilan palotarkastussimulaattori

3 päivä

8.00 - 14.15 Palotarkastusharjoitus, tilakäynti.

14.30 - 15.15 Tarkastusharjoituksen purku.

15.30 - 16.15 Yhteenveto, kurssipalaute, päätöskahvit.

29.7.2015 (JJam)

Palontutkinnan peruskurssi 3pv (toteutus 1 tai 2 kertaa vuodessa, sama ohjelma)

Huhtikuu (marraskuu)

Kohderyhmä:

Pelastuslaitosten pelastusviranomaiset

Asiasisältö:

Kurssilla käsiteltäviä aiheita ovat:

palontutkinnan perusteet ja tavoitteet
eri viranomaisten vastuut ja velvollisuudet
palopaikan teknisen tutkinnan perusteet
Pronto
käytännön harjoituksia harjoitusalueella

Kurssinjohtaja:

Timo Loponen

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä Tutkinnan perusteet

8.00 - 8.45 Kurssijärjestelyt

9.00 - 9.45 Palontutkinnan perusteet / pelastuslaki

10.00 - 10.45 Palontutkinnan perusteet / tutkinnan aloittaminen

11.00 - 11.45 Palontutkinnan perusteet / tutkinnan tasot

12.30 - 14.15 Poliisiviranomainen palopaikalla

14.30 - 16.15 Pelastusviranomainen palontutkinnassa

2 päivä Paikkatutkinta ja tilastot

8.00 - 8.45 Pronto

9.00 - 9.45 Palontutkintaseloste

10.00 - 10.45 Luonnolliset syttymissyyt

11.00 - 11.45 Tuhotyön tunnusmerkit

12.30 - 16.15 Palopaikan tekninen tutkinta

3 päivä Harjoitukset ja selosteet

8.00 - 8.45 Palokuolemat 2014

9.00 - 9.45 Muut viranomaiset palontutkinnassa

9.45 - 12.30 Paikkatutkinnan harjoituksia h-alueella

12.30 - 16.15 Harjoituksia h-alueella

Palontutkintaselosteen laadinta

29.7.2015 (JJam)

Pienkohteiden valvonta / palotarkastus 5 pv

Huhtikuu (toukokuu)

Kohderyhmä:

Palotarkastuksia suorittavat pelastustoimen henkilöt

Asiasisältö:

Asuinrakennukset ja niihin rinnastettavat kohteet sekä pienehköt erityiskohteet.

Kurssinjohtaja:

Ismo Kärkkäinen

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä

9.00 - 9.45 Kurssijärjestelyt

Sisältö ja toteutus

10.00 - 11.45 Pelastuslaki ja valvontasuunnitelmat

12.30 - 14.15 Tarkastustapahtuma ja siihen valmistautuminen

Viranomaisen vastuut ja velvoitteet

14.30 - 16.15 Valistus ja neuvonta

2 päivä

8.00 - 11.45 Tulisijat savuhormit RakMK E3 ja E8

Keskuslämmitysjärjestelmät RakMK E9

12.30 - 14.15 Rakenteellinen palonehkäisy - osastointi, uloskäytävät

14.30 - 16.15 Eri käyttötaparyhmien erityispiirteet

3 päivä

8.00 - 10.45 Palotekniset laitteet

11.00 - 11.45 Palavat nesteet säilytys ja varastointi

12.30 - 14.15 Palavat nesteet säilytys ja varastointi

14.30 - 16.15 Erityiskohteet

Läpiviennit

Pelastussuunnitelmat

4 päivä

8.00 - 16.15 Palotarkastusharjoitus

Asuinkerrostalo ja pieni erityiskohde

5 päivä

8.00 - 9.45 Väestönsuojat ja VSS-käynti

10.00 - 11.45 Erityiskohteet ja kertaus

Kurssipalaute

Kurssin päätös

29.7.2015 (JJam)

Toiminta paloteknisillä laitteistoilla 3pv (toteutetaan 2 kertaa vuodessa saman sisältöisenä)

Huhtikuu (toukokuu) ja lokakuu (marraskuu)

Kohderyhmä:

Ensisijaisesti pelastuslaitosten päällystö ja alipäällystö

Asiasisältö:

Kurssin tavoitteena on laitteistojen käyttö ja hyödyntäminen operatiivisessa pelastustoiminnassa. Painopisteenä ovat käytännön harjoitteet.

- automaattisen paloilmottimen rakenne
- sprinklerilaitteistojen rakenne
- savunpoistolaitteistojen rakenne
- operatiivinen toiminta em. laitteistoilla
- laitteistojen toiminta "tulipaloteatterissa"
- tilanneharjoituksia em. laitteistoilla

Kurssinjohtaja:

Ari Mustonen

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä

9.00 - 9.45 Kurssijärjestelyt

10.00 - 11.45 Paloilmottimien toiminta periaatteet

12.30 - 14.15 Toiminta paloilmottimella, harjoituksia

14.30 - 16.15 Sammutuslaitteistojen toiminta periaatteet

2 päivä

8.00 - 9.45 Savunpoistolaitteistojen toiminta periaatteet

10.00 - 11.45 Sprinklerikeskukseen tutustuminen ja savunpoiston laukaisu, harjoituksia

12.30 - 16.15 Paloilmottimen ja sammutuslaitteistojen demonstraatiot paloteatterilla

3 päivä

8.00 - 15.15 Tilanneharjoituksia

15.30 - 16.15 Palaute ja päätöskahvit

29.7.2015 (JJam)

Kemikaalivalvonnan peruskurssi 3pv

Toukokuu

Kohderyhmä:

Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät alueiden pelastusviranomaiset, kemikaalivalvontaviranomaiset, kemikaalikohteiden suunnittelijat/konsultit

Asiasisältö:

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn, varastoinnin ja valvonnan säädökset ja standardit
kemikaalien säilytys, kemikaalien varastoinnin ilmoitus- ja lupamenettelyt
kemikaalien turvallinen käyttö, säilytys ja varastointi
ATEX, räjähdysvaaralliset tilat, pienten kemikaalikohteiden valvonta ja tarkastus
kemikaalien merkintä ja tunnistaminen, vaarallisten kemikaalien käyttäytyminen, demoja
kemikaalikohteen tarkastusharjoitus.

Kurssinjohtaja:

Jani Jämsä

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä

9.00 - 9.45 Kurssijärjestelyt. Kemikaalisäädökset.
10.00 - 10.45 Kemikaalisäädösten ajankohtaiskatsaus, Kemikaalivalvonnan viranomaisroolit.
11.00 - 11.45 Kemikaalien säilytys /varastointi, säädökset.
12.30 - 13.15 Kemikaalipakkausten vaatimukset ja merkinnät.
13.30 - 14.15 Vaarallisten kemikaalien käyttäytyminen / demoja labrassa
14.30 - 17.15 Vaarallisten kemikaalien käyttäytyminen / demoja harjoitusalueella

2 päivä

8.00 - 8.45 Vaarallisten kemikaalien ilmoitus/lupamenettely.
9.00 - 9.45 Kemikaali-ilmoitukset, käsittely ja päätökset
10.00 - 10.45 Suhdelukulaskenta, esimerkkejä.
11.00 - 11.45 ATEX -direktiivi, räjähdysuojasasiakirja.
12.30 - 13.15 Tilaluokitukset, sähköasennukset / laitteet
13.30 - 14.15 Kemikaalien turvallisen varastoinnin vaatimukset.
14.30 - 17.15 Räjähdeet, räjähdevalvonta

3 päivä

8.00 - 10.45 Kohdekäynti kemikaalivalvontakohteessa.
11.00 - 11.45 Kohdekäynnin purku ja yhteenveto.
12.30 - 13.15 Reach -asetuksen velvoitteet, yritys / viranomaisen.
13.30 - 14.15 Laitoksen käytönvalvojan / turvallisuusneuvonantajan rooli.
14.30 - 15.15 Palavat nesteet myymälöissä. Pienten kemikaalikohteiden valvontaohje.
15.30 - 16.15 Yhteenveto, palaute, kurssin päätöskahvit.

29.7.2015 (JJam)

Palontutkinnan täydennyskoulutus 3pv (toteutetaan vuosittain keväällä tai syksyllä)

Kesäkuu tai syksy

Kohderyhmä:

Kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on jo perustiedot palontutkinnasta (jatkokurssi palontutkinnan peruskurssin käyneille)

Asiasisältö:

Kurssin asiasisältöä säädetään vuosittain palontutkinnan ajankohtaisten asioiden mukaan

Kurssilla käsitellään mm. seuraavia aihealueita:

Teematutkinnat ko. vuonna

pelastusviranomaisen rooli oikeudessa

caseluentoja

muita palontutkintaan liittyviä ajankohtaisia asioita.

Kurssinjohtaja:

Timo Lopenen

29.7.2015 (JJam)

Onnettomuustutkinnan kehittämisseminaari 2pv (toteutetaan vuosittain)

Kesäkuu (yleensä palontutkinnan täydennyskoulutuksen jatkeena)

Kohderyhmä:

Kohderyhmänä ovat pelastuslaitoksilla palontutkinnan käytännön työtä tekevät henkilöt ja muut onnettomuustutkintaan osallistuvat tahot

Asiasisältö:

Seminaarin asiasisältöä säädetään vuosittain mm. onnettomuustutkinnan ajankohtaisten asioiden mukaan (esim. SM, vakuutusala, palokuolemat, teematutkinnat, palontutkintatyöryhmän suositukset jne.)

Kurssinjohtaja:

Timo Lopenen

29.7.2015 (JJam)

Rakenteellinen paloturvallisuus 3pv

Syyskuu

Kohderyhmä:

Palopäällystö, rakennusvalvontaviranomaiset, suunnittelijat

Esitietovaatimus:

Rakenteellisen paloturvallisuuden perustietojen tunteminen.

Asiasisältö:

Kurssilla käydään läpi luentojen ja rakennussuunnitelmiin pohjautuvien ryhmätöiden avulla rakenteellisen paloturvallisuuden uusimpien määräysten (RakMK:n E-osat) soveltamista.

Kurssinjohtaja:

Jani Jämsä

Kurssin viimeisin ohjelma

1.päivä, Perusteet

9.00 - 9.45 Kurssin avaus + järjestelyt

10.00 - 11.45 RakMk E1 perusteet

12.30 - 16.15 E1 harjoituksia

2.päivä, RakMk E2 ja Maatilat

8.00 - 11.45 E2 perusteet ja harjoitukset

12.30 - 16.15 E4 ja E9 perusteet ja harjoitukset

3.päivä, Erityiskysymyksiä ja ajankohtaista

8.00 - 11.45 Maatalouden tuotantorakennukset

Hoitolaitokset, poistumisturvallisuusselvitykset

Korjausrakentaminen

12.30 - 15.15 Toiminnallinen ja erityiskysymyksiä

15.30 - 16.15 Kurssipalaute

29.7.2015 (JJam)

Valvonta ja palotarkastus erityiskohteissa 2pv

Lokakuu tai marraskuu

Kohderyhmä:

Valvontaa ja palotarkastuksia suorittavat pelastustoimen - sekä yritysten turvallisuudesta vastaavat henkilöt.
Soveltuu myös vakuutusalan riskienhallintahenkilöille.

Asiasisältö:

Kurssilla käydään läpi valvontasuunnitelman mukaisien kohteiden valvontaan liittyviä erityispiirteitä kuten sähköturvallisuus, kemikaalit, palotekniset laitteet, räjähdysuojaus, rakenteelliset järjestelyt ym.

Kurssilla käsitellään myös valvontatyön juridiikkaa.

Käsitellään uudistuneita säädöksiä, niiden tulkintaa sekä jaetaan kokemuksia valvonnan toteuttamisesta.

Kurssin sisältöä täsmennetään vuosittain valvonnan ajankohtaisten teemojen mukaan.

Kurssinjohtaja:

Ismo Kärkkäinen

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä, Kurssijärjestelyt, Lainsäädäntö, valvontasuunnitelma

9.00 - 9.45 Kurssijärjestelyt, sisältö ja toteutus

Valvonnan perusteet ja toteutus

10.00 - 11.45 Pelastuslaki

Valvontatyön juridiikka

12.30 - 14.15 Rakenteellinen paloturvallisuus

Käyttötaparyhmien erityispiirteet

14.30 - 16.15 Valvonta laitteistojen osalta

Valvonnan eri muodot ja vaikuttavuus

2 päivä

8.00 - 9.45 Valvontakohteiden erityiskysymykset

Uudistuneet säädökset

Kemikaalien säilytys ja varastointi

10.00 - 11.45 Sähköturvallisuus - erilaiset tarkastusvelvoitteet

12.30 - 14.15 Valvonnan erimuodot

- asiakirjavalvonta

- viranomaisyhteistyö

- pronto / varanto

14.30 - 15.15 Turvallisuusviestintä osana valvontaa

15.30 - 16.15 Yhteenveto, palaute ja kurssin päätös

29.7.2015 (JJam)

Ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus 3pv (kurssille voi osallistua 2 tai 3 päivälle)

Lokakuu

Kohderyhmä:

Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät pelastusviranomaiset, rakennusvalvontaviranomaiset, rakennus- ja LVI-suunnittelijat

Kurssille voi osallistua joko 3 päivää tai vain 2 viimeistä päivää.

Asiasisältö:

RakMk E7, ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus, ohjeet 2004

Paloturvallisuusasioiden esittäminen IV-suunnitelmissa

Ilmanvaihtosuunnitelmien tarkastus

Ohjeiden soveltamisperiaatteita käytännössä

Ohjeiden soveltamisen ongelmakohtia

Ilmanvaihtolaitteistojen huoltoon ja puhdistukseen liittyvät vaatimukset

Ilmanvaihtolaitteiden ja savunpoistojärjestelmien käyttö onnettomuustilanteissa

Ilmanvaihdon paloturvallisuuden ajankohtaisasioita.

Kurssin ensimmäinen päivä on tarkoitettu heille, joilla on vain vähän kokemusta ilmanvaihtolaitteistoista.

Kurssinjohtaja:

Jani Jämsä

Kurssin viimeisin ohjelma

1.päivä, Perustietopäivä

10.00 - 10.45 Kurssijärjestelyt.

11.00 - 11.45 Rakenteellisen paloturvallisuuden määräykset kokonaisuutena / E-sarja

12.30 - 13.15 Pääsuunnittelu / erityissuunnittelu, pääsuunnittelussa esitettävät paloturvallisuusasiat

13.30 - 14.15 Ilmanvaihdon piirustusmerkinnät. Paloturvallisuusasiat IV-suunnitelmissa.

14.30 - 16.15 Ilmanvaihtojärjestelmien perusteet

2.päivä, Kaikille kurssilaisille.

8.00 - 8.45 Kurssijärjestelyt uusille kurssilaisille.

9.00 - 11.45 RakMk E7, 2004, Ilmanvaihdon paloturvallisuus.

12.30 - 13.15 IV-suunnitelmien tarkastus / paloturvallisuusasiat.

13.30 - 16.15 RakMk E7 harjoituksia IV-suunnitelmillä/ Pelastusopiston E-rakennus.

3.päivä, Kaikille kurssilaisille.

8.00 - 8.45 RakMk E7 käytännössä, kohdekierron Pelastusopiston E-rakennuksessa.

9.00 - 9.45 Ilmanvaihto/savunpoisto, kohdekierron ja kokeilu Pelastusopiston Erakennuksessa.

10.00 - 11.45 IV-laitteet, palotekniikka ja savunpoisto.

12.30 - 14.15 Ilmanvaihtolaitteiden huolto ja puhdistus.

14.30 - 15.15 RakMk E7. Tyyppiratkaisuja, erityiskysymyksiä, ajankohtaisasiaa. Suunnittelijan näkökulma.

15.30 - 16.15 Yhteenveto, palaute.

29.7.2015 (JJam)

Turvallisuuskouluttajan peruskurssi 3pv

Marraskuu

Kohderyhmä:

Turvallisuuskoulutusta suorittava henkilöstö pelastuslaitoksista, järjestöistä ja yrityksistä. Kurssi toteutuu vähintään 15 henkilöllä. Enintään kurssille voidaan ottaa 20 henkilöä.

Asiasisältö:

- Turvallisuuosuunnittelu
- Työyhteisön julkikuvan rakentaminen (PROFILOINTI)
- Opetusmenetelmät
- Valistuspedagogiikka ja esiintymisharjoitus
- Valistusharjoitukset ja niiden suunnittelu
- Valistusharjoitus kohteessa

Kurssinjohtaja:

Ilkka Kaarakainen

Kurssin viimeisin ohjelma

1 päivä, Profilointi ja turvallisuusopetusaiheet, Valituspedagogiikka

9.00 - 11.45 Turvainfo

Kurssin esittely ja järjestelyt

Kouluttajan kirjallisuus

Turvallisuusviestintä

Pelastussuunnitelma koulutuskäsikirjana

12.30 - 14.15 Turvallisuusopetuksen opetusoppi

-esiintyminen

-koulutuksen suunnittelu

14.30 - 16.15 Alkusammutuskoulutus AS1

2 päivä, Esiintymisharjoitukset, Koulutusharjoituksen suunnittelu

8.00 - 10.45 Turvallisuusviestinnän suunnittelu paloasemalla

10.00 - 11.45 Poistumisharjoituksen järjestäminen

Uhka ja vaaratilanteet harjoitusten järjestäminen

Koulutusmateriaalin esittely

12.30 - 13.15 Uhka ja vaaratilanteet

13.30 - 16.15 Valistuspedagogiikka ja suunnittelu

3 päivä, Koulutusharjoitus kohteessa, Valistus ja sidosryhmät

8.00 - 11.45 Koulutusharjoitus kohteessa

12.30 - 13.15 Palautekeskustelu koulutusharjoituksesta

13.30 - 15.15 Valistus ja media /poliisi/liikenneturva

15.30 - 16.15 Kurssipalaute ja lopetus

1. Vastaajan pelastuslaitos / yhteistyötaho (tämän kysymyksen vastauksia ei käytetä kyselyn vastausten yksilöintitarkoituksiin, vaan kyselyyn vastaamisen seurantaan ennen seminaaripäiviä)

Vastaajien määrä: 13

- Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
- Pohjanmaan Pelastuslaitos
- Helsingin pelastuslaitos
- Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos
- Lapin pelastuslaitos
- Kymenlaakson pelastuslaitos
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos / Tomi Pursiainen
- Varsinais-Suomen pelastuslaitos
- Satakunnan pelastuslaitos
- Etelä-Savon Pelastuslaitos
- Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
- Päijät-Häme
- Pirkanmaan pelastuslaitos

2. Päälystö, Sisäisen turvallisuuden perusteet 3op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	6	4	3	0	13	3,23
Opintojakson laajuus on sopiva	6	3	4	0	13	3,15
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	3	4	0	13	3,15
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	6	4	2	1	13	3,15
Yhteensä	24	14	13	1	52	3,17

3. Päälystö, Sisäisen turvallisuuden perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 9

- Turvallisuus-käsitteen monimuotoinen ymmärtäminen keskeistä
- Kurssin sisältöön voisi sisällyttää motivointia ja lähitunteja hieman enemmän. Peruste on arvomaailman ymmärtäminen (jos perusteet ei kunnossa miten ymmärtää kokonaisuutta).
Kontaktit sisäisen turvallisuuden yhteistyöviranomaisiin tulisi luoda jollain tavalla jo tässä vaiheessa.
- Päälystötutkimuksen osalta emme ole vielä käyneet asioita läpi, tarkennukset alkuvuodesta. Numerot eivät ole vielä oikeita!
- Paljon on asiaa opeteltavaksi 3 op kurssille.
- Tarvitaanko kaikkia aiheita, tuleeko kaikista pelastusjohtajia
- Aiheen käsittelyn tulisi olla ajankohtaisempaa
- Opintojakso saa melko suuren painoarvon, kun ajattelen keskimäärin päälystökurssilta valmistuvan työtehtäviä. Voisiko tätä kurssia suunnata osin sidosryhmäyhteistyöhön. (On toki pienenä osana Tuvi - kurssia)

Sidosryhmäyhteistyön taustalle tarvittaisiin tieto eri yhteistyötahojen tehtäväkentästä.

Liite 4 2 (21)

- erittäin laaja normaalille päällystöhenkilölle, vähäinenkin määrä lähiopetusta voisi avata tätä aihetta paremmin
- Kurssin sijoitus ensimmäiseksi kurssiksi koettiin vähemmän onnistuneeksi - sisällöltään koettiin isolta osin ennemminkin syventäviin opintoihin soveltuvaksi. Toteutuksen osalta kaivattiin enemmän lähiopetusta.

4. Päällystö, Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet 2op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	10	3	0	0	13	3,77
Opintojakson laajuus on sopiva	9	2	2	0	13	3,54
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	9	4	0	0	13	3,69
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	8	4	1	0	13	3,54
Yhteensä	36	13	3	0	52	3,63

5. Päällystö, Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet, kehittämistarpeet ? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 4

- Liian laaja sisältö opintopisteisiin nähden, esimerkiksi turvallisuuskulttuuria voisi avata laajemmin Kirjallisuus suppea
- Riskienarviointi, kuinka Suomi erottuu muista maista ja miksi, trendi? Turvallisuuskultturi- ja riskienhallintakäsitettä voisi avata (ei ole opintojakson rakenteessa). Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet osana pelastuslaitoksen uhkakuva-analyysiä / riskienhallintaa voisi avata jo tässä. Järjestelmien osaaminen (tulevaisuudessa mm. Varanto).
- Olisi syytä ottaa paremmin huomioon erilaiset lausuntoasiat
- Lisäisin ehkä tuntimäärää, mutta toisaalta antanee aika hyvän pintaraapaisun noihin asioihin.

6. Päällystö, Rakennustekniikka 2op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson laajuus on sopiva	4	5	4	0	13	3
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	7	0	0	13	3,46
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	6	7	0	0	13	3,46
Yhteensä	22	25	5	0	52	3,33

7. Päälystö, Rakennustekniikka, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 8

- Aihe olisi vaatinut laajempaa käsittelyä, yksi hyödyllisimpiä ja tärkeimpiä opintojaksoja
- CAD-sovelluksia tulisi opettaa.
1.6.2015 A2 muuttunut asetuspohjaisia ohjeita. Asetukset väestösuojista tulisi kuulua oppimateriaaliin. Kaavoitus- ja rakennuslupaprosessien tunteminen tulisi käsitellä jossain kohtaa laajemmin. Laajuttakin voisi kasvattaa niin, että osaavat oikeasti lukea piirustuksia ja kaavoja. Rakennusautomaatiojärjestelmät ja energiajärjestelmät (esim. aurinkopaneelit, tuulivoimalat, bioenergia).
- Opiskeltava materiaali suhteessa op on liian laaja, ei ehditä käymään, kuin pintapuolisesti asioita läpi.
- Rakennustekniikan rinnalla/lisäksi opintoihin olisi hyvä lisätä perustietoutta rakennushankkeesta prosessina ja siihen liittyvien vastuutahojen roolit. Esim. pääsuunnittelija, erityissuunnittelijat, rakennuttaja, rakentaja, vastaava mestari yms. Tuleeko jollakin opintojaksolla esille rakennusvalvonnan toimintatapa?
- Tuntuu pintaraapaisulta. Onko järkevää ottaa näin laajasti?
- Opetuksen tulisi olla syventävämpää
- Lisäisin tunteja. Yhtenä lisäyksenä sisältöihin olisi rakennusprosessin opetus. Kuinka rakentaminen tapahtuu. Kokonaiskuva.
- Kurssilla jonkin verran päällekkäisyyttä rakenteellisen paloturvallisuuden kurssin kanssa. Ehdotetaan väestönsuojia koskevien asioiden korvaamista sähkötekniikalla. Opintopistemäärä pienehkö sisältöön ja työmäärään nähden. Toivottiin numeroarviointia.

8. Päälystö, Rakenteellinen paloturvallisuus 6op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	9	4	0	0	13	3,69
Opintojakson laajuus on sopiva	8	4	1	0	13	3,54
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	7	6	0	0	13	3,54
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	8	5	0	0	13	3,62
Yhteensä	32	19	1	0	52	3,6

9. Päälystö, Rakenteellinen paloturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 5

- Yksi parhaita kursseja
- Korjausrakentamisen soveltavat asiat tulisi kuulua jatkokurssille jolloin olisi käsitystä enemmän uudisrakentamisesta. Myös korkean rakentamisen esitysvaatimukset tulisi huomioida. Säädöshierarkia rakentamisessa, maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen tunteminen. Pelastuslain asema.
- Opintojen laajuuden takia tarvittaisiin valinnaisena jatkokurssin (6op).

- Lisäisin tunteja. Rakenteellisen paloturvallisuuden ymmärtäminen luo osaltaan pohjaa pelastuslain 2 ja 3 lukujen valvonnalle.
- Suojaustason valinnasta enemmän tietoa.

10. Päälystö, Palotarkastuksen perusteet 6op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	5	6	2	0	13	3,23
Opintojakson laajuus on sopiva	7	5	1	0	13	3,46
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	2	7	4	0	13	2,85
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	4	7	2	0	13	3,15
Yhteensä	18	25	9	0	52	3,17

11. Päälystö, Palotarkastuksen perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 11

- Opintojaksosta pitäisi poistaa:
 - Onnettomuuspaikkatoiminta tutkintaa koskien ja palontutkinta muutenkin
 - Asuinrakennusten palotarkastus jo oe perusteissa tai muuten selkeästi suppeamassa roolissa

Työturvallisuus puuttuu kokonaan

Kirjallisuutta tulisi kehittää, olemassa olevia opinnäytetöitä pitäisi hyödyntää

- Vanhentunuutta kirjallisuutta.
 - Palotarkastuksen perusteissa tulisi käsitellä perusteita ei paljoa soveltavaa tietoa ATEX asioihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota.
 - Asiakirjoihin liittyvää juridikkaa tulisi käsitellä laajemmin.
 - Asiakirjavalvonta (ja muiden valvontatoimenpiteiden ideointi) tulisi käsitellä tarkemmin.

Omatoimisen varautumisen auditointimenetelmät tarkemmin.

Valvonnan suunnittelu.

Palontutkinta omaksi kokonaisuudeksi.

- Opintokokonaisuuden sisältö ei vastaa pelastuslaitosten tämän päivän käytäntöjä (omavalvonta ja auditointi). Opetus ei vastaa tämän päivän valvontakäynnin toteutusta (valvontasuunnitelma, kokonaisvaltainen palotarkastus)
- Osaamistarvetta
 - asiakkaan kohtaaminen
 - Pöytäkirjojen laadinta (tekstit)
 - pakkokeinojen käyttö
- Valvontasovellusten käyttöä olisi syytä harjoitella erityisesti kun tulevaisuudessa Varanto on käytössä kaikissa pelastuslaitoksissa.
- Omavalvontajärjestelmän sisällyttäminen perusteisiin?
Toimenpiteet, menettelytavat, eri viranomaisten vastuut yms. pelastuslain 42§:n mukaisissa muilta viranomaisilta tulleissa onnettomuusvaarailmoituksissa?
- Loistava yhdistelmä jos oppilas pääsee kesätöihin ja suorittamaan valvontaa!
- Lain tulkintaa enemmän
- Voi olla, että tässäkin olisi tuntien lisäyksen paikka. Toisaalta on vara ottaa jatkokurssi. Ydinosaamista.
- Omaehtoisen varautumisen, turvallisuuskulttuurin arviointia tarvitaan enemmän
- Kurssin sisältöä voisi kehittää teknisestä tarkastamisesta toiminnan tarkastamisen suuntaan.

12. Päälystö, Turvallisuusviestintä 6op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	10	3	0	0	13	3,77
Opintojakson laajuus on sopiva	8	3	2	0	13	3,46
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	6	6	0	1	13	3,31
Yhteensä	30	18	3	1	52	3,48

13. Päälystö, Turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Yleisötilaisuudet ja muut suuret tapahtumat ovat vain pieni osa pelastuslaitoksen turvallisuusviestintää, NouHätä-projekti aivan liian suuressa roolissa opintojaksolla
Opintojakso toteutui opettajan kontribuutiosta huolimatta
Opintojakson sisältö pitäisi saattaa tälle vuosituhannelle mm. jakomateriaalin osalta
Mm. sosiaalisen median käsittely puuttui kokonaan
- Keskittyy liikaa yhden tapahtuman läpiviemiseen ja suunnitteluun.
Turvallisuusviestintää tulisi miettiä ja ajatella kokonaisuutena informaation jakamisena sitä tarvitseville kokonaisuus tärkeä mutta yhteen tapahtumaan keskitytään liiaksi.
Nou Hätä -projektilla aivan liian suuri osuus (tuntimäärä) muiden osa-alueiden kustannuksella.
Pedagogiikka huomattavasti enemmän.
Messujärjestelyt
- Sosiaalinen media turvallisuusviestinnässä.
- Ehdottomasti pedagogiikkaa enemmän. Samat opit pätevät osin johtamisessa, osin sidosryhmäyhteistyössä jne.
- Opinnoissa olisi hyvä olla myös "korkeamman" tason koulutusten suunnittelua ja organisointia.
- Somen hyödyntäminen puuttuu opetussisällöstä

14. Päälystö, Riskienhallinta 5op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson laajuus on sopiva	5	5	3	0	13	3,15
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	5	2	0	13	3,31
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	6	5	2	0	13	3,31
Yhteensä	23	21	8	0	52	3,29

15. Päälystö, Riskienhallinta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Paikkatietoasioita pitäisi käsitellä laajemmin omana opintojaksonaan, olisi erittäin tärkeä asia pelastuslaitosten kannalta
Riskienhallinnan perusteet käsiteltiin erittäin puutteellisesti
Osa kirjallisuudesta yli 10 vuotta vanhaa, onko enää relevanttia?
Opintojaksosta puuttuu fokus, pitäisi keskittyä joko riskienhallintaan tai pelastustoimen riskianalyysiin. Nyt käsittely jää pintapuoliseksi molemmissa
- Pelastuslaitoksen riskienhallinta on kokonaisuus ei pelkästään Seveso kohteisiin , paloriskeihin, toimintavalmiuteen keskittyvä, mielestäni tulisi huomioida yritysmaailman mukana tuomat keinot myös pelastuslaitoksen riskienhallintaan (tapahtumien todennäköisyyksiä, sijoitettavia € ja mahdollisia vahinkoja sekä näistä johtuvia seurauksia).
Miten pelastustoimi edistää onnettomuusriskien hallintaa? Mitkä ovat onnettomuusriskienhallinnan työkaluja?
- Nimeksi sopisi paremmin riskienhallinnan perusteet.
 - Tarvittaisiin jatkokurssi
 - Riskienhallinnan osaaminen ei ole pelastuslaitoksilla lain hengen tasolla.
- Onko aiheita mahdollisesti liikaa suhteessa aikaan?
Tuntuu opit jäävän jonnekin Jyväskylän kohdalle.
Pitäisikö oppilailla olla mahdollisuus uusialle kurssi jos opit ovat unohtuneet.
- Opetuksen tulee olla syventävämpää.
- Ehkä lyhentäisin, koska ei ole kuitenkaan ydintehtäviä.

16. Päälystö, Paloturvallisuustekniikan perusteet 5op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	7	5	1	0	13	3,46
Opintojakson laajuus on sopiva	7	2	4	0	13	3,23
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	5	5	2	1	13	3,08
Yhteensä	25	18	8	1	52	3,29

17. Päälystö, Paloturvallisuustekniikan perusteet, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Toiminnallinen palomitoitus liian suuressa roolissa perustason opintojaksolla.
Otsikko ja tavoitteet eivät vastaa toisiaan
Opettajalla pitäisi olla käytännön työkokemusta tai mahdollisuus kouluttautua asiantuntijaksi opettamastaan aiheesta
Käytettävät ohjelmat ovat täysin vanhentuneita, käytössä ei ole FDS- ohjelmaa jota oikeasti työelämässä käytetään
- Eurocodin taustat (Magnusson/Thelandersson). CFD-simulointi kaksi-vyöhyke mallilla. Miksi CFAST?
Toiminnallisen palomitoituksen ymmärtämistä suunnittelutoimistojen näkökulmasta tulisi kehittää.
Tässä tulisi pyrkiä lähemmäs asiantuntija tasoa - vertaus vastaavaan opintosisältöön Ruotsissa.
- Osaamistarpeet muuttuvat kokoajan ja vaatii itse opiskelua ja syventymistä jos haluaa pysyä mukana työelämässä.
- Vähentäisin painotusta, koska ei ole kenttätöissä kovinkaan merkittävässä roolissa.
- Pitäisi olla eväitä ei niinkään suunnitella vaan kyseenalaistaa tehtyjä suunnitelmia ja niiden lähtötietoja.
Laajemmat ohjelmistot olisi syytä olla käytössä.
- Toiminnallisen palomitoituksen osuutta voisi vähentää pakollisella kurssilla ja siirtää pääosin jatkokurssille.
Kentällä toiminnallisen osaamista ei juurikaan tarvita.

18. Päälystö, Palotekniset laitteistot 3op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	9	4	0	0	13	3,69
Opintojakson laajuus on sopiva	9	1	3	0	13	3,46
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	8	4	1	0	13	3,54
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	8	5	0	0	13	3,62
Yhteensä	34	14	4	0	52	3,58

19. Päälystö, Palotekniset laitteistot, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Voisi keskittyä enemmän savunpoiston ja sammutusjärjestelmien osaamisen lisäämistä ja vähentää paloilmottimen, turvavalaistuksen osuutta. Näkemykseni mukaan sammutuslaitteistot ja savunpoistojärjestelyt kehittyvät voimakkaasti tulevaisuudessa.
Roolit tulee selkeyttää pelastusviranomaisen, tarkastuslaitos, rakennuksen omistaja.
- Osaamistarpeet muuttuvat kokoajan ja vaatii itse opiskelua ja syventymistä jos haluaa pysyä mukana työelämässä.
- Laitteiden osalta tuli koulutuksessa hyödyntää paloilmottimien osalta laitoksien keräämää Erhe-dataa.
- Riittääkö aika kaikkiin?
'Pitäisikö räätälöidä suppeemmaksi tarpeita vastaavaksi?
- Ainakin 3 op tarvitaan.
- Savunpoistojärjestelmien rooli on pieni.

20. Päälystö, Ympäristöturvallisuus 2op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	8	4	1	0	13	3,54
Opintojakson laajuus on sopiva	7	4	2	0	13	3,38
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	7	4	2	0	13	3,38
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	9	3	1	0	13	3,62
Yhteensä	31	15	6	0	52	3,48

21. Päälystö, Ympäristöturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 7

- Voisi olla laajempikin
- Kurssin tulisi keskittyä ymäristölainsäädäntöön pelastustoimen näkökulmasta ja yhteistyöviranomaisten vastuista/tehtävistä.
Tärkeää on myös pelastustoimen vastuut/toimet niin vahinkojen torjuajana kuin aiheuttajana.
Toiminnanharjoittajan rooli (joka on keskeinen) voisi tulla esille tavoitteissa.
Yhteistyö ja roolit ympäristöonnettomuudessa voisi käsitellä selkeämmin.
- Kentällä öljyntorjunnan osaaminen on vaativaa ja tyypillinen onnettomuus.
Oma öt -kurssi paikallaan 2 op.
- Tätä minulla ei ollut kykyä arvioida.
- Mikä on ÖT-rooli pelastuslaitoksissa. Meillä isossa roolissa ja mielestäni koulutus ja käytäntö eivät kohtaa.
Laivureita ja kansimiehiä joudumme itse kouluttamaan.
- Hjyvä.

- Osin päällikkäistä sam.pelin VAK kurssin kanssa. Opintopistemäärä ei vastannut työmäärää. Liite 4 10 (21)
Kemikaalivalvonnan kurssi tämän tilalle?

22. Päälystö, Palontutkinta 2op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	5	5	3	0	13	3,15
Opintojakson laajuus on sopiva	5	6	1	1	13	3,15
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	6	4	2	1	13	3,15
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	3	6	1	3	13	2,69
Yhteensä	19	21	7	5	52	3,04

23. Päälystö, Palontutkinta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 9

- Tavoitteet ristiriidassa: tutkintaryhmän jäsenen tehtävä ei ole vastata tutkintaryhmän koulutuksesta ja tutkinnan järjestämisestä laitoksella
Pelastustoiminnna kehittäminen puuttuu sisältönä kokonaan
Asiasisältö vanhentunutta eikä vastaa käytännön tilannetta kentällä
Suoritustavassa esitettyjä asioita ei käsitellä opetuksessa
Kirjallisuuslähteistä puuttuu ulkomainen alan keskeinen kirjallisuus, mm. NFPA 921 ja 1033
Laajuus riittämätön, pitäisi olla vähintään 5 opintopistettä sisältäen käytännön harjoituksia.
Opinnoissa pitäisi käsitellä palontutkinnan liittymistä pelastuslaitoksen toiminnan kehittämiseen
- Enemmän kansainvälistä materialia.
Palontutkinta tulisi keskittyä tilanteen aikaiseen havainnointiin sekä johtopäätelmiin. Lisäksi pelastuslaitoksen tekemän tutkinnan työkalujen antamiseen.
Yhteistyöhön poliisin kanssa.
Palontutkintatietojen hyödyntäminen.
- Kurssin nimi pitäisi olla Palontutkinna perusteet. On saatavilla hyvää täydennyskoulutusta poliisi AMK:ssa.
- Palontutkintaan laajempi näkökulma mukaan. Palontutkintaa pitäisi käsitellä myös tilastollisesta näkökulmasta, että opiskelija oppisi tekemään myös tilastollisia tarkasteluja sekä havainnoimaan ns. ilmiöitä. Pitkän aikavälin onnettomuussyiden kehitys yms. Ei pelkästään yhden onnettomuuden tutkinta ja sen analysointi.
- Palontutkintaa ja sen koulutusta tulisi kehittää nykyistä enemmän. Pelastusopistosta valmistuneiden tulee omata perustason osaaminen tutkinnan osa-alueista. Tämän lisäksi tulisi ymmärtää palontutkinta osana riskianalyyysiä ja toiminnan kehittämistä eli ns. onnettomuuksista oppimisena. Myöskin harjoitusalueella tapahtuvia demoja ja harjoituksia pitäisi lisätä, jotta oppilas ymmärtää palontutkinnan kulun ihan käytännössäkin. Kannattaisi kutsua laitoksista kokeneita palontutkijoita kertomaan aiheesta käytännön läheisesti. Palontutkinnan koulutus tulisi porrastaa ja samalla saattaa ihan pelastajatutkinnonkin tasolle. Pelastajan ja kessun on hyvä tietää tutkinnan perustavoitteen yhtäläillä kuin päälystönkin.
- Perusteita tarkemmin.

- Syventävä osuus parempi ja enemmän pelastustoimen näkökulmaa.
- Tarpeellinen. Tässä voisi olla yhtenä tärkeänä sisältönä palontutkinta-aineiston hyödyntäminen.
- Laajempikin voisi olla.

24. Päälystö, Turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu 6op (vaihtoehtoisesti valittava)

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson laajuus on sopiva	7	3	3	0	13	3,31
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	8	4	1	0	13	3,54
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	7	4	2	0	13	3,38
Yhteensä	28	17	7	0	52	3,4

25. Päälystö, Turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu (vaihtoehtoisesti valittava), kehittämistarpeet?

Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Tavoitteet erittäin laajat opintojakson laajuuteen nähden. Tavoitteissa liian suuri skaala käytännön tekemisen ja kehittämisen välillä.
Pelastussuunnitelman laadinta tulisi käsitellä pakollisissa opinnoissa
Toteutus ei vastannut tavoitteita, asioita jäi käsittelemättä
-
- Tätä minulla ei ollut kykyä arvioida.
- Miksi vaihtoehtoinen?
- Asia hyvä, laajuus kuitenkin suurehko. VRT palotarkastus tai rakenteellinen ?
- Kurssin teemoja ei vastavalmistunut juurikaan työssään tarvitse. Kurssin sisältö soveltuisi paremmin täydennyskoulutuksen puolelle.

26. Päälystö, Palotarkastuksen jatkokurssi 6op (vaihtoehtoisesti valittava)

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	7	6	0	0	13	3,54
Opintojakson laajuus on sopiva	7	4	2	0	13	3,38
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	8	5	0	0	13	3,62
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	7	4	2	0	13	3,38
Yhteensä	29	19	4	0	52	3,48

27. Päälylystö, Palotarkastuksen jatkokurssi (vaihtoehtoisesti valittava), kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 8

- Kaksi laajaa ja tarpeellista kurssia 5+6op yhdistetty yhdeksi 6op kurssiksi. Lienee liian laaja aihe uuteen laajuuteen?
Kaikkia aiheita ei mahdollista käsitellä kattavasti nykyisellä ajalla
- Tavoitteet hyvät mutta sisältö ei vastaa niihin.
- Teknisen osaamisen lisäksi tänään vaaditaan "kokonaisvaltaista palotarkastusta".
- Osaamistarvetta
 - asiakkaan kohtaaminen
 - Pöytäkirjojen laadinta (tekstit)
 - neuvominen (kehotus)/ korjausmääräykset/ pakkokeinojen käyttö ja valvontatyön vaikuttavuus
 - auditointi
 - erikoistumistarpeet kaipaisivat valinnaisia/ täydennyskursseja
- Pitäisikö onneettomuusien ehkäisy olla vuosikursseilla 1 ja kaksi, koska kolmannen jälkeen tulee operatiivinen toiminta. Hukkuvatko tiedot operatiiviseen toimintaan siirryttäessä, kun osaaminen häviää matkalla kuopiosta Poriin.
Pitäisikö olla palautusjärjestelmä/palaute järjestelmä jolla arvosanaa arvioidaan työnantajan toimesta. Tämän hetken trendiin pitää puuttua. Se on osaamattomuuden kulttuuri.
- Hyvä. Toisaalta voisiko pakollista olla 9 ja valinnaista 3 ? Ehkä kuitenkin näin.
- Entinen laajuus oli parempi, tämä on kuitenkin nimenomaan käytännön työelämään tarpeellinen kurssi
- Kurssin tulisi olla pakollinen!

28. Alipäälylystö, Riskien hallinta ja varautuminen 3op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	5	6	2	0	13	3,23
Opintojakson laajuus on sopiva	6	5	2	0	13	3,31
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	4	7	2	0	13	3,15
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	5	7	1	0	13	3,31
Yhteensä	20	25	7	0	52	3,25

29. Alipäällystö, Riskien hallinta ja varautuminen, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 8

- Fokus pelastuslaitoksen varautumiseen
Onko liian laaja opintopisteisiin nähden?
- Palotutkinta voisi tulla esille jo tässä (onnettomuuksien tilastointi PRONTOon).
Onnettomuus- ja palotutkintatietojen hyödyntäminen (ymmärtäisivät miksi kerätään).
- Sisältö on laaja opintopisteisiin nähden. Mihinkään ei ehditä syventyä vaan jää pintapuoliseksi. Pitäisikö tietojärjestelmistä olla oma kurssi, jossa on myös mahdollisuus harjoitella niiden käyttöä? Jatkossa myös palotarkastusohjelmiston (Varanto) käytännön harjoittelua. Tietojärjestelmäkurssi voisi sisältää myös sosiaalisen median käyttöä ja esitystekniikkaa.
- Työuran alussa operatiivissä tehtävissä olevien valvontatyö pitäisi olla painottunut operatiivisiin palotarkastuksiin ja uran edetessä täydennyskoulutuksella valvontatyön valmiutta myös muuhun lisättäisiin. Tavoitteena mahdollistaa työntekijän siirtyminen 55 vuotiaan valvontatyöhön. Tämä pitäisi huomioida koulutus suunnittelussa.
- "Kunnan valmiussuunnittelun yleisen osanmalli ja ohje sen käyttöön" ei ole relevanttia materiaalia alipäällystölle. Myös Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa -ohje on vanhentunut (uutta ei toki ole saatavilla). Lyhyesti voi käydä pelastuslaitoksen roolin kuntien varautumisessa läpi, mutta valmistuvilla pitäisi olla osaamista pelastuslaitosten 2010-luvun varautumisesta ja esimerkiksi valmiuden kohottamisen kriteereistä sekä oman toiminnan turvaamisen järjestelyistä. Myös VAP lainsäädäntö olisi hyvä tässä käydä läpi.
- Onko aihe liian laaja suhteessa opintopisteisiin. Pitäisikö esimiehen tuntea pelastuslaki kokonaisuudessaan?
- Pienentäisin tämän tuntikehystä, suhteessa kahteen seuraavaan opintojaksoon.
- Isossa pelastuslaitoksessa osaamista ei tässä laajuudessa juurikaan tarvita.

30. Alipäällystö, Rakennusten paloturvallisuus 5op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	9	3	1	0	13	3,62
Opintojakson laajuus on sopiva	8	3	2	0	13	3,46
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	8	4	1	0	13	3,54
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	9	4	0	0	13	3,69
Yhteensä	34	14	4	0	52	3,58

31. Alipäällystö, Rakennusten paloturvallisuus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 7

- Väestönsuoja-asiat selkeästi pienempään rooliin.
Fokus pelastustoimintaan liittyviin näkökulmiin
Huikea laajuus opintopisteisiin nähden
- Rakennusautomaatiojärjestelmän tuteminen.
Energiajärjestelmät kattavammin (aurinkopaneelit, tuulivoimalat, bioenergia ym.).
Maatilat.
Rakennuspiirustukset käytännössä.
- Tavoitteena on peruspalotarkastuksessa vaadittava osaamistaso.
Lähiopetusta ja harjoittelua voisi olla enemmän. Asioiden yhteenliittäminen operatiivisen toiminnan kanssa.
- Työuran alussa operatiivissä tehtävissä olevien valvontatyö pitäisi olla painottunut operatiivisiin palotarkastuksiin ja uran edetessä täydennyskoulutuksella valvontatyön valmiutta myös muuhun lisättäisiin.
Tavoitteena mahdollistaa työntekijän siirtyminen 55 vuotiaan valvontatyöhön. Tämä pitäisi huomioida koulutussuunnittelussa.
- Liian laaja, jää pintaraapaisuksi. Onko vss painopiste kohdillaan? Pitäisikö panostaa syvällisemmin todellisiin haasteisiin. Vieläkin valmistuu esimiehiä, joita ei onnettomuuksien ehkäisy kiinnosta
- Laajuus hyvä.
- Kurssi antaa hyvää pohjaa operatiiviselle toiminnalle. Kaikkea osaamista vaativia valvontatehtäviä ei esimiestasolla käytännössä ole (isossa laitoksessa). Valvontatehtävien osalta voisi keskittyä asuinrakennuksiin ja operatiiviseen palotarkastukseen.

32. Alipäällystö, Valvonta ja turvallisuusviestintä 6op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	4	6	3	0	13	3,08
Opintojakson laajuus on sopiva	5	4	4	0	13	3,08
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	4	6	3	0	13	3,08
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	5	5	3	0	13	3,15
Yhteensä	18	21	13	0	52	3,1

33. Alipäällystö, Valvonta ja turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 9

- Palontutkinta ei liity aiheeseen, pitäisi olla oma opintojakso
Pientalojen palotarkastus ei enää ajankohtainen aihe pelastuslaitoksilla
Vanhat lähteet palontutkinnasta ja muistakin aiheista
Luennoitsijoiden osaaminen?
- Valvonnan ja turvallisuusviestinnän suhde pelastuslaitoksen uhkakuvaanlyysiin ja riskienhallintaan.
Palvelutasopäätös, valvontasuunnitelma ja turvallisuusviestintäsuunnitelma.
- Tavoitteena on johtaminen yksikkötasolla, peruspalotarkastajan tietotaito, miehistön motivointi ja omavalvonnan perusteet. Ymmärrys yritysturvallisuuden ja riskienhallinnan perusteista, ymmärrys viranomaistoiminnasta (vastuut ja velvollisuudet), pelastussuunnitelman perusteet.
Turvallisuusviestinnässä laajempien kokonaisuuksien suunnittelu ja hallinta ja käytännön toteutus.
Vaativampien kohderyhmien koulutuksen suunnittelu ja käytännön toteutus.
- Omavalvonta ja auditointi (kokonaisvaltainen palotarkastus) on tämän päivän toimintaa.
- Turvallisuusviestintä osaamista ominaisuuksia pitäisi pääsykokeissa korostaa enemmän. Tarvitsemme henkilöitä jotka ovat luontaisesti kiinnostuneita turvallisuusviestinnästä. Tavoitteena mahdollistaa työntekijän siirtyminen 55 vuotiaan valvontatyöhön. Tämä pitäisi huomioida koulutussuunnittelussa.
- Missä on riskiperusteinen valvonta? Pitäisi pyrkiä kertomaan valvonnan vaikuttavuudesta ja samalla muokata asenteita. Jonkin asteinen aivopesu onnettomuuksien ehkäisyn suhteen olisi paikallaan.
Kaikista koulutuksista puuttui ohjelman käyttö. Se saisi olla ohjelmassa.
Mikä on onnettomuuksien ehkäisyn opintopisteiden suhde muihin aineisiin. Voisiko esim kielissä yhdistää jotain aihealueita. Saataisiin kaksi kärpäästä yhdellä iskulla.
- Pelastajan tutkinto antaa valmiudet, liian paljon vanhan kertausta.
- Laajuus hyvä. Tähän lisäisin selkeästi pedagogiikkaa. Opettamisen opettamista.
- Kurssin sisältö ei kohtaa alipäällystön tehtäviä - liian samansisältöinen pelastajakurssin oppisisällön kanssa.

34. Pelastajat, Turvallisuusviestintä 4,5 op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	8	5	0	0	13	3,62
Opintojakson laajuus on sopiva	9	3	1	0	13	3,62
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	7	6	0	0	13	3,54
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	8	5	0	0	13	3,62
Yhteensä	32	19	1	0	52	3,6

35. Pelastajat, Turvallisuusviestintä, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 6

- Nykyaikaiset termit käyttöön, kentällä puhutaan turvallisuusviestinnästä, ei valistuksesta VPK-koulutus ja koulutusjärjestelmä ei liity aiheeseen?
Lähde vuodelta 1985, miksi?
- -
- Turvallisuusviestinnän tavoite ei voi olla ensisijaisesti julkikuvan rakentaminen; se tulee toivottavasti kaupanpäälle.
Arvojen, asenteen ja motivaation sisäistäminen turvallisuusviestijäksi, oman esimerkin merkityksen ymmärtäminen.
Pakolliset koulutusharjoitukset erilaisista, eri kohderyhmien turvallisuuskoulutuksista.
Mediaosaamisen lainalaisuudet ja toiminta somessa; uhat ja mahdollisuudet
- Turvallisuusviestintä osaamista ominaisuuksia pitäisi pääsykokeissa korostaa enemmän. Tarvitsemme henkilöitä jotka ovat luontaisesti kiinnostuneita turvallisuusviestinnästä. Tavoitteena mahdollistaa työntekijän siirtyminen 55 vuotiaan valvontatyöhön. Tämä pitäisi huomioida koulutussuunnittelussa.
- Puuttuu arkirealismia, miksi opit hukkuvat matkalla Poriin. Onko tosiaan pelastajan tarve tehdä lehdistötiedote. Miten ja missä pelastaja tekee koulutussuunnitelman. Meillä ei kuulu tehtävä kuvaan.
- Pedagogiikkaa. Eri-ikäisten erityispiirteiden huomioimista. Ikä-ihmisten, lasten kanssa toimiminen. Jaakkolan Kouluttajan opas voi olla jo hieman yli behavioristinen opus hyödynnettäväksi? Ei kuitenkaan huono.

36. Pelastajat, Rakennusten turvallisuus ja valvonta 6,5 op

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Opintojakson tavoitteet ovat oikeat suhteessa kentällä vaadittavaan osaamiseen	6	6	1	0	13	3,38
Opintojakson laajuus on sopiva	7	3	3	0	13	3,31
Opintojakson sisältöalueet vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	5	7	1	0	13	3,31
Opintojakson toteutus vastaa osaamistarpeita	7	5	1	0	13	3,46
Yhteensä	25	21	6	0	52	3,37

37. Pelastajat, Rakennusten turvallisuus ja valvonta, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 8

- Tavoite pitäisi pystyä tiivistämään yhteen sivuun
Väestönsuojeluasiat erittäin pieneen rooliin
Palontutkinta omaksi opintojaksoksi
Asuinrakennusten palotarkastuksia tehdään nykyisin erittäin vähän
Laajuus sisältöön nähden huikea
Lainsäädäntö ja lupamenettelyt eivät ole tarpeellisia pelastajalle
- Asiakirjavalvonta, eli omavalvontatoimenpiteet.
- Nyk. opintopisteet eivät riitä alkuunkaan ops. tavoitteisiin vrt. rakennusmestarin tutkinto, opiskellaanko rak.suunnittelijaksi

Rakennusten turvallisuus ja valvonta- jakson tulee antaa valmiudet asuintalon palotarkastukseen.

Rakenteellisen sekä teknisen turvallisuuden rinnalle tulisi saada toiminnan turvallisuus. Vuorovaikutustaitojen sekä asiakaspalvelun harjoittelu.

Henkilökohtainen palotarkastusharjoittelu pakolliseksi

- Omavalvonta ja auditointi (kokonaisvaltainen palotarkastus) on tämän päivän toimintaa.
- Työuran alussa operatiivissa tehtävissä olevien valvontatyö pitäisi olla painottunut operatiivisiin palotarkastuksiin ja uran edetessä täydennyskoulutuksella valvontatyön valmiutta myös muuhun lisättäisiin. Tavoitteena mahdollistaa työntekijän siirtyminen 55 vuotiaan valvontatyöhön. Tämä pitäisi huomioida koulutus suunnittelussa.
- Mihin pelastaja tarvitsee kaavoitusta tai rakennuspiirustusten hallintaa. Tällä pintaraapaisu on vain yleissivistävä vaikutus. Pitäisi olla pelastuslain tuntemus, sekä ymmärrys hallintoasioissa. Onko väestönsuoja jotenkin erityisasemaassa kun sitä tuntuu olevan kaikissa koulutuksissa reilusti, mutta käytännössä meilläkin kaikkeista huonoiten hoidettu. Onko osaaminen hävinnyt ja tarvitaanko koulutusta näin laajasti jos ollenkaan. Turvallisuuskulttuuri tuntuu puuttuvan kaikista koulutuksista tai on pienellä merkityksellä. Hallinnosta ei sanaakaan. Asenteita ja sosiaalisia taitoja pitäisi muokata enemmän.
- Sisältö on laaja. Jotakin pitäisi karsia. Väestönsuojat ? Palontutkinta ?
- Valvontatehtävien osalta laajuus on selvästi suurempikin kuin kentän tarve, mutta toisaalta antaa valmiuksia operatiivisen toiminnan kannalta. Pienkohteiden valvonnan siirtyminen yhä laajemmin omavalvontaan tulisi huomioida. Valvontatehtävien vaativuuden osalta riittäisi asuinrakennukset (pientalot-kerrostalot).

38. Pelastusopiston vuosittain toteutettava täydennyskoulutus

Vastaajien määrä: 13

	4 Täysin samaa mieltä	3 Osittain samaa mieltä	2 Osittain eri mieltä	1 Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Pelastusopiston nykyinen täydennyskoulutustarjonta vastaa kentällä vaadittavaa onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittämistarvetta	3	4	6	0	13	2,77
Täydennyskoulutustarjontaa on riittävästi suhteessa kentän tarpeisiin	3	5	5	0	13	2,85
Täydennyskoulutus on sopivasti sijoitettu eri vuodenaikoihin huomioiden lomakaudet yms.	8	4	1	0	13	3,54
Täydennyskoulutusten sisällöt vastaavat kentällä vaadittavaa osaamista	3	6	4	0	13	2,92
Yhteensä	17	19	16	0	52	3,02

39. Onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutus, kehittämistarpeet? Mikäli vastasit edellisiin kysymyksiin jotakin muuta kuin arvon 4 (täysin samaa mieltä), vastaa tähän oman pelastuslaitoksenne arvio, kommentit ja kehittämistarpeet ko. osa-alueesta.

Vastaajien määrä: 12

- Säännöllinen paikkatietotäydennyskoulutus puuttuu kokonaan
Palontutinnan täydennyskoulutukset peruuntuvat, sisältö ei päivity
Toiminnallisesta palomitoituksesta ei täydennyskoulutusta
Kesäkuu huono aika täydennyskoulutukselle
Osa kursseista kalliita sisältöön nähden
- Kurssit liian lyhyksi
Pelastusviranomaistehtävät toiminnallisessa palomitoituksessa olisi tarpeellinen aihe.
Perehdytys/peruskoulutus alan ulkopuolelta tulleille.
- OE toiminnan kehittäminen ei toteudu kurssitarjonnassa. Syventäviä kursseja ei ole. Täydennyskoulutus keskittyy edelleen perustason sisältöihin. Turvallisuusajattelun laajentaminen; viestintä (some) ja tulevaisuuden turvallisuusuhat sekä vuorovaikutustaidot ja asiakaspalvelu.
- Pienkohteiden valvontakurssille emme näe käyttöä.
Tilalle "haastavien kohteiden valvontakurssi" (suurteollisuus, hoitolaitokset jne..)
- Koulutussuunnittelun tavoitteena pitää olla työntekijän koko työura. Korkeaan eläkeikään pitäisi hakea ratkaisua kehittämällä pelastajan ja esimiehen työuraa. Tällöin koulutussuunnittelu ja pelastuslaitoksien tarpeet nousevat esiin. Eli koulutuksen perusteellista uudistamista tarvitaan korkean eläkeiän takia tavoitteena mahdollistaa siirtyminen turvallisuuspalvelut töihin yli 55-vuotiaana.
- Peruskoulutusta on hyvin, ajankohtaista asiaa ja pidempään alalla olleille suunnattua koulutusta ei ole riittävästi.
- Ikävä kyllä kurssitarjonta ei ole ollut riittävän houkuttelevaa, että henkilöstöä kannattaa opistolle lähettää. Laitos on hoitanut koulutukset sisäisesti ja nopeasti tarpeen mukaan. Koulutusten järjestäminen omissa tiloissa on kustannustehokkaampaa, kuin henkilöstön lähettäminen opistolle. Ehkä opiston kannattaisi jalkautua kentälle ja tarjota kursseja pelastuslaitoksille. Tällöin kurssia voi hieman räätälöidäkin eri laitoksen tarpeiden mukaisesti. Lisäksi opiston tulisi kehittää verkko-opinto alusta (laajempi kuin Moodle), jolla omatoiminen kurssiopiskelu on mahdollista. Tällöin voidaan luoda porrastettu opiskelujärjestelmä, jossa olisi eri vaatimukset oppilaan

osaamistason mukaisesti. Tämä asettaisi mielekkäitä tavoitteita opiskelijalle ja samalla osaamisen taso toiminnassa parantuisi sekä vaikuttavuus paranisi. Meillä on eri osaamistasoisia henkilöitä töissä, yksi ja saman sisältöinen kurssi ei tällöin tue työssäoppimisen tavoitteita eikä liiemmin motivoi jo osaamisessa pidemmälle ehtineitä.

- Tiivistettynä kaikista toivoisin seuraavaa:
Turvallisuuskulttuuri
Sosiaaliset taidot
Preppauskurssit jos opit kadonneet
Pelastuslain tunteminen
Asenne koulutusta aivopesu onnettomuuksien ehkäisyyn
Merlot eli ohjelmisto koulutusta
Yleisesti luovuttaisiin pintaraapaisuista ja keskityttäisiin tarpeellisiin aiheisiin syventävästi ns. ammattillisesti koulutuksiin.
Opiskelumuotoja tulisi laajentaa ja pelastuslaitoksia sitouttaa kertomaan tarpeet.
Tiedon vaihtoa oppilaitoksen ja työnantajan välille enemmän.
Työnjohdollisia ja työnjohtamista pitää opettaa myös normaaliolissa. Sitä kun on paljon enemmän kuin operatiivista johtamista.
Nämä samat kommentit koskevat kaikkia koulutuksia eli 40, 41 ja 42 kuin perusopetusta.
- Koulutuspäivän hinta alkaa olla liian korkea.
Vastuunjako öljyntorjunnassa, ympäristöviranomaisen vastuu sekä paikalliset tavat.
- Saattaisin tuumata joidenkin perusopetuksessa olevien asioiden ainakin osittain siirtämistä täydennyskoulutukseen. Esimerkiksi merkittävän osan paloturvallisuustekniikan perusteista ?
- Peruskursseista pitäisi jo päästä eteenpäin, uusia aihealueita pitäisi saada ohjelmaan. Päälystökoulutuksen käyneille valvontatehtäviä tekeville ei ole mitään tarjolla, ovat jo oheiset kurssit suorittaneet.
- Kentällä olisi nähdäksemme tarvetta "palotarkastuksen (valvontatoiminnan) peruskurssille", koska palotarkastajan tehtäviin näytetään joutuvan edelleen rekrytoimaan pelastusalan koulutusta vailla olevia henkilöitä. Pienkohteiden valvonta -kurssia voisi ehkä kehittää tähän suuntaan. Kurssisisällön osalta kaivattaisiin ehkä selvemmin panostusta pelastuslain mukaiseen valvontaan - nyt painotus vaikuttaisi olevan teknisessä tarkastamisessa.
Kurssien osalta aikataulutus on aina haasteellinen, kun tarpeet tulevat pitkin vuotta - valvonnan peruskurssi ja eriyiskohteiden valvonnan kurssi voisivat ehkä olla tarjolla 2xvuodessa, jos oppilasmäärät suinkin antaisivat tähän mahdollisuutta. Olisikohan jonkintasoinen etäkurssikin mahdollinen?

40. Amk-Palopäälystötutkinnon OE-opetus vs. täydennyskoulutus?

Vastaajien määrä: 13

- Opinnoista ei voi käytännössä poistaa mitään. Täydennyskoulutusta tulisi olla saatavilla kaikista aihealueista säännöllisesti.
Täydennyskoulutusta pitäisi olla saatavilla niin että pelastusosalalle muualta kuin Pelastusopistolta tuleva työntekijä pystyttäisiin perehdyttämään pelastustoimen asioihin.
Pientalojen palotarkastukseen liittyvää koulutusta voisi vähentää.
- Nykyinen tai oikeistaan tämän kehittämistyön jälkeinen opintokokonaisuus edustaa minimitasoa.
Syventäviä opintoja tulisi olla mahdollista tehdä useimmissä osakokonaisuuksissa.
Täydennyskoulutus määrävällein - esim joka 5:s vuosi koko opintokokonaisuudesta.
- Tutkinnosta: OE työn kokonaisuuden ymmärtäminen.
Vaativien kohteiden palotarkastusosaaminen.
Valvonta- ja turvallisuusviestinnän suunnittelu ja johtaminen.
Omavalvontatoiminnan ymmärtäminen
Täydennyskoulutuksesta: Valvonnan ja turvallisuusviestinnän suunnittelu ja johtamisen osaaminen aluetasolla.
Valmiudet paikalliseen turvallisuussuunnitteluun ja alueellisen riskienhallintatyön toteuttamiseen sekä turvallisuuskulttuurin kehittämiseen
Omavalvonta-ajattelun edistäminen ja kehittäminen omassa organisaatiossa

- Nykyinen hyvä minimi.
- Nykyinen taso on hyvä, valinnaiskursseja jotka voisivat olla yhteisiä täydennyskoulutuksen kanssa lisää.
- -
- -
- -
- -kohta 39
- Yhteisharjoitukset muiden kurssien kanssa (loppusota).
- En vähentäisi nykyisestä jos opintojaksojen määrää ja laajuutta ajatellaan. Uusia painotuksia kylläkin.
- Kemikaalit ja räjähteet ovat nykyään useissa laitoksissa erikoistehtäviä, ne voisi suurelta osin jättää täydennyskoulutukseen.
- Toiminnallinen palomitoitus (aivan perusteita lukuunottamatta) ja turvallisuusjohtaminen voisivat olla täydennyskoulutuksen puolella. Kemikaalivalvonnan perusteet taas saisi olla tutkinto-opetuksessa.

41. Alipäällystötutkinnon OE-opetus vs. täydennyskoulutus?

Vastaajien määrä: 13

- -
- Nykyinen tai oikeistaan tämän kehittämistyön jälkeinen opintokokonaisuus edustaa minimitasoa. Syventäviä opintoja tulisi olla mahdollista tehdä useimmissä osakokonaisuuksissa. Täydennyskoulutus määrävälein - esim joka 5:s vuosi koko opintokokonaisuudesta.
- Tutkinnosta: Perusvalmius OE työn johtamiseen yksikkötasolla, miehistön motivoinnin menetelmät ja keinot. Perustason palotarkastajan tietotaito ja omavalvonnan perusteet
Täydennyskoulutus: Valmiudet osallistua viranomaisyhteistyöhön ja verkottumisen merkityksen ymmärtäminen. Valvonnan erityiskysymykset ja sisällöt ja syventävä osaaminen lähentyen AMK-tasoa
- Nykyinen hyvä minimi.
- Täydennyskoulutus työuran takia pakolliseksi tavoitteena mahdollistaa siirtyminen turvallisuuspalvelut töihin yli 55-vuotiaana.
- -
- -
- -
- -kohta 39
- Vähän suoraan ap-kurssilaisille.
- En vähentäisi nykyisestä jos opintojaksojen määrää ja laajuutta ajatellaan. Uusia painotuksia kylläkin. Asennepuoleen tunteja.
- En osaa sanoa.
- Erityiskohteiden palotarkastuksessa ei ole tarpeen mennä kovin syvälle tutkinto-opetuksessa. Painopiste voisi olla operatiivisessa palotarkastuksessa.

42. Pelastajatutkinnon OE-opetus vs. täydenniskoulutus?

Vastaajien määrä: 13

-
-
- Nykyinen tai oikeistaan tämän kehittämistyön jälkeinen opintokokonaisuus edustaa minimitasoa. Syventäviä opintoja tulisi olla mahdollista tehdä useimmissä osakokonaisuuksissa. Täydenniskoulutus määrävällein - esim joka 5:s vuosi koko opintokokonaisuudesta.
- Tutkinnosta: Perusvalmius OE työhön ja sen ymmärtäminen pelastustoimen tehtävänä; arvot, asenne ja motivaatio. Painotus OE:n käytännöntehtäviin asiakaspalvelun ja vuorovaikutustaitojen harjoitusten kautta. Asuintalon palotarkastuksen tietotaito. Pakollinen työssäoppimisjakso kesällä. Täydenniskoulutuksessa: syventävää teoriaa perustason palotarkastajan osaamista kohti sekä ammattimaisen turvallisuuskouluttajan osaaminen
- Nykyinen hyvä minimi.
- Täydenniskoulutus työuran takia pakolliseksi tavoitteena mahdollistaa siirtyminen turvallisuuspalvelut töihin yli 55-vuotiaana.
-
-
-
-
- - kohta 39
- Pelastajille suunnattava koulutus tulis olla enemmän kouluttajakoulutusta.
- En vähentäisi nykyisestä jos opintojaksojen määrää ja laajuutta ajatellaan. Uusia painotuksia kylläkin. Asennepuoleen tunteja.
- En osaa sanoa.
- Erityiskohteiden palotarkastusta ei tarvita tutkinto-opetuksessa kovinkaan suuressa laajuudessa. Opetuksessa tulee kuitenkin käydä läpi perusteita siinä määrin, että oppilailla on käsitys onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteista ja perusteista sekä pelastuslaitosten tekemästä valvontatyöstä.

21.8.2015

Päällystökoulutusyksikkö / Onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimi

Jakelu: SM/PEO, pelastusjohtajat, Turvallisuuspalvelut, Kuntaliitto, SPEK, SPPL, PeO johto ja PeO/OE-tiimi

**Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025 –hanke
PELASTUSLAITOSTEN SEMINAARIPÄIVÄT 28. - 29.10.2015**

Pelastusopiston Päällystökoulutusyksikön onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimissä on käynnistetty kehittämishanke: "Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025". Hanke toteutuu vanhempi opettaja Jani Jämsän YAMK-opinnäytetyönä, osana hänen jatko-opintojaan syksyn 2015 ja kevään 2016 aikana.

Tiedotimme hankkeestamme sähköpostitse jo aiemmin, kesäkuussa tällä samalla jakelulla. Hankkeeseen liittyvän opinnäytetyön tutkimussuunnitelma ja sen kooste olivat silloin jakelussa sähköpostin liitteenä.

Pelastusalan kentän osallistamiseksi tähän yhteiseen hankkeeseemme, Pelastusopiston Päällystökoulutusyksikön onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimi järjestää 2-päiväisen seminaarin aiheesta **Pelastusopistolla viikolla 44, ke-to 28. - 29.10.2015.**

Kutsumme ko. tilaisuuteen pelastuslaitoksilta yhden henkilön/pelastuslaitos (Turvallisuuspalvelut-ryhmän edustaja tai varahenkilö) ja tämän viestin jakelussa olevilta muilta yhteistyötahoiltamme 1 hlö/taho.

Pelastusopisto kustantaa seminaaripäivien kahvit ja lounaat. Lähettävä taho vastaa edustajansa matka- ja majoituskuluista. Majoitus on mahdollista varata Pelastusopiston kurssihotellista hintaan 63,80 €/vrk/hlö (sisältää Amican aamiaisen ja Alv:n).

Ilmoittautumiset seminaariin sähköpostiviestin mukana olleen ilmoittautumislinkin kautta **30.9.2015 mennessä**. Mainitse ilmoittautuessasi, varaatko majoituksen Pelastusopistolta sekä mahdolliset ruoka-ainerajoitteet. Mikäli varaat majoituksen Pelastusopistolta, ilmoita myös majoituksen laskutustiedot. Myös korttimaksu opintotoimistoon on mahdollinen.

Tämän kutsun mukana sähköpostin liitetiedostoina lähetämme Teille myös ennakkotehtävät pohdittavaksi onnettomuuksien ehkäisyn aihealueen opetuksemme kehittämiseen liittyen. Liitteisiin on koostettu ammattitutkinnoittain viimeisimmistä opetussuunnitelmistamme onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvien opintojaksojen kuvaukset ja tavoitteet sekä viimeisimpien toteutusten toteutussuunnitelmat.

Tavoitteena on, että ennakkotehtävien avulla pohditte jo etukäteen ja vastaatte sen pohjalta oman tahonne yhteisen näkemyksen **viestin liitteenä olevaan kyselyyn 30.9.2015 mennessä**. Seminaarissa käymme vastauksia yhdessä läpi tiiviisti aihealueittain eri tutkinnoissa ja tarkennamme yhdessä kehittämistarpeet.

Suuri kiitos jo etukäteen Teille kaikille panoksestanne yhteisen asian puolesta.

Tervetuloa Pelastusopistolle!

Mervi Parviainen
Rehtori

Heli Kurkko
Yksikön päällikkö

Ismo Kärkkäinen
OE-tiimi

Jani Jämsä
OE-tiimi

PELASTUSOPISTO

Pelastuslaitosten seminaari OE-opetuksen kehittämiseksi

28.-29.10.2015

Itkonen Ilkka
Jäntti Jarkko
Keijonen Ari
Kopra Pauliina
Laaksonen Veli-Pekka
Leppälä Jouni
Mutikainen Pekka
Oksanen Marjo
Rantala Timo
Saine-Kottonen Annukka
Silmäri Jyri
Turunen Jari
Viljanen Mika
Häyrinen Jarkko

ilkka.itkonen@kuopio.fi
jarkko.jantti@jkl.fi
ari.keijonen@spl.fi
pauliina.kopra@espoo.fi
veli-pekka.laaksonen@satapelastus.fi
jouni.leppala@kokkola.fi
pekka.mutikainen@tampere.fi
marjo.oksanen@phpela.fi
timo.rantala@lapinpelastuslaitos.fi
annukka.saine-kottonen@hel.fi
jyri.silmari@espl.fi
jari.turunen@pkpelastuslaitos.fi
mika.viljanen@turku.fi
jarkko.hayrinen@intermin.fi

Pohjois-Savon pelastuslaitos
Keski-Suomen pelastuslaitos
Suomen Palopäällystöliitto
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
Satakunnan pelastuslaitos
Keski-P-maan ja P-saaren alueen pel.lts
Pirkanmaan pelastuslaitos
Päijät-Hämeen pelastuslaitos
Lapin liitto/ Lapin pelastuslaitos
Helsingin kaupungin pelastuslaitos
Etelä-Savon Pelastuslaitos
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
Varsinais-Suomen pelastuslaitos
SM / Pelastusosasto

EI PÄÄSSYT

9.10.2015 (JJäm)

Päällystökoulutusyksikkö
Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi

Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025 PELASTUSLAITOSTEN SEMINAARIPÄIVÄT 28. - 29.10.2015

Seminaariin liittyvä ennakkomateriaali ja opetuksen kehittämiskysely on toimitettu etukäteen 21.8.2015.
Pelastusopisto kustantaa seminaaripäivien ohjelmassa olevat kahvit ja lounaat.
Lähettävä taho vastaa edustajansa matka- ja majoituskuluista. Pukeutumiskoodi vapaa.

AIKA	SISÄLTÖ	Vastuuhenkilö(t)
Keskiviikko 28.10.2015		
	Tila: Luokat F117-1 ja F117-2	
8.15 - 8.30	Pelastusopiston turvainfo (Jani Jämsä) Seminaaripäivien avaus ja tavoitteet	Koulutusjohtaja Minna Hirvonen, PeO
8.30- 9.45	Sisäinen turvallisuus, onnettomuuksien ehkäisyn perusteet ja riskienhallinta Alipäällystö – Päällystö	Jani Jämsä Pertti Miettinen, Matti Hurula (Jussi Korhonen)
9.45 - 10.15	<i>Kahvitauko</i>	PeO tarjoaa
10.15 - 12.00	Rakennustekniikka ja rakenteellinen paloturvallisuus Pelastajat - Alipäällystö – Päällystö	Jani Jämsä Ismo Kärkkäinen Ari Mustonen
12.00 – 12.45	<i>Lounastauko</i>	PeO tarjoaa
12.45 – 14.15	Palotekniset laitteet Pelastajat - Alipäällystö – Päällystö	Jani Jämsä Timo Lopenen Ari Mustonen
14.15 - 14.45	<i>Kahvitauko</i>	PeO tarjoaa
14.45- 16.15	Valvonta ja palotarkastus Pelastajat - Alipäällystö - Päällystö	Jani Jämsä Ismo Kärkkäinen Ari Mustonen

9.10.2015 (JJäm)

Torstai 29.10.2015	SISÄLTÖ	Vastuuhenkilö(t)
8.15- 9.45	Palontutkinta Pelastajat - Alipäällystö – Päälystö	Jani Jämsä Timo Loponen Ari Mustonen Ismo Kärkkäinen
9.45 - 10.15	<i>Kahvitauko</i>	PeO tarjoaa
10.15 - 12.00	Paloturvallisuustekniikka Päälystö Valinnaiset jatkokurssit / Päälystö Turvallisuusjohtaminen ja –suunnittelu Palotarkastuksen jatkokurssi Päälystö	Jani Jämsä Kimmo Vähäkoski Matti Hurula Iikka Kaarakainen Ismo Kärkkäinen
12.00 – 12.45	<i>Lounastauko</i>	PeO tarjoaa
12.45 – 14.15	Turvallisuusviestintä Pelastajat - Alipäällystö – Päälystö	Jani Jämsä Iikka Kaarakainen
14.15 - 14.35	<i>Kahvitauko</i>	PeO tarjoaa
14.35- 16.05	Onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutus Pelastajat - Alipäällystö – Päälystö Muut toimijat	Jani Jämsä Koko OE-tiimi
16.05 – 16.15	Päivien yhteenveto ja hankkeen jatkosuunnitelma	Jani Jämsä Koko OE-tiimi

28.-29.10.2015 (Jäm)

Päällystökoulutusyksikkö
Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi

Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen Pelastusopistolla 2025
PELASTUSLAITOSTEN SEMINAARIPÄIVÄT 28. - 29.10.2015

**MUISTIINPANOJA OE-OPETUKSEN KEHITTÄMISAJATUKSISTA
AIHEALUEITTAIN KÄYDYN KESKUSTELUN POHJALTA / JANI JÄMSÄ**

- Kirjattu lyhentämättömänä muistiin seminaarin keskusteluista ja kommenteista 28.-29.10.2015 seminaaripäivien aikana.
- Sanamuodot yms. täsmennetty luettavaan ja ymmärrettävään muotoon 10.12.2015 / Jani Jämsä.
- Mitään ei ole poistettu, muutettu tai lisätty tuossa vaiheessakaan.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Sisäinen turvallisuus, onnettomuuksien ehkäisyn perusteet ja riskienhallinta
Alipäällistö – Päällistö

Sisäinen turvallisuus (Amk-päällistötutkinto):

- lähes ensimmäisenä opintojaksona koko tutkinnossa, lähes kokonaan verkkototeutuksena, ei välttämättä avaudu kunnolla, eikä helposti pääse kaikkiin tavoitteisiin, voisi olla myöhemmässä vaiheessa jolloin olisi peilauspohjaa tämän tason asioihin paremmin
- lähiopetuspainotteisempi voisi olla parempi
- lähiopetuspainotteisempi, hieman vähemmän laajuutta, laajuus "muuhun tärkeämpään"
- laajuus 3op ja joissakin "tärkeämissä" aiheissa vähemmän laajuutta, olisiko laajuuksien tarkastelun paikkaa eri opintojaksojen kesken koko tutkinnon tasolla?
- nice to know, ei välttämättä "heti nappaa", tarvitsisi alleen enemmän kokemuksia ja peilauspohjaa -> voisi olla (ainakin osa) myöhemmin tutkinnossa
- etäkurssina hieman "vaarallinen" (voi syntyä vääriä käsityksiä ilman peilauspintaa) noin alussa, kun ei ole peilauspintaa, suuntaus enemmän ruohonjuuritasolle
- varsinkin N-kursseilla haasteellinen noin alussa etäpainotteisena kurssina, tärkeitä asioita kuitenkin
- kokonaisturvallisuuden käsitteen voisi siirtää myöhempään työelämään -> täydennyskoulutukseen uran varrelle -> maanpuolustuskurssit tms. ?
- verkko-oppiminen pakottaa paremmin töihin ja antaa siltä kannalta enemmän -> osittainen verkkototeutus kannattaa säilyttää, mutta lisätä hieman lähtiopetusta
- pelastuslaitoksen strategian ja vision ymmärtäminen, mistä niihin tulevat perusteet
- opintojakson alussa "kevyempi katsaus" kokonaisuuteen lähiopetuksen ja syvemmät asiat myöhemmin itsenäisenä työskentelynä?
- pitäisi pysyä otsikon aiheessa (sisäinen turvallisuus), onko puolustuspolitiikka oltava mukana (on kuitenkin osaksi myös sis.turvall.)?
- kaksi opintojakson käynnyttä kaveria olivat tyytyväisiä.

28.-29.10.2015 (Jäm)

OE-perusteet (Amk-päällystötutkinto):

- "ruokahalun herättäjä" -opintojakso alussa, antaa motivaatiota myöhempiin onnettomuuksien ehkäisyyn syvempiin opintojaksoihin
- pitäisikö kemikaalivalvonnan perusteet kuulua jo ko. jakson sisältöön?
- pelastusviranomaisen rooli onnettomuuksien ehkäisyyn kokonaisuudessa -> poliisi, pelastus, terveys, liikenneturva ym. muut toimijat -> mikä on pelastusviranomaisen rooli tässä kokonaisuudessa?
- pelastusviranomaisen rooli, miten se eroaa muiden valvontaviranomaisten rooleista -> korjausmääräykset päivittäisiä ja valtuudet kovat
- oppiminen on prosessi, hyvä että ensin raapaistaan "pintaa" ja sitten myöhemmin opitaan syvällisemmin
- voisiko jopa yhdistää sisäisen turvallisuuden perusteiden -opintojakson kanssa, molemmista perusteita ensin ja myöhemmin syventävät osuudet täsmäopintojaksoissa?
- hyvä että jo alussa avataan riskienhallinta, tähän on "myyntiä" ja motivointia riskienhallintatyöhön
- mikä on pelastusviranomaisen suhde muihin toimijoihin, lausuntovastuut ja -roolit yms. (rakennusvalvonta, ympäristöviranomainen ym.) tuleeko esille?
- kemikaalivalvontaan tarvittaisiin jopa kokonaan oma opintojakso? -> on nykyisin osana valvonnan ja palotarkastuksen opintojaksoja -> harkintaan?
- tässä pitäisi jo avata onnettomuuksien ehkäisytöiden vaatavuus ja laaja kokonaisuus hallittavaksi, työnä joskus jopa vaativampaa kuin pelastustoiminta
- hätäensiapu ja alkusammutustaidot on opetettava jo alussa, mutta pitäisikö siihen olla oma kokonaisuus, "kansalaisen perustaidot"?
- "kansalaisen turvakurssi" jo eka viikolla? -> pitäisikö olla ja erillään em. opintojaksosta?
- ei vastakkain asettelua ehkäisy - operatiivinen, ei saa olla, se on vaarallista !!!
- onnettomuuksien ehkäisyyn opetuksen oltava juuri näin mukana jo heti alkumetreillä -> vähentää vastakkain asettelua
- Pelastusopiston koulutuksen aikana muovautunut hyvä asenne voidaan rikkoa myös kentällä
- pelastussuunnitelmien perusopetus mukaan jo tälle opintojaksolle? -> on nyt sijoitettu osaksi turvallisuusviestinnän, rakenteellisen ja palotarkastuksen opintojaksoja eri näkökulmista.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Riskienhallinta (AP-tutkinto ja Amk-tutkinto):

Riskienhallinta, Alipäällistö:

- PRONTO-opetus tärkeää pitää mukana, jotta täyttäjät motivoituvat täyttämään sitä hyvin, kun näkevät millaista tietoa sieltä on saatavissa ulos ja millä tarkkuudella
- pelastustoimen tietojärjestelmien käyttö mieluummin mukana aina sopivan aihealueen yhteydessä, eli perusopetus tietojärjestelmästä ensin ja syvempi täyttö/käyttö sitten ko. aihealueen yhteydessä
- dokumentointi, tietojen hallinta ja tietojärjestelmien käyttö painottuu etenkin tulevaisuudessa, painotettava myös opinnoissa
- tietojärjestelmien käytön opetus erittäin hyvin mahdollista ja järkevää verkko-opetuksena, suositeltavaa jatkossa (esim. Koulumaali-alusta)
- moduulijajattelu tietojärjestelmien oppimiseen -> esim. Koulumaali -> suoritettava tietty moduuli ennen kuin saa lisenssin/oikeudet käyttää oikeaa sovellusta ja harjoitella syvemmin
- Varanto-tietojärjestelmään suunnitellut tulevat osa-alueet esille opetukseen aihealueittain -> sopivien substanssiopintojaksojen yhteyteen
- painopiste sellaisiin tietojärjestelmiin, jotka painottuvat työssä, onko esimerkiksi MapInfo-opetus tarpeen kaikille?
- MapInfon osalta, riittäisikö esimerkinomainen käyttö ja näyttö, tarvitseeko osata itse käyttää alusta loppuun (ainakaan AP-tasolla)
- varautuminen ja valmiussuunnittelu (perusteet, ei syvällistä) oltava mukana kyllä myös Ap:n opetuksessa, kun tutkinnolla tähdätään myös pienen asemavastaavan rooliin

Riskienhallinta, Päällistö:

- painopiste sellaisiin tietojärjestelmiin, jotka painottuvat työssä, onko esimerkiksi MapInfo-opetus tarpeen kaikille?
- Paikkatietoasiat laajemmin vai riittääkö nykytaso? -> ainakin nykytaso säilytettävä
- riskienhallinnan laajempi tausta ja teoria tärkeää ymmärtää kokonaisuuden kannalta -> ei pelkästään pelastustoimen riskianalyysi -> laajempi riskienhallinnan näkökulma oltava ehdottomasti mukana
- pelastustoimen riskienhallinnan ja riskianalyysien tekijöitä tarvitaan kentälle enemmän -> fokus painopisteenä kuitenkin pelastustoimen riskienhallinnassa laajempi näkökulman lisäksi
- pääfokus pelastustoimen riskienhallintaan
- jotakin täytyy tietää myös yritysten riskienhallinnasta ja laatujärjestelmistä yleistasolla, koska esim. valvontatyössä (auditointi) keskustellaan yritysten kanssa näistä asioista
- riskienhallinta päätehtäviä -> riskienhallinnan menetelmät osattavat
- valvontatyö osana normaalin yrityksen riskienhallintatyötä -> mukaan sisältöön
- arviointi, auditoiva palotarkastus -> ymmärrettävä riskienhallintaa ja menetelmiä
- kummatkin (riskianalyysi ja riskienhallinta) oltava mukana, mutta oikeilla painotuksilla, riskianalyysi tehdään "vain 22 kertaa vuodessa", mutta riskienhallintaa tehdään valvontatyössä joka päivä ja monia kertoja päivässä
- kokonaisriskienhallinnan ymmärtäminen auttaa auditoivaa palotarkastusta
- työturvallisuusriskien ja sisäisten riskien hallinta kuuluisivat enemmän turvallisuusjohtamisen jaksolle -> käytävä rajapintatarkastelu opintojaksojen kesken
- pelastuslaitos ei ohjaa yrityksen riskienhallintaa, vaan on pieni osa sitä, tämä näkökulma huomioitava opetuksessa

28.-29.10.2015 (Jäm)

Rakennustekniikka ja rakenteellinen paloturvallisuus

Pelastajat - Alipäällystö – Päällystö

Rakennustekniikka ja rakenteellinen pt, Pelastajat:

- rakennuslupamenettely, onko tarpeen opettaa pelastajille (tarvitsevat tiedon kuitenkin esim. tuvi- ja palotarkastustyön kannalta)?
- kiinnostus ja motivaatio tähän aihealueeseen on PeO:lla haettu jo tähän saakka ja haettava edelleen operatiivisen toiminnan kautta, OK
- operatiiviset palotarkastukset mukaan kuvioon (on jo nyt tosisällössä pelastajilla)?
- mihin katoaa opistolla opitut asiat pelastajilla, kun tulevat töihin ("sisäänajo" vanhaan kulttuuriin)?
- Myös pelastajilla on tärkeää olla tietyt pohjatiedot pelastuslaista, onnettomuuksien ehkäisystä/rakenteellisista vaatimuksista, jotta voivat vastata kansalaisten kysymyksiin. Jokainen meistä edustaa pelastuslaitosta/pelastustoimea ja kysymyksiä paloturvallisuusasioihin tulee eteen myös vapaa-ajalla.
- ESPL-malli, pelastajan ura alkaakin pienen paloaseman työtehtävissä, sitten vasta isommalle paloasemalle töihin
- myös vanhat rakenteet ja rakennukset mukana opetuksessa jo nyt, pitäisikö olla ehkä vielä nykyistäkin enemmän?
- pitäisikö tämän opetuksen olla pelastajilla jopa laajempaakin? -> tarkasteltava OPS-tasolla
- väestönsuoja-opetus, onko liikaa pelastajille -> ei ole, joutuvat väkisin avustamaan VSS-käyttökuntoon laitossa valmiuden kohottamisvaiheessa ja tarvitsevat ko. tietoa koulutustehtävissä?
- rakennuspiirustusten opetus -> tämä taito tarvitaan väkisin esim. operatiivisessa toiminnassa -> paikantamiskaaviot, kohdekortit
- pelastajien paketti hyvä, ei pysty pienentämään, ehkä jopa liian laaja paketti mutta hyvä
- koko pelastajatutkinnon opetuksen laajuussuhde, onko työtehtävien painottumisen kannalta kohdallaan? -> onnettomuuksien ehkäisyä vain 1:9 kokonaisuudesta?
- viekö ensihoito sijaa onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviltä pelastajat/ap? -> tarkasteltava OPS-tasolla?
- VSS-opetus ilman muuta pidettävä mukana, on osa kansalaistaitoja jotka pelastajan tiedettävä
- pelastuslaitoksilla pystyttävä huomioimaan tämä pelastajan laaja rakennustekniikan ja rakenteellisen osaaminen paremmin, tarjottava näitä tehtäviä enemmän
- voisiko operatiivisen pelastustoimintaan liittyvät pelastajien asiat (rakenteellinen, palontutkinta) olla mukana ja osana pelastustoiminnan opintojaksoja -> OE-opettajat integroitaisiin pelastustoiminnan jaksoihin mukaan -> tarkasteltava OPS-tasolla
- maakaasulaitteet mukaan myös pelastajien opetukseen?

Rakennustekniikka ja rakenteellinen pt, Alipäällystö:

- ns. kesäkessun sijaisuudet huomioitava ap:n 1.-2.lk opetuksen jakautumisessa, jotta riittävän haasteelliset tehtävät mahdollisia jo esimerkiksi lukukausien välillä sijaisuuksissa (on jo huomioitu esim. laiteopetuksessa)
- valvonnan opetusta jo 1.lukukaudelle? -> tarkasteltava OPS-tasolla?
- hyödynnetäänkö ap-osaamista kentällä laitosten tehtävissä oikein -> esim. riittävän vaativien kohteiden valvonta -> osaaminen hyötykäyttöön -> motivaatio säilyy
- miten uusi motivoitunut ap-kaveri saa "vanhan koulukunnan työntekijät" kääntymään uusiin ajatuksiin? pitäisikö tähän olla johtamisen opetusta?

28.-29.10.2015 (Jäm)

- viekö ensihoito sijaa onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviltä pelastajat/ap? -> tarkastettava OPS-tasolla?
- esimiesten rooli henkilöstön onnettomuuksien ehkäisytyön motivoijana, suunnittelijana ja johtajana pitäisi tulla esille jo opetuksessa
- ns. "vanhoille jermuille", vanhalla koulutuksella oleville ap-kavereille tarvittaisiin täsmätäydennyskoulutusta onnettomuuksien ehkäisyn osa-alueista -> uusi motivoituminen
- samassa paketissa pitäisi tulla 360 asteen tavoitteet ap:lle (operatiivinen työvuoro esimies, pienen aseman vastaava ja henkilöstöjohtaja), vaativa homma, onnistuuko nykyisellä OPS:illa?
- erheelliset palo ilmoitukset ja niiden vähentäminen vielä enemmän mukaan (on jo nykyisinkin AP:n tostsissa mukana)
- riittävä jatkumo pelastajakurssilta ap:lle, ettei tule liikaa pelastajatutkinnon kertausta, vaan on jotakin annettavaa ja vaativampaa haasteellisuutta oikeasti (lähes kaikki nykyisillä AP-kursseilla ovat jo PeO:n pelastajatutkinnon käyneitä)
- "vanhojen jermujen" osaamistason nosto täydennyskoulutuksella -> myös he helpommin motivoituisivat ottamaan vastaan uusia tehtäviä, joita nuoremmat haluaisivat tehdä
- ap-kehittämishankkeiden hyödyntäminen oman laitoksen kavereiden opiskelussa -> laitokselta kehittämishankkeita omalle ap-opiskelijalle (Helsingin malli)

Rakennustekniikka ja rakenteellinen pt, Päälystö:

- N-linjan osalta haaste on se, että opiskelijat tulevat "puhtaalta pöydältä" -> ensin opetettava pelastajatutkinnon tasolle, ennen kuin voi syventää päälystön tasolle
- keskityttävä oleellisiin asioihin, opetellaan perusasiat
- Rakennusfysiikka mukaan opetukseen edes pienenä palasena? -> ettei pelastusviranomaisen neuvo rakenteisiin, jotka aiheuttavat ongelmia kosteus- tms. mielessä
- sama myös statiikan ja lujuusopin perusteet, pitää ymmärtää rakenteiden toiminta ja staattinen toiminta, miten rakenteet toimivat? (on jo nyt mukana tostsissa, mutta pitäisikö laajuutta lisätä)
- lisää tuntimäärää / laajuutta, pitäisi saada vielä syvempää ymmärrystä asiaan (rakennustekniikka ja rakenteellinen)
- väestönsuoja-asiat voisivat olla yhdessä nipussa, ei hajallaan eri opintojaksojen kesken niin kuin nykyisin on (rakennustekniikka, rakenteellinen, palotarkastus ja varautuminen/VSS) -> hahmottuisi paremmin
- sähkötekniikan perusteita mukaan opetukseen -> avaisi ehkä sähköpalojen ymmärtämistä yms.
- nykyistä enemmän tuntimäärää rakennustekniikalle ja rakenteelliselle -> luo pohjaa PeL:n 2. ja 3.luvun valvonnalle
- korjausrakentaminen/käyttötarkoituksmuutokset oltava ilman muuta mukana opetuksessa (on jo nykytostsissakin) -> säilytettävä
- korkea rakentaminen / maanalainen rakentaminen -> spesiaalicaseja, ehkäpä perusteet riittävät opetuksessa, kokeneemmat hoitavat nämä asiat kentällä (toimii lähes näin jo nykyisin)

28.-29.10.2015 (Jäm)

Palotekniset laitteet

Pelastajat - Alipäällystö – Päällystö

Palotekniset laitteet, Pelastajat:

- erheelliset oltava mukana opetuksessa neuvonnan ja opastuksen näkökulmasta (on jo nyt mukana)
- muuten pelastajien osalta OK

Palotekniset laitteet, Alipäällystö:

- erheelliset oltava mukana opetuksessa neuvonnan ja opastuksen näkökulmasta, painottuu erityisesti AP:lla (on jo nyt mukana)
- palotekniset laitteet (PIL) vikatilassa tai rikki -> huomioitava opetuksessa korvaavat toimenpiteet, miten täytyy huomioida kohteessa ja miten toiminnanharjoittajan täytyy reagoida tähän (on jo nyt totsissa)
- toteutuspyötkirja mukaan opetukseen (on jo nyt mukana), mikä rooli, mihin sillä voi vaikuttaa, mikä on pelastusviranomaisen rooli
- toteutuspyötkirjan harjoittelua ja täyttööä harjoituksina mukaan opetukseen
- PRONTO / erheellisten ja muidenkin paloilmoinkeikkojen selosteiden täytön harjoittelua mukaan opetukseen

Palotekniset laitteet, Päällystö:

- LAAJUUS LIIAN VÄHÄN !!! Nykyisellään AP saa paremmat valmiudet laitteisiin kuin Päällystö -> tarkasteltava OPS-tasolla !!!?
- saatava lisää laajuutta ja asiasisältöä päällystön laitejaksoon, päällystön on osattava laitteista KAIKKI asiat kun he PeO:lta lähtevät?
- pelastusviranomaisen rooli kentällä rakentamisen ohjauksessa on nimenomaan laitteistojen konsultointi rakennusvalvonnan tukena, johon nyt on liian heikko osaaminen -> laajuutta lisättävä -> OPS-tason asia?
- rakennusvalvonta kysyy juuri näistä laiteasioista eniten pelastusviranomaisen konsultaatiota (mikä on myös säädöstasolla meidän roolijako SM/YM) -> lisää laajuutta päällystölle tähän
- ammattitutkintoon pitää kuulua perusasiat valtion rahoituksella!!! -> ei siis niin että pelastuslaitos maksaa kahteen kertaan (täydennyskoulutus) koska tutkinnon suorittanut ei osaa riittävästi
- 3op on tähän ihan ehdoton minimi. Mistään ei voi karsia. Laitteiden käytännön käytön harjoittelu ja paloteatteri on koettu erittäin hyödyllisiksi.
- Paloteknisten laitteistojen ja ylipäättään turvallisuusteknisten ratkaisujen kehitys/merkitys tulee kasvamaan tulevaisuudessa entisestään -> tätä opetusta pitäisi pystyä laajentamaan
- Päällystöopiskelijan (osaltaan myös pelastaja+ap) tulee ymmärtää miten teknologian lisääntyminen vaikuttaa muihin turvallisuustekniikan asioihin. Yleensä teknisten laitteiden määrän lisääntyminen tarkoittaa esimerkiksi suurempia palo-osastokokoja tms. -> miten nämä seikat tulee huomioida pelastustoiminnan johtamisessa, pelastustoiminnassa, sammutus- ja pelastustaktiikoiden valinnassa, työvälineiden ja -tapojen muuttamisessa?
- On ymmärrettävä laitteiden toimintaa myös erhehlytysten vähentämisen kannalta.
- Tulee pystyä myös tässä opintojaksossa ennakoimaan tulevaa, eli laitteiden "äly" tulee lisääntymään, laitteet eivät ole enää vain mekaanisia laitteita -> PAINOTUS OPETUKSESSA

28.-29.10.2015 (Jäm)

- Jos on jotain karsittava, voisi tämän ja paloturvallisuustekniikan perusteet -opintojakson yhteistä kokonaisuutta tarkastella synkronoinnin/integroinnin näkökulmasta.
- painopiste laitteiden suunnittelun ohjauksessa, mestari ei ajele kuitenkaan yksin laitekeikoille -> esim. AP-kaverit operatiivisena tukena
- jos rakennusvalvonnat järjestyvät tulevaisuudessa (2018->?) isommiksi kokonaisuuksiksi ja siellä on sen jälkeen mahdollisuus parempaan osaamiseen rakenteellisen asioissa -> mahdollista siirtää ehkä päällystön opetuksen painopistettä rakenteellisesta E1 -> laitteisiin? Mutta ei vielä nykytilanteessa!
- LAITTEIDEN PAINOPISTETTÄ ja laajuutta Amk-tutkinnossa lisättävä ja painotettava!!!
- OPS-täsmennys paloteknisten laitteiden jakson tavoitteisiin -> laitteistojen tarkastus ja valvonta yhdessä ja erikseen rakennusvalvonnan kanssa.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Valvonta ja palotarkastus

Pelastajat - Alipäällystö – Päällystö

Valvonta ja palotarkastus, Pelastajat:

- asuinympäristön turvallisuus ja sen tarkastaminen on edelleen oltava painopisteenä pelastajien opetuksessa
- miksi hyvät OPSissa olevat asiat unohtuvat, kun pelastaja tulee PeO:lta töihin laitokselle?
- pelastajat käyvät edelleen useilla pelastuslaitoksilla palotarkastuksilla pienkohteissa (asuinrakennukset, muut pienkohteet) -> osaamista tarvitaan jatkossakin
- alueellisia eroja on paljon, miten laitokset käyttävät pelastajia palotarkastuksessa
- palotarkastuksen koko "hallinnollinen" prosessi vielä painavammin esille opetukseen (on jo painotettukin)
- ikäänntyvien ihmisten turvallisuus esille pelastajien valvonnan opetuksessa
- SOTE-uudistuksen myötä pelastuslaitosten ohjausprosessi muuttuu -> jatkossa henkilöstöä pyritään varmasti käyttämään tehokkaammin koko maassa -> pelastajien osaamista tarvitaan
- omavalvonta ei poista palomiesten tarvetta palotarkastukselle -> fokus säilytettävä edelleen pienkohteiden tarkastuksessa vaikka onkin omavalvonta
- työuranäkemyksenkin kannalta palomiesten palotarkastusopetus säilytettävä
- omavalvonta jopa lisää palomiesten osaamistarvetta -> menevätkin tekemään jälkitarkastuksia, jolloin on osattava asioita oikeasti ja jopa paremmin
- asumisen turvallisuus ja ikäihmisten turvallisuus painopisteeksi pelastajien palotarkastukseen
- neuvonta- ja opastusnäkökulma oltava painopisteenä pelastajien valvontaopetuksessa
- pienet erityiskohteet pidettävä mukana pelastajien opetuksessa, ei saa jättää pelkästään täydenniskoulutuksen varaan, koska alueellisia eroja pelastajien käytössä paljon -> osalla alueista tarkastavat myös näitä
- kokonaiskuva pelastuslaitoksen valvontatoiminnasta käytävä läpi opetuksessa
- aluevalvonta – tulevaisuutta? otetaanko mukaan opetukseen?
- omavalvonnan tilalla joillakin laitoksilla päiväkotikäynnit -> työvuorot tekevät tarkastuksen ja samalla turvallisuusviestintäkäynnit, jatkossa tulossa mukaan myös palvelutalot -> huomioitava opetuksessa ja pelastajien osaamista tarvitaan tästäkin näkökulmasta
- turvallisuusviestinnässä ja -koulutuksessa tarvitaan edelleenkin tätä palotarkastustietoa -> oltava mukana pelastajien opetuksessa
- myös OE-tehtävien arvostus tulee tätä kautta, senkin kannalta opetettava pelastajille
- tarvitseeko öljylämmitysasioita ottaa erikseen esille, painoarvo nykyisin kentällä aika pieni -> vähenevät koko ajan -> harkintaan?

Valvonta ja palotarkastus, Alipäällystö:

- AP:n omatoimisen opiskelun tarkastusharjoitukset, onko kaikilla laitoksilla mahdollista toteuttaa? -> ON.
- palotarkastus kuuluu AP:n perustehtäviin monella laitoksella, laajuutena tavanomaiset erityiskohteet, tosin riippuu myös henkilön kyvyistä tehdä asiaa -> tukee nykyopetuksen fokusta
- yleisötapahtumien operatiiviset palotarkastukset AP:n roolina monessa laitoksessa -> huomioitava opetuksessa
- operatiivinen palotarkastus ja valistusnäkökulma painoituksena AP:lla
- AP:n valvonnan opetuksen käyttötaparyhmiin painoituksena mukaan päiväkodit ja koulut, pienet hoitolaitokset ja palvelukodit

28.-29.10.2015 (Jäm)

- korjausmääräysten antaminen muissakin yhteyksissä kuin palotarkastustapahtuma -> esim. erheelliset paloilmoitukset ja muutkin operatiiviset tilanteet -> palotarkastusopetus tukee tätä näkökulmaa
- kemikaalivalvonnasta käytävä AP:lle läpi ilmoitusvelvollisuuden rajapinnat -> pystyisi hahmottamaan tarkastuksella ja viemään asiaa eteenpäin tarvittaessa
- valvonta ja turvallisuusviestintä olisi ehkä parempi olla erillään toisistaan AP:n opetuksessa? -> tarkastettava OPS-tasolla?
- valvontatehtävät ja valmiudessa oleminen yhtä aikaisena hommana, pitää käydä läpi opetuksessa varsinkin AP:lle -> asenne !
- AP-opiskelija tulevaisuudessa ohjaamaan omaa pelastajaryhmäänsä koko opintojen ajan -> pitäisi saada mukaan myös valvonnan opetukseen

Valvonta ja palotarkastus, Päällystö:

- turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osa perusopintoja (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus), se on osa valvontatyön perusteita
- tietojärjestelmien opetuksen fokus jo nyt tulevaan Varantoon -> ei kannata opettaa enää nykyisiä tietojärjestelmiä
- koko palotarkastuksen "hallinnollisen" prosessin osaaminen, korjausvaatimusten perustelut oikein ja oikeassa järjestyksessä
- pöytäkirjaan kirjattavat pakolliset asiat painotettava opetuksessa -> muutoseikat
- palotarkastuksen "hallinto" prosessi pöytäkirjassa näkyville -> opetukseen mukaan
- N-kurssilaisilla ei ole olemassa "valmista kytköstä" pelastuslaitokseen, miten saa mahdollisuuksia tehdä omatoimista palotarkastusharjoittelua / -seurantaa, pääseekö helposti mukaan laitosten palotarkastajien matkaan? -> yhteys suoraan riskienhallintapäällikköön tai johtavaan palotarkastajaan -> sieltä kautta eteenpäin -> onnistuu varmasti myös jatkossa !
- palotarkastus ja valvonta ovat keskeiset työtehtävät valmistuneilla N-kurssilaisilla -> painotus nyky-OPS:ssä kohdallaan
- opetuksen painotuksissa huomioitava kohteiden toiminnan tarkastus ja toiminnan turvallisuuden tarkastaminen, ei niinkään tekniikan ja rakenteellisten asioiden tarkastaminen -> painopistemuutos?
- valvontasuunnitelman hyödyntäminen nykyistä enemmän opetuksessa -> palotarkastusten kirjo näkyville paremmin?
- pelastussuunnitelman hyödyntäminen palotarkastuksella painokkaammin mukaan opetukseen -> lähtökohta koko palotarkastukselle ja tarkastustapahtumaan
- koko palotarkastusprosessin ymmärtäminen tärkeää myös oikeanlaisen ja tehokkaan tietojärjestelmien käytön kannalta
- koko palotarkastuksen "hallinnollisen" prosessin ymmärtäminen ja sen kipupisteet esille opetuksessa -> myös OE-tiimin oma kehittyminen tulee siinä rinnalla
- asiakkaan kohtaaminen, toimivaltuudet, pöytäkirja ja sen muutoseikat painotettava
- valvontatehtävien työturvallisuus ja uhkatilanteet palotarkastuksella mukaan opetukseen -> nykyisin tosi vähän
- koko valvontaprosessi, ajan varaamiset, laskutus, oikaisuvaatimukset, valitukset yms. käytävä kokonaisuutena ja jatkumona läpi, ei erillisinä asioina -> TOTS-asia
- AMK-opiskelijoille vaatimaan erityiskohteeseen liittyvä turvallisuusviestintä valvonnan osana sekä koulutuksen järjestäminen.
- työturvallisuus valvontatehtävissä mukaan opetukseen, oltava mukana -> suojautuminen, jalkinesuojaus, maatilat, uhkatilanteet jne. (Huom! esim. paloriskiasunnot jne.)

28.-29.10.2015 (Jäm)

- työturvallisuus on lähtökohtaisesti työnantajan lakisääteinen velvollisuus -> pohdittava mille tasolle PeO:n on edes järkevää ja tarvitsee kouluttaa ja mikä jää työnantajalle...?
- työturvallisuuden perusteet ja suojavarusteiden käyttövelvollisuus kuitenkin käytävä läpi, poikkeamatilanteista ilmoittaminen
- uhkatilanteet otettava mukaan opetukseen kuitenkin jollakin sopivalla tasolla

28.-29.10.2015 (Jäm)

Palontutkinta

Pelastajat - Alipäällystö – Päälystö

Yleistä:

- ongelmana PeO:lla melko pienet tuntimäärät palontutkintaan jo alun perinkin
- lisäksi tuntikarsintoja tullut säästöjen takia
- esim. Amk:n 20%:n "juustohöyläleikkaus" vei osan näistäkin tunteista

Palontutkinta, Pelastajat:

- pelastajan palontutkinnan opetuksen ja harjoitteiden taso hyvä nyky-TOTS:issa
- varsinkin harjoitteet hyviä -> havainnointi, arvio, lämpökameran käyttö, valokuvaaminen
- todistajavastuu oikeudessa -> avattava myös pelastajille, että kuuluu tehtäviin -> TOTS
- palontutkijat haastattelevat savusukeltajia, kannattaa kertoa pelastajille että kuuluu kuvioon lähes aina -> (on jo nyky-TOTS:issakin)
- pelastajillekin kerrottava, että myös pelastustoiminnan onnistumista yms. tutkitaan työturvallisuuden ja toiminnan kehittämisen näkökulmasta nykyisin -> ymmärtävät tarpeen
- palontutkinnan näkökulma mukaan myös pelastajien normaaleihin (pelastustoiminnan opetuksen) sovellettuihin harjoituksiin -> tulee huomioitua jälkiraivaus, oman toiminnan kehittäminen yms. -> vietävä viestiä ja tietoa pelastustoiminnan opetukseen -> TIIMI!
- onko pelastajien palontutkinnan oikea paikka edes Rakennusten turvallisuus ja valvonta – opintojaksossa, vai pitäisikö sen olla mukana osana sammutus- ja pelastustoiminnan soveltavia opintojaksoja? -> Keskusteltava OPS-tasolla ja opettajaresurssien ristiinkäytön kannalta?
- yhteiset sovelletut harjoitukset pelastajat-AP-päällystö tärkeitä ("entisaikojen" loppusodan malliin) joihin mukaan myös palontutkinta
- opetettava myös se, miten palontutkinnassa saatua tietoa voidaan käyttää ja käytetään hyväksi kentällä, mihin sillä voi vaikuttaa (onnettomuuksien ehkäisyn tehostaminen, rakennustekniikan kehittäminen, muun tekniikan kehitys, oman pelastustoiminnan kehittäminen jne.)
- pelastajien tuntimäärä on kuitenkin edelleen liian pieni, jotta saavutettaisiin riittävä taso palontutkinnan ymmärtämisessä kokonaisuutena ja mihin kaikkeen se vaikuttaa -> tarkasteltava TOTS-tasolla tuntijaon suhteutusta ja myös OPS-tasolla asiaa?
- ajan trendien seuraaminen palontutkintaharjoitusten caseissa -> esim. ikäihmisten kotona sattuvat palot, sähköisten apuvälineiden palot, ns. keräilykämpät, "nistiasunnot" yms.
- voisiko toissa olla omana otsikkona "toiminta palopaikalla palontutkintaa edistävällä tavalla" -> HUOMIOITAVA TOTS:issa
- erhe-keikat ja palovaroittimien tarkastus-/varmistustehtävät -> näistä saatava tietoa kentällä operatiiviselta henkilöstöltä laitoksen palontutkijoille ja ehkäisyporukalle -> signaaleja mahdollisista riskiasunnoista ja -kohteista -> käytävä läpi jo opetuksessa
- kentällä todellisia rakennuspalokeikkoja yhtä miestä kohti tulee vähän -> asiat ehtivät unohtua vaikka opetus onkin hyvää -> täsmäkertaus- ja täydennyskoulutusta palomiehille palontutkinnan huomioimisesta palontutkinnasta
- ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana, mukaan opetukseen

Palontutkinta, Alipäällystö:

- erhe-keikat ja palovaroittimien tarkastus-/varmistustehtävät -> näistä saatava tietoa kentällä operatiiviselta henkilöstöltä laitoksen palontutkijoille ja ehkäisyporukalle -> signaaleja mahdollisista riskiasunnoista ja -kohteista -> käytävä läpi jo opetuksessa

28.-29.10.2015 (Jäm)

- palontutkinnan opetukseen esille selkeästi muiden toimijoiden havainto- ja ilmoitusvelvollisuus (PeL 42§)
- ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana, mukaan opetukseen
- pelastusyksikön toiminta palopaikalla kokonaisuutena palontutkintaa edistävällä tavalla -> painopisteeksi AP:n opetuksessa
- PRONTO- tulevaisuudessa VARANTO- enemmän ja painotetummin esille opetuksessa -> AP täyttää suurimman osan selosteista kentällä
- muuten AP:n nykytaso hyvä

Palontutkinta, Päälystö:

- tehokkaan ehkäisevän työn ja turvallisuusviestinnän perustana on toimiva ja tehokas palontutkintatyö -> riskiperusteisuus ja saatu tieto esille ja hyötykäyttöön näihin toimintoihin -> tämä näkökulma painopisteeksi ja motivaatioksi päälystön palontutkintaan!
- ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana, mukaan opetukseen
- päälystön palontutkinnan perusopetus ja taso PeO:lla ihan OK
- spesiaaliasioissa (sähköasiat, paikkatutkinta, vakuutusala jne.) oltava oikeasti palontutkinnan erityisasiantuntemusta mukana myös opetuksessa -> PeO:n OE-tiimin osaaminen ei riitä itse tähän kaikkeen -> oltava mahdollisuus jatkossakin käyttää ulkopuolista asiantuntemusta sopivasti
- kansainvälinen palontutkinnan kirjallisuus (esim. NFPA) mukaan opetukseen
- palontutkinnan ja sen vaatiman osaamisen tasot tuotava esille opetuksessa, kumppanuusverkoston palontutkinnan raami ja esim. NFPA:n mukaiset tasot?
- periaatteessa PeO:n OE-tiimin opettajien osaamistaso palontutkinnassa nykyisellään loppuu palontutkinnan tasolle 2 tai 3 -> siitä ylittävä taso -> tarvitaan asiantuntijoita ulkopuolelta mukaan opetukseen ja yhteistyötä kentällä olevien muiden toimijoiden kanssa (PolAmk, pelastuslaitokset, Palontutkijayhdistys, Tukes jne.)
- riittävä taso palontutkinnan opetuksessa ammattitutkinnossa päälystölle on tason 1 ja 2 tutkinnan perusteiden osaaminen
- SOVITTU SEMINAARISSA: kumppanuusverkoston syksyllä 2015 toteuttaman palontutkintakyselyn tulokset mukaan tähän PeO:n hankkeeseen palontutkinnan opetuksen kehittämissuunnitelmaan.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Paloturvallisuustekniikka

Päällystö

- fokuksena pidettävä toiminnallisen paloturvallisuussuunnittelun perusteiden ymmärtäminen perustasolla, ei tarvitse osata täydellisesti toiminnallista suunnittelua itse
- tämä opintojakso on jatkumo palofysiikalle ja rakenteellisen opintojaksolle
- asia ja aihe tärkeä, mutta käytännön työelämässä juuri valmistuneet eivät pääse näiden asioiden kanssa tekemisiin, koska se on delegoitu kokeneimmille asiantuntijoille
- toiminnallisen palosuunnittelun perusteet on pakollinen osa valmistuvan Amk-päällystön osaamista, vaikka sitä ei heti kentällä tarvitsisikaan, tukee kuitenkin riskienhallintaa ja sen ymmärrystä kokonaisuutena
- nykyinen jatkumo päällystöllä : 2op Palofysiikan perusteet, 2op Palofysiikan jatkokurssi, 5op Paloturvallisuustekniikan perusteet säilytettävä vähintään nykyisellään !!!
- aiemmin oli myös mahdollista valita 6op PALOTURVALLISUUSTEKNIIKAN JATKOKURSSI, mutta se on nyt säästöyistä karsittu ja yhdistetty pienempänä osana PALOTARKASTUKSEN JATKOKURSSIIN???. Oliko huono muutos, laajuus pieni ja asiat vähän erillään toisistaan?
- laaja paloturvallisuustekniikan osaaminen ja opettaminen on hyvä, mutta haasteena on osaamisen pysyminen kenttätöissä, koska toiminnallisen palosuunnittelun caseja ei tule kentällä jatkuvasti eikä edes joka vuosi vastaan pelastusviranomaisen perustyössä
- ristiriitaiset vastauskommentit – osan mielestä perustason ymmärtäminen toiminnallisesta suunnittelusta on riittävä – osa haluaisi lisätä osaamisen tasoa asiantuntijatasolle -> kompromissi olisi ehkä se että perustason osaaminen toiminnallisesta tarvitaan kaikille, koska se tukee muuta ymmärrystä myös riskienhallinnasta ja toiminnallinen on koko ajan lisääntymässä tulevaisuudessa -> asiantuntijataso mieluummin valinnaiseksi tai täydennyskoulutukseen
- olisiko tämä toiminnallisen palosuunnittelun ohjauksen/arvioinnin osaaminen tulevaisuudessa jopa alueellisten rakennusvalvontojen erikoisasiantuntijoiden ydinosaamista – arvioida toiminnallisia suunnitelmia kokonaisuutena -> tarvitaan täydennyskoulutusta rakennusvalvonnoille
- 3.osapuolen lausuntojen ymmärtäminen myös oltava mukana opetuksessa, koska 3.osapuolelta täytyy osata kysyä juuri oikeat kysymykset, jotta saa oikeanlaiset vastaukset
- melko paljon N-kurssin käyneitä siirtyy nykyisin pelastuslaitoksilta suunnittelutoimistoille töihin -> palautteen perusteella nykyinen rakenteellisen, palotarkastuksen ja toiminnallisen opetus antaa myös tähän hyvät pohjat -> laajuudet ja painopisteet kannattaa säilyttää jatkossakin
- tulevaisuuden näkymät pidettävä mielessä opetuksessa myös, rakennusvalvontojen alueellistuminen (2018 ->?), toiminnallisen palosuunnittelun lisääntyminen tulevaisuudessa yms.
- työnantajan (PeO) tulisi mahdollistaa myös vastuuopettajan (ja muidenkin OE-tiimin opettajien) kehittyminen tässäkin aiheessa, HUOM! asiantuntijuus täydennyskoulutuksessa, sijaistamistarpeet yms.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Valinnaiset jatkokurssit / Päälystö
Turvallisuusjohtaminen ja –suunnittelu
Palotarkastuksen jatkokurssi
Päälystö

Yleistä:

- olisiko opiskelijoiden mahdollista tehdä valintapäätös näiden välillä nykyistä myöhemmin? -> kun on ensin saatu kenttäkokemusta ja omaksuttu tarvetta kehittää omaa osaamistaan paremmin
- nykyisellä valintamuodolla jaksojen valinnat sulkevat toisiaan pois -> huono juttu -> kehitettävä siten, että kaikilla opiskelijoilla on tosiasiallinen mahdollisuus valita näitä opintojaksoja kaikista vaihtoehdoista
- valinnaisten jaksoiden supistaminen säästösyistä on lyhytnäköistä toimintaa tulevaisuutta ajatellen -> harkittava uudelleen

Turvallisuusjohtaminen ja –suunnittelu, päälystö:

- pelastussuunnitelmien opetus pitää näkyä muuallakin (jo perusopintojaksoissa) kuin näissä valinnaisissa jaksoissa
- onko nykyinen malli hyvä -> pelastussuunnitelmien opetus on nyt "levällään" eri opintojaksoissa (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus, osittain rakenteellinen, hallinto)? -> HARKINTAAN?
- samoin poistumisturvallisuuselvitysten laadinta on opetuksessa "levällään" (Rakenteellinen, Palotarkastus, Turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu), onko hyvä vai pitäisikö olla niputettuna? -> HARKINTAAN?
- riskien arviointi riskienhallinnan perusjaksoa laajemmin tulisi olla mukana tässä opintojaksossa
- turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osa perusopintoja (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus), se on osa valvontatyön perusteita

Palotarkastuksen jatkokurssi, päälystö:

- nämä asiat ovat valvontatoiminnassa jopa arkipäivää, tämän opintojakson tulisi olla kaikille pakollinen (USEITA KOMMENTTEJA)
- kemikaalivalvonta on päälystön tehtävien arkipäivää, vähintään kemikaalivalvonnan peruskurssin (vertaa täydennyskoulutus) asiasisältö tultava Amk:ssa pakollisten opintojaksoiden yhteydessä (Palotarkastus)
- jos Amk-tutkinnon OPS:in opintopisteet ovat "suljettu pussi", pitäisikö tämän opintojakson olla pakollinen kaikille ja siirtää toiminnallisen palosuunnittelun syvemmät asiat tästä jaksosta kokonaan erilliseen valinnaiseen jatkokurssiin tai jopa täydennyskoulutukseen?
- laajempien, todella suurten kohteiden tarkastaminen (SEVESO, TUKES-kohteet, isot sairaalat yms.) nämä voisi sitten sisällyttää tähän PTAR-jatkokurssiin mieluummin
- sähkölaitteistoasiat, räjähdetarastot, kaasutarastot, kemikaaliasiat -> LÄHES JOPA KAIKKI TÄMÄN NYKYISEN JATKOKURSSIN asiat tulee olla pakollisessa Palotarkastuksen perusopetuksessa -> ovat päälystön valvontatyön arkipäivän asioita, eivät voi olla valinnaisia
- kemikaalivalvontaa enemmän mukaan jo pakolliseen Palotarkastuksen perusopetukseen

AMK: ENTISET VALINNAISET OPINNOT, SÄÄSTÖSYISTÄ "JUUSTOHÖYLÄTYT":

- säästetty tässä "näennäisesti", pelastuslaitokset joutuvat maksamaan tämän jatkossa enemmän täydennyskoulutuksessa
- enemmän "ristiinkäyttöä" Savonian muiden yksiköiden välillä -> teku, PeO yms. jotta valinnaisia voisi ottaa järkevästi myös muualta esim. rakennustekniikka / teku jne.

28.-29.10.2015 (Jäm)

Ympäristöturvallisuus, päällystö (pakollinen):

- päällekkäisyydet VAK-jakson kanssa tarkoituksellisia ja tahallisia (KSu)
- yhteistyö muiden viranomaisten kanssa (ympäristöviranomainen, kunnan kemikaalivalvontaviranomainen, ympäristöterveys yms.) onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta tuotava näkyviin jo tällä opintojaksolla
- sammutusjätevesien käsittely ja ympäristövahingot, pitää olla ehdottomasti mukana tällä opintojaksolla
- pitäisikö öljyntorjunta olla onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta vielä nykyistä enemmän esillä tällä jaksolla? -> PITÄISI LAAJENTAA, pitäisi olla jopa kokonaan oma opintojakso öljyntorjunnalle, myös täydennyskoulutukseen tätä tarjolle -> saattaisi löytyä myös rahoitusta PeO:lle (esim. öljysuojarahasto, SYKE jne.)?
- merellinen öljyntorjunta enemmän esille (SYKE yms.)

28.-29.10.2015 (Jäm)

Turvallisuusviestintä
Pelastajat - Alipäällistö – Päällistö

Yleistä:

- turvallisuusviestinnän opetuksen arvostus PeO:lla, onko laskenut? -> EI SAA LASKEA!
- turvallisuusviestinnän opetusta pitäisi saada tuotua vielä lähemmäs tämän päivän toimintaa ja sen vaatimuksia pelastuslaitoksissa tietojen, taitojen ja ymmärryksen osalta – voisiko olla mahdollista esim. työelämäkiertojakso ko. aihetta opettaville pelastuslaitoksilla?
- Oppimateriaalien ajantasaisuus. Oikeat termit!
- Turvallisuusviestinnän strategisten tavoitteiden ymmärtäminen kaikille kursseille tärkeää, eli ymmärtää miksi tätä työtä tehdään: turvallisuusviestintä/onnettomuuksien ehkäiseminen/kuntalaisten valmiuksien parantaminen, viranomaisen tutuksi myönteisellä tavalla, palvelemme kuntalaisia, he maksavat meidän palkat ja työvälitteet ja kiinteistöt, joten kannattaa pitää tästä asiakassuhteesta hyvää huolta, ammattilypeys/oman alan ja osaamisen esittely.
- Tärkeää saada jo opetuksessa käsitys erilaisista kohderyhmistä ja valmiuksia kohdata näitä erilaisia ryhmiä sekä valmiuksia kohdentaa viesti oikein: miten kohdata ihmiset, vuorovaikutus, lapselle lapsen tasoisesti asiat, oman työn ja työvälitteiden esittely, hoito/opetushenkilöstön vastuu muista ihmisistä ja heidän turvallisuudesta.
- Selkokielineen viestintä, on erityisen tärkeää maahanmuuttajien ja tiettyjen muidenkin kohderyhmien kanssa. Tärkeää olisi osata käyttää selkokieltä, ei jäykkää viranomaiskieltä ja oikeita termejä kaikessa viestinnässä.
- Sosiaalinen media ja sen hyödyntäminen TUVI-toiminnoissa vahvemmin mukaan kaikkeen TUVI-opetukseen.
- Sosiaalisen median osaaminen ja työkalut ovat erityisen tärkeitä turvallisuusviestinnän ja jatkossa myös kriisiviestinnän työkaluja. Niihin pitää tarjota perustietämystä ja osaamista. Pelastusalalla on ollut kaikkien toimijoiden yhteinen Pelastustoimi sosiaaliseen mediaan- hanke ja kentällä somessa ollaan nyt koko pelastustoimen voimin -> some on siis jo nyt virallisesti osa pelastuslaitosten turvallisuusviestintätyötä -> henkilöstön some-aidot/tiedot ovat tärkeitä niin työ- kuin yksityisroolissa.
- Turvallisuusviestinnän opinnoissa tulee esitellä myös valtakunnallisen kumppanuusverkoston tuvi-ryhmän tekemä tuvi-vuosikello eli mitkä ovat kentällä sovitut/painotettavat keskeisimmät tuvi-teemat vuoden aikana pelastusalalla.
- Ajankohtaista opetusmateriaalia voisi katsoa myös poikkitieteellisesti, esim. kasvatusta/käyttäytymistieteellisistä tiedekunnista.
- Turvallisuusviestinnän ja kouluttaja/viestintätaitojen osaaminen liittyvät oleellisesti toisiinsa ja näiden opintojaksojen kesken pitäisi olla selkeämpää yhteistyötä kaikissa tutkinnoissa. Turvallisuusviestinnässä tarvitaan viestintäosaamista sekä ennen kaikkea kouluttajaosaamista. Yksi tärkeä osaamisalue on aikuiskasvatukseen liittyvät haasteet, miten saamme aikuisen ihmisen muuttamaan ajatteluaan/käytöstään turvallisemmaksi? Lapset ovat tässä suhteessa helpommin tavoitettava kohderyhmä, varsinkin kun palomiesten/paloautojen kiinnostavuus on ihailtavan suurta heidän joukossa.
- Sidosryhmäyhteistyö painotettummin mukaan tuvi-opetukseen: turvallisuusviestintää tehdään laajalla kentällä, tämän asian ymmärtäminen on kaikille opiskelijoille tärkeää. Roolien ymmärtäminen, eli mistä asioista viestimisen vastuu ja koordinointi kuuluu kenellekin ja mistä asioista voidaan viestiä yhdessä. (SM, SPEK + pelastusalan liitot, SPPL, SSPL, Poliisi, TUKES, PV, MPK ry, Liikenneturva, THL, SPR, SUH, media... yms.)

28.-29.10.2015 (Jäm)

Turvallisuusviestintä, Pelastajat:

- vanhentuneet termit ja kirjallisuus uudistettava OPS:issa, TOTS:issa ja opetuksessa kentällä käytössä olevien nykyisten mukaiseksi !
- Pelastajille ja N-kurssilaisille etenkin tärkeää : käsityksen muodostaminen ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta: Small talkista, miten ottaa ensimmäinen kontakti esimerkiksi yleisötilaisuudessa pelastusajoneuvoa esitellessä.
- (Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työsopimuslakien perusteellakin. Esimiehellä on vastuu sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Jokainen työntekijä vastaa hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa (esim. päivystävä palotarkastaja on hyvinkin konkreettinen esimerkki hyvän asiakasviestinnän vastuuhenkilöstä).
- turvallisuusviestinnän tiedotteen laatiminen tärkeää myös pelastajille -> pidettävä mukana -> pienet paikkakunnat yms.
- sopimuspalokuntatoiminnan ja koulutusjärjestelmän läpikäynti -> onko turvallisuusviestinnän asiaa vai pitäisikö olla läpileikkauksena kaikissa PeO:n opetusaiheissa, myös pelastustoiminnassa? -> HARKITTAVA OPS-tasolla?
- pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän asemointi osana koko pelastusalan turvallisuusviestintää ja koko (muidenkin toimijoiden) turvallisuusviestintää mukaan opetukseen -> pelastuslaitos ei tee tätä työtä yksin vaan yhteistyössä
- turvallisuusviestinnän näkyminen myös pelastustoiminnassa esille opetukseen -> integrointi opetuksessa pelastustoimintaan ja julkikuvan rakentaminen pelastustoiminnassa
- ihmisen kohtaaminen myös läpileikkaavana aiheena mukaan kaikkeen pelastajien opetukseen -> HUOMIOITAVA OPS-TASOLLA!
- pelastajilla ei ole varsinaista kouluttajakoulutusta/opetusoppia missään muualla kuin tässä turvallisuusviestinnän opintojaksossa? Pitäisi olla? -> HUOMIOITAVA OPS-tasolla?
- maahanmuuttajat uutena painopisteenä esille erityisryhmien koulutuksessa opetukseenkin
- erilaisten kulttuurien (maahanmuuttajat yms.) ymmärtäminen esille pelastajille -> vaikuttaa tulevaisuudessa kaikkeen toimintaan
- sopimuspalokuntatoiminnan esittely ja sen koulutusjärjestelmän esittely pitäisi olla heti pelastajaopintojen alkuvaiheessa ja jopa omana aihealueena -> kehitettävä !!!
- suurin osa Suomen pinta-alasta on hoidettu sopimuspalokuntatoiminnan voimin -> sopimuspalokuntajärjestelmä oltava kunnolla esillä läpileikkaavana aiheena kaikessa PeO:n opetuksessa -> HUOMIOITAVA OPS:issa !!!
- pelastajan koulutuksen alkuvaiheeseen erillinen jakso: kansalaisen perustaidot ja perehdytys pelastustoimeen -> HUOMIOITAVA OPS:issa!
- sisältö OK, erillinen kouluttajakoulutus (opetusoppi) olisi tarpeellinen pelastajille
- vanhentunut opintojakson kirjallisuus uudistukseen -> Jaakkolan vanhempi kirja -> jotakin uudempaa sopivaa tilalle
- HUOM!!!! tai PeO:lle PSR-hanke jossa tehtäisiin "käsikirja pelastajan turvallisuusviestintään"
- PRONTO-turvallisuusviestintäselosteiden täyttö pitää olla mukana pelastajienkin opetuksessa

28.-29.10.2015 (Jäm)

Turvallisuusviestintä, Alipäällystö:

- AP-kurssilaisille erityisen tärkeää opettaa esimiesrooliin liittyvä vastuu niin viestintään liittyen, kuin esimerkkinä toimimisen vastuu. Hänellä tulee olla valmiuksia motivoida työvuoroa, ymmärtää viestinnän merkitys ja oma merkitys työvuoron asenteiden muokkaajana.
- Pelastajille ja N-kurssilaisille etenkin tärkeää : käsityksen muodostaminen ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta: Small talkista, miten ottaa ensimmäinen kontakti esimerkiksi yleisötilaisuudessa pelastusajoneuvoa esitellessä.
- (Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työsopimuslakien perusteellakin. Esimiehellä on vastuu sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Jokainen työntekijä vastaa hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa (esim. päivystävä palotarkastaja on hyvinkin konkreettinen esimerkki hyvän asiakasviestinnän vastuuhenkilöstä).
- palontutkinnan ja paloturvallisuussuunnittelun linkittäminen jo opetuksessa turvallisuusviestinnän suunnitteluun ja toimintoihin
- riskipainotus ja -ajattelu, onnettomuus seuranta ja sen näkyminen turvallisuusviestinnässä painotettava opetuksessa
- enemmän vuorovaikutusta opetusopin, tiedottamisen ja turvallisuusviestinnän opetuksen välille -> opetusopissa ja tiedottamisessa luodaan pohjat, joita sovelletaan sitten syvemmin turvallisuusviestinnässä
- pelastajatutkinnon turvallisuusviestinnän pieni kertaus AP-kursseilla edelleen tarpeen, koska AP-kurssilla mukana myös pelastajatutkinnon käymättömiä tai sellaisia joilla pitkä aika pelastajakurssista
- MUTTA MUUTEN: tavoitteet selkeästi korkeammalle AP:n opetuksessa kuin pelastajalla -> isompien tapahtumien suunnittelu, oman ryhmän ohjaaminen turvallisuusviestinnän toiminnoissa, oman työvuoron tuvi-toiminnan suunnittelu, tuvi-suunnitelman laadinta jne.
- Ap ohjaamaan pelastajakursseja turvallisuusviestinnän opetuksen harjoitteissa -> opettelevat ohjaamaan omaa ryhmää tuvi-toiminnoissa
- kuvan käsittely -> kohdekorttien laadintaa yms., onko oikeassa paikassa tässä opintojaksossa vai pitäisikö opetella ATK-asioissa? -> HARKITTAVA
- ns. palokunnan taulu / pelastusinfotaulu esille opetuksessa, mikä tavoite ja miksi tarvitaan
- koulutustaidon perusteet oltava ensin erikseen AP:lläkin ja sitten niitä sovelletaan turvallisuusviestinnässä
- onnettomuuksien ehkäisyn toimintojen ja turvallisuusviestinnän toimintojen suunnittelu oman työvuoron kannalta -> vuosisuunnittelu mukaan takaisin opetukseen -> karsittu tuntisistä -> HUOMOITAVA TOTSIIIN !!!
- PRONTO-turvallisuusviestintäselosteiden täyttö pitää olla mukana AP-opetuksessa
- olisiko mahdollista olla Pronto-tunnukset, joilla he kirjaavat PeO:n TUVI-harjoitukset suoritteena Pohjois-Savon tietokantaan -> opettelevat selosteen täyttöä -> SELVITETTÄVÄ
- kielikurssi mukaan (vieraat kielet turvallisuusviestinnässä) TUVI-opetukseen

28.-29.10.2015 (Jäm)

Turvallisuusviestintä, Päälystö:

- Pelastajille ja N-kursseille etenkin tärkeää : käsityksen muodostaminen ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta: Small talkista, miten ottaa ensimmäinen kontakti esimerkiksi yleisötilaisuudessa pelastusajoneuvoa esitellessä.
- (Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työsopimuslakien perusteellakin. Esimiehellä on vastuu sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Jokainen työntekijä vastaa hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa (esim. päivystävä palotarkastaja on hyvinkin konkreettinen esimerkki hyvän asiakasviestinnän vastuuhenkilöstä).
- AMK-opiskelijoille vaatimaan erityiskohteeseen liittyvä turvallisuusviestintä valvonnan osana sekä koulutuksen järjestäminen.
- Turvallisuus-työ/-viestintä osana teollisuuden riskienhallintaa
- palontutkiminnan ja paloturvallisuussuunnittelun linkittäminen turvallisuusviestinnän suunnitteluun ja toimintoihin
- riskipainotus ja -ajattelu, onnettomuus seuranta ja sen näkyminen turvallisuusviestinnässä painotettava opetuksessa
- enemmän vuorovaikutusta opetusopin, tiedottamisen ja turvallisuusviestinnän opetuksen välille -> opetusopissa ja tiedottamisessa luodaan pohjat, joita sovelletaan sitten syvemmin turvallisuusviestinnässä
- Amk:n N-kursseille oltava jo heti opintojen alussa "kansalaisen turvakurssi" -> on nykyisin OE-perusteissa
- koulutustaidon perusteet oltava erikseen ja sitten niitä sovelletaan syvemmin TUVI:ssa
- NouHätä -projekti nappaa nykyisin liian ison palasen turvallisuusviestinnän opetuksen tunteista (verrattuna suhteessa kentällä järjestettäviin normaaleihin tapahtumiin) -> pienestä tuntimäärästä puuttuu jo nyt monta oleellista asiaa -> ei olisi varaa laittaa noin paljon tästä opintojaksosta tämän yhden PeO:n tapahtuman järjestelyihin -> NouHätä-loppukilpailulle oma systeemi PeO:lla tai sitten lisää laajuutta turvallisuusviestinnän opintojaksoon? -> HARKITTAVA!
- turvallisuusviestintä läpileikkaavana aiheena mukaan kaikkeen tekemiseen PeO:llakin
- pelastussuunnitelman perusteet, sisältö, laatiminen sekä suunnitelman hyödyntäminen valvonnan ja viestinnän työkaluna ovat ok asiaa, mutta päälystööpinnoissa voisivat kuulua esimerkiksi jo onnettomuuksien ehkäisyn perusteet -opintojaksoon? -> OPS-TARKASTELU
- Pelastussuunnitelman visuaalinen ilme? -> ei ole lainsäädännön vaatimus (parantaa kylläkin luettavuutta, koulutettavuutta, hyödynnettävyyttä ja jalkauttamista), mutta tähän ei pitäisi käyttää paljon tuvi-opintoje vähiä lähitunteja?
- erilaiset kohderyhmät ja niiden painotukset kentällä selkeämmin esille opetuksessa, myös tulevaisuus ja sen tuomat muutokset painotuksissa huomioitava
- erilaiset menetelmät, kuinka turvallisuusviestintää tehdään eri kohderyhmille ja erilaisissa tilanteissa
- voisiko suurempi osuus NouHätä -kilpailun suunnittelusta olla opiskelijoilla itsenäisten opintojen puolella -> ei veisi niin paljon lähituntiresurssia? -> HARKITTAVA!
- NouHätä -projekti opettaa kylläkin monta asiaa, toimii hyvänä harjoitteena TUVI:ssa, mutta se syö nyt liian suuren osan ja sen varjolla monta muuta tärkeää TUVI-asiaa jää opettamatta / ei mahdu sisältöön
- Amk johtamaan AP:ta ja pelastajia osana turvallisuusviestinnän opetusta jatkossa -> nykyisten PeO:n avoimien ovien tapaan -> oppivat suunnittelua, projektin hallintaa ja johtamista TUVI-toiminnoissa

28.-29.10.2015 (Jäm)

- pelastuslaitokset olivat vahvasti sitä mieltä, että onnettomuuksien ehkäisyn ja turvallisuusviestinnän toiminnan konkreettista vuositason suunnittelun opetusta tarvitaan -> säilytettävä mukana opetuksessa (on nykyisinkin)
- sopimuspalokunnat ovat mukana kentällä turvallisuusviestinnässä -> mukaan myös opetukseen

28.-29.10.2015 (Jäm)

Onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutus

Pelastajat - Alipäällistö – Päällistö

Muut toimijat

- laajemmin tarjontaa kentälle -> paikan päällä järjestettävää täydennyskoulutusta tavanomaisten erityiskohteiden valvonnan/palotarkastuksen kertaus-/täydennyskoulutukseen, herättelemään asioita muistin syövereistä
- ns. "vanhoille jermuille", vanhalla koulutuksella oleville AP-kavereille täsmätäydennyskoulutusta onnettomuuksien ehkäisystä -> motivoituu uudelleen, asenne
- verkkokoulutukset käyttöön myös OE-tiimin täydennyskoulutuksessa -> Koulumaali!
- moduulimuotoiset, jatkumona toteutuvat täydennyskoulutukset kehitykseen -> esim. aloitus, kertaus ja perusteet verkossa -> sen jälkeen täsmäiskupäivä PeO:lla -> tehostuu
- PeO:n jalkautuminen kentälle OE-täydennyskoulutuksessa entistä enemmän
- pidemmän tähtäimen koulutustarvesuunnitelma tehtävä yhdessä laitosten kanssa -> pystyttäisiin nykyistä paremmin ennakoimaan kentän tarpeita ja suuntaamaan PeO:n koulutusta -> uusi PeO:n täydennyskoulutus-/markkinointisuunnittelija ja -suunnitelma -> HUOMIOITAVA!
- verkko-opiskelu täydennyskoulutukseen -> PeO:n myymää ja rakentamaa täsmäkoulutusta pelastuslaitoksen "tuoreen" kessun johtoisesti tietyn aseman omalle työvuorolle -> Koulumaali
- apuja täydennyskoulutuksesta "vanhojen jermujen" osaamisen ja asenteen viemiseksi eteenpäin, työurasuunnittelu -> tarjontaa kohdennettuna ylipalomiehille, vanhoille palo esimiehille jne.
- erityiskysymyksiä rakenteellisesta paloturvallisuudesta -seminaarit (korkea rakentaminen, maanalainen rakentaminen yms.) -> olisi tarvetta ja kysyntää
- pelastustoimen tietojärjestelmät, dokumentaatio (valokuvat yms.) ja Varanto - täydennyskoulutukselle tarvetta tulevaisuudessa kovastikin -> HUOMIOITAVA!
- pelastustoimen riskianalyysikoulutus, riskien arviointi ja siihen liittyvien tietojärjestelmien käyttö
- paloteknisten laitteistojen suunnittelun ohjaus
- kentällä todellisia rakennuspalokeikkoja yhtä miestä kohti tulee vähän -> asiat ehtivät unohtua vaikka opetus onkin hyvää -> täsmäkertaus- ja täydennyskoulutusta palomiehille palontutkinnan huomioimisesta palontutkinnasta
- palontutkinnassa jo esille tulleet ja saadut tulokset ja hedelmät -> kuinka jalkautetaan ja saataisiin hyödyt kentälle mukaan ehkäisevään toimintaan ja muille toimijoille omalla alueella -> täydennyskoulutusta tästä näkökulmasta
- PeO:n T&K -yksikölle jatkossa jatkuvana, toistuvana vuosittaisena toimenpiteenä kentällä vuoden aikana saatujen palontutkinnan tulosten analysointi ja kuinka niitä voitaisiin hyödyntää kentällä ehkäisevään toimintaan + pelastustoimintaan + saada tietoa muille toimijoille -> VIEDÄÄN IDEANA TKI-YKSIKÖLLE!
- periaatteessa PeO:n OE-tiimin opettajien osaamistaso palontutkinnassa nykyisellään loppuu palontutkinnan tasolle 2 tai 3 -> siitä ylittävä taso -> tarvitaan asiantuntijoita ulkopuolelta mukaan opetukseen ja yhteistyötä kentällä olevien muiden toimijoiden kanssa (PolAmk, pelastuslaitokset, Palontutkijayhdistys, Tukes jne.)
- PeO:n ja Palontutkijayhdistyksen ja PolAmk:n voimavarojen yhdistäminen palontutkinnan täydennyskoulutuksessa saatava aikaan, kaikilla erikseen liian pienet resurssit toteuttaa riittävää täydennyskoulutusta -> ASIA KESKUSTELUUN!
- Toiminnallisen palosuunnittelun täydennyskoulutusta Amk-tutkinnon käyneille (kertauskurssi) jotka eivät ole sitä tarvinneet työssään ja tarvitsevat kerrata ko. asioita

28.-29.10.2015 (Jäm)

- olisiko tämä toiminnallisen palosuunnittelun ohjauksen/arvioinnin osaaminen tulevaisuudessa jopa alueellisten rakennusvalvontojen erikoisasiantuntijoiden ydinosasta – arvioida toiminnallisia suunnitelmia kokonaisuutena -> tarvitaan täydennyskoulutusta rakennusvalvonnoille
- pitäisikö öljyntorjunta olla onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta vielä nykyistä enemmän esillä tällä jaksolla? -> PITÄISI LAAJENTAA, pitäisi olla jopa kokonaan oma opintojakso öljyntorjunnalle, myös täydennyskoulutukseen tätä tarjolle -> saattaisi löytyä myös rahoitusta PeO:lle (esim. öljysuojarahasto, SYKE jne.)?
- merellinen öljyntorjunta enemmän esille (SYKE yms.)
- Amk-opinnäytetöiden hyödyntäminen pelastuslaitoksilla nykyistä enemmän laitosten omissa projekteissa ja "työvoiman testauksena"
- AP-kehittämishankkeiden hyödyntäminen pelastuslaitosten oman toiminnan kehittämiseen myös
- -> ns. Helsingin malli
- oppisopimuskoulutukset -> voisiko saada edelleen rahoitusta pelastuslaitoksille täydennyskoulutukseen -> olisiko hyödynnettävissä tehokkaammin urapolkukoulutuksiin tms.?
- kumppanuusverkoston uusi koordinaattori -> Jari Lepistö -> yhteys PeO:lta / synkronointi täydennyskoulutuksenkin suhteen
- PeO:n täydennyskoulutuksen markkinointijakeluun mukaan jatkossa enemmän myös SM -> voi jakaa tietoa
- VARANTO ja muut tietojärjestelmät -> tulossa todella laaja koulutustarve lähitulevaisuudessa
- PeO:n uusi täydennyskoulutus- ja markkinointikoordinaattori ja -suunnittelija -> yhteys kumppanuusverkoston uuteen koordinaattoriin Jari Lepistöön -> TK-suunnittelu ja koordinointi jatkossa pelastuslaitoksille
- kumppanuusverkostossa tule tehdä yhteistä pohdintaa jatkossa, millaista tk-painotusta seuraavan vuoden varrella tarvitaan -> PeO:n tulisi saada tämä tieto n. vuosi etukäteen -> pystyttäisiin huomioimaan tk-tarjonnassa
- urapolkuajattelu ja elinikäinen oppiminen näkyviin tk-suunnittelussa ja tarjonnassa
- Jari Lepistö koordinoi tulevaisuudessa ehkäpä jopa koko turvallisuusalan koulutuskenttää (siis myös SPPL, SPEK yms.)?
- "samalla hiekkalaatikolla" kilpailusta pitäisi päästä pois näin pienessä maassa (SPEK, SPPL, PeO jne.) -> syödään toistemme mahdollisuuksia ja kaikki liian pieniä -> mieluummin yhteistyö ja voimavarojen yhdistäminen -> PEON JOHDON KESKUSTELTAVA TÄMÄ !
- uusien mahdollisuuksien hyödyntäminen jatkossa, esim. Koulumaali-alustan hyödyntäminen mahdollisuutena opistolle kurssille tulon rinnalla tai osana sitä
- jatkossa tk-suuntaamisen näkyvä/tarve kumppanuusverkostolta PeO:lle -> tieto tarvitaan noin 1-1,5v etukäteen PeO:lle painotuksista, jotta pystytään reagoimaan täydennyskoulutustarjonnassa -> avainroolissa myös pelastuslaitosten koulutusvastaavat
- verkkopohjainen täydennyskoulutuksen opiskelu työn ohella mahdolliseksi -> moduulimuotoinen, asteittain etenevä koulutusputki, josta saadaan myös todistus -> merkitystä työuralla henkilölle -> tarvetta kentällä paljon -> jos ei PeO sitä tee joku kolmas osapuoli sen tekee
- joillakin laitoksilla henkilöstön vaihtuvuus pientä -> peruskursseista päästävä osittain syventäviin kursseihin tai ajankohtaiskursseihin -> tai moduulimuotoiseen koulutukseen -> pystyisi hakemaan henkilökohtaisempaa ja yksilöidämpää täydennyskoulutustarjontaa
- PeO:n OE-tiimin täydennyskoulutusten hinta ei sinällään ole vielä "kipurajoilla" mutta matkakuluineen kokonaisuus alkaa ylittää pelastuslaitosten resurssit

28.-29.10.2015 (JJäm)

- yhden päivän koulutukset parhaita -> työpaikalta poissa olo yms. -> moduulimuotoisuus -> verkko-oppiminen esim. etukäteen, sitten täsmäpäivä, sitten kertaukset verkossa
- verkko-opetuksen ja lähiopetuksen sekoittaminen sopivasti -> 1-2pv max "täsmäiskulähipäiviä", ennen sitä ennakoivat asiat verkossa -> tentti -> lähijakso -> kertauskoulutus ja tentit
- 2-3pv max lähikoulutuksissa -> ei enempää, muuten liian pitkä työtä tekeväälle -> työt jäävät rästiin -> ei pysty lähtemään
- verkoston hyödyntäminen -> kumppanuusverkosto -> pelastuslaitosten koulutuspäälliköt -> Jari Lepistö ym. -> opisto ei olisi pimennossa, vaan voisi hyödyntää verkostoja esim. koulustarjonnan suunnitteluun ja -ennakointiin jatkossa
- uudet itsehallintoalueet 2019 -> uusia koulustarpeita koska laitokset yhdistyvät -> sopiva kollegio koolle esim. 2016 keväällä -> pohtimaan tarvittavia PeO:n tk-tarjonnan painotuksia vuodelle 2017
- pelastuslaitosten koulutusvastaavat -> oikea kohderyhmä pohtimaan tulevaa tk-tarvetta yhdessä PeO:n kanssa
- kentällä tarvetta laajemmalle, moduulimuotoiselle OE-tehtäviin perehdyttävälle / kertaavalle koulutukselle -> alan ulkopuolelta rekrytoitavat ja esim. ikääntyvät -> urasuunnittelu -> pitäisi rakentaa tästä oam, erillinen, jatkumona etenevä kokonaisuus jossa hyödynnetään verkkoa
- HUOM!!!! HUOM!!!!
palotarkastustoiminnan kehittämishanke 2015 -> hankkeen jälkeen suuri tk-tarve kentällä -> 2016 -> voisiko PeO olla kouluttajana ja rakentaa moduulimuotoisen, osittain verkkoon pohjautuvan koulutuksen tähän tarpeeseen !!! (jo nyt tätä kysynyt 4 pelastuslaitosta JJ/10.12.2015)
- nopean aikataulun reagointi ajankohtaisiin koulustarpeisiin tulisi olla PeO:llakin mahdollista, esim. lainsäädäntömuutokset yms. -> foorumipohjainen malli tms. Koulumaalissa?

28.-29.10.2015 (Jäm)

Kommentteja kaikkeen OE-opetukseen liittyen:

- Kaikissa oe-opinnoissa on tärkeää sisällön selkeä vaatimustason nosto pelastajakurssilta -> ap-kurssille -> päällystökurssille. Motivaatio oppimiseen/opiskeluun pysyy yllä, kun aina saa jotain vähän lisää.
- Hyvien käytäntöjen oppiminen/hyödyntäminen: mallien hakeminen kansainvälisistä pelastusalan oppilaitoksista sekä pelastustoimesta muutoinkin. Pätee oppimateriaaleihin, opetuksen sisältöön sekä opettajien osaamiseen. Varsinkin päällystöopiskelijoilta voi ja pitää vaatia kansainvälisen materiaalin käsittelyä. Etenkin päällystöopintojen suhteen on tärkeää muistaa korkeakoulumainen opiskelu: lähteiden ajantasaisuus, kansainvälisyys ja ennen kaikkea opettajien mahdollisuus kehittyä asiantuntijaksi tai mahdollisuus hyödyntää kansallista/kansainvälistä asiantuntijuutta opetuksen tukena.
- Oppimateriaalin ajantasaisuus!!! Opetussuunnitelmissa, toteutussuunnitelmissa ja opettajien puheissa/opetuksessa nykyaikaiset/ajankohtaiset termit! -> TÄRKEÄÄ!
- Kaikkien opintojen osalta toiveena olisi eri aineiden välinen luovakin synkronointi, ettei lokeroita ja asenneongelmia pääse syntymään. Tästä jo puhuttiin paljon seminaarissa. Kaikki tehtävät liittyvät kaikkeen. Pelastajan täytyy ymmärtää ja tietää mm. onnettomuuksien ehkäisystä, pelastustoimen tehtäväkirjosta ja lakivaatimuksista, jotta voi huolehtia työhönsä kuuluvasta viestinnästä. Ja ennen kaikkea oman työturvallisuuden takia on ymmärrettävä ja osattava rakenteellisia paloturvallisuusasioita, jotta voi suoriutua turvallisesti sammutus- ja pelastustehtävistä.
- Tärkeää myös, että etenkin N-päällystökurssilaisilla säilyy riittävä määrä pelastustoiminnan opetusta, jotta valmiudet myös operatiivisiin tehtäviin saavutetaan.
- Synkronointi onnettomuuksien ehkäisyn ja peto-opintojen välillä on myös N-kurssilaisille erityisen tärkeää, jotta heillä syntyy ymmärrys miten he mahdollisilla rakenteellisilla lausunnoilla/neuvoilla valvontatehtävissä vaikuttavat tai mahdollistavat pelastajien työturvallisuuteen ja työtapojen valintaan sammutus- ja pelastustehtävissä. Ja on oltava lisäksi riittävä määrä harjoitusalueellakin tapahtuvaa oppimista.
- Pelastuslaitokset meinaavat "hukkuu" erilaisiin kyselyihin ja välillä on vaan pakko jättää vastaamatta niihin. Välillä opiskelijoiden oppimistehtäviin liittyvät pyynnöt kuormittavat myös samalla tavalla.
- Toive oli, että opiskelijat tulisivat aina kuin mahdollista konkreettisesti paikan päälle haastattelemaan ja tekemään havaintoja työtehtävistä. Nyt pelastuslaitoksilla tuntuu joskus, että he kirjoittavat sähköpostitse opiskelijoille "oppimistehtäviä valmiiksi" 😊
- Pelastuslaitokset eivät näe oppimistehtäviä kuitenkaan huonoina ja tukevat kyllä niitä mielellään, kun vain toimintatapa on oikeanlainen. Sähköposti vain kuormittaa tällä hetkellä laitoksissa kohtuuttomasti ja perustehtävistä irrallisiin kyselyihin vastaaminen ei ole prioriteetissa kovin korkealla.
- Paras tapa olisi, että oppimistehtävät voisivat sijoittua harjoittelujaksojen yhteyteen tai että oppilas varaisi ajan ja tulisi itse paikan päälle.
- Erityisen tärkeää on kaikessa OE-opetuksessa yrittää ennustaa tulevaisuutta, uudet riskit: ikäihmiset, maahanmuuttajat, uudet työtavat/välineet jne. -> HUOMIOITAVA!

28.-29.10.2015 (Jäm)

Päivien yhteenveto ja hankkeen jatkosuunnitelmat :

- päivät ylittivät odotukset moninkertaisesti !
- päivillä todella erinomaista vuoropuhelua
- pilottihanke, laajennettava sama malli kehittää opetusta muihinkin opetusalueisiin PeO:lla jatkossa (pelastustoiminta, hallinto-henkilöstöjohtaminen, ensihoito)
- jatkumo tähän saatava myös OE-tiimin opetuksen suhteen -> esim. vuoden päästä sama porukka kasaan yhdeksi päiväksi kuulemaan mihin suuntaan on lähdetty kehittämään ja pohtimaan onko suunta oikea -> jatkossa esim. kerran vuodessa tai 1krt/2v vastaava tilaisuus -> linjataan suuntaa yhdessä
- Jani Jämsä toimittaa seminaarimuistiinpanot parin viikon sisällä pdf:nä nähtäville osallistujille -> voi laittaa vielä sähköpostikommentteja Janille, jos kirpoaa jotakin (toteutuu 12/2015)
- seuraavaksi hanke etenee siten, että Jani käy nämä kyselyn tulokset ja seminaarimuistiinpanot opintojaksokohtain vastuunopettajien kanssa läpi ja sen pohjalta laaditaan opintojaksokohtaiset kehittämissuunnitelmat -> suunnitelmaluonnos käydään vielä kokonaisuutena OE-tiimissä läpi
- sen jälkeen opintojaksokohtaisen kehittämissuunnitelman luonnos nähtäville ja kommentoitavaksi pelastuslaitosten turvallisuuspalvelut –jakelulla noin helmikuun 2016 päikkeillä -> vielä pelastuslaitosten kommentit OE-tiimille ja Janille siitä, ennen kuin se lukitaan lopulliseksi hankkeessa tuotetuksi OE-opetuksen kehittämissuunnitelmaksi.
- Pelastusopisto ja OE-tiimi kiittävät seminaariin osallistuneista todella hyvistä ja aktiivisista päivistä !

PELASTUSOPISTO

2016

Asiantuntijaselvitys Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen kehittämistarpeista

Jämsä Jani PeO

Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi

18.5.2016

Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi
Jani Jämsä 6.5.2016

SELVITYS

PELASTUSOPISTON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN JA TÄYDENNYSKOULUTUKSEN KEHITTÄMISTARPEISTA 2016

Tämä selvitys on toteutettu Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiimin vetäjän, vanhempi opettaja Jani Jämsän YAMK-opinnäytetyönä. Kaikki kerätty ja selvityksen muotoon jalostettu tieto kehittämistarpeista perustuu pelastuslaitoksilta ja Pelastusopiston tärkeimmiltä koulutuksen yhteistyötahoilta kerättyyn aineistoon. Tietoa kerättiin useassa vaiheessa ja sitä jalostettiin seuraavalla tavalla:

Elokuussa 2015 toteutettiin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn ammattiopetuksen ja täydennyskoulutuksen sisällöistä tuotetun ennakkomateriaalin pohjalta opetuksen kehittämiskysely. Kyselyn vastaukset on huomioitu pohjana tälle selvitykselle.

Lokakuussa 2015 pidettiin Pelastusopistolla 2-päiväinen OE-opetuksen kehittämisseminaari. Seminaarissa käytiin läpi Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen sisältöä aihealueittain ja keskusteltiin kehittämistarpeista kyselyn vastauksen pohjalta. Jani Jämsä teki seminaarikeskusteluista yksityiskohtaiset muistiinpanot.

Seminaarin muistiinpanot kierrätettiin kommenteilla seminaarin osallistujilla vuodenvaihteessa 2015 – 2016 ja saadut kommentit huomioitiin muistiinpanoihin.

OE-tiimin opintojaksojen vastuopettajien kanssa käytiin kyselyn vastaukset, seminaarin muistiinpanot ja kehittämissuositukset aihealueittain läpi. Niiden mahdollisuuksia ja tarvittavia toimenpiteitä pohdittiin yhdessä lopulliseen selvitykseen. OE-tiimin täydennyskoulutuksen kehittämissuositukset ja koko selvityksen luonnos käytiin vielä koko tiiminä läpi 2.3.2016.

Suunnitelmaluonnos kierrätettiin kommentoitavana pelastuslaitoksilla ja muilla yhteistyötahoilla maaliskuussa 2016. Saadut lausunnot ja kommentit on huomioitu ja täsmennetty lopulliseen selvitykseen. Loppuvaiheessa tehtiin myös muutama avoin henkilökohtainen asiantuntijahaastattelu. Niiden kommentit on myös huomioitu lopulliseen selvitykseen.

Sisälllys

1.	YLEISTÄ ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMISESTÄ.....	3
2.	PELASTAJATUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN	6
2.1.	RAKENNUSTEN TURVALLISUUS JA VALVONTA – OPINTOJAKSO 6,5OP (PELASTAJAT)	7
2.2.	TURVALLISUUSVIESTINTÄ – OPINTOJAKSO 3,5OP (PELASTAJAT)	11
3.	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN.....	15
3.1.	RISKIENHALLINTA JA VARAUTUMINEN – OPINTOJAKSO 3OP (ALIPÄÄLLYSTÖ).....	16
3.2.	RAKENNUSTEN PALOTURVALLISUUS – OPINTOJAKSO 5OP (ALIPÄÄLLYSTÖ)	17
3.3.	VALVONTA JA TURVALLISUUSVIESTINTÄ – OPINTOJAKSO 6OP (ALIPÄÄLLYSTÖ).....	19
4.	AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN	26
4.1.	SISÄISEN TURVALLISUUDEN PERUSTEET – OPINTOJAKSO 3OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	27
4.2.	ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN PERUSTEET – OPINTOJAKSO 2OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	28
4.3.	RAKENNUSTEKNIikka – OPINTOJAKSO 2OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	29
4.4.	RAKENTEELLINEN PALOTURVALLISUUS – OPINTOJAKSO 6OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	31
4.5.	PALOTARKASTUKSEN PERUSTEET – OPINTOJAKSO 6OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	32
4.6.	TURVALLISUUSVIESTINTÄ – OPINTOJAKSO 6OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	36
4.7.	RISKIENHALLINTA – OPINTOJAKSO 5OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	39
4.8.	PALOTURVALLISUUSTEKNIKAN PERUSTEET – OPINTOJAKSO 5OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO).....	41
4.9.	PALOTEKNISET LAITTEISTOT – OPINTOJAKSO 3OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	43
4.10.	YMPÄRISTÖTURVALLISUUS – OPINTOJAKSO 2OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO, PAKOLLINEN OPINTO)	45
4.11.	PALONTUTKINTA – OPINTOJAKSO 2OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO)	46
4.12.	VALINNAISET JATKOKURSSIT (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO).....	49
4.13.	TURVALLISUUSJOHTAMINEN JA – SUUNNITTELU – OPINTOJAKSO 6OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO, VALINNAINEN)	50
4.14.	PALOTARKASTUKSEN JATKOKURSSI – OPINTOJAKSO 6OP (AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINTO, VALINNAINEN).....	51
5.	ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN	52

1. YLEISTÄ ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMISESTÄ

Kehittämistarpeita kaikkeen Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetukseen liittyen:

Kaikissa onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on tärkeää sisällön kehittyminen ja vaatimustason selkeä nosto pelastajakurssilta alipäällystökurssille ja edelleen Amk-päällystökurssille. Motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava jatkossa kaikkien tutkintojen OPS:eja kehitettäessä ja myös TOTS-tasoilla.

Hyviä käytäntöjä ja malleja kannattaisi hakea jatkossa Pelastusopistolle esimerkiksi kansainvälisistä pelastusalan oppilaitoksista sekä kotimaisesta ja kansainvälisestä pelastustoimesta muutenkin. Tämä pätee oppimateriaaleihin, opetuksen sisältöön sekä opettajien osaamiseen. Varsinkin päällystöopiskelijoilta voi ja pitää vaatia kansainvälisen materiaalin käsittelyä. Etenkin päällystöopintojen suhteen on tärkeää muistaa korkeakoulumainen opiskelu: lähteiden ajantasaisuus, kansainvälisyys ja ennen kaikkea opettajien mahdollisuus kehittyä asiantuntijaksi tai mahdollisuus hyödyntää kansallista/kansainvälistä asiantuntijuutta opetuksen tukena.

Oppimateriaalin ajantasaisuus on erittäin tärkeää ja tästä on pidettävä jatkossakin huolta. Opetussuunnitelmissa, toteutussuunnitelmissa sekä opettajien puheissa ja opetustilanteissa tulee näkyä nykyaikaiset ja ajankohtaiset termit.

Kaikkien opintojen osalta toiveena olisi eri aihealueiden välinen luova synkronointi, ettei loke- roita ja asenneongelmia pääse syntymään. Kaikki tehtävät pelastustoimessa liittyvät kaikkeen. Esimerkiksi pelastajan täytyy ymmärtää ja tietää mm. onnettomuuksien ehkäisystä, pelastustoimen tehtäväkirjosta ja lakivaatimuksista, jotta hän voi huolehtia työhönsä kuuluvasta viestinnästä. Ja oman työturvallisuuden takia on ymmärrettävä ja osattava rakenteellisia paloturvallisuusasioita, jotta voi suoriutua turvallisesti sammutus- ja pelastustehtävistä.

Tärkeää on jatkossa säästöpainneiden vuoksi myös, että etenkin N-päällystökurssilaisilla säilyy riittävä määrä pelastustoiminnan opetusta, jotta valmiudet myös operatiivisiin tehtäviin saavutetaan.

Integrointi onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan opintojen välillä on pelastajien lisäksi myös N-kurssilaisille erityisen tärkeää, jotta heille syntyy ymmärrys miten he esimerkiksi rakennuksiin liittyvillä lausunnoilla ja neuvonnalla valvontatehtävissä vaikuttavat tai mahdollistavat pelastajien työturvallisuuden ja vaikuttavat työtapojen valintaan sammutus- ja pelastustehtävissä. Tähän liittyen on oltava lisäksi riittävä määrä harjoitusalueella tapahtuvaa oppimista.

Pelastuslaitokset meinaavat nykyisin "hukkuu" erilaisiin kyselyihin kentällä, niitä tulee monelta taholta jatkuvasti. Välillä on vaan pakko jättää vastaamatta niihin. Välillä opiskelijoiden oppimistehtäviin liittyvät pyynnöt kuormittavat myös samalla tavalla. Seminaarissa läpi käyty ja yhdessä sovittu tavoite oli, että jatkossa opiskelijat tulisivat aina kun mahdollista konkreettisesti paikan päälle haastattelemaan ja tekemään havaintoja työtehtävistä. Nyt pelastuslaitoksilla tuntuu joskus, että he kirjoittavat sähköpostitse opiskelijoille "oppimistehtäviä valmiiksi".

Pelastuslaitokset eivät näe onnettomuuksien ehkäisyn opetukseen liittyviä oppimistehtäviä kuitenkaan huonoina ja tukevat kyllä niitä jatkossakin mielellään, kun vain toimintatapa on oikeanlainen. Sähköpostiviestintä kuormittaa tällä hetkellä pelastuslaitoksissa osaa henkilöstöstä kohtuuttomasti ja perustehtävistä irrallisiin kyselyihin vastaaminen ei ole aina prioriteetissa kovin korkealla.

Paras tapa jatkossa olisi, jos oppimistehtävät voisivat sijoittua pääosin harjoittelujaksojen yhteyteen tai sitten opiskelija varaisi ajan ja tulisi itse paikan päälle selvittämään asioita.

Harjoittelun merkitystä tulee jatkossa painottaa kaikissa tutkinnoissa myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtävissä. Asioiden perusteet opitaan kyllä opintojaksoilla, mutta niitä oppii tekemään oikeasti vain harjoittelemalla. Harjoittelua tulisi lisätä nykyisestä määrästä.

Eriyksen tärkeää kaikessa onnettomuuksien ehkäisyn opetuksessa on jatkossa yrittää ennustaa tulevaisuutta. Esimerkiksi uudet riskit: ikäihmiset, maahanmuuttajat, uudet työtavat ja -välineet jne. Näitä on pyrittävä jatkossa ennakoimaan säännöllisesti ja huomioimaan OPS- ja TOTS-ta-soilla.

Amk-opinnäytetöiden ja Ap-kehittämishankkeiden hyödyntämistä pelastuslaitoksilla jatkossa on kehitettävä nykyistä enemmän pelastuslaitosten omissa projekteissa ja ”työvoiman testauksena” (joillakin pelastuslaitoksilla tämä toimii nyt jo hyvin, opiskelijalla on valmiina omaa laitosta kehitettävä hankeidea jo opiskelun alkaessa). Myös Theseus –opinnäytetyösivusto tulee saada pelastuslaitoksille nykyistä enemmän hyötykäyttöön. Samoin AP-kehittämishanketyöt tulisi saada johonkin sähköiseen jakeluun julkisesti (Moodle tai koulumaali)?

Kaikissa tutkinnoissa on ylläpidettävä jatkossakin ajatusta ja oikeaa asennetta onnettomuuksien ehkäisyn tehtävien järkevästä tekemisestä yhdessä valmiuden ylläpidon kanssa, valmiuden ehdoilla. Suurin osa onnettomuuksien ehkäisyn tehtävistä tehdään pelastuslaitoksilla jatkossakin operatiivisen henkilöstön voimin.

Kaikissa tutkinnoissa on pystyttävä ylläpitämään vähintään nykyinen taso paloteknisten laitteiden harjoituksia, mieluummin kehittämään niitä lisää. Näin kentällä päästäisiin pikkuhiljaa eroon ns. ”laitekammosta”.

Kaikissa tutkinnoissa tulee jatkossa lisätä ja painottaa pelastustoimen tietojärjestelmien (etenkin Pronto ja tulevaisuudessa Varanto) opetusta. Niiden käytön ja osaamisen tarve laajenee jatkuvasti jo nyt.

Turvallisuusviestinnän opetusta tulee varsinkin alipäällystö- ja päällystötutkinnoissa painottaa jatkossa nykyistä enemmän turvallisuusviestinnän toimintojen suunnitteluun ja johtamiseen sekä henkilöstön motivointiin näissä tehtävissä.

Tätä kehittämissuunnitelmaa tulee jatkossa tarkastella säännöllisesti ja päivittää tarvittaessa. Kehittämiselle tulee saada suunnitelmallinen jatkumo. Aika on herkkä muutoksille ja esim. pelastajatutkintoon ja muuhunkin opetukseen muun muassa tuleva sote-yhteistyö tuo todennäköisesti uusia osaamisvaatimuksia. Jatkossa tarvitaan reagoitiherkkyttä muutoksiin.

2. PELASTAJATUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN

2.1. Rakennusten turvallisuus ja valvonta – opintojakso 6,5op (pelastajat)

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa pelastajatutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla rakennustekniikan, rakenteellisen paloturvallisuuden, paloteknisten laitteiden, valvonnan ja palontutkinnan opetuksessa.

Tulisiko tämän OE-opetuksen olla pelastajilla jopa laajempaakin? Koko pelastajatutkinnon opetuksen laajuussuhde, onko työtehtävien painottumisen kannalta kohdallaan nykyisin? Onnettomuuksien ehkäisyn opintoja on tutkinnon kokonaisuudesta vain 1:9 ja kentällä työtehtävien osuudet ovat päinvastoin? Tämä on tarkasteltava jatkossa OPS-tasolla.

SOTE-uudistuksen myötä pelastuslaitosten ohjausprosessi mahdollisesti muuttuu, jolloin jatkossa henkilöstöä pyritään varmasti käyttämään tehokkaammin eri työtehtäviin koko maassa. Pelastajien osaamista onnettomuuksien ehkäisyssä tarvitaan jatkossa jopa enemmän.

Myös uranäkemyksenkin kannalta palomiesten valvonnan ja palotarkastuksen opetus on säilytettävä. Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn tehtävien arvostus tulee myös tämän opetuksen kautta, senkin kannalta nämä asiat on opetettava pelastajille.

Myös vanhat rakenteet ja -rakennukset sekä niiden erityispiirteet ovat mukana opetuksessa jo nyt. Tätä pitäisi olla ehkä vielä nykyistäkin enemmän? Tämä vaatisi lisää tuntiresursseja jatkossa. Asiaa tarkasteltava OPS- ja TOTS-tasolla.

Voisivatko pelastustoimintaan liittyvät pelastajien tämän jakson asiat (rakennusten paloturvallisuus ja palontutkinta) olla jatkossa mukana ja osana pelastustoiminnan opintojaksoja? Esimerkiksi OE-opettajat integroitaisiin sopiviin pelastustoiminnan jaksoihin ja harjoitteisiin mukaan sovelletussa harjoitusvaiheessa? Tämä on tarkasteltava jatkossa OPS-tasolla.

Palontutkinnan näkökulma tulisi saada mukaan myös pelastajien normaaleihin (pelastustoiminnan opetuksen) sovellettuihin harjoituksiin, jotta tulee huomioitua jälkiraivaus, oman toiminnan kehittäminen yms. osana pelastustoimintaa. Tästä on vietävä viestiä ja tietoa pelastustoiminnan opetukseen ja tämän kehittämistä on tarkasteltava OPS-tasolla (OPS-integroinnit -> loppuharjoitus -> tiimien välinen yhteistyö).

Myös yhteiset sovelletut harjoitukset pelastajat-alipäällystö-päällystö olisivat tämän kannalta erittäin tärkeitä ("entisaikojen" loppusodan malliin), ja niihin mukaan myös palontutkinta. Tarkasteltava jatkossa OPS-tasolla OPS:ien integroinnin kautta.

Onko pelastajien palontutkinnan oikea paikka edes Rakennusten turvallisuus ja valvonta – opintojaksossa, vai pitäisikö sen olla mukana osana sammutus- ja pelastustoiminnan soveltavia opintojaksosia? Toisaalta palontutkinta on myös tärkeä osa onnettomuuksien ehkäisytyötä? Asia on tarkasteltava OPS-tasolla ja opettajaresurssien ristiin käytön kannalta? Nykyresursseilla ja toteutustavoilla palontutkinnan opetus integroituu valvonnan lisäksi enemmänkin turvallisuusviestinnän opetukseen.

Pelastajien tuntimäärä on kuitenkin edelleen liian pieni, jotta saavutettaisiin riittävä taso palontutkinnan ymmärtämisessä kokonaisuutena ja mihin kaikkeen se vaikuttaa. Vaatisi lisää tuntikehystä jatkossa RAKTU-jaksossa. Tämä asia on tarkasteltava TOTS-tasolla tuntijaon suhteutuksessa ja myös OPS-tasolla kokonaisuutena.

Sähkö- ja automaatiotekniikan perusteita ja perusasioita tulisi saada jatkossa mukaan myös pelastajien opetukseen. Huomioidaan jatkossa TOTS-asiana, mutta kovin suuri laajuus vaatisi lisää tuntikehystä. Tämä on tarkasteltava myös OPS-tasolla.

Palotarkastuksen koko ”hallinnollinen” prosessi on saatava vielä painavammin esille opetuksessa, vaikka sitä on tietoisesti Pelastusopistolla jo painotettukin parin vuoden ajan. Huomioitava TOTS-asiana entistä painokkaammin ja vaatii lisäksi TOTS-/OPS-integrointia (hallinto-valvonnan opetus).

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyöhön liittyvien tietojärjestelmien (tulevaisuudessa Varanto) opetusta on lisättävä jatkossa myös pelastajille.

Pelastajien RAKTU-paketti on hyvä, ei pysty ainakaan vähentämään.

Seminaarissa keskusteltiin pelastajien mahdollisista omatoimisista palotarkastusharjoitteista tulevaisuudessa. Pelastajilla ei ole yleensä olemassa ”valmista kytköstä” pelastuslaitokseen, joten saako mahdollisuuksia tehdä omatoimista palotarkastusharjoittelua / -seurantaa? Pääseekö helposti mukaan pelastuslaitosten palotarkastajien matkaan? Sovittiin seuraava menettelytapa: yhteys suoraan riskienhallintapäällikköön tai johtavaan palotarkastajaan ja sieltä kautta eteenpäin. Näin toimimalla onnistuu varmasti myös jatkossa.

Todettiin kuitenkin, että tämä on sen tason asia, josta Pelastusopiston kannattaisi tehdä jatkossa joka tapauksessa sopimus pelastuslaitosten kanssa ja samaan sopimukseen mukaan pelastajien lisäksi myös N-kurssien palotarkastusharjoittelu. Tämä on hoidettava osana OPS-kehittämistyötä jatkossa.

TOTS-ASIAT:

Rakennustekniikan ja rakenteellisen paloturvallisuuden opetus, pelastajat:

Rakennuslupamenettely on jatkossakin tarpeen opettaa pelastajille, tarvitsevat tiedon kuitenkin esim. turvallisuusviestintä- ja palotarkastustyön kannalta.

Pelastajaopiskelijoiden kiinnostus ja motivaatio tähän aihealueeseen on Pelastusopistolla haettu jo tähän saakka ja haettava edelleen jatkossakin pelastustoiminnan ja pelastajien työturvallisuuden kautta.

Ns. operatiiviset palotarkastukset otettava jatkossa painotetummin mukaan sisältöön (on jo nyt TOTS-sisällössä pelastajilla, mutta painotetaan enemmän).

Myös pelastajilla on tärkeää olla jatkossakin perustiedot pelastuslaista, onnettomuuksien ehkäisystä ja rakenteellisista vaatimuksista, jotta he voivat vastata kansalaisten kysymyksiin. Jokainen työntekijä edustaa pelastuslaitosta ja pelastustoimea ja kysymyksiä paloturvallisuusasioihin tulee eteen lisäksi myös vapaa-ajalla.

Myös vanhat rakenteet ja -rakennukset sekä niiden erityispiirteet ovat mukana opetuksessa jo nyt. Tätä pitäisi olla ehkä vielä nykyistekin enemmän? Tämä vaatisi lisää tuntiresursseja jatkossa. Asiaa tarkasteltava OPS- ja TOTS-tasolla.

Väestönsuoja-opetus pelastajille on säilytettävä jatkossakin vähintään nykytasolla, he joutuvat työtehtävissään avustamaan mahdollisessa väestönsuojien käyttökuntoon laitossa valmiuden kohoamisvaiheessa ja tarvitsevat ko. tietoa myös koulutustehtävissään. Ja väestönsuoja-asiat ovat myös osa kansalaistaitoja jotka pelastajan on tiedettävä.

Rakennuspiirustusten opetus on säilytettävä myös vähintään nykytasolla. Tätä taitoa pelastajat tarvitsevat esimerkiksi pelastustoiminnassa paikantamiskaavioiden ja kohdekorttien tulkitsemiseen.

Maakaasulaitteet tulisi jatkossa käydä myös läpi perustasolla myös pelastajien opetuksessa. Huomioidaan jatkossa TOTS:issa osana lämmitysjärjestelmien toiminnan läpikäyntiä.

Sähkö- ja automaatiotekniikan perusteita ja perusasioita sekä muut turvallisuutta parantavat laitteet tulisi saada jatkossa mukaan myös pelastajien opetukseen. Huomioidaan jatkossa TOTS-asiana, mutta kovin suuri laajuus vaatisi lisää tuntikehystä. Tätä on tarkasteltava myös OPS-tasolla jatkossa.

Paloteknisten laitteiden opetus, pelastajat:

Erheelliset paloilmoitukset ja niihin vaikuttaminen on pidettävä jatkossakin mukana opetuksessa neuvonnan ja opastuksen näkökulmasta. Sitä on edelleen painotettava ja täsmennettävä toteutussuunnitelmassa.

Pelastajan (osaltaan myös alipäälystö ja päälystö) tulee ymmärtää miten teknologian lisääntyminen vaikuttaa muihin turvallisuustekniikan asioihin. Yleensä teknisten laitteiden määrän lisääntyminen tarkoittaa esimerkiksi suurempia palo-osastokokoja tms. Eli miten nämä seikat tulee huomioida pelastustoiminnan johtamisessa, pelastustoiminnassa, sammutus- ja pelastustaktiikoiden valinnassa, työvälineiden ja -tapojen muuttamisessa? Tätä näkökulmaa on painotettava kaikissa laiteopetuksen toteutussuunnitelmissa jatkossa.

Muuten pelastajien laiteopetuksen nykytaso on hyvä ja se tulee säilyttää.

Valvonnan ja palotarkastuksen opetus, pelastajat:

Asuinympäristön turvallisuus ja sen tarkastaminen on edelleen oltava painopisteenä pelastajien opetuksessa jatkossakin. Pelastajat käyvät edelleen useilla pelastuslaitoksilla palotarkastuksilla

pienkohteissa (asuinrakennukset ja muut pienkohteet), joten osaamista tarvitaan jatkossakin. Toisin alueellisia eroja on paljon, miten pelastuslaitokset käyttävät pelastajia palotarkastuksessa.

Ikääntyvien ihmisten turvallisuus on otettava painokkaammin esille pelastajien valvonnan opetuksessa. Tämä huomioidaan jatkossa painokkaammin toteutus suunnitelmassa.

Palotarkastuksen koko "hallinnollinen" prosessi on saatava vielä painavammin esille opetuksessa, vaikka sitä on tietoisesti Pelastusopistolla jo painotettukin parin vuoden ajan. Huomioitava TOTS-asiana entistä painokkaammin ja vaatii lisäksi TOTS-/OPS-integrointia (hallinto-valvonnan opetus).

Oma valvonta ei poista palomiesten tarvetta palotarkastukselle jatkossakaan, joten fokus on säilytettävä edelleen pienkohteiden tarkastuksessa oma valvonnan tukena. Oma valvonta jopa lisää palomiesten osaamistarvetta. Oma valvonnan tukena he menevät tekemään esimerkiksi jälkitarastuksia, jolloin on osattava asioita oikeasti ja jopa paremmin.

Neuvonta- ja opastusnäkökulma on oltava jatkossakin painopisteenä pelastajien valvonnan ja palotarkastuksen opetuksessa. Myös turvallisuusviestinnässä ja -koulutuksessa tarvitaan edelleenkin tätä palotarkastustietoa, joten sen on oltava mukana pelastajien opetuksessa.

Pienten ns. erityiskohteiden palotarkastus on pidettävä myös mukana pelastajien opetuksessa. Tätä ei saa jättää pelkästään täydennyskoulutuksen varaan, koska alueellisia eroja pelastajien käytössä on paljon. Osalla pelastuslaitosalueista palomiehet tekevät palotarkastuksia myös näissä kohteissa. Lisäksi tämä opetus tukee myös näiden asioiden ymmärtämistä osana pelastustoimintaa.

Kokonaiskuva pelastuslaitoksen valvontatoiminnasta on käytävä läpi opetuksessa.

Aluevalvonta on yhtenä mahdollisuutena osa tulevaisuuden valvontatoimintaa pelastajilla. Huomioidaan jatkossa toteutus suunnitelmassa ja otetaan mukaan opetukseen.

Öljylämmitysasiat on pidettävä vielä toistaiseksi toteutuksessa mukana, koska öljylämmityskiinteistöjä on vielä paljon ja niiden väheneminen näyttää tasoittuvan.

Valvontatehtävien työturvallisuus ja uhkatilanteet palotarkastuksella tulee saada mukaan opetukseen, nykyisessä toteutuksessa näitä asioita on tosi vähän. Huomioitava OPS- ja TOTS-tasolla jatkossa.

Palontutkinnan opetus, pelastajat:

Pelastajien palontutkinnan opetuksen ja harjoitteiden taso on hyvä jo nykyisin, tämä taso on pyrittävä säilyttämään jatkossakin.

Varsinkin harjoitteet ovat pelastajilla hyviä (havainnointi, arvio, lämpökameran käyttö, valokuvaaminen), ne on säilytettävä.

Todistajavastuu oikeudessa on käytävä läpi myös pelastajille, kuuluu virkatehtäviin. Huomioidaan ja painotetaan toteutus suunnitelmassa jatkossa.

Pelastajille on käytävä läpi, että myös pelastustoiminnan onnistumista yms. tutkitaan työturvallisuuden ja toiminnan kehittämisen näkökulmasta nykyisin, jotta ymmärtävät ko. tutkimuksen tarpeen. Tämä on mukana jo nykyisinkin opetuksessa, mutta painotetaan jatkossa.

Pelastajille on opetettava myös se, miten palontutkinnassa saatua tietoa voidaan käyttää ja käytetään hyväksi kentällä, mihin sillä voi vaikuttaa (onnettomuuksien ehkäisyn tehostaminen, rakennustekniikan kehittäminen, muun tekniikan kehitys, oman pelastustoiminnan kehittäminen jne.). Tätä opetetaan jo nyt, mutta painotettava enemmän ja huomioitava OE-tiimin toteutussuunnitelmien integroinnissa (RAKTU-TUVI) paremmin jatkossa.

Muuttuvien ajan trendien seuraaminen palontutkintaharjoitusten caseissa täytyy saada mukaan harjoitteisiin (esimerkiksi ikäihmisten kotona sattuvat palot, sähköisten apuvälineiden palot, ns. keräilykämpät, "nistiasunnot" yms.). Tämä vaatisi enemmän resursseja jatkossa ja pysyvämmän palontutkinnan demotilan? Palotalon 3.krs:n mahdollisuudet tämän kannalta on selviteltävä jatkossa.

Voisiko TOTS:issa olla omana otsikkona "Toiminta palopaikalla palontutkintaa edistävällä tavalla"? Huomioidaan jatkossa, tarkennetaan ja painotetaan TOTS:issa.

Erheelliset paloilmoitinkeikat ja palovaroittimien tarkastus-/varmistustehtävät käytävä myös palontutkinnan opetuksessa läpi, näistä on saatava tietoa kentällä operatiiviselta henkilöstöltä laitoksen palontutkijoille ja OE-henkilöstölle. Sitä kautta saadaan signaaleja mahdollisista riskiasunnoista ja – kohteista. Tämä on huomioitava jatkossa painokkaammin toteutuksessa ja on myös TOTS:ien integrointiasia (palotekniset laitteet-palontutkinta). Jatkossa tämä on huomioitava myös Varanto –tietojärjestelmän opetuksessa, järjestelmä mahdollistaa palotarkastajan "muistuttamisen" suoraan järjestelmän kautta ko. tilanteissa.

Kentällä todellisia rakennuspalotilanteita yhtä miestä kohti tulee vähän, jolloin asiat ehtivät unohtua vaikka opetus onkin hyvää. Tarvitaan kertaus- ja täydennyskoulutusta palomiehille palontutkinnan huomioimisesta pelastustoiminnassa. Tämä otetaan mukaan jatkossa OE-täydennyskoulutuksen kehittämiseen.

Ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana on oltava mukana opetuksessa. On jo nytkin mukana, mutta painotetaan jatkossa TOTS:issa.

2.2. Turvallisuusviestintä – opintojakso 3,5op (pelastajat)

Yleistä Pelastusopiston turvallisuusviestinnän opetuksesta:

Onko turvallisuusviestinnän opetuksen arvostus Pelastusopistolla laskenut? Se ei saa laskea, koska se on pelastuslaitoksilla yksi keskeisimmistä ja painokkaimmista työtehtävistä?

Turvallisuusviestinnän opetusta pitäisi saada tuotua vielä lähemmäs tämän päivän toimintaa ja sen vaatimuksia pelastuslaitoksissa tietojen, taitojen ja ymmärryksen osalta – voisiko olla mahdollista esim. työelämäkiertojakso ko. aihetta opettaville opettajille pelastuslaitoksilla? Tämän mahdollisuus esim. vuoden 2017 aikana on otettava tarkasteluun?

Oppimateriaalien ajantasaisuus ja oikeat, kentällä käytössä olevat termit ovat tärkeitä. Nämä on huomioitava OPS:seissa ja TOTS:seissa. Ajankohtaista opetusmateriaalia voisi katsoa myös poikkitieteellisesti, esim. kasvatus/käyttätymistieteellisistä tiedekunnista?

Turvallisuusviestinnän strategisten tavoitteiden ymmärtäminen on kaikille kursseille tärkeää, eli ymmärtää miksi tätä työtä tehdään: turvallisuusviestintä, onnettomuuksien ehkäiseminen, kuntalaisten valmiuksien parantaminen ja viranomaisen tutuksi myönteisellä tavalla. Pelastuslaitokset palvelevat kuntalaisia, he maksavat pelastuslaitosten palkat ja työvälineet ja kiinteistöt, joten kannattaa pitää tästä asiakassuhteesta hyvää huolta. Lisäksi ammattitilpeys, oman alan ja osaamisen esittely tukevat tätä näkökulmaa. Tämä näkökulma on pidettävä mukana kaikessa turvallisuusviestinnän opetuksessa.

Tärkeää saada jo opetuksessa käsitys erilaisista kohderyhmistä ja valmiuksia kohdata näitä erilaisia ryhmiä sekä valmiuksia kohdentaa viesti oikein: miten kohdata ihmiset, vuorovaikutus, esim. lapselle lapsen tasoisesti asiat, oman työn ja työvälineiden esittely, hoito/opetushenkilöstön vastuu muista ihmisistä ja heidän turvallisuudesta. Tätä näkökulmaa on mukana TOTS:seissa jo nyt, mutta painotettava jatkossa.

Selkokielineen viestintä on erityisen tärkeää maahanmuuttajien ja muidenkin kohderyhmien kanssa. Tärkeää olisi osata käyttää selkokieltä, ei jäykkää viranomaiskieltä ja oikeita termejä kaikessa viestinnässä. Tätäkin on painotettava kaikissa TOTS:eissa, mutta vaatii lisää tuntimäärää lähes kaikilla tasoilla jatkossa? Tarkasteltava OPS-asiana ja yhdessä NouHätä-asian kanssa?

Sosiaalinen media ja sen hyödyntäminen TUVI-toiminnoissa on saatava vahvemmin mukaan kaikilla tasoilla Pelastusopiston TUVI-opetukseen. Sosiaalisen median osaaminen ja työkalut ovat erityisen tärkeitä turvallisuusviestinnän ja jatkossa myös kriisiviestinnän työkaluja. Niihin pitää tarjota perustietämystä ja osaamista. Pelastusalalla on ollut kaikkien toimijoiden yhteinen Pelastustoimi sosiaaliseen mediaan- hanke ja kentällä somessa ollaan nyt koko pelastustoimen voimin. Some on siis jo nyt virallisesti osa pelastuslaitosten turvallisuusviestintätyötä. Henkilöstön some- taidot ja -tiedot ovat tärkeitä niin työ- kuin yksityisroolissa. Tämä on huomioitava jatkossa painokkaammin ja on jo nyt kehittymässä mm. Pelastusopiston vetämän SoMe-hankkeen myötä, jossa TUVI-opettaja mukana.

Turvallisuusviestinnän opinnoissa tulee esitellä myös valtakunnallisen kumppanuusverkoston tuvi-työryhmän tekemä tuvi-vuosikello. Eli kentällä sovitut ja painotettavat keskeisimmät tuvi-teemat vuoden aikana pelastusalalla. Tämä on mukana jo nykyisinkin TOTS:eissa, mutta painotetaan jatkossa.

Pelastusopistolta ei ole jäsentä kumppanuusverkoston tuvi-työryhmässä? Tämä on merkittävä puute, koska ko. työryhmä on se joka sopii linjauksia ja luotsaa suuntaa pelastuslaitosten TUVI-työlle jatkossa. Tässä pitää pystyä olemaan mukana, jotta Pelastusopiston opetus ei putoa pelastuslaitosten kelkasta? (Esim. SPPL:n opetustoimen foorumin palkinto -> ei Pelastusopiston edustajaa jakamassa?)

Turvallisuusviestinnän ja kouluttaja/viestintätaitojen osaaminen liittyvät oleellisesti toisiinsa ja näiden opintojaksojen kesken pitäisi olla selkeämpää yhteistyötä kaikissa tutkinnoissa. Turvallisuusviestinnässä tarvitaan viestintäosaamista sekä ennen kaikkea kouluttajaosaamista. Yksi tärkeä osaamisalue on aikuiskasvatukseen liittyvät haasteet, miten saamme aikuisen ihmisen muuttamaan ajatteluaan/käytöstään turvallisemmaksi? Lapset ovat tässä suhteessa helpommin tavoitettava kohderyhmä, varsinkin kun palomiesten ja paloautojen kiinnostavuus on ihailtavan suurta

heidän joukossaan. Tämä vaatii jatkossa laajempaa integrointia ja tarkastelua koulutustaidon, opetusopin ja turvallisuusviestinnän kesken kaikissa tutkinnoissa.

Sidosryhmäyhteistyö on saatava painotetummin mukaan tuvi-opetukseen: turvallisuusviestintää tehdään laajalla kentällä, tämän asian ymmärtäminen on kaikille opiskelijoille tärkeää. Roolien ymmärtäminen, eli mistä asioista viestimisen vastuu ja koordinointi kuuluu kenellekin ja mistä asioista voidaan viestiä yhdessä. (SM, SPEK + pelastusalan liitot, SPPL, SSPL, Poliisi, TUKES, PV, MPK ry, Liikenneturva, THL, SPR, SUH, media... yms.).

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakursilta – alipäälystökursseille - ja edelleen Amk-palopäälystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa pelastajatutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla turvallisuusviestinnän opinnoissa.

Osittain vanhentuneet termit ja kirjallisuus on uudistettava turvallisuusviestinnän OPS:issa, TOTS:issa ja opetuksessa kentällä käytössä olevien nykyisten mukaiseksi. Voisiko tähän suunnitella jatkossa esim. PSR-rahoitteisen hankkeen jossa tuotettaisiin ”käsikirja pelastajan turvallisuusviestintään”?

(Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työopimuslakien perusteellakin. Jokainen työntekijä vastaa hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa (esim. päivystävä palotarkastaja on hyvinkin konkreettinen esimerkki hyvän asiakasviestinnän vastuuhenkilöstä). Tämä on pidettävä mielessä turvallisuusviestinnän opetusta kehitettäessä.

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän asemointi osana koko pelastusalan turvallisuusviestintää ja koko (muidenkin toimijoiden) turvallisuusviestintää pidettävä mukana myös pelastajien OPS:issa jatkossakin. Pelastuslaitos ei tee turvallisuustyötä yksin vaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tämä on mukana nykyisin, mutta pyritään vielä korostamaan jatkossa.

Turvallisuusviestinnän näkyminen myös pelastustoiminnassa on saatava esille opetukseen. Tämä vaatii jatkossa integrointia jo OPS-tasolla turvallisuusviestinnän ja pelastustoiminnan opetuksen kesken. Tähän liittyy myös pelastustoimen julkikuvan rakentaminen osana pelastustoiminnan opetusta, tämäkin tulee huomioida jatkossa OPS:eja integroitaessa.

Ihmisen kohtaaminen myös läpileikkaavana aiheena mukaan kaikkeen pelastajien opetukseen: turvallisuusviestintä - valvonta – ensihoito – pelastustoiminta. Tämä on huomioitava myös jatkossa jo OPS-tasolla opintojaksosten tavoitteissa ja kuvauksissa.

Pelastajilla ei ole varsinaista kouluttajakoulutusta/opetusoppia missään muualla kuin tässä turvallisuusviestinnän opintojaksossa? Tätä pitäisi olla ehdottomasti enemmän? Asia harkittava ja suunniteltava OPS-tasolla, mihin tätä voisi pelastajilla lisätä?

Maahanmuuttajat, erilaisten kulttuurien ymmärtäminen ja muidenkin erityisryhmien koulutus on huomioitava osittain uutenakin painopisteenä esille opetukseen, vaikuttaa tulevaisuudessa kaikkien pelastustoimen toimintaan ja korostuu varsinkin turvallisuusviestinnässä. Tämä on huomioitava jatkossa TOTS-tasolla, mutta vaatii lisää tunteja jo OPS-tasolla.

Pelastajan koulutuksen alkuvaiheeseen tulisi saada erillinen jakso: kansalaisen turvallisuuden perustaidot ja perehdytys pelastustoimeen (voisiko tämä olla perustaitojakso, lisenssi ennen oppilaspuvun kantamista). Tämä tulee harkita ja suunnitella jatkossa OPS-tasolla?

Onko sopimuspalokuntatoiminnan ja koulutusjärjestelmän läpikäynti turvallisuusviestinnän opintojakson asiaa vai pitäisikö olla jossain muualla tai läpileikkauksena kaikissa Pelastusopiston opetusaiheissa, myös pelastustoiminnassa? Suurin osa Suomen pinta-alasta on hoidettu sopimuspalokuntatoiminnan voimin, joten sopimuspalokuntajärjestelmä on oltava kunnolla esillä läpileikkaavana aiheena kaikessa Pelastusopiston opetuksessa. Tämä on harkittava jatkossa OPS-tasolla uudelleen? Aihe vie nyt aikaa turvallisuusviestinnästä pelastajilla 4h? Sopimuspalokuntatoiminnan ja sen koulutusjärjestelmän esittely pitäisi olla heti pelastajaopintojen alkuvaiheessa ja jopa omana aihealueenaan?

Onko Pelastusopiston isojen tapahtumien (avoimet ovet, NouHätä yms.) oltava opiskelijoiden turvallisuusviestinnän harjoituksia, vai voisiko niihin olla oma "erillisresurssi"? Nämä ovat kyllä hyviä harjoituksia opiskelijoille, mutta vievät kohtuuttomasti turvallisuusviestinnän opintojaksojen vähäistä tuntikehystä, koska ne on laskettava opiskelijan työksi TOTS:issa? Tämä asia on harkittava osana OPS-uudistuksia koko Pelastusopiston tasolla?

TOTS-ASIAT:

Pelastajille etenkin on tärkeää muodostaa käsitys, ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta: Small talkista, miten ottaa esimerkiksi ensimmäinen kontakti esimerkiksi yleisötilaisuudessa pelastusajoneuvoa esitellessä. Tämä on huomioitu jo nykyisinkin pelastajien opetuksessa, mutta muistettava myös jatkossa kun sisältöä kehitetään.

Turvallisuusviestinnän tiedotteiden laatiminen on tärkeää myös pelastajille, esimerkiksi pienille paikkakunnille sijoittuvat tarvitsevat tätä osaamista ja tulevaisuutta ajatellen myös muut, kun työtehtäviä pyritään laajentamaan. Tämä on pidettävä mukana TOTS:issa myös jatkossa.

Maahanmuuttajat, erilaisten kulttuurien ymmärtäminen ja muidenkin erityisryhmien koulutus on huomioitava osittain uutenakin painopisteenä esille opetukseen, vaikuttaa tulevaisuudessa kaikkien pelastustoimen toimintaan ja korostuu varsinkin turvallisuusviestinnässä. Tämä on huomioitava jatkossa TOTS-tasolla, mutta vaatii lisää tunteja jo OPS-tasolla.

PRONTO-turvallisuusviestintäselosteiden (jatkossa Varanto) täyttö pitää olla mukana myös tulevaisuudessa pelastajienkin opetuksessa. Tämä on erittäin tärkeä juttu, pelastajat täyttävät itse selosteet myös kentällä. Tähän tarvittaisiin jatkossa tunteja lisää, mutta niitä voisi saada esim. sopimuspalokunta-asiasta, jos se saataisiin siirrettyä johonkin muuhun kokonaisuuteen?

3. ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN

3.1. Riskienhallinta ja varautuminen – opintojakso 3op (alipääallystö)

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipääallystökurssille - ja edelleen Amk-palopääallystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa alipääallystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla riskienhallinnankin opinnoissa alipääallystö – pääallystö välillä.

Dokumentointi, tietojen hallinta ja tietojärjestelmien käyttö painottuu myös alipääallystöllä etenkin tulevaisuudessa, joten tämän tulee painottua myös opinnoissa jatkossa. Pelastustoimen tietojärjestelmien käyttö olisi jatkossa järkevämpi olla mukana aina sopivan aihealueen yhteydessä. Perusopetus tietojärjestelmästä olisi ensin omana opintojaksona, sitten syvempi täyttö ja käyttö ko. aihealueen yhteydessä. Tämä on huomioitava OPS:eissa ja TOTS:eissa erityisesti jatkossa, kun varanto saadaan käyttöön. Tietojärjestelmien perusteet käytäisiin ensin läpi omalla opintojaksolla, jotta ei vie riskienhallinnan tunteja. Sen jälkeen riskienhallinnassa käytäisiin läpi tietojärjestelmien hyödyntämismahdollisuudet ja sitten tietojärjestelmien syvempi käyttö kunkin aihealueen yhteydessä.

Myös moduulijattelu voisi olla mukana tietojärjestelmien oppimisessa (esim. Koulumaali-alustan pilottijaksojen tapaan). Eli olisi suoritettava ensin tietty perusmoduuli ennen kuin saa lissenssin/oikeudet käyttää oikeaa sovellusta ja harjoitella syvemmin. Tätä kannattaa harkita tulevaisuudessa yhtenä mahdollisuutena alipääallystön monimuoto-opetuksessa.

TOTS-ASIAT:

PRONTO-opetus (tulevaisuudessa Varanto) tärkeää pitää mukana tällä opintojaksolla myös jatkossa, jotta tärkeimmät täyttäjät (alipääallystö) motivoituvat täyttämään sitä hyvin, kun näkevät millaista tietoa sieltä on saatavissa ulos ja millä tarkkuudella.

Pelastustoimen tietojärjestelmien käyttö olisi jatkossa järkevämpi olla mukana aina sopivan aihealueen yhteydessä. Perusopetus tietojärjestelmästä olisi ensin omana opintojaksona ja sitten syvempi täyttö ja käyttö ko. aihealueen yhteydessä. Tämä on huomioitava OPS:eissa ja TOTS:eissa erityisesti jatkossa, kun varanto saadaan käyttöön. Tietojärjestelmien perusteet käytäisiin ensin läpi omalla opintojaksolla, jotta ei vie riskienhallinnan tunteja. Sen jälkeen riskienhallinnassa käytäisiin läpi tietojärjestelmien hyödyntämismahdollisuudet ja sitten tietojärjestelmien syvempi käyttö kunkin aihealueen yhteydessä. Varanto-tietojärjestelmään suunnitellut tulevat osa-alueet esille opetukseen aihealueittain, sopivien substanssiopintojaksojen yhteyteen.

Tietojärjestelmien käytön opetus on erittäin hyvin mahdollista ja järkevää myös verkko-opetuksena, tämä on myös suositeltavaa jatkossa (esim. Koulumaali-alustan avulla, kun se saadaan valmiiksi). Tämä kannattaa huomioida jatkossa TOTS:eja kehitettäessä.

Myös moduulijattelu voisi olla mukana tietojärjestelmien oppimisessa (esim. Koulumaali-alustan pilottijaksojen tapaan). Eli olisi suoritettava ensin tietty perusmoduuli ennen kuin saa lisenssin/oikeudet käyttää oikeaa sovellusta ja harjoitella syvemmin. Tätä kannattaa harkita tulevaisuudessa yhtenä mahdollisuutena alipäällystön monimuoto-opetuksessa.

Painopiste opetuksessa jatkossa sellaisiin tietojärjestelmiin, jotka painottuvat työssä. Esimerkiksi MapInfon osalta riittää alipäällystölle esimerkinomainen käyttö ja näyttö, järjestelmää ei tarvitse osata itse käyttää alusta loppuun. Tämä on AP-opetuksen nykyinenkin taso, eli tämä säilytetään.

Varautumisen ja valmiussuunnittelun perusteet on oltava mukana myös jatkossa alipäällystön opetuksessa, koska tutkinnolla tähdätään myös pienen asemavastaavan rooliin. Tässä nykyinen taso säilytetään, mutta huomioidaan alipäällystön mahdollinen rooli, eli perusteet ko. asioista on riittävä taso.

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa on painotettava ja huomioitava jatkossa enemmän riskienhallinnan TOTS:issa. Lisäksi painotetaan ajatusmaailmassa tulevaisuudessa suuntaamista palontutkinnasta -> onnettomuustutkintaan.

3.2. Rakennusten paloturvallisuus – opintojakso 5op (alipäällystö)

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa alipäällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla rakennustekniikan, rakenteellisen paloturvallisuuden ja paloteknisten laitteiden opinnoissa.

Samassa paketissa on "360 asteen tavoitteet" alipäällystölle (operatiivinen työvuoro esimies, pienen aseman vastaava ja henkilöstöjohtaja). Tämä on jo nykyisen OPS:in tavoite, mutta todella vaativa tavoite, onnistuuko nykyisellä OPS:illa? Tarkasteltava OPS-asiana?

Miten uusi, tuore ja motivoitunut alipäällystötutkinnon suorittanut saa "vanhan koulukunnan työntekijät" työvuorossaan kääntymään uusiin ajatuksiin? Pitäisikö tähän olla jatkossa painotettua opetusta onnettomuuksien ehkäisyn ja henkilöstöjohtamisen jaksoilla? Tarkastellaan OPS-tasolla integrointimahdollisuutena ja TOTS-tasolla painotuksena.

Alipäällystön, esimiesten rooli henkilöstön onnettomuuksien ehkäisytöiden motivoijana, suunnittelijana ja johtajana pitäisi tulla painotetusti esille jo opetuksessa. Tätä tulee jatkossa painottaa ja tämä vaatii integrointia henkilöstöjohtamisen opintojen kanssa. Tämä on tarkasteltava integrointiasiana OPS-tasolla jatkossa.

Pronto / erheellisten ja muidenkin paloilmoitinkeikkojen selosteiden täytön harjoittelua saatava mukaan opetukseen. Varsinkin tulevan Varannon myötä tätä harjoittelua tulee saada opetukseen

mukaan. Tämä on OPS-tarkastelun asia, jatkossa lähitunteja tähän on saatava lisää, nykyinen tuntimäärä ei tätä mahdollista? Tätä tulisi kehittää ja integroida siten, että jatkossa esim. laitekeikan selosteen perustäyttö teoriassa käytäisiin läpi tällä jaksolla ja sitten selosteiden täyden harjoittelu integroitaisiin jonkin muun yhteyteen? Esimerkiksi se voisi olla mukana sovelletuissa laitekeikoissa, johtamisharjoituksissa ja loppuharjoituksessa? Näihin ainakin on jatkossa saatava mukaan selosteiden täytoharjoittelua?

Paineita alipäällystön laiteopetuksessa (osana Rakep 5op -jaksoa) on muutenkin saada lähitunteja lisää? Nykyinen lähituntimäärä ei ole riittävä AP:n osaamistavoitteiden kannalta?

Alipäällystön kehittämishankkeita kannattaisi pelastuslaitosten hyödyntää tulevaisuudessa tehokkaammin oman laitoksen kavereiden opiskelun osana. Pelastuslaitokselta voitaisiin pohtia valmiiksi kehittämishankkeita omalle alipäällystöopiskelijalle (osalla pelastuslaitoksista toimii hyvin jo nyt). Tulevaisuudessa Pelastusopiston tulisi saada myös alipäällystön kehittämishankkeet julkisesti Internetiin, tarkasteltava kehittämisasiana OPS-työn yhteydessä?

TOTS-ASIAT:

Rakennustekniikan ja rakenteellisen paloturvallisuuden opetus, alipäällystö:

Alipäällystön lomasijaisuudet on pyrittävä huomioimaan myös jatkossa 1.-2.lk opetuksen jakautumisessa, jotta riittävän haasteelliset tehtävät ovat mahdollisia jo esimerkiksi lukukausien välillä sijaisuuksissa. Tämä on huomioitu jo nykyisinkin esimerkiksi laiteopetuksessa. Tätä näkökulmaa on pidettävä jatkossakin esillä alipäällystön TOTS – tarkastelussa.

Miten uusi, tuore ja motivoitunut alipäällystötutkinnon suorittanut saa ”vanhan koulukunnan työntekijät” työvuorossaan kääntymään uusiin ajatuksiin? Pitäisikö tähän olla jatkossa painotettua opetusta onnettomuuksien ehkäisyn ja henkilöstöjohtamisen jaksolla? Tarkastellaan OPS-tasolla integrointimahdollisuutena ja TOTS-tasolla painotuksena.

Riittävä jatkumo myös rakennustekniikan ja rakenteellisen asioissa pelastajakurssilta alipäällystötutkintoon, ettei tule liikaa pelastajatutkinnon kertausta, vaan on jotakin annettavaa ja vaativampaa haasteellisuutta oikeasti (lähes kaikki nykyisillä AP-kursseilla ovat jo pelastajatutkinnon käyneitä) Tämä on pyritty huomioimaan jo nykyisessä TOTS:issa, mutta tarkastellaan tarkemmin vielä uudelleen.

Alipäällystön rakennustekniikan opetuksessa on tarkasteltava jatkossa mahdollisuus lisätä TOTS:in sisällä rakenteiden statiikan opetusta siten, että se tukee rakenteiden palokäyttötymisen ymmärtämistä pelastustoiminnan ja työturvallisuuden kannalta.

Paloteknisten laitteiden opetus, alipäällystö:

Erheelliset paloilmotukset ja niiden vähentäminen, tämä näkökulma on mukana jo nykyisessä alipäällystön paloteknisten laitteiden opetuksessa, mutta painotettava vielä enemmän neuvonnan ja opastuksen näkökulmasta.

Palotekniset laitteet (varsinkin paloilmoitin) vikatilassa tai rikki, kuinka toimitaan ja millä menetelytavoilla? Tämä näkökulma on huomioitu opetuksessa jo nyt, mutta painotetaan myös jatkossa. Eli mitkä ovat korvaavat toimenpiteet, miten täytyy huomioida kohteessa ja miten toiminnanharjoittajan täytyy reagoida tähän. Korostetaan, että alipäällystöviranhaltija on pelastusviranomainen myös "keikalla".

Paloilmoitinlaitteiden toteutuspöytäkirja oltava mukana ap-opetuksessa, mikä sen rooli on, mihin sillä voi vaikuttaa, mikä on pelastusviranomaisen rooli siinä. On TOTS:issa mukana jo nyt, mutta tuntimäärä ei mahdollista kovin syvällistä käsittelyä, jää itsenäiseen opiskeluun pääosin. Pyritään jatkossa saamaan lisää painotusta tähän.

Toteutuspöytäkirjan harjoittelua ja täyttöä harjoituksina tulisi myös saada mukaan opetukseen jatkossa. Tämä vaatisi lisää tuntimäärää? Nykyisen opetuksen jälkeenkin alipäällystö tietää mikä on toteutuspöytäkirja ja mihin sillä voi vaikuttaa.

Pronto / erheellisten ja muidenkin paloilmoitinkeikkojen selosteiden täytön harjoittelua saatava mukaan opetukseen. Varsinkin tulevan Varannon myötä tätä harjoittelua tulee saada opetukseen mukaan. Tämä on OPS-tarkastelun asia, jatkossa lähitunteja tähän on saatava lisää, nykyinen tuntimäärä ei tätä mahdollista? Tätä tulisi kehittää ja integroida siten, että jatkossa esim. laitekeikan selosteen perustäyttö teoriassa käytäisiin läpi tällä jaksolla ja sitten selosteiden täytön harjoittelu integroitaisiin jonkin muun yhteyteen? Esimerkiksi se voisi olla mukana sovelletuissa laitekeikoissa, johtamisharjoituksissa ja loppuharjoituksessa? Näihin ainakin on jatkossa saatava mukaan selosteiden täyttöharjoittelua?

Alipäällystöopiskelijan (osaltaan myös pelastaja ja päällystö) tulee ymmärtää miten teknologian lisääntyminen vaikuttaa muihin turvallisuustekniikan asioihin. Yleensä teknisten laitteiden määrän lisääntyminen tarkoittaa esimerkiksi suurempia palo-osastokokoja tms. Eli miten nämä seikat tulee huomioida pelastustoiminnan johtamisessa, pelastustoiminnassa, sammutus- ja pelastustaktiikoiden valinnassa, työvälineiden ja -tapojen muuttamisessa? Tämä näkökulma on painotettava kaikissa laiteopetuksen TOTS:eissa jatkossa.

Paineita alipäällystön laiteopetuksessa (osana Rakep 5op -jaksoa) on muutenkin saada lähitunteja lisää? Nykyinen lähituntimäärä ei ole riittävä AP:n osaamistavoitteiden kannalta?

3.3. Valvonta ja turvallisuusviestintä – opintojakso 6op (alipäällystö)

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa alipäällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla valvonnan, palontutkinnan ja turvallisuusviestinnän opinnoissa.

Valvonta ja turvallisuusviestintä olisivat pelastuslaitosten mielestä ehkä parempi olla erillään toisistaan alipäällystön opetuksessa? Tämä on tarkasteltava osana OPS-kehittämistä alipäällystön osalta? Nykyisessä alipäällystön OPS:issa turvallisuusviestinnän tuntikehykset ovat laskeneet vuosien varrella jo monta kertaa. Ensin yhdistettiin valvonta, turvallisuusviestintä ja palontutkinta yhteen opintojakssoon. Tämä yhdistäminen jo söi tuntikehystä. Sitten OPS-uudistuksessa AP:ltä lähti 1op valvi-jaksosta koulutustaitoon. Ja sitten viimeisimpänä AP-tutkinnon monimuotoistaminen vähensi vielä edelleen tuntikehystä. Tämä on tarkasteltava osana AP:n OPS-kehittämistä, onko turvallisuusviestinnän tuntiresurssi vielä oikeassa suhteessa muihin opintoihin?

Onko Pelastusopiston isojen tapahtumien (avoimet ovet, NouHätä yms.) oltava opiskelijoiden turvallisuusviestinnän harjoituksia, vai voisiko niihin olla oma "erillisresurssi" (johtaminen, projektin johtaminen ja -suunnittelu, projektiopinnot tms.)? Nämä ovat kyllä hyviä harjoituksia opiskelijoille, mutta vievät kohtuuttomasti turvallisuusviestinnän opintojaksojen vähäistä tuntikehystä, koska ne on laskettava opiskelijan työksi TOTS:issa? Tämä asia on harkittava osana OPS-uudistuksia koko Pelastusopiston tasolla?

Palotarkastus kuuluu AP:n perustehtäviin useimmilla pelastuslaitoksilla, laajuutena tavanomaiset erityiskohteet, tosin riippuu myös henkilön kyvyistä tehdä asiaa. Tämä on nykyisenkin alipäällystön tämän opintojakson perustavoita, säilytettävä OPS:issa jatkossakin.

Alipäällystölle tulisi saada osa valvonnan opetusta jo 1.lukukaudelle, ajatellen esim. lomasijaisuuksia? Tämä tulee tarkastella OPS-tasolla jatkossa?

Kentän ja pelastuslaitosten vaatimuksiin nähden alipäällystön nykyisessä OPS:issa (VALVI 6op) on liian vähän tuntiresursseja palontutkintaan? Tämä tulee tarkastella OPS-kehittämisasiana jatkossa, tulisiko AP:lle olla oma opintojakso ja enemmän laajuutta palontutkintaan?

Pronto (tulevaisuudessa varanto) on saatava enemmän ja painotetummin esille palontutkinnan opetukseen. Kentällä alipäällystö täyttää suurimman osan selosteista, joten he ovat merkittävässä roolissa tiedon oikeellisuuden kannalta. Tämä vaatii jatkossa lisää tunteja (nyt tähän on ap:lla 4h lähitunteja), varsinkin kun saadaan Varanto käyttöön, tulee tätä painottaa opetuksessa. Tämä on tarkasteltava osana OPS-kehittämistä jatkossa.

Olisiko AP-opiskelijat tulevaisuudessa mahdollista saada ohjaamaan omaa pelastajaryhmäänsä koko opintojen ajan ja tämä huomioitaisiin myös valvonnan opetuksessa? Alipäällystö harjoittelisi pelastajien ohjausta, opastusta ja motivointia osana valvonnan opetusta? Tämä on tarkasteltava osana OPS-kehitystyötä integrointiasiana.

Alipäällystökurssilaisille on erityisen tärkeää opettaa esimiesrooliin liittyvä vastuu niin viestintään liittyen, kuin myös esimerkkinä toimimisen vastuu. Heillä tulee olla valmiuksia motivoida työvuoroa, ymmärtää viestinnän merkitys ja oma merkitys työvuoron asenteiden muokkaajana. Tämä on huomioitava jatkossa TOTS:issa, mutta tunteja AP:llä jo nykyisin liian vähän? Tämän harjoittelu vaatii jatkossa integrointia pelastajien kanssa jo OPS:issa (joka AP-kaverille oma pelastajaryhmä)? Tarkastellaan osana OPS-kehittämistyötä?

Koulutustaidon perusteet on oltava ensin erikseen Alipäällystön opetuksessakin ja sitten niitä opittuja taitoja sovelletaan turvallisuusviestinnässä. Jatkossa tulisi saada enemmän vuorovaikutusta opetusopin, tiedottamisen ja turvallisuusviestinnän opetuksen välille. Ajatuksena: opetus-

opissa ja tiedottamisessa luodaan pohjat, joita sovelletaan sitten syvemmin turvallisuusviestinnässä. Tämä on tarkasteltava jo OPS-tasolla, osana OPS-kehittämistä, mutta vaati myös TOTS-integrointia.

Onko alipäällystön koulutustaidossa tai turvallisuusviestinnässä nykyisin riittävästi esim. tapahtumien koulutussuunnittelua (isojen tapahtumien riskianalyysit yms.)? Tämä on tarkasteltava ja huomioitava jatkossa sekä OPS- että TOTS-tasoilla?

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintojen ja turvallisuusviestinnän toimintojen suunnittelu oman työvuoron kannalta on oltava mukana alipäällystön opetuksessa. Aiemmin TOTS:issa ollut vuosisuunnittelu ja työvuorosuunnittelu on saatava mukaan takaisin opetukseen. Nyt se on karsittu pois lähituntisyydestä. Asia otettava takaisin TOTS:iin, mutta mietittävä toteutustapa, koska nykyinen lähituntikehyks ei tähän enää riitä. OPS- ja TOTS-kehittämisasia.

TOTS-ASIAT:

Valvonnan ja palotarkastuksen opetus, alipäällystö:

Seminaarissa käytiin läpi, ovatko alipäällystön omatoimisen opiskelun tarkastusharjoitukset kaikilla pelastuslaitoksilla mahdollista toteuttaa myös jatkossa? Todettiin yhdessä että ovat, joten nämä pidetään mukana TOTS:issa myös jatkossa.

Yleisötapahtumien operatiiviset palotarkastukset ovat myös AP:n roolina monessa pelastuslaitoksessa. Tämä on huomioitava TOTS-painotuksena jatkossa. Myös operatiivinen palotarkastus ja valvonnan valistusnäkökulma oltava edelleen painotuksena AP:lla, kuten on jo nykyisinkin.

Alipäällystön valvonnan opetuksen käyttötaparyhmiin on otettava painotuksena mukaan myös päiväkodit ja koulut sekä pienet hoitolaitokset ja palvelukodit. Ovat mukana jo nyt, mutta painotetaan jatkossa enemmän.

Korjausmääräysten antaminen muissakin yhteyksissä kuin palotarkastustapahtuma on painotettava opetuksessa. Esimerkiksi operatiivisen toiminnan yhteydessä ja erheellisillä paloilmoitustehävillä tämä tulee esille. Palotarkastusopetuksen tulee tukea tätä näkökulmaa, huomioidaan TOTS:issa jatkossa painokkaammin.

Kemikaalivalvonnasta käytävä AP:lle läpi vähintään ilmoitusvelvollisuuden rajapinnat, jotta pystyisi hahmottamaan tarkastuksella ja viemään asiaa eteenpäin tarvittaessa palotarkastajille / kemikaalivalvonnan yhteyshenkilöille. Tämä on TOTS:in taso jo nyt, pidetään mukana myös jatkossa.

Valvontatehtävät ja valmiudessa oleminen yhtä aikaisena työtehtävänä, tulee käydä läpi ja painottaa opetuksessa varsinkin AP:lle. On osa oikeaa asennetta. Tätä painotetaan opetuksessa jatkossa.

Palontutkinnan opetus, alipäällystö:

Kentän ja pelastuslaitosten vaatimuksiin nähden alipäällystön nykyisessä OPS:issa (VALVI 6op) on liian vähän tuntiresursseja palontutkintaan? Tämä tulee tarkastella OPS-kehittämiasiana jatkossa, tulisiko AP:lle olla oma opintojakso ja enemmän laajuutta palontutkintaan?

Ns. Erhe-keikat ja palovaroittimien tarkastus-/varmistustehtävät, näistä saatava tietoa kentällä operatiiviselta henkilöstöltä laitoksen palontutkijoille ja ehkäisyoporukalle (saadaan signaaleja mahdollisista riskiasunnoista ja – kohteista). Tämä tulee huomioida opetuksessa ja painotettava varsinkin AP:lle. Tässä tarvitaan laiteopetuksen ja palontutkinnan opetuksen (Rakep – Valvi) tiiviimpää linkitystä jatkossa. Käydään TOTS:ien tarkastelu ja rajapintakeskustelu asian tiimoilta.

Palontutkinnan AP-opetukseen jatkossa painokkaammin esille muiden toimijoiden havainto- ja ilmoitusvelvollisuus (PeL 42§) ja muiden toimijoiden siihen kouluttaminen. Tämä on jo nyt mukana opetusmateriaaleissa, mutta painotetaan jatkossa.

Ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana, tätä on myös painotettava palontutkinnan opetuksessa jatkossa, on kyllä mukana jo nykyisinkin.

Pelastusyksikön toiminta palopaikalla kokonaisuutena palontutkintaa edistävällä tavalla, tämä on otettava keskeiseksi painopisteeksi alipäällystön opetuksessa. On mukana jo nyt, mutta painotetaan.

Pronto (tulevaisuudessa varanto) on saatava enemmän ja painotetummin esille palontutkinnan opetukseen. Kentällä alipäällystö täyttää suurimman osan selosteista, joten he ovat merkittävässä roolissa tiedon oikeellisuuden kannalta. Tämä vaatii jatkossa lisää tunteja (nyt tähän on ap:lla 4h lähitunteja), varsinkin kun saadaan Varanto käyttöön, tulee tätä painottaa opetuksessa. Tämä on tarkasteltava osana OPS-kehittämistä jatkossa.

Muuten alipäällystön TOTS:in nykytaso on hyvä.

Turvallisuusviestinnän opetus, alipäällystö:

Yleistä Pelastusopiston turvallisuusviestinnän opetuksesta:

Onko turvallisuusviestinnän opetuksen arvostus Pelastusopistolla laskenut? Se ei saa laskea, koska se on pelastuslaitoksilla yksi keskeisimmistä ja painokkaimmista työtehtävistä?

Turvallisuusviestinnän opetusta pitäisi saada tuotua vielä lähemmäs tämän päivän toimintaa ja sen vaatimuksia pelastuslaitoksissa tietojen, taitojen ja ymmärryksen osalta – voisiko olla mahdollista esim. työelämäkiertojakso ko. aihetta opettaville opettajille pelastuslaitoksilla? Tämän mahdollisuus esim. vuoden 2017 aikana on otettava tarkasteluun?

Oppimateriaalien ajantasaisuus ja oikeat, kentällä käytössä olevat termit ovat tärkeitä. Nämä on huomioitava OPS:seissa ja TOTS:seissa. Ajankohtaista opetusmateriaalia voisi katsoa myös poikkitieteellisesti, esim. kasvatus/käyttätymistieteellisistä tiedekunnista?

Turvallisuusviestinnän strategisten tavoitteiden ymmärtäminen on kaikille kursseille tärkeää, eli ymmärtää miksi tätä työtä tehdään: turvallisuusviestintä, onnettomuuksien ehkäiseminen, kuntalaisten valmiuksien parantaminen ja viranomainen tutuksi myönteisellä tavalla. Pelastuslaitokset palvelevat kuntalaisia, he maksavat pelastuslaitosten palkat ja työvälineet ja kiinteistöt, joten kannattaa pitää tästä asiakassuhteesta hyvää huolta. Lisäksi ammattiyhteisö, oman alan ja osaamisen esittely tukevat tätä näkökulmaa. Tämä näkökulma on pidettävä mukana kaikessa turvallisuusviestinnän opetuksessa.

Tärkeää saada jo opetuksessa käsitys erilaisista kohderyhmistä ja valmiuksia kohdata näitä erilaisia ryhmiä sekä valmiuksia kohdentaa viesti oikein: miten kohdata ihmiset, vuorovaikutus, esim. lapselle lapsen tasoisesti asiat, oman työn ja työvälineiden esittely, hoito/opetushenkilöstön vastuu muista ihmisistä ja heidän turvallisuudesta. Tätä näkökulmaa on mukana TOTS:seissa jo nyt, mutta painotettava jatkossa.

Selkokielineen viestintä on erityisen tärkeää maahanmuuttajien ja muidenkin kohderyhmien kanssa. Tärkeää olisi osata käyttää selkokieltä, ei jäykkää viranomaiskieltä ja oikeita termejä kaikessa viestinnässä. Tätäkin on painotettava kaikissa TOTS:seissa, mutta vaatii lisää tuntimäärää lähes kaikilla tasoilla jatkossa? Tarkasteltava OPS-asiana ja yhdessä NouHätä-asian kanssa?

Sosiaalinen media ja sen hyödyntäminen TUVI-toiminnoissa on saatava vahvemmin mukaan kaikilla tasoilla Pelastusopiston TUVI-opetukseen. Sosiaalisen median osaaminen ja työkalut ovat erityisen tärkeitä turvallisuusviestinnän ja jatkossa myös kriisiviestinnän työkaluja. Niihin pitää tarjota perustietämystä ja osaamista. Pelastusalalla on ollut kaikkien toimijoiden yhteinen Pelastustoimi sosiaaliseen mediaan - hanke ja kentällä somessa ollaan nyt koko pelastustoimen voimin. Some on siis jo nyt virallisesti osa pelastuslaitosten turvallisuusviestintätyötä. Henkilöstön some-aidot ja -tiedot ovat tärkeitä niin työ- kuin yksityisroolissa. Tämä on huomioitava jatkossa painokkaammin ja on jo nyt kehittymässä mm. Pelastusopiston vetämän SoMe-hankkeen myötä, jossa TUVI-opettaja mukana.

Turvallisuusviestinnän opinnoissa tulee esitellä myös valtakunnallisen kumppanuusverkoston tuvi-työryhmän tekemä tuvi-vuosikello. Eli kentällä sovitut ja painotettavat keskeisimmät tuvi-teemat vuoden aikana pelastusalalla. Tämä on mukana jo nykyisinkin TOTS:seissa, mutta painotetaan jatkossa.

Pelastusopistolta ei ole jäsentä kumppanuusverkoston tuvi-työryhmässä? Tämä on merkittävä puute, koska ko. työryhmä on se joka sopii linjauksia ja luotsaa suuntaa pelastuslaitosten TUVI-työlle jatkossa. Tässä pitää pystyä olemaan mukana, jotta Pelastusopiston opetus ei putoa pelastuslaitosten keltasta? (Esim. SPPL:n opetustoimen foorumin palkinto -> ei Pelastusopiston edustajaa jakamassa?)

Turvallisuusviestinnän ja kouluttaja/viestintätaitojen osaaminen liittyvät oleellisesti toisiinsa ja näiden opintojaksojen kesken pitäisi olla selkeämpää yhteistyötä kaikissa tutkinnoissa. Turvallisuusviestinnässä tarvitaan viestintäosaamista sekä ennen kaikkea kouluttajaosaamista. Yksi tärkeä osaamisalue on aikuiskasvatukseen liittyvät haasteet, miten saamme aikuisen ihmisen muuttamaan ajatteluaan/käytöstään turvallisemmaksi? Lapset ovat tässä suhteessa helpommin tavoitettava kohderyhmä, varsinkin kun palomiesten ja paloautojen kiinnostavuus on ihailtavan suurta heidän joukossaan. Tämä vaatii jatkossa laajempaa integrointia ja tarkastelua koulutustaidon, opetusopin ja turvallisuusviestinnän kesken kaikissa tutkinnoissa.

Sidosryhmäyhteistyö on saatava painotetummin mukaan tuvi-opetukseen: turvallisuusviestintää tehdään laajalla kentällä, tämän asian ymmärtäminen on kaikille opiskelijoille tärkeää. Roolien ymmärtäminen, eli mistä asioista viestimisen vastuu ja koordinointi kuuluu kenellekin ja mistä asioista voidaan viestiä yhdessä. (SM, SPEK + pelastusalan liitot, SPPL, SSPL, Poliisi, TUKES, PV, MPK ry, Liikenneturva, THL, SPR, SUH, media... yms.).

Turvallisuusviestinnän opetus, alipäällystö:

Alipäällystökurssilaisille on erityisen tärkeää opettaa esimiesrooliin liittyvä vastuu niin viestintään liittyen, kuin myös esimerkkinä toimimisen vastuu. Heillä tulee olla valmiuksia motivoida työvuoroa, ymmärtää viestinnän merkitys ja oma merkitys työvuoron asenteiden muokkaajana. Tämä on huomioitava jatkossa TOTS:issa, mutta tunteja AP:llä jo nykyisin liian vähän? Tämän harjoittelu vaatii jatkossa integrointia pelastajien kanssa jo OPS:issa (joka AP-kaverille oma pelastajaryhmä)? Tarkastellaan osana OPS-kehittämistyötä jatkossa.

Myös alipäällystölle on tärkeää käsityksen muodostaminen, ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta, small-talkista, miten ottaa ensimmäinen kontakti ihmisiin jne. Tätä tulee painottaa TOTS:issa myös jatkossa.

(Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työsopimuslakien perusteellakin. Esimiehellä on erityisesti vastuu pelastuslaitoksen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Jokainen työntekijä vastaa myös hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa. Näkökulma pidettävä mukana ja painotetaan TOTS:issa jatkossa.

Palontutkinnan ja paloturvallisuussuunnittelun linkittäminen jo opetuksessa turvallisuusviestinnän suunnitteluun ja toimintoihin on huomioitava jatkossa painotetummin opetuksessa. Tämä vaatii nykyistä parempaa TOTS:ien integrointia. Käydään läpi ja tarkastellaan TOTS-integrointina jatkossa.

Riskipainotus ja – ajattelu sekä onnettomusseuranta ja sen näkyminen turvallisuusviestinnässä on painotettava opetuksessa myös jatkossa. Huomioidaan TOTS:iin painokkaammin.

Jatkossa tulisi saada enemmän vuorovaikutusta opetusopin, tiedottamisen ja turvallisuusviestinnän opetuksen välille. Ajatuksena: opetusopissa ja tiedottamisessa luodaan pohjat, joita sovelletaan sitten syvemmin turvallisuusviestinnässä. Tämä on tarkasteltava jo OPS-tasolla, osana OPS-kehittämistä, mutta vaatii myös TOTS-integrointia.

Pelastajatutkinnon turvallisuusviestinnän pieni kertaus AP-kursseilla on edelleen tarpeen, koska AP-kurssilla mukana myös pelastajatutkinnon käymättömiä tai sellaisia joilla pitkä aika pelastajakurssista. Siltä osin TOTS voidaan säilyttää entisellään. Mutta muuten: tavoitteet selkeästi korkeammalle AP:n turvallisuusviestinnän opetuksessa kuin pelastajilla, esimerkiksi isomprien tapahtumien suunnittelu, oman ryhmän ohjaaminen turvallisuusviestinnän toiminnoissa, oman työvuoron tuvi-toiminnan suunnittelu, tuvi-suunnitelman laadinta jne.

Kuvan käsittely ja kohdekorttien laadinta, ovatko oikeassa paikassa tässä opintojaksossa osana turvallisuusviestinnän tunteja vai pitäisikö opetella jossakin muualla, esim. ATK-asioissa? Tämä otettava harkintaan jatkossa, etteivät nämä asiat vie vähäiä tuntiresursseja liikaa?

Ns. palokunnan taulu / pelastusinfotaulu kannattaa pitää jatkossakin mukana tässä AP:n opetuksessa, mikä tavoite ja miksi tarvitaan.

Onko alipäällystön koulutustaidossa tai turvallisuusviestinnässä nykyisin riittävästi esim. tapahtumien koulutussuunnittelua (isojen tapahtumien riskianalyysit yms.)? Tämä on tarkasteltava ja huomioitava jatkossa sekä OPS- että TOTS-tasoilla?

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintojen ja turvallisuusviestinnän toimintojen suunnittelu oman työvuoron kannalta on oltava mukana alipäällystön opetuksessa. Aiemmin TOTS:issa ollut vuosisuunnittelu ja työvuorosuunnittelu on saatava mukaan takaisin opetukseen. Nyt se on karsittu pois lähituntisista. Asia otettava takaisin TOTS:iin, mutta mietittävä toteutustapa, koska nykyinen lähituntikehys ei tähän enää riitä. OPS- ja TOTS-kehittämisiä?

PRONTO-turvallisuusviestintäselosteiden täyttö pitää olla mukana edelleen myös AP-opetuksessa. Huomioitava edelleen TOTS:issa. Selvitetään, olisiko mahdollista olla Pelastusopiston Pronto-tunnukset, joilla he kirjaavat tekemänsä turvallisuusviestinnän harjoitukset Pelastusopiston suoritteena oikeaan tietokantaan ja samalla opettelevat selosteen täyttöö?

”Kielikurssi” mukaan (vieraat kielet turvallisuusviestinnässä) jatkossa TUVI-opetukseen jollakin tavalla. Itsenäisenä harjoitussuoritteena tms. Harkitaan TOTS-tasolla jatkossa.

Onko Pelastusopiston isojen tapahtumien (avoimet ovet, NouHätä yms.) oltava opiskelijoiden turvallisuusviestinnän harjoituksia, vai voisiko niihin olla oma ”erillisresurssi” (johtaminen, projektin johtaminen ja –suunnittelu, projektiopinnot tms.)? Nämä ovat kyllä hyviä harjoituksia opiskelijoille, mutta vievät kohtuuttomasti turvallisuusviestinnän opintojaksojen vähäistä tuntikehystä, koska ne on laskettava opiskelijan työksi TOTS:issa? Tämä asia on harkittava osana OPS-uudistuksia koko Pelastusopiston tasolla?

4. AMK-PALOPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN

4.1. Sisäisen turvallisuuden perusteet – opintojakso 3op (Amk-palopäällystötutkinto)

Opintojakson tavoitteena on antaa peilauspohjaa ja perustaa koko sisäisen turvallisuuden viitekehystä tulevan onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuuden sekä varautumisen ja johtamisen opintojen pohjalle. Tässä opintojaksossa ei ole tarkoituskaan tehdä vielä asiantuntijaa, vaan avata perustaa ja linjauksia, joihin myös onnettomuuksien ehkäisymenot perustuu.

Tarpeellinen opintojakso olla ja pitää mukana jatkossakin, koska luo pohjaa ymmärtämään pelastuslaitosten visioiden ja strategioiden ymmärtämiseen, mihin ne perustuvat.

OPS-ASIAT:

Jatkossa pohditaan vaihtoehtona lähiopetuksen osuuden lisäämistä opintojakson alkuun (esimerkiksi 1op) ennen itsenäisen oppimisen vaihetta. Aluksi kevyempi katsaus kokonaisuuteen lähiopetuksena ja sen jälkeen teemoja syvennetään itsenäisenä työskentelynä. Aiemmin tämä on kilpistynyt Amk-lukujärjestyksen tiiviyyteen 1.lukukaudella. Tämän mahdollisuus on tarkasteltava OPS-tasolla. Kääntöpuolena asiassa on se, että opiskelijan oma vastuu tekemisestä ja ajallinen vapaus tehdä omaan tahtiin kärsivät.

Opintojaksoa ei kannata lähteä hajauttamaan useampaan osaan tutkinnossa, aihe pirstoutuu liikaa ja kokonaisuuden hahmottaminen kärsii.

Yhteiskunnallinen riskien arviointi käytävä OPS-tasolla läpi, missä opintojaksossa ja missä asiayhteydessä opetetaan? Tutustuminen esimerkiksi kansalliseen riskinarvioon voisi tapahtua jo tällä opintojaksolla, mutta yhteiskunnallisten riskien arvioinnin menetelmiin ei aika riitä. Sopisi aiheina esimerkiksi varautumisen syvempiin opintojaksoihin.

Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – opintojakso menee nykyisessäkin OPS:issa yhtä aikaa tämän jakson kanssa, alkaa hieman myöhemmin. Nämä opintojaksot tukevat toisiaan ja ovat jo nyt oikeilla paikoilla toisiinsa nähden. Sisäisen turvallisuuden perusteet luo ensin pohjaa ja sitten Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – jakso alkaa syventämään näkemystä.

Vaikka opintojakso onkin opintojen alkuvaiheessa ja etäopiskelupainotteinen, on vaara opiskelijalle syntyvistä mahdollisista väärin ymmärryksistä eliminoitavissa tiiviillä itsenäisten opintojen ja oppimistehtävien ohjauksella sekä asianmukaisilla ja tarvittaessa korjaavilla palautteilla oppimistehtäviin. Tämä on huomioitava jatkossakin varmistamalla riittävät ohjausresurssit tämän opintojakson itsenäiselle opiskelulle.

TOTS-ASIAT:

Opintojakson sisältöön tulee lisätä kokonaiskuvan luominen pelastustoimen yhteistoimintaympäristöstä. Tässä opintojaksossa käytäisiin pelastuslaitosten ja pelastusviranomaisen yhteistoimintatahot läpi valtakunnallisella tasolla (esim. ministeriöt, Tukes, Trafi, Puolustusvoimat, AVI:t, ELY:t, Ympäristökeskukset, Kuntaliitto, Häätokeskuslaitos, SPEK, SPPL, SPR, VR jne.).

Myös puolustuspolitiikka pidetään jatkossakin mukana, koska sisäinen turvallisuus linkittyy myös siihen ja liittyvät toisiinsa. Mutta puolustuspolitiikkaa käydään läpi vain siltä osin, kuin se liittyy sisäiseen turvallisuuteen, kuten aiemminkin. Jatkossa painotus tulee entistä voimakkaammin siirtymään turvallisuuspolitiikkaan kokonaisuutena ja sisäisen turvallisuuden linjauksiin, kun saamme erilliset puolustuspoliittisen, turvallisuuspoliittisen ja sisäisen turvallisuuden selonteot. Kuitenkin sisäisen turvallisuuden kytkös myös puolustuspolitiikkaankin säilyy edelleen.

Jos opintojakson alkuun saataisiin lukujärjestyksessä lähitunteja lisää, voisi sisäisen turvallisuuden kokonaisviitekehityksen ja turvallisuuspolitiikan kokonaiskuvan käydä lähiopintoina yhdessä läpi. Sen jälkeen syvennettäisiin itsenäisenä työskentelynä sisäisen turvallisuuden asioita syvemmälle.

4.2. Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – opintojakso 2op (Amk-palopäällis-tötutkinto)

Opintojakson tavoitteena on avata tutkinnon alussa, sisäisen turvallisuuden viitekehityksen jälkeen pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyön kokonaisuus ja toimia ”ruokahalun herättäjänä” myöhemmin tulevia, syvempiä opintojaksoja ajatellen.

Oppiminen on prosessi, joten on hyvä ensin raapaista hieman pintaa ja sitten edetä kohti syvällisempää asiaa. On hyvä että jo näin alussa avataan riskienhallintaa Amk-opiskelijalle, tämä on ”myyntiä” ja motivointia riskienhallintatyöhön jatkoa ajatellen.

OPS-ASIAT:

Onnettomuuksien ehkäisyn opetuksen on oltava jatkossakin mukana juuri näin jo heti alkumetreillä. Se kasvattaa oikeanlaista asennetta ko. työtä kohtaa ja vähentää vastakkain asettelua ennalta ehkäisy – operatiivinen jatkossa.

Hätäensiapu ja alkusammutustaidot on opetettava N-linjan opiskelijoille jatkossakin jo näin alussa, mutta pitäisikö siihen olla oma kokonaisuus, ”kansalaisen perustaidot -kurssi”, joka olisi irrallaan tästä opintojaksosta? Voisiko oppilaspuvun kantaminen edellyttää kansalaisen peruskurssin suorittamista jo ensimmäisellä opiskeluviikolla?

TOTS-ASIAT:

Osa pelastustoimen yhteistoimintaympäristön kokonaiskuvasta tulee jatkossa luoda myös tässä opintojaksossa. Tässä opintojaksossa käytäisiin pelastuslaitosten ja pelastusviranomaisen yhteistoimintatahot läpi alueellisella tasolla ja liittyen eri onnettomuuksien ehkäisyn osa-alueisiin (esim. rakennusvalvonnat, ympäristöviranomaiset, asukkaat ja taloyhtiöt, kuntaorganisaatiot, yritykset ja yhteisöt, tapahtumajärjestäjät, maakuntaliitot, sairaanhoitopiirit, poliisi, hätäkeskukset, media, vakuutusyhtiöt, sähköyhtiöt, vesilaitokset ym.).

Pelastusviranomaisen rooli onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuudessa on käytävä jatkossa korostetummin läpi. Esimerkiksi poliisi – pelastustoimi – terveystoimi - liikenneturva - ym. muut toimijat, mikä on pelastusviranomaisen rooli tässä kokonaisuudessa?

Pelastusviranomaisen rooli valvontaviranomaisena muihin viranomaisiin verrattuna on käytävä jatkossa läpi, miten se eroaa muiden valvontaviranomaisten rooleista? Esimerkiksi korjausmääräykset ovat päivittäisiä ja valtuudet ovat Pelastuslaissa kovat.

Tässä opintojaksossa pitäisi jo avata onnettomuuksien ehkäisytöiden vaatavuus ja kuinka laaja kokonaisuus se on hallittavaksi. Työnä se on joskus vaativampaa kuin pelastustoiminta. Toisaalta vastakkain asettelua ennalta ehkäisy – pelastustoiminta, ei saa olla. Se on vaarallista.

Lyhyt katsaus pelastusviranomaiselle kuuluvasta kemikaalivalvonnasta pyritään jatkossa lisäämään jo tähän opintojaksoon.

Jatkossa tulee harkita myös pelastussuunnitelmien perusopetuksen mukaan ottamista jo tälle opintojaksolle? Pelastussuunnitelmaopetus on nyt sijoitettu osaksi turvallisuusviestinnän, rakenteellisen paloturvallisuuden ja valvonnan opintojaksoja eri näkökulmista.

4.3. Rakennustekniikka – opintojakso 2op (Amk-palopäällystötutkinto)

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava jatkossa myös päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla rakennustekniikan opinnoissa.

OPS-ASIAT:

N-linjan osalta "haasteena" on se, että opiskelijat tulevat "puhtaalta pöydältä", joten heidän osaamisensa on ensin saatava pelastajatutkinnon tasolle, ennen kuin voi syventää päällystön tasolle. Tämä vie nykyistä tuntimäärää melko paljon, joten tässä rakennustekniikan perusjaksossa ei päästä vielä kovin pitkälle nykyisellä tuntimäärällä. Laajuuden lisääminen on tarkasteltava OPS-kehittämisasiana jatkossa?

Lisää tuntimäärää / laajuutta tulisi saada rakennustekniikan opintoihin, pitäisi saada vielä syvempää ymmärrystä asiaan ja joitakin tärkeitä osa-alueita lisää (ks. TOTS-asiat). Tämä laajuuden lisääminen on tarkasteltava OPS-kehittämisasiana jatkossa?

Nykyistä enemmän tuntimäärää pitäisi saada rakennustekniikalle ja myös rakenteelliselle paloturvallisuudelle, koska luovat kuitenkin edelleen keskeisimmän pohjan PeL:n 2. ja 3.luvun valvon-

nalle. Lisäksi tätä painottavat edelleen laajenevat osaamisvaatimukset ja tarve asiantuntijana toimimiseen rakennusvalvontojen kanssa (selvitys Jari Turunen 2016). Tämä laajuuden lisääminen on tarkasteltava OPS-kehittämisasiana jatkossa?

Väestönsuoja-asiat voisivat olla päällystötutkinnossa yhdessä nipussa, ei hajallaan eri opintojaksojen kesken niin kuin nykyisin on (rakennustekniikka, rakenteellinen, palotarkastus ja varautuminen/VSS)? Asia voisi hahmottua paremmin opiskelijoille? Toisaalta nykyinenkin järjestelmä on hyvä, koska väestönsuoja-asiat kulkevat mukana läpileikkaavana aiheena koko opintojen ajan, eri aihe yhteyksissä. Tarkastellaan OPS-kehittämisasiana, kumpi vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi?

TOTS-ASIAT:

Rakennustekniikan opetuksessa keskityttävä oleellisiin asioihin, opetellaan perusasiat joita päällystö tarvitsee omassa työssään tietää ja ymmärtää. Tämä on tavoite jo nykyisinkin, mutta seuraavia kehittämisasioita on harkittava TOTS-tasolla.

Voisiko rakennusfysiikan saada mukaan rakennustekniikan opetukseen edes pienenä palasena? Tätä tarvittaisiin esimerkiksi siksi, ettei pelastusviranomaisen määrää tai neuvo rakenteisiin, jotka aiheuttavat ongelmia kosteus- tms. mielessä? Tämä on laajuuskysymys, jos rakennusfysiikka lisättäisiin edes perusasioiden osalta, tarvitaan opintojaksoon lisää laajuutta? Tarkastellaan jatkossa TOTS-asiana, jos jaksoon saadaan OPS-tasolla lisää laajuutta?

Sama on tilanne myös statiikan ja lujuusopin perusteiden osalta, pitää ymmärtää perusasiat rakenteiden toiminnasta ja staattisesta toiminnasta, miten rakenteet toimivat? Tätä on jo nyt jonkin verran mukana rakenteellisen TOTS:issa rakenteiden taulukkomitoituksen yhteydessä, mutta pitäisikö laajuutta lisätä? Lisäys vaatisi lisää laajuutta joko rakennustekniikan tai rakenteellisen paloturvallisuuden opintojaksoon? Tarkastellaan jatkossa TOTS-asiana, jos jompaankumpaan jaksoon saadaan OPS-tasolla lisää laajuutta?

Sähkötekniikan perusteita pitäisi mukaan rakennustekniikan opetukseen. Tätä tietoutta tarvittaisiin nykyisin ratkaisevan tärkeiden automaatiojärjestelmien toiminnan ymmärtämiseen, sähköjärjestelmien toiminnan ymmärtämiseen ja mahdollisuuksiin ja se myös avaisi sähköpalojen ymmärtämistä yms. Tämä on TOTS-kehittämisasia, mutta vaatisi edelleen lisää laajuutta rakennustekniikan opintojaksoon nykyisten asioiden lisäksi. Tarkastellaan jatkossa TOTS-asiana, jos jaksoon saadaan OPS-tasolla lisää laajuutta?

Väestönsuoja-asiat voisivat olla päällystötutkinnossa yhdessä nipussa, ei hajallaan eri opintojaksojen kesken niin kuin nykyisin on (rakennustekniikka, rakenteellinen, palotarkastus ja varautuminen/VSS)? Asia voisi hahmottua paremmin opiskelijoille? Toisaalta nykyinenkin järjestelmä on hyvä, koska väestönsuoja-asiat kulkevat mukana läpileikkaavana aiheena koko opintojen ajan, eri aihe yhteyksissä. Tarkastellaan OPS-kehittämisasiana, kumpi vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi?

4.4. Rakenteellinen paloturvallisuus – opintojakso 6op (Amk-palopäällystötutkinto)

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla rakenteellisen paloturvallisuuden opinnoissa.

OPS-ASIAT:

N-linjan osalta ”haasteena” on myös tässä opintojaksossa se, että opiskelijat tulevat ”puhtaalta pöydältä”, joten heidän osaamisensa on ensin saatava pelastajatutkinnon tasolle, ennen kuin voi syventää päällystön tasolle. Mutta tässä opintojaksossa asiaa helpottaa rakennustekniikan opintojaksoa enemmän Onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – opintojakso, jossa opiskelijoille pyritään käymään tiivis perusteiden katsaus pelastajakurssin tasolla. Näin tässä varsinaisessa rakenteellisen paloturvallisuuden opintojaksossa päästään miltei heti alusta lähtien syventämään pelastajatasosta eteenpäin.

Nykyistä enemmän tuntimäärää pitäisi saada rakennustekniikalle ja myös rakenteelliselle paloturvallisuudelle, koska luovat kuitenkin edelleen keskeisimmän pohjan PeL:n 2. ja 3. luvun valvonalle. Lisäksi tätä painottavat edelleen laajenevat osaamisvaatimukset ja tarve asiantuntijana toimimiseen rakennusvalvontojen kanssa (selvitys Jari Turunen 2016). Tämä laajuuden lisääminen on tarkasteltava OPS-kehittämisasiana jatkossa?

Melko paljon N-kurssin käyneitä siirtyy nykyisin pelastuslaitoksilta suunnittelutoimistoille töihin ja saadun palautteen perusteella nykyinen rakenteellisen, palotarkastuksen ja toiminnallisen opetus antaa myös tähän hyvän pohjan. Tämäkin näkökulma tukee sitä, että laajuudet ja painopisteet kannattaa säilyttää vähintään nykytasolla jatkossakin.

Väestönsuoja-asiat voisivat olla päällystötutkinnossa yhdessä nipussa, ei hajallaan eri opintojaksojen kesken niin kuin nykyisin on (rakennustekniikka, rakenteellinen, palotarkastus ja varautuminen/VSS)? Asia voisi hahmottua paremmin opiskelijoille? Toisaalta nykyinenkin järjestelmä on hyvä, koska väestönsuoja-asiat kulkevat mukana läpileikkaavana aiheena koko opintojen ajan, eri aihe yhteyksissä. Tarkastellaan OPS-kehittämisasiana, kumpi vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi?

TOTS-ASIAT:

Myös rakenteellisen paloturvallisuuden opetuksessa on keskityttävä oleellisiin asioihin, opetellaan perusasiat ja niiden soveltaminen, joita päällystö tarvitsee omassa työssään tietää ja ymmärtää. Tämä on tavoite jo nykyisinkin, mutta pidettävä mielessä myös jatkossa opintojakson TOTS:ia kehitettäessä.

Väestönsuoja-asiat voisivat olla päällystötutkinnossa yhdessä nipussa, ei hajallaan eri opintojaksojen kesken niin kuin nykyisin on (rakennustekniikka, rakenteellinen, palotarkastus ja varautuminen/VSS)? Asia voisi hahmottua paremmin opiskelijoille? Toisaalta nykyinenkin järjestelmä on hyvä, koska väestönsuoja-asiat kulkevat mukana läpileikkaavana aiheena koko opintojen ajan, eri aiheyhteyksissä. Tarkastellaan OPS-kehittämisasiana, kumpi vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi?

Korjausrakentaminen ja rakennusten käyttötarkoituksmuutokset on oltava ilman muuta mukana opetuksessa jatkossakin, koska nämä lisääntyvät kentällä koko ajan. Nämä ovat mukana jo nykyisinkin TOTS:issa, mutta säilytettävä ja painotettava jatkossa opintojaksoa kehitettäessä.

Korkea rakentaminen ja maanalainen rakentaminen. Nämä ovat kentällä ns. spesiaalicaseja, joita hoidetaan hyvin tapauskohtaisilla vaatimuksilla ja suunnittelulla ja niihin on pääasiassa kokeneemmat ja erikoistuneet pelastusviranomaiset olemassa. Näiden osalta perusteiden läpikäynti riittää rakenteellisen paloturvallisuuden perusopetuksessa. Näin on TOTS:issa jo nykyisinkin, mutta tämä taso säilytetään jatkossakin.

4.5. Palotarkastuksen perusteet – opintojakso 6op (Amk-palopäällystötutkinto)

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla valvonnan ja palotarkastuksen opinnoissa.

Valvonnan opetus linkittyy moneen muuhun onnettomuuksien ehkäisyn opintojaksoon ja tarpeita integroinneille opintojaksojen kesken on paljon. Voisiko jatkossa harkita ns. moduulijattelua, eli Amk-tutkinnossa olisikin opintojaksorakenteen sijaan jakso/moduuli onnettomuuksien ehkäisyä, jonka sisällä aiheita voisi vaihdella ja opettajaresurssia käyttää joustavammin?

OPS-ASIAT:

Palotarkastus ja valvonta ovat keskeisimmät työtehtävät valmistuneilla N-kurssilaisilla. Tältä osin painotus nykyisessä OPS:ssa on kohdallaan. Mutta tähän opintojaksoon liittyvien painotus- ja kehittämistarpeiden valossa laajuutta tarvittaisiin huomattavasti nykyistä enemmän:

Esitetty uusi painotus ja tarpeet sisältöön:

- valvonta keskeisenä työtehtävänä
- valvontasuunnitelma ja riskianalyysi
- toiminnan tarkastaminen ja turvallisuuden tarkastaminen

- pelastussuunnitelman hyödyntäminen valvonnassa
- vaatimaan erityiskohteeseen liittyvä turvallisuusviestintä (integroituna turvallisuusviestinnän jaksoon)
- hallinnollinen valvontaprosessi ja toimivaltuudet (integroituna hallinnon jaksoon)
- asiakkaan kohtaaminen
- pöytäkirjan sisältö- ja muotovaatimukset
- laskutus
- työturvallisuus, uhkatilanteet, paloriskiasunnot
- tietojärjestelmät valvontatoiminnassa (Pronto -> Varanto)

Melko paljon N-kurssin käyneitä siirtyy nykyisin pelastuslaitoksilta suunnittelutoimistoille töihin ja saadun palautteen perusteella nykyinen rakenteellisen, palotarkastuksen ja toiminnallisen opetus antaa myös tähän hyvän pohjan. Tämäkin näkökulma tukee sitä, että laajuudet ja painopisteet kannattaa säilyttää vähintään nykytasolla jatkossakin.

Opetuksen painotuksessa huomioitava kohteiden toiminnan tarkastus ja toiminnan turvallisuuden tarkastaminen, ei niinkään tekniikan ja rakenteellisten asioiden tarkastaminen. Huomioidaan OPS- ja TOTS-painopisteesiana jatkossa.

Koko palotarkastuksen ja valvonnan "hallinnollisen" prosessin osaaminen, korjausvaatimusten perustelut oikein ja oikeassa järjestyksessä on osattava ja ymmärrettävä. Tätä on painotettu tietoisesti jo nyt ja integroitu valvonnan/hallinnon opetusta, mutta vaatii jatkossa lisää painopistettä ja lisäintegrointia opiskelijoiden osaamisen kannalta. Tarkastellaan OPS- ja TOTS-kehittämisasiana jatkossa.

Myös asiakkaan kohtaaminen, toimivaltuudet, pöytäkirja ja sen muotoiseikat painotettava vielä nykyistä enemmän TOTS:issa. Ja myös koko valvontaprosessi, ajan varaamiset, laskutus, oikaisuvaatimukset, valitusnäkökulma yms. käytävä kokonaisuutena ja jatkumona läpi valvonnan opetuksen yhteydessä, ei erillisinä asioina niin kuin nyt.

Turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osa perusopintoja (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus, Riskienhallinta), se on osa valvontatyön perusteita. Tämä vaatii jatkossa vielä nykyistä enemmän OPS- ja TOTS-integrointia ko. opintojaksojen kesken. Huomioidaan OPS- ja TOTS-kehittämisasiana jatkossa.

Valvontasuunnitelma-riskianalyysi, miten liittyvät/ohjaavat toisiaan? Valvontasuunnitelman päivitys pitäisi ohjata riskianalyysiä ja toisin päin. Nämä näkökulmat tulisi huomioida opetuksessa, vaativat rajapintatarkastelun valvonta-riskienhallinta -opintojaksojen kesken jatkossa.

Sähkölaitteistoasiat, räjähdevarastot, kaasuvälikkeet, kemikaaliasiat, lähes jopa kaikki nykyisen jatkokurssin asiat tulee olla pakollisessa palotarkastuksen perusopetuksessa, ovat päällystön valvontatyön arkipäivän asioita, eivät voi olla valinnaisia?

Kemikaalivalvonta on päällystön tehtävien arkipäivää, vähintään kemikaalivalvonnan peruskurssin (vertaa täydennyskoulutus) asiasisältö tultava Amk:ssa pakollisten opintojaksojen yhteydessä (valvonta ja palotarkastus), ei pelkästään valinnaisessa Palotarkastuksen jatkokurssi -jaksossa? Perusteet kemikaalivalvonnasta tulevat jo nykyisin valvonnan perusjaksolla, mutta laajuutta tarvitaan lisää? Sen jälkeen tämä on TOTS-kehittämisiä valvonnan perusjakson ja jatkokurssin välillä?

Valvontatehtävien työturvallisuus ja uhkatilanteet palotarkastuksella saatava mukaan opetukseen (suojautuminen, jalkinesuojaus, maatilat, uhkatilanteet, paloriskiasunnot jne.), tätä on nykyisin tosi vähän. Pelastuslaitoksilla tähän kuitenkin jo nykyisin kiinnitetään huomiota. Työturvallisuus on lähtökohtaisesti työnantajan lakisääteinen velvollisuus, joten pohdittava mille tasolle Pelastusopiston on edes järkevää ja tarvitsee kouluttaa ja mikä jää työnantajalle? Amk-tutkinnon tulee antaa valmiudet myös esimiestehtäviin, joten näitä asioita ei voi jättää pelkästään työnantajien perehdytyksen varaan. Työturvallisuuden perusteet ja suojarusteiden käyttövelvollisuus on esimerkiksi käytävä läpi, sekä toimintatavat ja poikkeamatilanteista ilmoittaminen. Huomioidaan jatkossa OPS- ja TOTS-kehittämisasiana, mutta vaatisi lisää laajuutta palotarkastuksen opintojaksoon, ei mahdu nykyisiin kehyksiin?

N-kurssilaisilla ei ole olemassa "valmista kytköstä" pelastuslaitokseen, seminaarissa käytiin keskustelua miten saa mahdollisuuksia tehdä omatoimista palotarkastusharjoittelua / -seurantaa, pääseekö helposti mukaan pelastuslaitosten palotarkastajien matkaan? Sovittiin seuraava menettelytapa: yhteys suoraan riskienhallintapäällikköön tai johtavaan palotarkastajaan ja sieltä kautta eteenpäin. Näin toimimalla onnistuu varmasti myös jatkossa.

Todettiin kuitenkin, että tämä on sen tason asia, josta Pelastusopiston kannattaisi tehdä jatkossa joka tapauksessa sopimus pelastuslaitosten kanssa ja samaan sopimukseen mukaan N-kurssien lisäksi myös pelastajien palotarkastusharjoittelu. Tämä on hoidettava osana OPS-kehittämistyötä jatkossa.

Tietojärjestelmien opetuksen fokus on suunnattava jo nyt tulevaan Varantoon, ei kannata opettaa enää nykyisiä valvonnan tietojärjestelmiä. Tämä huomioidaan jo nyt tuleviin OPS:eihin ja jatkossa TOTS:eihin, kun Varanto saadaan käyttöön ja pelastusopistolle koulutusympäristö Varantoon.

Ulkoinen pelastussuunnittelu ja vaara-alueella oleville tiedottaminen sekä näiden kytkentä sisäiseen pelastussuunnitelmaan ja valvontatehtäviin sisältyy tähän opintojaksoon jo nyt. Tätä asiaa ja painotusta on lisättävä jatkossa. Vaatii lisää laajuutta tähän opintojaksoon.

TOTS-ASIAT:

Koko palotarkastuksen ja valvonnan "hallinnollisen" prosessin osaaminen, korjausvaatimusten perustelut oikein ja oikeassa järjestyksessä on osattava ja ymmärrettävä. Koko palotarkastusprosessin ymmärtäminen on tärkeää myös oikeanlaisen ja tehokkaan tietojärjestelmien käytön kannalta. Tätä on painotettu tietoisesti jo nyt ja integroitu valvonnan/hallinnon opetusta, mutta vaatii jatkossa lisää painopistettä ja lisäintegrointia opiskelijoiden osaamisen kannalta. Tarkastellaan OPS- ja TOTS-kehittämisasiana jatkossa.

Myös asiakkaan kohtaaminen, toimivaltuudet, pöytäkirja ja sen muotoseikat painotettava vielä nykyistä enemmän TOTS:issa. Ja myös koko valvontaprosessi, ajan varaamiset, laskutus, oikaisuvaatimukset, valitusnäkökulma yms. käytävä kokonaisuutena ja jatkumona läpi valvonnan opetuksen yhteydessä, ei erillisinä asioina niin kuin nyt.

Palotarkastuspöytäkirjaan kirjattavat pakolliset asiat on painotettava opetuksessa, eli ns. muotoseikat. Tätä on tietoisesti painotettu jo nyt, mutta pidetään mukana TOTS-painopisteenä myös jatkossa.

Tietojärjestelmien opetuksen fokus on suunnattava jo nyt tulevaan Varantoon, ei kannata opettaa enää nykyisiä valvonnan tietojärjestelmiä. Tämä huomioidaan jo nyt tuleviin OPS:eihin ja jatkossa TOTS:eihin, kun Varanto saadaan käyttöön ja pelastusopistolle koulutusympäristö Varantoon.

N-kurssilaisilla ei ole olemassa "valmista kytköstä" pelastuslaitokseen, seminaarissa käytiin keskustelua miten saa mahdollisuuksia tehdä omatoimista palotarkastusharjoittelua / -seurantaa, pääseekö helposti mukaan pelastuslaitosten palotarkastajien matkaan? Sovittiin seuraava menettelytapa: yhteys suoraan riskienhallintapäällikköön tai johtavaan palotarkastajaan ja sieltä kautta eteenpäin. Näin toimimalla onnistuu varmasti myös jatkossa.

Todettiin kuitenkin, että tämä on sen tason asia, josta Pelastusopiston kannattaisi tehdä jatkossa joka tapauksessa sopimus pelastuslaitosten kanssa ja samaan sopimukseen mukaan N-kurssien lisäksi myös pelastajien palotarkastusharjoittelu. Tämä on hoidettava osana OPS-kehittämistyötä jatkossa.

Opetuksen painotuksessa huomioitava kohteiden toiminnan tarkastus ja toiminnan turvallisuuden tarkastaminen, ei niinkään tekniikan ja rakenteellisten asioiden tarkastaminen. Huomioidaan OPS- ja TOTS-painopisteasiana jatkossa.

Valvontasuunnitelman ymmärtäminen ja hyödyntäminen on painotettava nykyistä enemmän opetuksessa, jotta erilaisten palotarkastusten kirjo tulee näkyville paremmin? Tämä on mukana TOTS:issa jo nykyisinkin ja tekevät tästä oppimistehtävänkin, mutta painotetaan jatkossa enemmän.

Pelastussuunnitelman hyödyntäminen palotarkastuksella otettava painokkaammin mukaan opetukseen, se on monesti lähtökohta koko palotarkastukselle ja tarkastustapahtumaan. Tämä on mukana TOTS:issa jo nykyisinkin, mutta painotetaan jatkossa enemmän.

Valvontatehtävien työturvallisuus ja uhkatilanteet palotarkastuksella saatava mukaan opetukseen (suojaus, jalkinesuojaus, maatilat, uhkatilanteet, paloriskiasunnot jne.), tätä on nykyisin tosi vähän. Pelastuslaitoksilla tähän kuitenkin jo nykyisin kiinnitetään huomiota. Työturvallisuus on lähtökohtaisesti työnantajan lakisääteinen velvollisuus, joten pohdittava mille tasolle Pelastusopiston on edes järkevää ja tarvitsee kouluttaa ja mikä jää työnantajalle? Mutta työturvallisuuden perusteet ja suojarusteiden käyttövelvollisuus on kuitenkin käytävä läpi, sekä toimintatavat ja poikkeamatilanteista ilmoittaminen. Huomioidaan jatkossa OPS- ja TOTS-kehittämisasiana, mutta vaatisi lisää laajuutta palotarkastuksen opintojaksoon, ei mahdu nykyisiin kehyksiin?

Ulkoinen pelastussuunnittelu ja vaara-alueella oleville tiedottaminen sekä näiden kytkentä sisäiseen pelastussuunnitelmaan ja valvontatehtäviin sisältyy tähän opintojaksoon jo nyt. Tätä asiaa ja painotusta on lisättävä jatkossa. Vaatii lisää laajuutta tähän opintojaksoon.

AMK-opiskelijoille pitäisi käydä läpi vaatimaan erityiskohteeseen liittyvä turvallisuusviestintä valvonnan osana sekä koulutuksen järjestäminen mahdollisesti valvontakäytien yhteydessä. Tämä vaatii TOTS-integrointia valvonnan ja turvallisuusviestinnän kesken. Huomioidaan TOTS-tarkasteluna jatkossa.

4.6. Turvallisuusviestintä – opintojakso 6op (Amk-palopäälylystötutkinto)

Yleistä Pelastusopiston turvallisuusviestinnän opetuksesta:

Onko turvallisuusviestinnän opetuksen arvostus Pelastusopistolla laskenut? Se ei saa laskea, koska se on pelastuslaitoksilla yksi keskeisimmistä ja painokkaimmista työtehtävistä?

Turvallisuusviestinnän opetusta pitäisi saada tuotua vielä lähemmäs tämän päivän toimintaa ja sen vaatimuksia pelastuslaitoksissa tietojen, taitojen ja ymmärryksen osalta – voisiko olla mahdollista esim. työelämäkiertojakso ko. aihetta opettaville opettajille pelastuslaitoksilla? Tämän mahdollisuus esim. vuoden 2017 aikana on otettava tarkasteluun?

Oppimateriaalien ajantasaisuus ja oikeat, kentällä käytössä olevat termit ovat tärkeitä. Nämä on huomioitava OPS:seissa ja TOTS:seissa. Ajankohtaista opetusmateriaalia voisi katsoa myös poikkitieteellisesti, esim. kasvatus/käyttätymistieteellisistä tiedekunnista?

Turvallisuusviestinnän strategisten tavoitteiden ymmärtäminen on kaikille kursseille tärkeää, eli ymmärtää miksi tätä työtä tehdään: turvallisuusviestintä, onnettomuuksien ehkäiseminen, kuntalaisten valmiuksien parantaminen ja viranomainen tutuksi myönteisellä tavalla. Pelastuslaitokset palvelevat kuntalaisia, he maksavat pelastuslaitosten palkat ja työvälineet ja kiinteistöt, joten kannattaa pitää tästä asiakassuhteesta hyvää huolta. Lisäksi ammattiyhteisö, oman alan ja osaamisen esittely tukevat tätä näkökulmaa. Tämä näkökulma on pidettävä mukana kaikessa turvallisuusviestinnän opetuksessa.

Tärkeää saada jo opetuksessa käsitys erilaisista kohderyhmistä ja valmiuksia kohdata näitä erilaisia ryhmiä sekä valmiuksia kohdentaa viesti oikein: miten kohdata ihmiset, vuorovaikutus, esim. lapselle lapsen tasoisesti asiat, oman työn ja työvälineiden esittely, hoito/opetushenkilöstön vastuu muista ihmisistä ja heidän turvallisuudesta. Tätä näkökulmaa on mukana TOTS:seissa jo nyt, mutta painotettava jatkossa.

Selkokielineen viestintä on erityisen tärkeää maahanmuuttajien ja muidenkin kohderyhmien kanssa. Tärkeää olisi osata käyttää selkokieltä, ei jäykkää viranomaiskieltä ja oikeita termejä kaikessa viestinnässä. Tätäkin on painotettava kaikissa TOTS:eissa, mutta vaatii lisää tuntimäärää lähes kaikilla tasoilla jatkossa? Tarkasteltava OPS-asiana ja yhdessä NouHätä-asian kanssa?

Sosiaalinen media ja sen hyödyntäminen TUVI-toiminnoissa on saatava vahvemmin mukaan kaikilla tasoilla Pelastusopiston TUVI-opetukseen. Sosiaalisen median osaaminen ja työkalut ovat erityisen tärkeitä turvallisuusviestinnän ja jatkossa myös kriisiviestinnän työkaluja. Niihin pitää tarjota perustietämystä ja osaamista. Pelastusalalla on ollut kaikkien toimijoiden yhteinen Pelastustoimi sosiaaliseen mediaan- hanke ja kentällä somessa ollaan nyt koko pelastustoimen voimin. Some on siis jo nyt virallisesti osa pelastuslaitosten turvallisuusviestintätyötä. Henkilöstön some-taidot ja -tiedot ovat tärkeitä niin työ- kuin yksityisroolissa. Tämä on huomioitava jatkossa painokkaammin ja on jo nyt kehittymässä mm. Pelastusopiston vetämän SoMe-hankkeen myötä, jossa TUVI-opettaja mukana.

Turvallisuusviestinnän opinnoissa tulee esitellä myös valtakunnallisen kumppanuusverkoston tuvi-työryhmän tekemä tuvi-vuosikello. Eli kentällä sovitut ja painotettavat keskeisimmät tuvi-

teemat vuoden aikana pelastusalalla. Tämä on mukana jo nykyisinkin TOTS:eissa, mutta painotetaan jatkossa.

Pelastusopistolta ei ole jäsentä kumppanuusverkoston tuvi-työryhmässä? Tämä on merkittävä puute, koska ko. työryhmä on se joka sopii linjauksia ja luotsaa suuntaa pelastuslaitosten TUVI-työlle jatkossa. Tässä pitää pystyä olemaan mukana, jotta Pelastusopiston opetus ei putoa pelastuslaitosten kerkasta? (Esim. SPPL:n opetustoimen foorumin palkinto -> ei Pelastusopiston edustajaa jakamassa?)

Turvallisuusviestinnän ja kouluttaja/viestintätaitojen osaaminen liittyvät oleellisesti toisiinsa ja näiden opintojaksojen kesken pitäisi olla selkeämpää yhteistyötä kaikissa tutkinnoissa. Turvallisuusviestinnässä tarvitaan viestintäosaamista sekä ennen kaikkea kouluttajaosaamista. Yksi tärkeä osaamisalue on aikuiskasvatukseen liittyvät haasteet, miten saamme aikuisen ihmisen muuttamaan ajatteluaan/käytöstään turvallisemmaksi? Lapset ovat tässä suhteessa helpommin tavoitettava kohderyhmä, varsinkin kun palomiesten ja paloautojen kiinnostavuus on ihailtavan suurta heidän joukossaan. Tämä vaatii jatkossa laajempaa integrointia ja tarkastelua koulutustaidon, opetusopin ja turvallisuusviestinnän kesken kaikissa tutkinnoissa.

Sidosryhmäyhteistyö on saatava painotetummin mukaan tuvi-opetukseen: turvallisuusviestintää tehdään laajalla kentällä, tämän asian ymmärtäminen on kaikille opiskelijoille tärkeää. Roolin ymmärtäminen, eli mistä asioista viestimisen vastuu ja koordinointi kuuluu kenellekin ja mistä asioista voidaan viestiä yhdessä. (SM, SPEK + pelastusalan liitot, SPPL, SSPL, Poliisi, TUKES, PV, MPK ry, Liikenneturva, THL, SPR, SUH, media... yms.).

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla turvallisuusviestinnän opinnoissa.

Onko Pelastusopiston isojen tapahtumien (avoimet ovet, NouHätä yms.) oltava opiskelijoiden turvallisuusviestinnän harjoituksia, vai voisiko niihin olla oma "erillisresurssi" (johtaminen, projektin johtaminen ja –suunnittelu, projektiopinnot tms.)? Esimerkiksi NouHätä – projekti nappaa nykyisin liian ison palasen turvallisuusviestinnän opetuksen tunneista päällystön opetuksessakin (verrattuna suhteessa kentällä järjestettäviin normaaleihin tapahtumiin)? Pienestä tuntimäärästä puuttuu jo nyt monta oleellista asiaa, ei olisi varaa laittaa noin paljon tästä opintojaksosta tämän yhden tapahtuman järjestelyihin? Tulisiko jatkossa olla NouHätä-loppukilpailulle oma järjestelmä Pelastusopistolla tai sitten lisää laajuutta turvallisuusviestinnän opintojaksoon (n. 40-50h)? Nämä ovat kyllä hyviä harjoituksia opiskelijoille, mutta vievät kohtuuttomasti turvallisuusviestinnän opintojaksojen vähäistä tuntikehystä, koska ne on laskettava opiskelijan työksi TOTS:issa? Tämä asia on harkittava osana OPS-uudistuksia koko Pelastusopiston tasolla?

Voisiko suurempi osuus NouHätä – kilpailun suunnittelusta jatkossa esimerkiksi olla opiskelijoilla itsenäisten opintojen puolella, jolloin ei veisi niin paljon lähituntiresurssia? Tätä on harkittava,

mutta kilpailujärjestelyjen suunnittelu ei onnistu ilman kiinteää ohjausta, vaatii välillä topakasti opettajajohtoisuutta? NouHätä – projekti opettaa kylläkin monta asiaa, toimii hyvänä harjoitteena TUVI:ssa, mutta se syö nyt liian suuren osan ja sen varjolla monta muuta tärkeää tuvi-asiaa jää opettamatta / ei mahdu sisältöön?

Toisaalta Amk-opiskelijat olisi hyvä saada johtamaan AP:ta ja pelastajia osana turvallisuusviestinnän opetusta jatkossa, nykyisten Pelastusopiston avoimien ovien tapaan? Toimii hyvänä harjoitteena ja oppivat suunnittelua, projektin hallintaa ja johtamista TUVI-toiminnoissa. Tämä on myös tarkasteltava OPS-integrointiasiana jatkossa?

Turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osa perusopintoja (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus, Riskienhallinta), se on osa valvontatyön perusteita. Tämä vaatii jatkossa vielä nykyistä enemmän OPS- ja TOTS-integrointia ko. opintojaksojen kesken. Huomioidaan OPS- ja TOTS-kehittämisasiana jatkossa.

Koulutustaidon/opetusopin perusteet on oltava ensin erikseen päällystön opetuksessakin ja sitten niitä opittuja taitoja sovelletaan turvallisuusviestinnässä. Jatkossa tulisi saada enemmän vuorovaikutusta opetusopin, tiedottamisen ja turvallisuusviestinnän opetuksen välille. Ajatuksena: opetusopissa ja tiedottamisessa luodaan pohjat, joita sovelletaan sitten syvemmin turvallisuusviestinnässä. Tämä on tarkasteltava jo OPS-tasolla, osana OPS-kehittämistä, mutta vaatii myös TOTS-integrointia.

Palontutkinnan ja paloturvallisuussuunnittelun linkittäminen turvallisuusviestinnän suunnitteluun ja toimintoihin on oltava painotetummin mukana opetuksessa jatkossa. Tämä vaatii TOT/OPS-integrointia turvallisuusviestinnän, palontutkinnan, rakenteellisen ja laitejakson kesken. Huomioidaan OPS-kehittämisasiana jatkossa.

AMK-opiskelijoille pitäisi käydä läpi vaatimaan erityiskohteeseen liittyvä turvallisuusviestintä valvonnan osana sekä koulutuksen järjestäminen mahdollisesti valvontakäytien yhteydessä. Tämä vaatii TOTS-integrointia valvonnan ja turvallisuusviestinnän kesken. Huomioidaan TOTS-tarkasteluna jatkossa.

Pelastussuunnitelman perusteet, sisältö, laatiminen sekä suunnitelman hyödyntäminen valvonnan ja viestinnän työkaluna ovat tärkeää asiaa, mutta päällystöopinnoissa voisivat kuulua esimerkiksi jo onnettomuuksien ehkäisyn perusteet – opintojaksoon? Tarkastellaan OPS-asiana.

TOTS-ASIAT:

N-kurssilaisille on pelastajien lisäksi tärkeää muodostaa käsitys, ettei turvallisuusviestintä ole mitään ihmeellistä ja hankalaa. Siinä on kyse ihmisten arkisesta kohtaamisesta: Small talkista, miten ottaa esimerkiksi ensimmäinen kontakti esimerkiksi yleisötilaisuudessa pelastusajoneuvoa esitellessä. Tämä on huomioitu jo nykyisinkin opetuksessa, mutta muistettava myös jatkossa kun sisältöä kehitetään.

(Turvallisuus)viestintä on osa työtehtäviä jo työsopimuslakien perusteellakin. Esimiehellä on erityisesti vastuu pelastuslaitoksen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä. Jokainen työntekijä vastaa myös hyvästä asiakaspalveluviestinnästä ja tästä on kyse niin turvallisuusviestinnässä erilaisten

kohderyhmien kanssa, kuin esim. valvonnan tai pelastustehtävän yhteydessä annattavassa neuvonnassa (esim. päivystävä palotarkastaja on hyvinkin konkreettinen esimerkki hyvän asiakasviestinnän vastuuhenkilöstä). Näkökulma pidettävä mukana ja painotetaan TOTS:issa jatkossa.

Palontutinnan ja paloturvallisuussuunnittelun linkittäminen turvallisuusviestinnän suunnitteluun ja toimintoihin on oltava painotetummin mukana opetuksessa jatkossa. Tämä vaatii TOT/OPS-integrointia turvallisuusviestinnän, palontutinnan, rakenteellisen ja laitejakson kesken. Huomioidaan TOTS-/OPS-kehittämisasiana jatkossa.

Riskipainotus ja – ajattelu, onnettomuus seuranta ja sen näkyminen turvallisuusviestinnässä, tätä on painotettava TUVI-opetuksessa jatkossa enemmän.

Pelastussuunnitelman visuaalinen ilme, ei ole lainsäädännön vaatimus (parantaa kylläkin luettavuutta, koulutettavuutta, hyödynnettävyyttä ja jalkauttamista), mutta tähän ei pitäisi käyttää paljon tuvi-opintojen vähiä lähitunteja? Pidetään kuitenkin jatkossakin lyhyesti mukana, koska tätä ei nykyisin käydä läpi missään muualla. Jos OPS-kehittäminen tehostaa pelastussuunnitelma-opetusta johonkin muualla, voi tästä luopua?

Erilaiset kohderyhmät ja niiden painotukset kentällä on oltava selkeämmin esillä opetuksessa, myös tulevaisuus ja sen tuomat muutokset painotuksiin huomioitava. Tämä mm. vaatisi Pelastusopiston TUVI-opettajana mukana oloa kumppanuusverkoston TUVI-työryhmässä? Kehitettävä jatkossa.

Erilaiset menetelmät, kuinka turvallisuusviestintää tehdään eri kohderyhmille ja erilaisissa tilanteissa, millä menetelmillä? Tätä on painotettava jatkossa TOTS-kehitystyössä.

Pelastuslaitokset olivat vahvasti sitä mieltä, että onnettomuuksien ehkäisyn ja turvallisuusviestinnän toiminnan konkreettista vuositason suunnittelun opetusta tarvitaan jatkossakin. Säilytetään mukana TOTS:issa ja opetuksessa.

Sopimuspalokunnat ovat mukana kentällä turvallisuusviestinnässä, tämä näkökulma oltava mukana myös opetuksessa, huomioidaan TOTS-kehittämisessä.

4.7. Riskienhallinta – opintojakso 5op (Amk-palopäällystötutkinto)

OPS-ASIAT:

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakurssilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla riskienhallinnankin opinnoissa alipäällystö – päällystö välillä.

Tämä opintojakso vaatisi lisää laajuutta. Esitetyillä kehittämistarpeilla sekä riskienhallintamenetelmien, asiakkaiden riskienhallinnan että pelastustoimen kokonaisvaltaisemman riskianalyysin huomioiminen sisällössä ei ole mahdollista 5op jaksossa. Kaikki näkökulmat ovat tarpeellisia ja tarvitaan pelastusviranomaisen riskienhallintatyössä. Tilanne on myös siltä osin nurinkurinen, että riskienhallinnan opintojakso on pakollinen, mutta riskienhallinnan asiakasnäkökulmaa avaava turvallisuusjohtamisen opintojakso (ks. luku 4.13) ei ole. Tämä on pohdittava jatkossa uudelleen OPS-tasolla.

Turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osa perusopintoja (Turvallisuusviestintä, Palotarkastus, Riskienhallinta), se on osa valvontatyön perusteita. Tämä vaatii jatkossa vielä nykyistä enemmän OPS- ja TOTS-integrointia ko. opintojaksojen kesken. Huomioidaan OPS- ja TOTS-kehittämisasiana jatkossa.

Valvontasuunnitelma-riskianalyysi, miten liittyvät/ohjaavat toisiaan? Valvontasuunnitelman päivitys pitäisi ohjata riskianalyysiä ja toisin päin. Nämä näkökulmat tulisi huomioida opetuksessa, vaativat rajapintatarkastelun valvonta-riskienhallinta -opintojaksojen kesken jatkossa.

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa, tämä näkökulma on huomioitava riskienhallinnan TOTS:in jatkokehitystyössä ja vaatisi myös OPS-integrointitarkastelua?

Työturvallisuusriskien ja sisäisten riskien hallinta kuuluisivat enemmän turvallisuusjohtamisen kuin riskienhallinnan jaksolle? Tästä on käytävä rajapintatarkastelu osana OPS-kehittämistyötä ko. opintojaksojen kesken? Turvallisuusjohtamisen jakso ei ole pakollinen kaikille?

TOTS-ASIAT:

Painopiste sellaisiin tietojärjestelmiin, jotka painottuvat työssä, esimerkiksi MapInfo-opetuksessa riittää jatkossakin nykytasoa, eli MapInfon ominaisuuksien, käytön ja hyödyntämisen perusasiat, ovat tarpeen kaikille.

Eryteisesti paikkatietoasioita ja niiden hyödyntämismahdollisuuksia eri näkökulmista on painotettava TOTS:issa jatkossa.

Riskienhallinnan laajempi tausta ja teoria ovat tärkeitä ymmärtää kokonaisuuden kannalta, ei pelkästään pelastustoimen riskianalyysi, joten laajempi riskienhallinnan näkökulma oltava ehdottomasti mukana myös jatkossa. Kummatkin (riskianalyysi ja riskienhallinta) on oltava mukana, mutta oikeilla painotuksilla. Riskianalyysi tehdään "vain 22 kertaa vuodessa", mutta riskienhallintaa tehdään valvontatyössä joka päivä ja monia kertoja päivässä. Kuitenkin: pelastustoimen riskienhallinnan ja riskianalyysien tekijöitä tarvitaan kentälle enemmän, joten fokus painopisteeseen kuitenkin pelastustoimen riskienhallinnassa laajemman näkökulman lisäksi.

Perusasiat täytyy tietää myös yritysten riskienhallinnasta ja laatu-järjestelmistä yleistasolla, koska esim. valvontatyössä (auditointi) keskustellaan yritysten kanssa näistä asioista. Yrityksen kokonaisriskienhallinnan ymmärtäminen auttaa esimerkiksi auditoivaa palotarkastusta. Nämä ovat mukana TOTS:issa jo nyt ja pidettävä jatkossakin, jotta opiskelijat ymmärtävät yritysten riskienhallinnan perusteita.

Viranomaisten valvontatyö (esim. arviointi, auditoiva palotarkastus, ymmärrettävä riskienhallinta ja menetelmiä) osana normaalin yrityksen riskienhallintatyötä on saatava mukaan sisältöön. Tämä vaatii rajapintatarkastelua ja TOTS-tarkastelun valvonta-riskienhallinta opintojaksojen kesken jatkossa.

Valvontasuunnitelma-riskianalyysi, miten liittyvät/ohjaavat toisiaan? Valvontasuunnitelman päivitys pitäisi ohjata riskianalyysiä ja toisin päin. Nämä näkökulmat tulisi huomioida opetuksessa, vaativat rajapintatarkastelun valvonta-riskienhallinta -opintojaksojen kesken jatkossa.

Työturvallisuusriskien ja sisäisten riskien hallinta kuuluisivat enemmän turvallisuusjohtamisen jaksolle? Tästä on käytävä rajapintatarkastelu osana OPS-kehittämistyötä ko. opintojaksojen kesken? Turvallisuusjohtamisen jakso ei ole pakollinen kaikille?

Pelastuslaitos ei ohjaa yrityksen riskienhallintaa, vaan on pieni osa sitä, tämä näkökulma huomioidava opetuksessa. Tämä on huomioitu jo nyt TOTS:in painotuksissa, pelastuslaitos "vain" ohjaa ja auditoi yrityksen turvallisuusjohtamisjärjestelmän toimintaa.

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa, tämä näkökulma on huomioitava riskienhallinnan TOTS:in jatkokehitystyössä ja vaatisi myös OPS-integrointitarkastelua?

4.8. Paloturvallisuustekniikan perusteet – opintojakso 5op (Amk-palopäällystötutkinto)

OPS-ASIAT:

Tämä opintojakso on päällystötutkinnossa jatkumo palofysiikan ja rakenteellisen opintojaksoille ja näin on oltava jatkossakin. Nykyinen jatkumo päällystöllä: 2op Palofysiikan perusteet, 2op Palofysiikan jatkokurssi, 6op rakenteellinen paloturvallisuus ja 5op Paloturvallisuustekniikan perusteet on säilytettävä vähintään nykyisellään. Tämä näkökulma on pidettävä mukana OPS-kehitystyössä.

Perustason toiminnallisen palomitoituksen ymmärtäminen on vähimmäisvaatimus päällystötutkinnossa, mutta jatkossa pitää pystyä lisäämään valinnaisuutta, jos joku haluaa syventää osaamistaan? Vrt. Aiemmin oli myös mahdollista valita 6op paloturvallisuustekniikan jatkokurssi, mutta se on nyt säästösyistä karsittu ja yhdistetty pienempänä osana palotarkastuksen jatkokurssiin? Tämä ei ollut hyvä muutos, laajuus pieneni ja asiat ovat vähän erillään toisistaan? Mahdollisuudet palata tähän valinnaisuuteen on tarkasteltava OPS-kehitystyössä?

Pelastuslaitoksilla osittain ristiriitaisia kommentteja – osan mielestä perustason ymmärtäminen toiminnallisesta suunnittelusta on riittävä – osa haluaisi lisätä osaamisen tasoa asiantuntijatasolle? Kompromissi olisi ehkä se että perustason osaaminen toiminnallisesta tarvitaan kaikille, koska se tukee muuta ymmärrystä myös riskienhallinnasta ja toiminnallinen on koko ajan lisääntymässä tulevaisuudessa. Asiantuntijataso on jätettävä mieluummin valinnaiseksi tai täydennyskoulutukseen? Tämä on huomioitava osana OPS-kehitystyötä ja täydennyskoulutustarjontaa jatkossa?

Työnantajan (PeO) tulisi mahdollistaa myös vastuuopettajan (ja muidenkin OE-tiimin opettajien) kehittyminen tässäkin aiheessa? Osaamistarpeena esimerkiksi asiantuntijuus täydennyskoulutuksessa, sijaistamistarpeet yms. Tämä on huomioitava tiimin (ja varsinkin vastuuopettajan) osaamisen kehittämisen suunnittelussa jatkossa.

Tulevaisuuden näkymät pidettävä mielessä opetuksessa myös, rakennusvalvontojen alueellistuminen (2019 ->?) ja toiminnallisen palosuunnittelun lisääntyminen tulevaisuudessa yms. Nämä ja niiden vaikutukset toiminnallisen suunnittelun opetukseen huomioidaan ko. opintojakson TOTS- ja OPS-tarkastelussa jatkossa.

TOTS-ASIAT:

Pääfokuksena pidettävä jatkossakin toiminnallisen paloturvallisuussuunnittelun perusteiden ymmärtäminen perustasolla, ei tarvitse osata täydellisesti toiminnallista suunnittelua itse. Asia ja aihe ovat tärkeitä, mutta käytännön työelämässä juuri valmistuneet eivät pääse näiden asioiden kanssa tekemisiin, koska se on delegoitu kokeneimmille asiantuntijoille. Perusteet on kuitenkin hallittava.

Toiminnallisen palosuunnittelun perusteet on pakollinen osa valmistuvan Amk-päällystön osaamista, vaikka sitä ei heti kentällä tarvitsisikaan, tukee kuitenkin riskienhallintaa ja sen ymmärrystä kokonaisuutena.

Laaja paloturvallisuustekniikan osaaminen ja opettaminen on hyvä, mutta haasteena on osaamisen pysyminen kenttätöissä, koska toiminnallisen palosuunnittelun caseja ei tule kentällä jatkuvasti eikä edes joka vuosi vastaan pelastusviranomaisen perustyössä. Tämä on huomioitava jatkossa pelastusopiston täydennyskoulutustarjonnassa.

3.osapuolen lausuntojen ymmärtäminen on oltava myös mukana opetuksessa, koska 3.osapuolelta täytyy osata kysyä juuri oikeat kysymykset, jotta saa oikeanlaiset vastaukset. Pidetään mukana ja painotetaan TOTS:issa edelleen.

Melko paljon N-kurssin käyneitä siirtyy nykyisin pelastuslaitoksilta suunnittelutoimistoille töihin ja saadun palautteen perusteella nykyinen rakenteellisen, palotarkastuksen ja toiminnallisen opetus antaa myös tähän hyvän pohjan. Tämäkin näkökulma tukee sitä, että laajuudet ja painopisteet kannattaa säilyttää vähintään nykytasolla jatkossakin.

Tulevaisuuden näkymät pidettävä mielessä opetuksessa myös, rakennusvalvontojen alueellistuminen (2019 ->?) ja toiminnallisen palosuunnittelun lisääntyminen tulevaisuudessa yms. Nämä ja niiden vaikutukset toiminnallisen suunnittelun opetukseen huomioidaan ko. opintojakson TOTS- ja OPS-tarkastelussa jatkossa.

FDS-mallinnusohjelman käyttöönoton mahdollisuudet opetuksessa Pelastusopistolla on harkittava tulevaisuudessa. Nykyisin opetuksessa käytettävää CFAST:ia ei juurikaan käytetä palosimuloinnissa enää kentällä. Simuloinnin perusteet voidaan oppimismielessä käydä jatkossakin läpi CFAST:n avulla, mutta toisaalta myös FDS:ään on saatavissa joitakin GUI-liittymiä, jotka helpottavat järjestelmän omaksumista. Näiden hankkimista Pelastusopistolle tulee harkita. Nykyinen opintojakson laajuus (ja toisaalta nykyiset Pelastusopiston opettajien kompetenssit) eivät riitä FDS-ohjelman laajan soveltamisen opetukseen. Mutta tulevaisuudessa tulisi harkita, otettaisiinko

FDS käyttöön jo perusopetuksessa ja laajempi soveltaminen siitä opetettaisiin esim. valinnaisella jatkokursseilla? Tämä vaatisi siis myös Pelastusopiston opettajien osaamisen kehittämistä.

4.9. Palotekniset laitteistot – opintojakso 3op (Amk-palopäällystötutkinto)

Nykyisin Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opinnoissa on olemassa tietty, harkittu jatkumo pelastajakursilta – alipäällystökurssille - ja edelleen Amk-palopäällystötutkintoon. Tämän jatkumon säilyttäminen ja edelleen kehittäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Jatkumo on tarpeellinen tämän tutkimuksen valossa jo pelastustoimen kentän vaatimien työtehtävien ja osaamisen kannalta. Mutta myös motivaatio oppimiseen, opiskeluun ja itsensä kehittämiseen pysyy yllä, kun seuraavalla tutkintotasolla saa aina jotain lisää. Tämä on huomioitava myös jatkossa päällystötutkinnon OPS:ia kehitettäessä ja myös TOTS-tasolla paloteknisten laitteiden opinnoissa.

OPS-ASIAT:

Laajuutta päällystöllä on nykyisin paloteknisten laitteiden opintoihin aivan liian vähän? Opintojakso on nykyisellään erittäin suppea huomioiden sen että jaksossa tulee laitteiden teknisen toiminnan ja operatiivisen käytön lisäksi käydä läpi laitteistoja koskevat säädökset, standardit, ohjeet ja suunnittelun ohjaus läpi. Pelastusviranomaisen rooli kentällä rakentamisen ohjauksessa on nimenomaan laitteistojen konsultointi rakennusvalvonnan tukena, johon nyt on liian heikko osaaminen? Rakennusvalvonta kysyy juuri näistä laiteasioista eniten pelastusviranomaisen konsultaatiota (mikä on myös säädöstasolla meidän roolijako SM/YM). Nykyisellään esimerkiksi AP saa harjoitukset yms. huomioiden paremmat valmiudet laitteisiin kuin päällystö. Tämä on tarkasteltava jatkossa OPS-kehittämisasiana? Laajuutta saatava jatkossa varsinkin N-kurssien laiteopintoihin ehdottomasti lisää, nykyisellään ei pystytä järjestämään edes pelastajien tasolla kaikkia laiteharjoituksia? Pelastuslaitosten mielestä (seminaarissa keskusteltu) päällystön on osattava laitteista kaikki asiat kun he Pelastusopistolta lähtevät?

Vrt. Amk-aikakauden alkupuolen N-kursseilla laitejakson laajuus oli 4-5 op luokkaa (vaikka taustalla oli jo pelastajatutkinto) ja aiemmin, ennen Amk-aikaa päällystökurseilla oli noin 140h laiteopetusta? Mitä mahdollisuuksia PolAmk-kuvio toisi tähän, jos pisteitä vapautuisi joistain opinnoista? Tarkasteltava OPS-tasolla.

Nykyisellä laajuudella varsinkin savunpoiston suunnittelun/mitoituksen ohjaus on jouduttu jättämään tosi vähäiselle lähiopetukselle. Tätä opetusta tulee kehittää ja laajentaa TOTS:issa.

Ammattitutkintoon pitää kuulua perusasiat valtion rahoituksella, tämä oli pelastuslaitosten mielipide! Ei siis niin että pelastuslaitos maksaa oppimisen kahteen kertaan (täydennyskoulutus), koska tutkinnon suorittanut ei osaa riittävästi, vaan joutuu täydennyskouluttautumaan?

Paloteknisten laitteistojen ja ylipäätään turvallisuusteknisten ratkaisujen kehitys/merkitys tulee kasvamaan tulevaisuudessa entisestään, joten siitäkin näkökulmasta tätä opetusta pitäisi pystyä laajentamaan.

Pronto / erheellisten ja muidenkin paloilmoitinkeikkojen selosteiden täyden harjoittelua saatava mukaan opetukseen. Varsinkin tulevan Varannon myötä tätä harjoittelua tulee saada opetukseen mukaan. Tämä on OPS-tarkastelun asia, jatkossa lähitunteja tähän on saatava lisää, nykyinen tuntimäärä ei tätä mahdollista? Tätä tulisi kehittää ja integroida siten, että jatkossa esim. laitekeikan selosteen perustäyttö teoriassa käytäisiin läpi tällä jaksolla ja sitten selosteiden täyden harjoittelu integroitaisiin jonkin muun yhteyteen? Esimerkiksi se voisi olla mukana sovelletuissa laitekeikoissa, johtamisharjoituksissa ja loppuharjoituksessa? Näihin ainakin on jatkossa saatava mukaan selosteiden täyttöharjoittelua?

OPS-täsmennys paloteknisten laitteiden jakson tavoitteisiin: laitteistojen tarkastus ja valvonta yhdessä ja erikseen rakennusvalvonnan kanssa on huomioitava opetuksessa. Tämä huomioidaan ja painotetaan OPS-kuvauksissa valvonnan ja laitejakson kesken ja ko. opintojaksojen integroinnissa sekä TOTS:eissa.

Laitejakson ja paloturvallisuustekniikan perusteet -opintojakson yhteistä kokonaisuutta tulisi tarkastella synkronoinnin/integroinnin näkökulmasta. Tämä on käytävä läpi OPS-kehittämisasiana jatkossa?

TOTS-ASIAT:

Pelastusviranomaisen rooli kentällä rakentamisen ohjauksessa on nimenomaan laitteistojen konsultointi rakennusvalvonnan tukena, johon nyt on liian heikko osaaminen? Rakennusvalvonta kysyy juuri näistä laiteasioista eniten pelastusviranomaisen konsultaatiota (mikä on myös säädösten tasolla meidän roolijako SM/YM). Opintojen laajuutta on lisättävä OPS-tasolla, ks. Edellä. Ja varsinkin A-kursseilla tämä on huomioitava myös TOTS-painotuksena, vähäiset laitetunnit on painotettava suunnitteluun.

TOTS:in painopiste päällystölle nimenomaan laitteiden suunnittelun ohjauksessa, mestari ei kentällä ajele kuitenkaan yksin laitekeikoille, vaan siellä on esim. AP-kaverit operatiivisena tukena. Painotusta on lisättävä laitteistojen suunnittelun ohjauksessa jatkossa enemmän automaattisiin sammutusjärjestelmiin.

3op on tähän ihan ehdoton minimi. Mistään ei voi karsia. Laitteiden käytännön käytön harjoittelu ja paloteatteri on koettu erittäin hyödyllisiksi osana nykyopetusta. Paloteatteria ja laiteharjoituksia on siis kehitettävä edelleen.

Päällystöopiskelijan (osaltaan myös pelastaja ja alipäällystö) tulee ymmärtää miten teknologian lisääntyminen vaikuttaa muihin turvallisuustekniikan asioihin. Yleensä teknisten laitteiden määrän lisääntyminen tarkoittaa esimerkiksi suurempia palo-osastokokoja tms. Eli miten nämä seikat tulee huomioida pelastustoiminnan johtamisessa, pelastustoiminnassa, sammutus- ja pelastustaktiikoiden valinnassa, työvälineiden ja -tapojen muuttamisessa? Tämä näkökulma on painotettava kaikissa laiteopetuksen TOTS:eissa jatkossa.

On ymmärrettävä laitteiden toimintaa myös erhehlytysten vähentämisen kannalta, kuinka ja millä keinoilla voidaan vähentää erheellisiä paloilmoituksia? Tämä on mukana TOTS:issa jo nyt, mutta jatkossa painotettava entisestään, ja varsinkin jos lisälaajuutta saataisiin.

Tulee pystyä myös tässä opintojaksossa ennakoimaan tulevaa, eli laitteiden "äly" tulee jatkossa entisestään lisääntymään, laitteet eivät ole enää vain mekaanisia laitteita. Tätä on painotettava opetuksessa tulevaisuudessa. Tämä näkökulma on huomioitava opetuksessa myös laitteistojen riskien näkökulmasta, eli mitä älyllä kannattaa tehdä ja mitä ei?

OPS-täsmennys paloteknisten laitteiden jakson tavoitteisiin: laitteistojen tarkastus ja valvonta yhdessä ja erikseen rakennusvalvonnan kanssa on huomioitava opetuksessa. Tämä huomioidaan ja painotetaan OPS-kuvauksissa valvonnan ja laitejakson kesken ja ko. opintojaksojen integroinnissa sekä TOTS:eissa.

Nykyisellä laajuudella varsinkin savunpoiston suunnittelun/mitoituksen ohjaus on jouduttu jättämään tosi vähäiselle lähiopetukselle. Tätä opetusta tulee kehittää ja laajentaa TOTS:issa.

Pronto / erheellisten ja muidenkin paloilmoitinkeikkojen selosteiden täytön harjoittelua saatava mukaan opetukseen. Varsinkin tulevan Varannon myötä tätä harjoittelua tulee saada opetukseen mukaan. Tämä on OPS-tarkastelun asia, jatkossa lähitunteja tähän on saatava lisää, nykyinen tuntimäärä ei tätä mahdollista? Tätä tulisi kehittää ja integroida siten, että jatkossa esim. laitekeikan selosteen perustäyttö teoriassa käytäisiin läpi tällä jaksolla ja sitten selosteiden täytön harjoittelu integroitaisiin jonkin muun yhteyteen? Esimerkiksi se voisi olla mukana sovelletuissa laitekeikoissa, johtamisharjoituksissa ja loppuharjoituksessa? Näihin ainakin on jatkossa saatava mukaan selosteiden täyttöharjoittelua?

4.10. Ympäristöturvallisuus – opintojakso 2op (Amk-palopäällystötutkinto, pakollinen opinto)

Tavoitteena tällä opintojaksolla on opettaa pelastustoimen ammattilainen ymmärtämään ympäristöonnettomuuden merkitys ja kalleus sekä perehdyttää yhteistyöviranomaisena ympäristöviranomaisen toimintatapoihin.

OPS-ASIAT:

Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa (ympäristöviranomainen, kunnan kemikaalivalvontaviranomainen, ympäristöterveys yms.) onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta on tuotava näkyviin tällä opintojaksolla. Se käydään jo nyt läpi, selvittävät esim. oppimistehtävien kautta yhteistyötä pelastuslaitos-ympäristöviranomaisena. Jatkossa OPS- ja TOTS-tasolla käydään läpi integrointi ja rajapintatarkastelut valvonnan opintojaksojen kanssa.

Öljyntorjunta pitäisi olla onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta vielä nykyistä enemmän esillä tällä jaksolla? Öljyntorjunnan opetusta muutenkin pitäisi laajentaa, pitäisi olla jopa kokonaan oma opintojakso öljyntorjunnalle ja myös täydennyskoulutukseen tätä tulee saada tarjolle (saataisi löytyä myös rahoitusta Pelastusopistolle, esim. öljysuojarahasto, syke jne.)? Päälystön OPS:iin/TOTS:iin ei esimerkiksi kuulu enää öljyntorjuntaharjoitus? Merellinen öljyntorjunta tulee saada enemmän esille opetuksessa. Tätä asiaa ja laajuutta tulee lisätä päällystötutkinnossa ehdottomasti, tarkasteltava OPS-tasolla ja täydennyskoulutuksen osalta koko talon tasolla? Ei ole pelkästään OE-tiimin asia

Kannattaisi harkita sopivan ja järkevän täydennyskoulutuspaketin rakentamista öljyntorjunnasta (useammassa jaksossa, välille selvitystehtäviä omalta alueelta), Boris-järjestelmä myös mukaan? Rahoitustakin voisi saada ja tarvetta olisi. Ja voisiko tämä täydennyskoulutus sitten jatkossa olla AHOT:oitavissa osaksi amk-opintoja?

TOTS-ASIAT:

Päällekkäisyydet VAK-jakson kanssa ovat tarkoituksellisia ja tahallisia (KSu). Nämä päällekkäisyydet on tarkoituksenmukaista säilyttää edelleen TOTS:eissa (vaaralliset aineet ja ympäristöturvallisuus), koska se tehostaa oppimista ja asian syventämistä.

Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa (ympäristöviranomainen, kunnan kemikaalivalvontaviranomainen, ympäristöterveys yms.) onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta on tuotava näkyviin tällä opintojaksolla. Se käydään jo nyt läpi, selvittävät esim. oppimistehtävien kautta yhteistyötä pelastuslaitos-ympäristöviranomainen. Jatkossa OPS- ja TOTS-tasolla käydään läpi integrointi ja rajapintatarkastelut valvonnan opintojaksojen kanssa.

Sammutusjätevesien käsittely ja ympäristövahingot, pitää olla ehdottomasti mukana tällä opintojaksolla. On mukana TOTS:issa (pelastustoimi ympäristövahinkojen aiheuttajana, myös vaahdot mukana) jo nyt. Mutta näkökulmasta: sammutusjätevesien käsittelymahdollisuuksien käytännön toteuttamiskeinot ja – mahdollisuudet täsmennetään OPS:issa valvonnan ja ympäristöturvallisuuden opintojaksojen kesken ja tarkasteltava TOTS-asiana yhdessä valvonnan opintojaksojen kanssa (esimerkkejä toteutetuista ratkaisuista mukaan ja tähän kohtaan TOTS-integraatio).

4.11. Palontutkinta – opintojakso 2op (Amk-palopäällystötutkinto)

Yleistä palontutkinnan opetuksesta PeO:lla:

Ongelmana Pelastusopistolla melko pienet tuntimäärät palontutkintaan jo alun perinkin ja lisäksi tuntikarsintoja tullut lisää säästöjen takia muutaman vuoden aikana. Esimerkiksi Amk:n 20 %:n "juustohöyläleikkaus" vei osan näistäkin tunneista.

Kentän ja pelastuslaitosten vaatimukseen nähden Pelastusopiston nykyisissä OPS:eissa liian vähän tuntiresursseja, ainakin AP ja Amk? Varsinkin päällystön OPS:issa palontutkinnan (1p + 2op) laajuus on auttamatta liian vähän. Huomioitava OPS-kehittämisasiana? Voisiko jatkossa olla tämän 2op:n pakollisen perusjakson lisäksi valinnainen syventävä palontutkinnan jatkokurssi, joka toteutettaisiin esimerkiksi osittain monimuoto-opetuksena yhdessä pelastuslaitosten kanssa?

OE-opetuksen kehittämisseminaarissa sovittiin, että tähän kehittämissuunnitelmaan kootaan mukaan palontutkinnan opetuksen kehittämiseen liittyen kumppanuusverkoston syksyllä 2015 toteuttaman palontutkintakyselyn tuloksia niiltä osin, kuin niissä on kommentteja Pelastusopis-

ton palontutkinnan tutkinto-opetukseen tai täydennyskoulutukseen. Alla on koottuna ko. kyse-lystä kehittämisehdotuksia, joilla on vaikutusta Pelastusopiston tutkinto-opetuksen kehittämi-seen jatkossa:

- ei pelkästään case-tapausten läpikäyntiä ja valokuvien katselua.
- case-tapauksetkin voivat opettaa jotain, mutta valitettavasti usein niistä ei saa mitään uutta irti
- enemmän oikeita koepoltoja harjoituspäiviksi, niitä ei ole vaikea järjestää pienessä mitta-kaavassa
- erilaiset caset on tärkeitä ja pureutuminen paremmin myös rikollisuuden torjuntaan
- case-harjoituksia voisi käydä läpi myös esityksinä esim. Powerpoint-muotoisina
- käytännön harjoituksia enemmän
- voisi tuottaa harjoituksista kirjallista materiaalia ja esityksiä, jotka olisivat laajemman poru-kan hyödynnettävissä
- case tyyppistä koulutusta joko tekemällä tai caseja läpikäymällä.
- koulutuksen tulisi johtaa osaamisnäyttöön / loppukokeeseen
- palontutkinnan kokonaisuuteen / opintosisältöön voisi kuulua erilaisia "moduuleja"
- tapauskertomuksia voisi olla kansallisessa verkossa, josta kävisi ilmi myös kuinka palontut- kinta on suoritettu
- keskityttäisiin enemmän palontutkinnan käytännön työhön palopaikalla
- enemmän case-tyyppistä ja käytännönläheistä koulutusta.
- koulutuksessa tulisi voimakkaammin painottaa sitä, että palontutkinnan tulosten tulee ta- valla tai toisella jalostua toimintatapojen kehittämisen työkaluiksi niin pelastustoimen sisällä kuin turvallisuuskulttuurin kehittämisessä
- purkamalla erilaisia caseja, miten ratkaisuihin päädyttiin, mitä tutkittiin ja miten, eri viran- omaisten huomiot ja yhteenvedot
- perehtymistä erilaisiin paloihin, syttymismekanismeihin, sähköpaloihin
- Moodle-ympäristöön case-paketteja onnistuneista ja epäonnistuneista tapauksista
- sähköiset syttymissyöt, oikeusistunnot enemmän mukaan opetukseen
- tulosten hyödyntäminen tulisi ottaa kehitystyössä painopisteeksi, paikkatutkinta vie liikaa huomiota toiminnan tarkoitukselta
- enemmän case-tyyppistä koulutusta
- tuntikehykset eri tasolle kuin nykyisin
- vertaisverkko pitäisi rakentaa ja hyödyntää eri puolilla valtakuntaa toimivien tutkijoiden osaamista, jotta kaikkien ei tarvitse hakata päätään samaan karjalan mäntyyn...
- kansainvälinen koulutusyhteistyö ja oppiminen esim. Amerikan poikien huippuosaamisesta olisivat tervetullutta, jotta saataisiin tutkinta tieteellisen tarkastelun kestäväälle tasolle ja tut- kintamenetelmät niin hyvälle tasolle, että niitä voisi esimerkiksi oikeudessa esitellä suunnil- leen nauramatta
- demoja lisää ja hyödynnettävä harjoitusaluetta enemmän koulutuksessa
- case-harjoitteita, ajankohtaista asiaa, tutkintatietoa ulkomailta (sovelletusti)
- palontutkinta olisi nähtävä osana laajempaa kokonaisuutta, tuettava sitä, että pelastuslaitok- set tutkisivat mahdollisimman paljon myös ns. pieniä keikkoja, siten saataisiin luotettavam- paa tilastomateriaalia, joista olisi mahdollista löytää pieniä yhdistäviä tekijöitä
- tämän vuoksi myös tutkimusmenetelmien, tiedonhankinnan ja raportoinnin pitäisi olla yhte- näisempiä
- eri teemoja; sähköpalot, ajoneuvopalot...
- case-tutkimuksia, harjoituksia
- tason 1 palontutkinnan koulutusta operatiiviselle henkilöstölle

- yksittäisille sammuttajille suunnattuja sammutusteknisiä nyrkkisääntöjä siitä, kuinka säilytetään palontutkinnan edellytykset ja millaisia huomioita tulisi tehdä aivan rutiinikeikoilla ja niille mennessä, tämän uskoisin onnistuvan OPS:in sisällä eri tavoin asioita opettamalla ilman merkittäviä resurssien lisäämisiäkin
- lähdetään ensiksi siitä, että peruskoulutus pelastaja, alipäällystö sekä AMK tasolla tulee olla tasokasta ja nykyaikaista, nykyisin sitä se ei ole
- ehkä enemmän tekniseen tutkintaan liittyvää koulutusta.
- perusasiaa, palopaikan ominaisuuksia, työnjakoa, esimerkkitapauksia jne.
- käytännön harjoituksia enemmän.

Palontutkinnan opetus, Amk-päällystötutkinto:

OPS-ASIAT:

Päällystön palontutkinnan perusopetuksessa tähdätään nykyisin palontutkinnan tasolle 2 (periaatteessa myös Pelastusopiston OE-tiimin opettajien osaamistaso loppuu tähän). Siitä ylittävään tasoon tarvitaan asiantuntijoita ulkopuolelta mukaan opetukseen ja yhteistyötä kentällä olevien muiden toimijoiden kanssa (PolAmk, pelastuslaitokset, Palontutkijayhdistys, Tukes jne.) Jotta mahdollistetaan riittävän laadukas palontutkinnan opetus jatkossa, on saatava aikaan kiinteä yhteistyö kumppanuusverkoston, PolAmk:n ja Palontutkijayhdistyksen kanssa.

Spesiaaliasioissa (sähköasiat, paikkatutkinta, vakuutusala jne.) On oltava oikeasti palontutkinnan erityisasiantuntemusta mukana myös opetuksessa. Pelastusopiston OE-tiimin osaaminen ei riitä itse tähän kaikkeen, joten on oltava mahdollisuus jatkossakin käyttää ulkopuolista asiantuntemusta sopivasti. Taloudesta huolimatta on mahdollistettava asiantuntija-tuntiopettajien käyttö jatkossakin. Tähänkin tarvitaan kiinteää yhteistyötä esim. Kumppanuusverkoston, PolAmk:n ja palontutkijayhdistyksen kanssa.

Seminaarissa todettu: riittävä taso palontutkinnan opetuksessa ammattitutkinnossa päällystölle on tason 1 ja 2 tutkinnan perusteiden osaaminen. Päällystön tasovaatimusta ei siis ole tarpeen nostaa, mutta turvattava 2 tason saavuttaminen oikeasti. Tämä vaatii lisää tunteja ja pystyttävä käyttämään jatkossakin ulkopuolista asiantuntemusta ja tehtävä yhteistyötä, ks. Edellä.

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa, tämä näkökulma on huomioitava riskienhallinnan TOTS:in jatkokehitystyössä ja vaatisi myös OPS-integrointitarkastelua?

TOTS-ASIAT:

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa, tämä näkökulma on huomioitava riskienhallinnan TOTS:in jatkokehitystyössä ja vaatisi myös OPS-integrointitarkastelua?

Tehokkaan ehkäisevän työn ja turvallisuusviestinnän perustana on toimiva ja tehokas palontutkintatyö. Riskiperusteisuus ja palontutkinnassa saatu tieto on saatava esille ja hyötykäyttöön näi-

hin toimintoihin. Tämä näkökulma on saatava painopisteeksi ja motivaatioksi päällystön palontutkinnan opetuksessa. Käydään jatkossa läpi PTAR-perusteet palontutkinnan osuudessa ja huomioidaan myös turvallisuusviestinnässä.

Ihmisen toiminnan tutkiminen, ihminen onnettomuuksien takana, tätä on myös painotettava palontutkinnan opetuksessa jatkossa, on kyllä mukana jo nykyisinkin.

Kansainvälinen palontutkinnan kirjallisuus (esim. NFPA) tuotava esille ja oltava mukana opetuksessa. Tämä huomioidaan jatkossa OPS-/TOTS-asiana.

Palontutkinnan ja sen vaatiman osaamisen tasot tuotava esille opetuksessa, kumppanuusverkon palontutkinnan raami ja esim. NFPA:n mukaiset tasot? Tämä käydään jo nyt läpi opetuksessa, mutta Pelastusopiston tutkinnon "tähtäintaso" tuotava ehkä selkeämmin opiskelijoille esille jatkossa?

Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntäminen riskienhallinnan kohdentamisessa, tämä näkökulma on huomioitava riskienhallinnan TOTS:in jatkokehitystyössä ja vaatisi myös OPS-integrointitarkastelua?

4.12. Valinnaiset jatkokurssit (Amk-palopäällystötutkinto)

Yleistä Amk-palopäällystötutkinnon valinnaisista opinnoista:

Valinnaisia jaksoja supistettiin vuodelle 2015 säästösyistä, tästä keskusteltiin seminaarissa pelastuslaitosten edustajien kanssa. Todettiin, että se on lyhytnäköistä toimintaa tulevaisuutta ajatellen ja asiaa tulee harkita uudelleen OPS-kehittämisen yhteydessä. Pelastusopisto on valtakunnan ainoa oppilaitos, joka tarjosi supistettujen valinnaisten kaltaista syventävää opetusta ja nyt sekä on karsittu pois? Tässä PeO syö omaa osaamistaan ja keihäänkarkeään?

Lisäksi pelastuslaitokset joutuvat maksamaan tämän jatkossa enemmän täydennyskoulutuksessa? Pelastusopiston tulee tarkastella valinnaiset uudelleen siten, että huomioidaan "vanha tarjonta" ja niiden palauttamismahdollisuudet osana OPS-kehittämistyötä? Mahdolliset lisävalinnaiset voisivat olla esim. avoimen amk:n, täydennyskoulutuksen tai miksei myös YAMK:n opintoja jatkossa?

Olisiko opiskelijoiden mahdollista tehdä valintapäätös näiden valinnaisten opintojen välillä nykyistä myöhemmin? Kun on ensin saatu hieman kenttäkokemusta ja omaksuttu tarvetta kehittää omaa osaamistaan paremmin, voisivat valinnat olla järkevämpi? Tämä näkökulma on otettava huomioon jatkossa OPS-kehittämisasiana?

Nykyisellä valintamuodolla jaksosten valinnat sulkevat toisiaan pois, tämä on kokonaisuuden kannalta huono asia? Valinnaisuuksia tulee kehittää siten, että kaikilla opiskelijoilla on tosiasiallinen mahdollisuus valita näitä opintojaksoja kaikista vaihtoehdoista. Tämäkin näkökulma on otettava huomioon jatkossa OPS-kehittämisasiana?

Olisiko mahdollista saada enemmän "ristiin käyttöä" Savonian muiden yksiköiden välillä (teku, PeO ym.), jotta valinnaisia voisi ottaa järkevästi myös muualta esim. rakennustekniikka / teku jne.? Miten PolAmk vaikuttaa tähän? Tämä tulee huomioida OPS-kehittämistyössä ja Savonian kanssa tehtävässä yhteistyössä PolAmk-kuviosta huolimatta jatkossakin.

4.13. Turvallisuusjohtaminen ja – suunnittelu – opintojakso 6op (Amk-palopäällystötutkinto, valinnainen)

OPS-ASIAT:

Riskienhallinnan opintojakso vaatisi lisää laajuutta (ks. luku 4.7). Esitetyillä kehittämistarpeilla sekä riskienhallintamenetelmien, asiakkaiden riskienhallinnan että pelastustoimen kokonaisvaltaisemman riskianalyysin huomioiminen sisällössä ei ole mahdollista siellä 5op jaksossa. Kaikki näkökulmat ovat kuitenkin tarpeellisia ja tarvitaan pelastusviranomaisen riskienhallintatyössä. Tilanne on myös siltä osin nurinkurinen, että riskienhallinta-opintojakso on pakollinen, mutta tämä riskienhallinnan asiakasnäkökulmaa avaava turvallisuusjohtamisen opintojakso ei ole. Tämä on pohdittava jatkossa uudelleen OPS-tasolla.

Työturvallisuusriskien ja sisäisten riskien hallinta kuuluisivat enemmän turvallisuusjohtamisen kuin riskienhallinnan jaksolle? Tästä on käytävä rajapintatarkastelu osana OPS-kehittämistyötä ko. opintojaksojen kesken? Turvallisuusjohtamisen jakso ei ole pakollinen kaikille?

Pelastussuunnitelmien opetus pitää näkyä muuallakin (jo perusopintojaksoissa) kuin näissä valinnaisissa jaksoissa? Samankaltaisia kommentteja on useissa muissakin opintojaksoissa? Onko nykyinen malli hyvä, että pelastussuunnitelmien opetus on nyt "levällään" eri opintojaksoissa (turvallisuusviestintä, palotarkastus, osittain rakenteellinen, osittain myös hallinto, turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu)? Pelastussuunnitelma-opetus on tarkasteltava kokonaisuutena, läpileikkaavasti osana päällystötutkinnon OPS-kehittämistyötä?

Samoin poistumisturvallisuusselvitysten laadinta on opetuksessa nykyisin "levällään" (rakenteellinen, palotarkastus, turvallisuusjohtaminen ja -suunnittelu)? Onko tämä hyvä vai pitäisikö olla niputettuna keskitetympin jossakin? Tarkasteltava OPS-kehittämisasiana?

TOTS-ASIAT:

Riskien arviointi riskienhallinnan perusjaksoa laajemmin tulisi olla mukana tässä opintojaksossa.

Turvallisuuskulttuurin ja riskienhallinnan ymmärtäminen yrityksissä tulee olla osana jo perusopintoja, ei vain tässä opintojaksossa (turvallisuusviestintä, palotarkastus), se on osa valvontatyön perusteita.

4.14. Palotarkastuksen jatkokurssi – opintojakso 6op (Amk-palopäällystötutkinto, valinnainen)

OPS-ASIAT:

Nämä ko. opintojakson asiat ovat valvontatoiminnassa jopa arkipäivää, tämän opintojakson tulisi olla kaikille pakollinen (tästä oli useita kommentteja) asia on tarkasteltava OPS-tasolla, olisiko tämä oltava tulevaisuudessa jopa pakollinen jakso?

Sähkölaitteistoasiat, räjähdetarastot, kaasutarastot, kemikaaliasiat, lähes jopa kaikki tämän nykyisen jatkokurssin asiat tulee olla pakollisessa palotarkastuksen perusopetuksessa, ovat päällystön valvontatyön arkipäivän asioita, eivät voi olla valinnaisia?

Kemikaalivalvonta on päällystön tehtävien arkipäivää, vähintään kemikaalivalvonnan peruskurssin (vertaa täydennyskoulutus) asiasisältö tullava Amk:ssa pakollisten opintojaksojen yhteydessä (valvonta ja palotarkastus), ei pelkästään täällä valinnaisessa jaksossa? Perusteet kemikaalivalvonnasta tulevat jo nykyisin valvonnan perusjaksolla, mutta laajuutta tarvittaisiin lisää? Sen jälkeen tämä on TOTS-kehittämisasia valvonnan perusjakson ja tämän jakson välillä?

Jos Amk-tutkinnon OPS:in opintopisteet ovat "suljettu pussi", pitäisikö tämän opintojakson olla pakollinen kaikille ja siirtää toiminnallisen palosuunnittelun syvemmät asiat tästä jaksosta kokonaan erilliseen valinnaiseen jatkokurssiin tai jopa täydennyskoulutukseen? Tätä näkökulmaa on huomioitu TOTS:issa jo nyt kun supistettiin, yhdistettiin ja laajuudet tipahtivat. Opetus painottuu nyt enemmän vaativaan valvontatyöhön ja toiminnallisen osalta käydään läpi enemmänkin, kuinka toiminnallinen kohde tarkastetaan. Tämäkin on huomioitava jatkossa OPS-työssä, tarvitaan valinnainen, toiminnallista syventävä jakso tämän rinnalle?

TOTS-ASIAT:

Laajempien, todella suurten kohteiden tarkastaminen (SEVESO, TUKES-kohteet, isot sairaalat yms.) nämä voisi sitten sisällyttää tähän PTAR-jatkokurssiin mieluummin jatkossa.

Sähkölaitteistoasiat, räjähdetarastot, kaasutarastot, kemikaaliasiat, lähes jopa kaikki tämän nykyisen jatkokurssin asiat tulee olla pakollisessa palotarkastuksen perusopetuksessa, ovat päällystön valvontatyön arkipäivän asioita, eivät voi olla valinnaisia?

Kemikaalivalvontaa on saatava enemmän mukaan jo pakolliseen palotarkastuksen perusopetukseen.

5. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Pelastusopiston kaikki nykyinen onnettomuuksien ehkäisyn täydenniskoulutus:

Tähän on koottu kyselyssä ja seminaarissa esille tulleita kehittämisajatuksia kaikkeen Pelastusopiston OE-tiimin tarjoamaan täydenniskoulutukseen liittyen.

Yleistä kaikkeen OE-täydenniskoulutuksen kehittämiseen:

Koulutustarpeita tulee jatkossa kartoittaa laajasti koko toimintakentältä, ei pelkästään yksittäisiltä toimijoilta. Tähän tulee luoda systemaattinen ja säännöllinen järjestelmä alan toimijoiden kesken. Koulutustarvekartoituksen yhteydessä tule tarkastella onnettomuuksien ehkäisyn täydenniskoulutustarjontaa kokonaisuutena. Tarvitaan sekä pidemmän tähtäimen koulutustarvesuunnittelua että nopeasti tuleviin koulutustarpeisiin reagoimista. Tämä korostuu jatkossa muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kumppanuusverkostossa tulee tehdä yhteistä pohdintaa jatkossa, millaista täydenniskoulutuspainotusta esim. aina seuraavan vuoden varrella tarvitaan? Pelastusopiston tulisi saada tämä tieto n. vuosi-puolitoista etukäteen, jotta pystyttäisiin huomioimaan tämä täydenniskoulutustarjonnan suuntaamisessa?

Pidemmän tähtäimen koulutustarvesuunnitelma on tehtävä yhdessä pelastuslaitosten kanssa, näin pystyttäisiin nykyistä paremmin ennakoimaan kentän tarpeita ja suuntaamaan Pelastusopiston koulutusta jatkossa. Avainasemassa tässä voisivat olla jatkossa esimerkiksi uusi Pelastusopiston täydenniskoulutus-/markkinointisuunnittelija ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston koordinaattori. Tämä asia täytyy ottaa jatkossa tarkasteluun ja suunnitella yhdessä kumppanuusverkoston kanssa.

Täydenniskoulutustarjonnan suuntaamisessa ovat avainroolissa myös pelastuslaitosten koulutusvastaavat, heidät on otettava mukaan em. suunnitteluun.

Jatkossa tulee kehittää myös koulutuskoordinaatiota onnettomuuksien ehkäisyn täydenniskoulutustarjonnassa turvallisuuskoulutusalan eri toimijoiden kesken (SPEK, SPPL, PeO jne.)? Tavoitteena tulee olla jatkossa paras mahdollinen yhteistyö, voimavarojen yhdistäminen, synergiaedut ja järkevä koulutustarjonnan roolien sopiminen parhaan mahdollisen laadun takaamiseksi. Tämä keskustelu tulee avata reilusti muiden toimijoiden kanssa. Voisiko pelastuslaitosten kumppanuusverkoston koordinaattori koordinoida tulevaisuudessa jossain roolissa tästä näkökulmasta ehkäpä jopa koko turvallisuusalan koulutuskentän yhteistyötä?

Suomeen tulisi kehittää koko turvallisuusalan koulutustahojen yhteinen "koulutuskalenteri", jonka kautta/avulla sovittaisiin rooleista, ajankohdista jne.?

Uudet itsehallintoalueet ovat tulossa 2019. Tämä tuottaa uusia koulutustarpeita koska laitokset yhdistyvät. Olisiko aiheellista kasata sopiva kollegio koolle esim. 2016 syksyllä pohtimaan tarvittavia Pelastusopiston täydenniskoulutustarjonnan painotuksia vuodelle 2017?

Jatkossa on pystyttävä tarjoamaan laajemmin ns. räätälöityä täydenniskoulutustarjontaa kentälle, paikan päällä järjestettävää täydenniskoulutusta pelastuslaitoksille. Tämä tulee huomioida

tulevaisuudessa. Tämä suuntaus näkyy jo nyt, Pelastusopistolla tarjottavat kurssit eivät aina oikein vedä ja meitä halutaan enemmän räätälöitynä kentälle, tulee huomioida jatkossa avoimien kurssien suunnittelussa ja resursoinnissa.

Nopean aikataulun reagointi ajankohtaisiin koulutustarpeisiin tulisi olla Pelastusopistollakin mahdollista, esim. lainsäädäntömuutokset yms. (auttaisiko esim. foorumipohjainen malli tms. koulu-maalissa?) Tämä tulee huomioida jatkossa suunnittelussa ja resursoinnissa, nykyisellään Pelastusopiston järjestelmä on hieman liian kankea tällaiseen, koska suunnitelmat ja resurssit lukitaan kiinni vuodeksi etukäteen?

Verkkokoulutukset on saatava käyttöön myös OE-tiimin täydennyskoulutuksessa laajemmin jatkossa (vrt. Koulumaali). Moduulimuotoiset, osittain verkkoon tukeutuvat ja jatkumona toteutuvat täydennyskoulutukset kehitykseen. Esimerkiksi aloitus, kertaus ja perusteet verkossa ja sen jälkeen täsmäkoulutuspäivä Pelastusopistolla ja jälkitechävät verkossa. Näin oppiminenkin tehostuu.

Tämä on huomioitava kehittämishankkeina jatkossa, sillä tällaisen verkko-opetuksen kehittäminen vaatii todella paljon resursseja.

Verkkopohjainen täydennyskoulutuksen opiskelu työn ohella olisi tehtävä mahdolliseksi. Esimerkiksi edellä kuvatun kaltainen moduulimuotoinen, asteittain etenevä koulutusputki, josta saadaan myös todistus. Lisäksi täydennyskoulutukset tulisi suunnitella sellaisiksi, että niistä voisi todistuksen avulla kerryttää Amk-tasoisia opintopisteitä. Tällöin se motivoisi ja sillä olisi merkitystä myös työuralla henkilölle. Tällaiselle on tarvetta kentällä paljon ja jos ei Pelastusopisto sitä tee, niin joku kolmas osapuoli sen tekee?

Verkko-opetuksen ja lähiopetuksen sekoittaminen sopivasti, esimerkiksi 1-2pv maksimissaan "täsmäkoulutus-lähipäiviä", ennen sitä ennakoivat asiat verkossa ja jälkitechävät verkossa -> tentti -> lähijakso -> kertauskoulutus ja tentit? Tällaiselle olisi tarvetta?

2-3pv on maksimipituus lähikoulutuksissa, ei enempää, muuten liian pitkä jakso työtä tekeväille olla poissa työpaikalta, työt jäävät rästiin. Yhden päivän koulutukset ovat parhaita (työpaikalta poissa olo yms.). Joten koulutuksen moduulimuotoisuus tukisi tätäkin näkökulmaa, verkko-oppiminen esim. etukäteen, sitten täsmäkoulutuspäivä, sitten kertaukset verkossa.

Verkko-opiskelua lisää täydennyskoulutukseen, Pelastusopiston myymää ja rakentamaa täsmäkoulutusta pelastuslaitoksen "tuoreen" kessun johtoisesti oman aseman omalle työvuorolle? Koulumaali-alustan mahdollisuudet tässä huomioidaan tulevaisuudessa?

Kentälle tarvitaan ns. "vanhalle koulukunnalle", vanhalla koulutuksella oleville AP-kavereille täydennyskoulutusta onnettomuuksien ehkäisystä. Näin he motivoituisivat uudelleen, asenne muokkautuisi, osaamistaso ja itsevarmuus nousisivat? Näin myös he helpommin motivoituisivat ottamaan vastaan uusia tehtäviä, joita nuoremmat AP-kaverit jo haluaisivat tehdä. Tämän tyypistä, kertaustyyppistä koulutusta on jo nyt, mutta pitäisikö suunnata markkinoinnissa enemmän AP:lle ja ylipalomiehille?

Kentälle tarvitaan apua täydennyskoulutuksesta "vanhan koulukunnan" osaamisen ja asenteen viemiseksi eteenpäin, tukemaan myös työurasuunnittelua. Tarvitaan OE-täydennyskoulutustarjontaa kohdennettuna ylipalomiehille, vanhoille paloiesimiehille jne.

Urapolkuajattelu ja elinikäinen oppiminen halutaan näkyviin enemmän jatkossa Pelastusopiston täydennyskoulutuksen suunnittelussa ja tarjonnassa.

Oppisopimuskoulutukset, voisiko saada edelleen rahoitusta pelastuslaitoksille täydennyskoulutukseen, tämä toimi joskus hyvin? Olisiko tämä hyödynnettävissä tehokkaammin urapolkukoulutuksiin tms.? Pelastuslaitoksille huomioitavaksi?

Pelastusopiston täydennyskoulutuksen markkinointijakeluun otettava mukaan jatkossa enemmän myös SM, sieltä voidaan jakaa tietoa eteenpäin sidosryhmille.

Joillakin laitoksilla henkilöstön vaihtuvuus pientä, joten Pelastusopiston peruskursseista olisi päästävä osittain syventäviin kursseihin, ajankohtaiskursseihin tai moduulimuotoiseen koulutukseen? Silloin jatkossa pystyisi hakemaan henkilökohtaisempaa ja yksilöidympää täydennyskoulutustarjontaa.

Pelastusopiston OE-tiimin täydennyskoulutusten hinta ei sinällään ole vielä "kipurajoilla" mutta matkakuluineen kokonaisuus alkaa ylittää pelastuslaitosten resurssit?

Tietojärjestelmien täydennyskoulutus:

Pelastustoimen tietojärjestelmät, dokumentaatio (valokuvat yms.) ja Varanto – täydennyskoulutukselle on runsaasti tarvetta tulevaisuudessa. Tämä tulee huomioida täydennyskoulutustarjonnassa ja -markkinoinnissa.

Pelastustoimen riskianalyysikoulutus, riskien arviointi ja siihen liittyvien tietojärjestelmien käyttö, tälle olisi tarvetta, tulee huomioida tarjonnassa.

Varanto ja muut tietojärjestelmät, näissä on tulossa todella laaja koulutustarve lähitulevaisuudessa (koskee esim. palontutkintaa, valvontaa jne.). Tämä on huomioitava tulevina vuosina Pelastusopiston täydennyskoulutuksen suunnittelussa ja markkinoinnissa.

Rakenteellisen paloturvallisuuden täydennyskoulutus:

Eryiskysymyksiä rakenteellisesta paloturvallisuudesta – ajankohtaisseminaarit (korkea rakentaminen, maanalainen rakentaminen yms.). Näille olisi tarvetta ja kysyntää, nämä huomioidaan jatkossa täydennyskoulutustarjonnassa, mutta vaatii lisää resursseja tai sitten jotakin nykyistä on jätettävä tarjonnasta pois?

Kentällä todellisia rakennuspalokeikkoja yhtä miestä kohti tulee vähän, rakenteellisen asiat operatiivisen toiminnan tukena ehtivät unohtua vaikka opetus onkin hyvää. Tarvittaisiin rakenteellisen kertaus- ja täydennyskoulutusta palomiehille? Tätä on nyt mukana palomiesten ja ylipalomiesten pelastustoiminnan johtamisen täydennyskoulutuksessa, mutta huomioidaan suunnitellussa jatkossa.

Valvonnan täydennyskoulutus:

Jatkossa laajemmin tarjontaa kentälle, paikan päällä järjestettävää täydennyskoulutusta tavanomaisten erityiskohteiden valvonnan/palotarkastuksen kertaus-/täydennyskoulutukseen, herättelemaan asioita muistin syövereistä.

Kentällä on tarvetta laajemmalle, moduulimuotoiselle OE-tehtäviin ja palotarkastajaksi perehdyttävälle / kertaavalle koulutukselle (esim. alan ulkopuolelta rekrytoitavat ja ikääntyvät)? Lisänäkökulmana tätä tukee ikääntyvien urasuunnittelu? Tästä pitäisi rakentaa oma, moduulimuotoinen, jatkumona etenevä kokonaisuus jossa hyödynnetään osittain verkkoa. Tämä otettava vakavana tarpeena huomioon ja kehiteltävä jatkossa, tarvittaisiin isompi kokonaisuus (n. 20-25op) joka perehdyttää palotarkastajaksi.

SM:n vetämä palotarkastustoiminnan kehittämishanke 2015 päättyy juuri. Hankkeen jälkeen on olemassa suuri täydennyskoulutustarve kentällä jo vuonna 2016? Voisiko Pelastusopisto olla kouluttajana ja rakentaa moduulimuotoisen, osittain verkkoon pohjautuvan koulutuksen tähän tarpeeseen? (Tätä on jo nyt kysynyt 3-4 pelastuslaitosta JJ/10.12.2015)

Paloteknisten laitteiden täydennyskoulutus:

Paloteknisten laitteistojen suunnittelun ohjaus, huolto ja kunnossapito, tarvetta tälle koulutukselle on? Tämä on otettava jatkossa tarjontaan toiseksi laitekurssiksi vuosittain ja kierrätetään tämän suunnittelupainotteisen kurssin painopistettä, välillä savunpoisto ja välillä pil/(sprinkleri).

Lisäksi pohdintaan, olisiko jatkossa kuitenkin oltava erikseen suunnittelukurssit ja erikseen huolto-/kunnossapitokurssit?

Toiminnallisen paloturvallisuussuunnittelun täydennyskoulutus:

Toiminnallisen palosuunnittelun syvempää täydennyskoulutusta Amk-tutkinnon käyneille (kertauskurssi), jotka eivät ole sitä tarvinneet työssään ja tarvitsevat kerrata ko. asioita, tällaiselle tuntuisi olevan tarvetta kentällä? Tämä on pyrittävä huomioimaan tarjonnassa jatkossa, mutta riippuu OE-tiimin resursseista ja vaatii oikeat asiantuntijat (tarvitaan asiantuntija-tuntiopettajia kentältä), pitää huomioida hinnoittelussa.

Olisiko tämä toiminnallisen palosuunnittelun ohjauksen/arvioinnin osaaminen tulevaisuudessa jopa alueellisten rakennusvalvontojen erikoisasiantuntijoiden ydinosaaamista – arvioida toiminnallisia suunnitelmia kokonaisuutena? Rakennusvalvontojen alueellistuksessa (2019->) tarvitaan mahdollisesti täydennyskoulutusta rakennusvalvonnoille?

Palontutkinnan täydennyskoulutus:

Pelastusopiston, kumppanuusverkoston palontutkintatyöryhmän, PolAmk:n ja Palontutkijayhdistyksen yhteistyö ja voimavarojen yhdistäminen palontutkinnan täydennyskoulutuksessa on saatava aikaan, kaikilla erikseen liian pienet resurssit toteuttaa riittävää täydennyskoulutusta. Kunnollinen, tiivis ja kiinteä yhteistyö saatava jatkossa toimimaan, jotta turvataan riittävä palontutkinnan täydennyskoulutus. Tämä on otettava painopisteeeksi palontutkinnan täydennyskoulutuksen kehittämisessä Pelastusopistolla lähitulevaisuudessa.

Pelastusopiston OE-tiimin opettajien osaamistaso palontutkinnassa nykyisellään loppuu palontutkinnan tasolle 2. Siitä ylittävään tasoon tarvitaan asiantuntijoita ulkopuolelta mukaan koulutukseen ja yhteistyötä kentällä olevien muiden toimijoiden kanssa (PolAmk, pelastuslaitokset, Palontutkijayhdistys, Tukes jne.) Jotta mahdollistetaan riittävän laadukas palontutkinnan täydennyskoulutus jatkossa, on saatava aikaan kiinteä yhteistyö kumppanuusverkoston, PolAmk:n ja Palontutkijayhdistyksen kanssa.

Palontutkinnassa jo esille tulleet ja saadut tulokset ja hedelmät, kuinka nämä jalkautetaan ja saataisiin hyödyt kentälle mukaan ehkäisevään toimintaan ja muille toimijoille omalla alueella? Tarvittaisiin täydennyskoulutusta tästä näkökulmasta jatkossa?

Pelastusopiston TKI – yksikölle jatkossa jatkuvana, toistuvana vuosittaisena toimenpiteenä kentällä vuoden aikana saatujen palontutkinnan tulosten analysointi ja selvitys kuinka niitä voitaisiin hyödyntää kentällä ehkäisevään toimintaan + pelastustoimintaan + saada tietoa muille toimijoille? Tämän tulisi liittyä aina johonkin vuosittain valittuun painopisteteemaan. Tämä viedään ideana TKI-yksikölle (Esa Kokki / JJ).

OE-opetuksen kehittämisseminaarissa sovittiin, että tähän kehittämissuunnitelmaan kootaan mukaan palontutkinnan opetuksen kehittämiseen liittyen kumppanuusverkoston syksyllä 2015 toteuttaman palontutkintakyselyn tuloksia niiltä osin, kuin niissä on kommentteja Pelastusopiston palontutkinnan tutkinto-opetukseen tai täydennyskoulutukseen. Alla on koottuna ko. kyselystä kehittämis ehdotuksia, joilla on vaikutusta palontutkinnan täydennyskoulutuksen kehittämiseen jatkossa:

- Pelastusopisto paikkana on huono, koska vaatii pitkää matkustusta ja tästä aiheutuu kuluja
- paikallisia koulutuksia enemmän.
- case -tyyppisiä koulutus tapahtumia enemmän
- verkko-opiskelua osaksi täydennyskoulutusta
- sähköpalojen tutkintakoulutusta lisää
- Pelastusopiston koulutustarjontaa hieman laajemmaksi, voi olla useampiakin lyhytkursseja esim. 1 päivä/ teema tai asia
- koulutusta tarjolle case -tyyppisesti verkkoluentona, vaikka 1-2 h /kk, nimetyille palontutkijoille
- Pelastusopiston täydentävä koulutus tarvitsisi riittävää tasonnostoa, kurssit ovat vuodesta toiseen saman sisältöisiä, koulutussisältö ei ole riittävä kentän tarpeisiin (ei ajankohtaisia asioita), sen sijaan poliisi-amk:n kurssit ovat mainioita
- nykyinen peruskurssi on liian pieni pintaraapaisu, parissa päivässä ei ehdi perehtyä aiheeseen kovinkaan syvällisesti
- pelastusalan palontutkinnan koulutuksella ei ole riittävää tasoa, vain 3 pv + 2 pv kurssit
- ainoa syvempi kurssi on PolAmkin tuhtotyö-kurssi

- palontutkinnan koulutukseen pitäisi luoda yhtenäinen minimikoulutustaso.
- koulutus voisi olla säännöllisempää; paikallisesti-alueellisesti-valtakunnallisesti-kansainvälisesti
- toimisiko tässä koulutuskalenteri
- tällä hetkellä aika ja raha koulutukseen kaikilla melko kortilla, verkkokoulutus voisi olla tästä syystä varteen otettava vaihtoehto kurssimuotoisille koulutuksille
- lisää erilaisia palontutkinta kursseja, ehkä 2-3 päivää kestäviä, joissa luennoitsijat osaltaan olisivat muualta kuin Suomesta, ei se kaikki tieto täältä löydy
- hyvänä esimerkkinä maastopalojen tutkinta sekä sähköpalojen tutkinta
- pelastuslaitoksille on tarjolla Pronto-koulutusta verkossa, voisiko samalla periaatteella järjestää palontutkintaan liittyvää koulutusta esim. Pelastusopiston tai PolAmk:n vetämänä
- tehtyjen tutkintatapausten läpikäynti/ tiedottaminen voisi laajentaa tajuntaa asioissa
- säännöllisin väliajoin case-tyyppisiä valtakunnallisia koulutuksia
- verkkokoulutusta teemoittain, kohtuullisina kokonaisuuksina
- harjoitusalueita tulisi paremmin hyödyntää, kuin mitä nykyisin käytetään, teoria luentojen perässä
- matkustaminen Savoan ei liene tarkoituksenmukaisin tapa toteuttaa koulutusta opistolla
- case -tyyppistä käytännön koulutusta koska opistolla on parhaat resurssit järjestää sellaista
- verkko-opetusta nykyistä enemmän
- esim. onnettomuustutkinnan menetelmien opettamista
- mielestäni tuhotyörikosten jatkokurssin voisi tarjota Pelastusopisto
- tutkimukseen liittyen jokaisen pelastuslaitoksen tulisi tehdä vuosittain raportti palontutkinnasta, joka toimitetaan Pelastusopistolle, näiltä pohjilta Pelastusopisto voisi tehdä valtakunnalliseen koonnin (huomioitu myös ylempänä, viedään idea TKI-yksikölle)
- tutkintaharjoituksia harjoitusalueella, mukana kaikki yhteistoimintatahot
- harjoitukset toteutettava parityöskentelynä organisaatiokohtaisesti, kohdennettuja eri laitoksille, joissa paikalla ko. alueen palontutkintaan osallistuvat viranomaiset, vakuutusyhtiöt jne.

Ympäristöturvallisuus / öljyntorjunta – täydenniskoulutus:

Öljyntorjunta tulisi olla nykyistä enemmän esillä Pelastusopistolla ja sille tulisi saada tarjolle myös täydenniskoulutusta? Tähän saattaisi löytyä myös rahoitusta Pelastusopistolle (esim. Öljysuojarahasto, syke jne.)? Myös merellinen öljyntorjunta tulee saada enemmän esille täydenniskoulutukseenkin?

Tätä tulee pohtia osana Pelastusopiston täydenniskoulutuksen kehittämistä koko talon tasolla? Ei ole pelkästään OE-tiimin asia

Kannattaisi harkita sopivan ja järkevän täydenniskoulutuspaketin rakentamista öljyntorjunnasta (useammassa jaksossa, välille selvitystehtäviä omalta alueelta), Boris-järjestelmä myös mukaan? Rahoitustakin voisi saada ja tarvetta olisi. Ja voisiko tämä täydenniskoulutus sitten jatkossa olla AHOT:oitavissa osaksi amk-opintoja?

LIITE 10:**PELASTUSOPISTON ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYTIIMIN ALUSTAVA
OSAAMISEN KEHITTÄMISEN SUUNNITELMA****Onnettomuuksien ehkäisytiimin tärkeimmät osaamisalueet**

- 1) Opettajien pedagoginen pätevyys ja osaaminen
- 2) Riittävä substanssiosaaminen tiimimme opettamiin aihealueisiin:
 - Rakennustekniikka pelastuslaitosten näkökulmasta
 - Rakennusten paloturvallisuus ja paloturvallisuustekniikka
 - Palotekniset laitteet, niiden käyttö, huolto ja kunnossapito
 - Viranomaisvalvonta, palotarkastus ja kemikaalivalvonta
 - Palontutkinta, viranomaisyhteistyö onnettomuustutkinnassa
 - Turvallisuusviestintä, turvallisuuskoulutus, pelastussuunnittelu
 - Riskienhallinta
- 3) Riittävä määrä käytännön kokemusta ja näkemystä opettamistamme aihealueista
- 4) Hyvät ATK- ja verkko-opetustaidot
- 5) Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- 6) Tutkimus- ja kehittämisosaaminen
- 7) Organisointi- ja johtamistaidot
- 8) Ns. virkamiesosaaminen (hallinnolliset rutiinit)
- 9) Riittävä kielitaito.

OE-tiimin tämän hetkinen osaamistilanne ja alustavat kehittämistarpeet

- 1) Opettajan pedagoginen pätevyys, kunnossa (vain yhdellä ei ole, hän eläköityy 2v päästä)
- 2) Substanssiosaamisen keskeisimmät kehittämistarpeet:
 - rakennustekniikan osaamisessa kehitettävää 2-3 opettajalla
 - rakenteellisen paloturvallisuuden osaamisessa kehitettävää 3-4 opettajalla
 - paloturvallisuustekniikan osaamista pitäisi saada syvennettyä 1-2 opettajalle lisää
 - palotekniset laitteet, kehitettävää 3-4 opettajalla

- viranomaisvalvonta, kehitettävää 3-5 opettajalla
 - palontutkinta, kehitettävää lähes koko tiimillä
 - turvallisuusviestintä, kehitettävää 4-6 opettajalla
 - riskienhallinta, osaamista tulisi syventää 1-2 opettajalla lisää
- 3) Käytännön kokemus ja ”kenttätuntuman” ylläpito, tarvetta työkiertoon tai kenttäjaksolle 3-4 opettajalla
 - 4) ATK- ja verkko-opetustaidot, kehitettävää koko tiimillä
 - 5) Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, kehitettävää koko tiimillä
 - 6) Tutkimus- ja kehittämisosaaminen, kehitettävää 4-5 opettajalla
 - 7) Organisointi- ja johtamistaidot, kehitettävää koko tiimillä
 - 8) Virkamiesosaaminen, jatkuvaa kertausta ja mentorointia koko tiimille
 - 9) Kielitaito, kehitettävää 5-6 opettajalla.

Keskeisimmät OE-tiimin osaamisen kehittämisen toimintatavat tulevaisuudessa

- opettajan ammatillinen pedagoginen koulutus huomioidaan rekrytoinneissa, mahdollistetaan sen jälkeen ja täydennyskoulutus
- riittävä substanssiosaamisen varmistaminen rekrytointivaiheessa ja substanssien täydennyskoulutus
- riittävä, tiivis ja jatkuva yhteydenpito kentälle ja sidosryhmäyhteistyö
- riittävät työkierto- ja ammattitaidon ylläpitojärjestelyt
- kollegamentorointi ja täydennyskoulutus ATK-taidoissa sekä verkko-opetusosaamisessa
- täydennyskoulutus ja työssä harjaantuminen viestintä- ja vuorovaikutustaidoissa, työnohjauksen käyttö
- tutkimus- ja kehittämisosaamisen huomioiminen rekrytoinnissa ja kehittäminen mahdollistamalla opettajille osallistuminen T&K –hankkeisiin
- kollegamentorointi, työssä oppiminen ja työnohjaus organisointi- ja johtamistaidoissa
- virkamiestaitojen ylläpito ohjeistuksilla ja tietoisuilla säännöllisesti
- kielitaidon huomiointi rekrytointivaiheessa, kielitaidon ylläpito ja kehittäminen kansainvälisissä toiminnoissa ja kertauskoulutuksilla.

PELASTUSOPISTO

PROSESSIT JA ORGANISAATIOUUDISTUS

4.8.2015

PELASTUSOPISTO

Pelastusopiston prosessit

- Johtamis- ja ohjausprosessit
 - Toiminnan ja talouden tulosohjauprosessi
 - Osallistava strategiaprosessi
- Ydinprosessit
 - Koulutuksen prosessit
 - Tutkimus- ja kehittämistoiminnan prosessit
 - Siviilikriisinhallinnan ja kv.pelastustoimen asiantuntijatoiminnan prosessit
- Palvelu- ja tukiprosessit
 - Hallintopalvelujen prosessit
 - Teknisten palvelujen prosessit

PELASTUSOPISTO

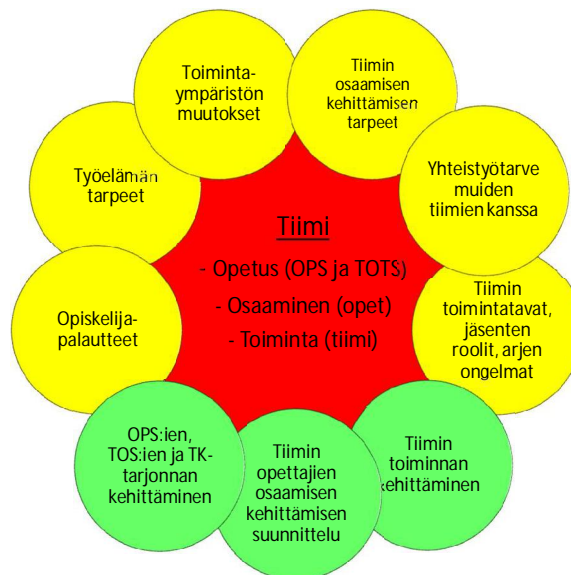
Prosessipajat

- OPS Mari Lyyra
 - TOTS Matti Honkanen
 - HARSU Vesa Siivonen
 - LUKKARISUUNNITTELU JP Iso-Ilomäki
 - OPETUKSEN ARVIOINTI Jouko Gorski
 - HARJOITTELU Salla Tikkanen
 - OPISKELUN OHJAUS Kimmo Vähäkoski
 - PEDAKEHKE, RYHMÄKEHKE Jani Jämsä
 - TÄYDENNYSKOULUTUS Ismo Huttu
-
- Mukana: Johanna Kinnunen, Timo Rissanen

PROSESSI : TIIMIN ”KEHITTYMISTYÖPAJA”

- Kuinka pysähdymme tiimin opetuksen, osaamisen ja toiminnan arviointiin ja kehittämiseen systemaattisesti ja säännöllisesti ?

TIIMIN OPETUKSEN, OSAAMISEN JA TOIMINNAN KEHITTÄMISEN TARPEET

TIIMIN JA JÄSENTEN KEHITYSSUUNNITELMAT

PELASTUSOPISTO

Prosessikuvaus: Tiimin "kehittymistyöpaja"

- Prosessin nimi : Tiimin pedagoginen ja sisäinen "kehittymistyöpaja"
- Prosessin tavoite :
 - Arvioida säännöllisesti tiimin opetuksen ajantasaisuus ja laatu suhteessa työelämän vaatimukseen ja toimintaympäristön muutoksiin. Päällekkäisyyksien ja aukkojen kartoittaminen opintojaksoissa tiimin sisällä ja tiimien välillä. Arvioida tiimin osaamisen riittävyys suhteessa opetusalueisiin. Mahdollistaa tiimin jäsenten toimiminen toistensa varahenkilöinä. Vahvistaa tiimin tasapuolista toimintaa, ryhmähenkeä ja toisten arvostusta.
- Prosessin kriittiset menestystekijät :
 - Ajantasainen, laadukas ja ennakoiva, oppimisen mahdollistava opetus ja ohjaus.
 - Motivoitunut ja osaava tiimin henkilöstö.
 - Hyvin toimiva, toisiaan arvostava ja työssään viihtyvä tiimi.
 - Kattavat ja työelämän osaamistarpeisiin vastaavat opetussuunnitelmat ja toteutussuunnitelmat.

PELASTUSOPISTO

Prosessikuvaus: Tiimin "kehittymistyöpaja"

- Prosessin odotukset ja laatu eri näkökulmista :
 - Koulutuspäällikkö :
 - Tiimien tasa-arvoisen ja tasalaatuisen toiminnan varmistaminen. Tiimien välisen yhteistyön ja toiminnan yhteensovittaminen. Tiimitoiminnan kokonaishallinta.
 - Tiimin vetäjä :
 - Auttaa koordinoimaan tiimin tarpeita, toimintaa ja kehittämistä. Tuottaa tiimin osaamisen ja toiminnan tilannekuvan ja kehittämistarpeet. Tuottaa tilannekuvaa tiimin ryhmädynamiikasta.
 - Tiimin jäsenet :
 - Osallistaa tiimin kehittämiseen, sitouttaa tiimin toimintaan ja kehittää yhteisvastuuta. Parantaa yhteisöllisyyttä, ammatillisuutta ja toisten hyväksymistä. Auttaa vastuopettajia kehittämään OPS- ja TOTS-työtä. Mahdollistaa tiimin opettajien vertaistuen. Antaa suuntaa yksilön urasuunnittelun ja koulutustarpeiden osalta.
 - Muut sidosryhmät :
 - Opiskelijat (palautteet), tk-asiakkaat, työelämän toimijat : koulutus vastaa työelämän osaamisvaatimuksia riittävän ennakoivasti, antaa opiskelijoille mallia tiimityöskentelystä.
 - Sidoryhmät jokaisella tiimillä hieman erilaisia tarpeiden mukaan.

PELASTUSOPISTO

Prosessikuvaus: Tiimin ”kehittymistyöpaja”

- Prosessin vastuu : Koulutuspäällikkö
- Prosessin keskeiset operatiiviset vastuut ja sisäiset ydintoimijat :
 - Operatiivinen vastuu : Tiimin vetäjä kutsuu koolle ja koordinoi työpajaa, tiimin vetäjä tekee yhteenvedon ja seuraa sovittujen asioiden toteutumisen
 - Muut ydintoimijat : Kaikki tiimin jäsenet (vastuuopettajat, opettajat)
- Toteuttamisajankohta :
 - Vuosittain, kevätlukukauden päätöksen jälkeen, ennen kesälomia
 - (sopivin ajankohta työkuorman kannalta, tuoreimmat joulun- ja kevät -palautteet käytettävissä, riittävän ajoissa omia kekejä ajatellen, jää riittävästi aikaa OPS/TOTS-kierroksia ajatellen)
 - Keskustelun yhteenvedon oltava valmiina opetuksen kehittämisviikolle (esille tulleet asiat käytettävissä opetuksen kehittämisviikolla, kehityskeskustelut marraskuulla).
- Prosessin alaprosessit ja kriittiset rajapinnat muihin prosesseihin :
 - Alaprosessit : Ei alaprosesseja.
 - Kriittiset rajapinnat : Lukujärjestysprosessi, OPS-prosessi, TOTS-prosessi, harsut, kehityskeskustelut (työaikasiunnittelu/koulutustarpeet/urapolkusuunnittelu), investoinnit ja pienhankinnat, tutkimus- ja kehittämispalveluiden prosessit (työelämän tarvekartoitukset), tiimipalaverit, peda-työpajat?, koulutuksen johtoryhmä

PELASTUSOPISTO

Prosessikuvaus: Tiimin ”kehittymistyöpaja”

- Prosessin työvirta :
 - Koolle kutsuminen (tiimin vetäjä)
 - Valmistautuminen ennakoon (jokainen tiimin jäsen)
 - Keskustelun kulku ja aiheet :
 - Edellisessä työpajassa sovittujen toimenpiteiden toteutuminen
 - Edellisen lukuvuoden katsaus, opintojakso- ja tutkintopalautteet
→ tarvittavat muutokset OPS, TOTS, toiminta
 - Kentän toimintaympäristön muutokset ja työelämän tarpeet (sidosryhmät ja T&K)
→ tarvittavat muutokset OPS, TOTS, toiminta
 - Opintojaksojen sisäiset ja keskinäiset kehittämistarpeet
 - PeO:n sisäiset toimintaympäristön muutokset ja vaikutukset strategioiden mukaisesti
 - Tiimin jäsenten roolijako ja muutostarpeet
 - Tiimin ja jäsenten osaaminen ja osaamisen kehittämisen tarpeet
 - Yhteistyötarve muiden tiimien kanssa
 - Tiimin hankinta- ja oppimisympäristötarpeet
 - Tiimin toiminnan kehittämistarpeet (arjen ongelmat)
 - Muita esille tulevia tiimin kehittämisasioita
 - Keskustelussa sovitut toimenpiteet, vastuut ja aikataulut
 - Dokumentointi (tiimin vetäjä tekee yhteenvedon ja hoitaa jakelun)
 - Seuranta (tiimipalaverit, tiimin vetäjä, koulutuspäällikkö)